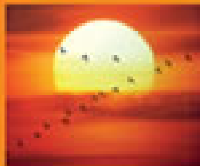
MERYEM OĞLU İSA

Abdülhamid Sahhar

ROMAN

MERYEM OĞLU İSA
Abdulhamid Cûde es-Sahhâr

MERYEM OĞLU
İSA

Abdülhamid Sahhar

Çeviren
Muharrem Tan

MERYEM OĞLU İSA

Editör
Hasan Hayri DEMİREL

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Mizanpaj
Ahmet YOLAÇAN

ISBN
975-8775-125-14-7

Yayın Numarası
195

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Mart 2007

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Kaynak Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
Üsküdar/İSTANBUL 34676
Tel: (0216) 522 09 99 Faks: (0216) 328 35 89

www.kaynakyayinlari.com.tr

Esirgeyen ve Bağışlayan Allah'ın adıyla

"Hakkında şüpheye düştükleri hak söze göre
Meryem oğlu İsa işte budur!" **(Meryem suresi, 34)**

Bu eseri günışığına çıkarmamda teşviklerini esirgemeyen
Yakın dostum Muhammed M. Ferec'e...

I

> "Hani melekler: 'Ey Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz yarattı ve seni dünya kadınlarına üstün kıldı. Ey Meryem! Rabbine divan dur ve secdeye kapan ve rükû edenlerle beraber rükû et' demişlerdi. İşte bu, sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. (Yoksa) 'Meryem'i kim himayesine alıp koruyacak?' diye kalemlerini (kur'a için) atarlarken sen yanlarında değildin. (Bu hususta) Tartışırlarken de yanlarında bulunmadın."
> (Âli İmran suresi, 42-44)

Sabah soluklandı ve ufkun doğu kesiminde bir ışık kaynağı açıldı; çok geçmeden de gecenin karanlığını dağıtan gümüşî şualarını arza göndermeye başladı. Horoz, yeni bir günün doğumunu müjdeleyerek öterken güneş, ebedî yolculuğunda yeni bir merhale almak üzere silkindi. Tepeleri ve ulu servileri örten perde soyuldu. Zeytin ve incir ağaçlarına ışık düştü. Tepelerin eteklerinde huşu ile eğilmiş vadinin sağına soluna saçılmış küçük evlerin üzerlerine akmaya başladı.

Beyaz portakal çiçeği zambak misâli ışıldadı. Kızıl narçiçeği sabahın ilk ışıklarına gülümsercesine açtı. Kâinatın ve güzelliğin yaratıcısını tespih edercesine güvercinler ağaçlara tekrar döndüler. Mavi arıkuşları tarlalar arasında neşeyle cıvıldaşırken ağaçların turkuaz mavisi, meyveler vermiş gibi görünmelerini sağlarlardı.

Işık, evlerin menfezlerinden süzülürken İmran uyandı. Yatağında doğruldu. Elini uzattı ve Tevrat'ı aldı. Danyal Seferi'ni açıp okumaya başladı. Ara sıra duruyor ve okudukları üzerinde düşünüyor, deyim yerindeyse tam bir rüya âlemine dalıyordu. Okudukları ruhuna besin, tefekkür dünyasına malzeme oluyordu. Hayatının en mesut anları, sabahları Tevrat okuyarak geçirdiği bu vakitler ile akşamları komşularıyla yaptıkları sohbetlerde geçirdiği saatlerdi. Bu sohbetlerde geçmiş peygamberlerden, onların İsrailoğulları için yaptıklarından ve tabii ki en büyük müjdeden bahsederdi: Yahudilerin kralı olacak Mesih'ten! O, Yüce Allah'ın İsrailoğullarına yol göstermek üzere göndereceği büyük kurtarıcıydı!

Hazreti Davud'un kıssasını okurken İmran'ın ailesiyle iftihar eder, kıvanç duyardı. Çünkü o da, Hazreti Davud'un asil hanesine mensuptu. Hanımı da o pak soydan geliyordu. İsrailoğullarında, kendi tabakası dışındakilerden evlenilmezdi. Hazreti İmran da, peygamber soyundan geldiği için ancak o sülaleden, damarlarında bu pak kan dolaşan bir hanımla evlenebilirdi.

Bu arada hanımı Hanna, kahvaltıyı hazırlayıp odasına girdi. Birkaç lokmayı paylaşmak üzere kocasının yanına oturdu. Karı koca kahvaltı ederken bir yandan da dinler tarihi ve peygamberler üzerine konuşurlardı. Nâsıra kasabasında peygamberler ve dinî konular dışında konuşacak fazla konu olmazdı. Çünkü kasaba halkının tamamı Hazreti Harun ve Hazreti Davud'un torunlarıydı.

Nâsıra kasabası, az sayıda fakir aileden oluşurdu. Soy bakımından çok köklü ve temiz bir geçmişe sahip olsalar da, ailelerden her birinin peygamber dedelerinden öğrendikleri bir meslek ve zanaat vardı. Mesela Hazreti Davud boyu, ticarette iyiyken Hazreti Harun boyu kereste ticareti yaparlardı. Aile, yüzyıllardır dağlardan ağaç ve kereste getirip satardı. Diğer boylar arasında çarık yapanlar, tuğlacılar ve çömlekçiler gibi zanaat erbabı bulunurdu.

İmran, işe gitmek üzere evinden çıktı. Nâsıra'nın dar sokaklarında ilerlerken karşılaştığı herkese selam veriyordu. Nâsıra, küçük bir yer olduğu için herkes birbirini tanırdı ve bu tanışıklık dedelere, büyük dedelere uzanırdı. Nâsıra aileleri, sadece peygamber soyundan gelenlerden kız alıp verir, diğer ailelerden evlenerek bu altın silsilenin kopmasına müsaade etmezlerdi.

İmran, ticaretle uğraşırdı. Dükkânına bir müşteri veya misafir geldiği zaman söz dönüp dolaşır, Tevrat kıssalarından birine gelirdi. O mübarek de kıssaları anlatmaya başlar, duyguları coşturan o sürükleyici sesiyle Hazreti Davud'un "Zebur"unu okurdu. İnsanlar onu dinlerken kalpler huşu ile dolardı. İmran'ın tilaveti, derin imanı özümsemiş pak ve arı bir kalpten gelirdi.

Cumartesi günleri İmran ve Hanna, dışarı çıkarken en güzel ve kıymetli elbiselerini giyer, sinagoga birlikte giderlerdi. Sinagogda İmran erkekler bölümüne, Hanna ise hicaplı hanımlara tahsis edilen balkon bölümüne girerdi. O gün Yahudi cemaati birlikte namaz kılıp dua ederdi. Mabedin tavanına yürekleri büyüleyen lahuti sesler yükselir; İmran, bu atmosfer içinde sanki göklere çıkıyormuş gibi olurdu. Her cumartesi ayininden sonra gece gündüz hayalinden çıkmayan o fikir aklına gelirdi: Süleyman Mabedi'nin hizmetinde bulunmak üzere Kudüs'e gitmek... İmran bir gece rüyasında Mabed'in temizliği, buhurdanlıkların yakılması, İsrailoğullarının Rabbi için kurban kesilmesi gibi hizmetlerde bulunduğunu görmüştü.

Hanna'nın kız kardeşi Elizabet'in kocası Hazreti Zekeriya, Süleyman Mabedi'nde bulunuyordu. Zekeriya, mabedin hizmetinde çalışıyor ve vaktinin büyük bölümünü ibadet ile geçiriyordu. Peki, İmran neden dünya zindanından çıkmıyor, ruhunu âlemlerin Rabbi Ulu Allah'ın hizmet ve kulluğuna adamıyordu? Bu soru İmran'ın aklından bir türlü çıkmıyordu.

İmran eve döndüğünde mabedin ihlaslı hizmetkârlarından

biri olmak üzere Kudüs'e gitme azmiyle dolmuştu. Vardığı kararı Hanna'ya açtı. İkisi hemen yol hazırlıklarına giriştiler. Kısa sürede hazırlanıp tepeler arasından kıvrılarak giden yola girdiler. Nâsıra'nın parlak evlerini arkalarında bırakarak yemyeşil ovaya doğru inmeye başladılar. Yol sanki önlerinde dürülüveriyordu. Çok geçmeden Sâmire'ye yaklaştılar. Artık daha dikkatli ve tetikte gidiyorlardı. Çünkü Sâmirîler, Yahudileri sevmiyorlardı. Onlara göre İsrail'in hakiki çocukları kendileriydi. Sâmirîler Hazreti Musa'nın beş kitabı dışında bir şeye inanmazlardı. Ellerinde bulunan ve keçi derisi üzerine –iddialarına göre– bizzat Hazreti Harun tarafından yazılmış Tevrat'ın beş bölümüyle iftihar ederlerdi.

Sâmirîlerle Yahudiler arasındaki düşmanlık zamanla kemikleşmişti. O kadar ki Pesah Bayramı'nda Kudüs'e gitmek üzere yola çıkan Nâsıra ve diğer Kuzeyli Yahudiler, ağızlarının tadını bozacak bir hadise yaşanmasından korkarak Sâmire'ye uğramazlardı. Sâmirîler kurbanlarını kesmek için Kudüs'e gitmezlerdi. Kurbanlarını sürerek dağa çıkar ve orada beklerlerdi. Ay, dolunaya döndüğünde hahamlarının emriyle kurbanlar kesilir, çadır kapılarına kurbanlıkların kanları sürülürdü. Sâmirîlerin kendilerine mahsus inanç, kural ve gelenekleri vardı. Allah'ı yalnız kendilerinin hakkıyla bildiklerine inanırlardı.

İmran ve Hanna uyumak için uzandılar. Ancak gözlerini kapatmışlardı ki korkudan uykuları kaçtı. Sağa sola dönerek sabahı getirdiler. Güneş ilk ışıklarını yeryüzüne gönderdiğinde kalkıp yolculuklarına devam ettiler. Harika bir gündü. Tarlalar yemyeşil, tepeler daha az ıssızdı. Çobanlar, tatlı sesleriyle şarkılar söyleyerek sürülerine rehberlik ediyorlardı. Çiftçiler tarlalarında çalışıyorlardı. Kimi tohum ekiyor, kimi toprağı sürüyordu. Bir üçüncüsü bahçesinde dolaşıyor, meyvelerine bakıyordu. Genç kızlar, suyla dolu testilerle evlerine dönüyorlardı. İki yanı seyrek ağaçlarla çizilmiş yol, Hazreti Yakup Kuyusu'na uzanıyordu.

Hanna, mataralarını doldurmak üzere kuyuya gitti. İmran, bir ağaç gölgesine uzanmıştı. Kuyu başı, sabah ve akşam saatlerinde kadınların toplanma yeri olduğu için terbiyeli erkeklerin oraya gitmeleri yakışık almazdı.

Mataraları suyla dolduran Hanna, kocasının yanına döndü ve oturdu. Bir süre ataları Hazreti İsrail'in kazdığı kuyu hakkında konuştular. Biraz istirahat ettikten sonra yürekleri ümitle; Kudüs'e giderek Süleyman Mabedi'nin hizmetinde bulunma ümidiyle dolu bir hâlde yola devam ettiler.

Karı koca ilerlerken yol üzerinde oynayan bir grup çocukla karşılaştılar. Gerçekten yüreklerinin cız ettiği, ruhlarının özlemiyle yanıp tutuştuğu bir sahneydi. Yüce Allah bu değerli çifte henüz çocuk ihsan etmemişti. Hazreti Davud Kuyusuna vardıklarında orada mola verdiler. Yürekleri coşkuyla dolmuştu. Kafalarından bu mekânla ilgili olarak Tevrat'ta yer alan ayetler geçti. Dedeleri Hazreti Davud'un soyunun geldiği, büyük büyük nineleri burada yaşamıştı.

Gece, sevimli kuyunun civarında yattılar. Mazinin hoş kokusunu içlerine çekerken, tarihin ilginç olayları arasında sanki latif bir rüya gibi ninelerinin yaşadığı sıradan hadiseleri düşünüyorlardı. Gerçekten coşkulu bir gece olmuştu. Sabahın ilk ışıklarıyla kalktıkları gibi yürümeye başladılar. Çölü ve tarlaları yarıp geçiyor, kerpiç kaplar misali sağa sola saçılmış köylere uğruyorlardı.

Mukaddes şehrin dış mahallelerine vardıklarında kalpleri heyecanla çarpmaya başladı. Kudüs, bugün haşmetiyle ufku kaplamıştı. Güneşin parlak ışıkları altında Süleyman Mabedi'nin altın kubbesi pırıl pırıl yanıyordu. İmran bir an ruhunun çırpındığını ve göz pınarlarının buğulanmaya başladığını hissetti.

Asmalar, zeytin ve incir ağaçlarıyla örtülü bağların arasından ilerleyerek şehre giden yola girdiler. Çok sevinçliydiler. Doğruca Hazreti Zekeriya'nın evine gittiler. Eve vardıklarında Hana, kız

kardeşi Elizabet'le kucaklaşırken Zekeriya ile İmran da samimi ve sıcak bir şekilde birbirlerine sarıldılar.

Günler birbirini kovaladı. İmran niyet ettiği gibi kendini ibadete vermişti. Elizabet ve Hanna Mabede birlikte gidiyor, hanımlara tahsis edilen üç köşeli balkonda oturuyorlardı. İki kardeş de derin bir iman atmosferine girmişlerdi. Mabette semavi ışıklar yanarken, kubbesinde lahuti sesler yankılanır, ruhlar da bu safa âlemlerinde kanat çırparlardı. Erkekler, huşu içinde boyun eğmiş dinlerlerdi. İçlerinde hissettikleri manevi huzur, yüzlerine yansımıştı. Hazreti Zekeriya ve İmran, mabedin hizmetini birlikte görüyorlardı. İkisi de kendilerini Allah yoluna adamışlardı. Bu iki büyük insanı bağlayan hısımlığın yanında, kalplerini kaynaştıran Allah sevgisi çok daha güçlüydü. Hayır ve hasenata koşturan ikili, korku ve ümidin zirvesinde Rablerine dua eder, önünde huşu ile eğilirlerdi.

Günler tatlı ve huzurlu bir şekilde geçerken çok güzel bir hadise oldu. Hanna hamile kalmıştı. Genç kadın çok sevinçliydi. Çünkü İsrailoğullarında bir genç kızın yapabileceği en büyük şey, eşine çocuklar doğurmaktı. Hanna, bundan sonra karnında büyüyen yavruyla meşgul olmaya başladı. Sürekli onu düşünüyor, dedesi Hazreti Davud gibi olmasını diliyordu.

Hanna günün bir kısmını Mabette geçiriyor, Hazreti Musa, Harun ve Danyal peygamberlerin kıssalarını dinliyor, o büyük peygamberlerle yaşıyordu. Düşüncesinin odağını bu büyük peygamberler oluşturuyordu. Karnındakini düşündükçe hafızası ona geçen yıllar ve günler içinde kaydettiği şeyleri hatırlatarak destek oluyordu. Onu, İsrail peygamberlerinden bir peygamber olarak görüyordu. Bazen Danyal Peygamber olarak görürken, bazen de Calut'u yere seren genç Davud gibi görüyordu. Tur Dağı'nda Rabbine yalvarıp yakaran Hazreti Musa gibi gördüğü de çok oluyordu.

İmran rahatsızlandı. Hastalığı kısa sürede ağırlaşıp şiddetlendi. Hanna sevgili kocasına bakıyor, yanından ayrılmıyordu. Bu gelişme, karnındakini de unutturmuştu. Kocasına duyduğu sevgi ve yakın ilgi fayda etmedi. İmran, dünyada yaptığı hayırların karşılığını bulmak üzere Rabbine kavuştu. Bu gelişme üzerine Hanna, Nâsıra'ya dönme hazırlığına girişti. Yola çıkmadan önce mabede gitti. Hazreti Zekeriya'yı ayakta gördü. Bu manzara, onu çok duygulandırmış, üzüntüsünü artırmıştı. Eşi İmran'ın vefatıyla kendi hanelerine mahsus bir şeref olan mabet hizmetkârlığı silsilesinde kopma olacaktı. O an zihnine gelen bir fikir, içine çöken karanlığı dağıtıverdi; öyle ya, karnındaki bebeği neden mabedin hizmetkârlığına adamıyordu? Babasının üstlendiği ulvi vazifeyi o da görebilir, böylelikle hanelerine ait olan şeref geri dönerdi. Hanna'nın içi huzurla doldu. Gözlerini göğe doğru dikti ve kalbinin derinlerinden yükselen bir sesle şöyle dedi:

– Rabbim! Karnımdakini her şeyden azat halde Sana adadım. Rabbim! Onu kabul eyle. Sen her şeyi işitir, her şeyi bilirsin.

Hanna, Nâsıra'ya döndü. Hamileliğin kalan aylarını sabır ve tevekkülle bekledi. Nihayet doğum vakti geldi ve karnındaki güzeller güzelini dünyaya getirdi: Bu bir kızdı! Duvardaki gedikten göğe doğru baktı ve özür dileyen bir ifadeyle şöyle dedi:

– Rabbim! Onu kız doğurdum.

Allah, onun ne doğurduğunu en iyi bilendi. Erkek, kız gibi olmazdı. Hanna, sevimli kızı için isim düşünmeye başladı. Hazreti Musa ve Harun'un kızkardeşleri Meryem, Allah korkusuyla dolu saliha bir hanımdı. Onun gibi olması ümidiyle kızına bu ismi verebilirdi.

Bir kez daha göğe baktı ve:

– Rabbim! Ona Meryem ismini verdim. Onu ve neslini taşlanmış şeytanın şerrinden Sana sığındırırım!

Yüce Allah, Meryem'i çok güzel bir şekilde kabul buyurdu ve ismine yakışan hoş bir insan olarak büyüttü. Küçük Meryem,

vaktinin büyük bölümünü evde annesine yardım ederek geçirir, kuyudan su getirir, ellerindeki birkaç davarı güderdi. Bazen annesinin bir emrini yerine getirmek için Nâsıra'nın dar sokaklarında yürürdü.

Geceleri evlerine daima hısım akraba gelir ve sohbet dönüp dolaşır din ve peygamberlere gelirdi. Küçük Meryem, büyüklerin sohbetlerini dikkatle dinler, bundan çok hoşlanırdı. Misafirlerin en çok konuştukları konu, geleceği vadedilen Mesih idi. Yahudi şehirlerinde halk, gece gündüz Mesih, yani İsrailoğullarının beklenen kurtarıcıları hakkında konuşuyordu.

Meryem büyümüş, Hanna'nın adağını yerine getirme vakti gelip çatmıştı. Bir gün yol hazırlıklarını yapıp onunla birlikte Kudüs'e gitti. Gayesi, kızını mabedin hizmetinde bulunan din adamlarına teslim etmekti. Şehre vardığında doğruca kız kardeşi Elizabet'in evine gitti ve Hazreti Zekeriya'yı beklemeye başladı. Zekeriya hazretleri geldiğinde Kudüs'e geliş sebebini kendisine açıkladı.

İmran'ın hanımının, kızını mabede adadığı ve onun bakımını üstlenecek birini aradığı haberi din adamları arasında hemen yayılmıştı. Hemen hepsi bu şerefe kendisi nail olmak istiyordu. Hâlbuki aralarındaki hısımlık bağından dolayı bu işi Hazreti Zekeriya üstlenmek istiyordu. Nitekim Meryem'in bakımını üstlenmek isteyenlere şöyle dedi:

– Onun bakımına sizden daha layığım!

Fakat onların cevabı bu yönde değildi:

– Onun bakımı ve vesayeti hususunda kimse diğerinden daha fazla hak sahibi olamaz!

– Peki çözümünüz nedir?

– Kura çekelim. Kura kime çıkarsa Meryem'in bakımını o üstlenir.

Hazreti Zekeriya Yahudi din adamlarının bu tekliflerini kabul etti.

Herkes, kendine ait olduğunu belli eden bir divitle geldi. Divitleri bir yere koydular ve henüz temyiz çağına ulaşmamış bir çocuğu göndererek onlardan birini seçtirdiler.

Günahsız çocuğun getirdiği divit Hazreti Zekeriya'nınki idi. Din adamları buna itiraz ettiler:

– Hayır, bunu saymıyoruz. Bir kez daha kura çekeceğiz!

Zekeriya sordu:

– Ne istiyorsunuz?

– Divitlerimizi nehre atalım. Kimin diviti diğerlerinden farklı bir istikamette giderse, Meryem'in bakımını o üstlenir!

Bu kurayı da kazanan Hazreti Zekeriya, Meryem'in bakımını üstlendi. Onun, mabedin hizmetkârlarından biri olması için elinden tuttu ve mabedin üst katında ibadet edebileceği bir mekân yaptı. Meryem burada din adamları ve müderrislerin dinî meselelerle ilgili ders ve müzakerelerini dinliyor, karanlığın çökmesiyle birlikte kendiyle baş başa kalan Meryem Tevrat'ı okumaya başlıyordu. Okuduğu kimi ayetler, Davud Peygamberin soyundan gelecek bir Mesih'in dünyada adaleti tesis edeceği, zorbaları tahtlarından indireceği günah ve şer peşinde koşanların dişlerini sökeceği beyan ediliyordu. Meryem, bunları okuduğu zamanlarda büyük siyah gözlerini gökyüzüne diker, ucu bucağı belirsiz tefekkür âlemlerine dalar giderdi.

Pesah Bayramı gelmişti. Suriye, Mısır, Etiyopya, Anadolu, Babil ve Yunanistan topraklarından yola çıkan İsrailoğulları, kurbanlıkları önlerinde ardı ardına Kudüs'e ulaşıyorlardı. Kurbanlıklar kesime giderken mabedin duvarları hacıların ve din adamlarının dua sesleriyle yankılanıyordu. Bayram sona ermiş ve Kudüs'ün genç kızları her yılki gibi bahçelere çıkmışlardı. Hac için gelen gençler de kendilerine eş bulmak ümidiyle peşlerine düşmüşlerdi. Meryem hariç. O, küçük odasında Allah'a dua ediyordu.

O sene Hanna da hacılarla birlikte Kudüs'e geldi ve Meryem ile görüştü. Bayram sona erdiğinde kızını alarak birkaç gün kalmak üzere Nâsıra'ya götürdü. Meryem, doğduğu kasabada birkaç gün geçirdikten sonra vaktini ibadet ve dua ile geçirdiği odasına geri dönecekti. Meryem ve annesinin de bulunduğu kafile Kudüs'ten ayrıldı. İki gün geçip üçüncü gün olduğunda Cebel gözüktü. Bahar gelmişti. Bahçeler rengârenk giysilerine bürünmüşlerdi. Tarlalar, sanki yemyeşil sündüs serilmiş gibi duruyorlardı. Yeryüzü bütün ziynet ve süsünü takınmıştı. Meryem, tam bir huzur ve ferahlık içinde bu eşsiz güzellikler arasında geziniyordu. Celil kasabası, Adn cennetinden bir parça gibi görünüyordu.

Kafile yoluna devam etti. Nihayet ufukta Nâsıra şehri belirmeye başladı. Tepelerin sırtlarını örten servi, incir ve zeytin ağaçları, kâinat mabedinde huşu içinde boyun eğmiş zahitler misali vadiye yayılmış evler. Meryem'in meraklı gözleri bütün bu evler arasında sadece kendi küçük evini görüyordu. Avlusunda birkaç zeytin ağacının yetiştiği ve bir iki davarın dolaştığı evi.

Meryem, yıllar sonra yine Nâsıra'daydı. Fakat ruhu Kudüs'teydi. Din adamları ve ruhbanın tatlı sesleriyle okudukları dua ve ilahilerin sesleri kulaklarından bir türlü gitmiyordu. Namaz kılıp ibadet eden kalabalıkların oluşturduğu o lahuti sahneler sürekli gözünün önündeydi. Tabi gece gündüz ibadet ve niyazda bulunduğu küçük odası.

Gece bütün sükûn ve esrarıyla geldiğinde Nâsıra'nın evlerinde sohbet meclisleri kurulurdu. Hanna ile Meryem ise genellikle evlerinde yalnız başlarına otururlardı. O gece de yine karanlık çökmüş ve ana kız karşılıklı oturmuşlardı. Birden kapı çalındı. Meryem kapıyı açmak üzere kalktı. Hısımlarından biri, sohbet etmeye gelmişti. Adamcağız içeri girdi. Selam ve hal hatır sorma faslından sonra asıl konuyu açtı:

– Meryem artık genç bir kız oldu. İsrailoğullarında bir genç kızın yapabileceği en güzel hareket evlenmek, çocuk sahibi olmaktır. Ben de kısmet olursa Meryem'i istemeye geldim.

Hanna bir an daldıktan sonra sordu:

– Kime?

– Yakup oğlu Yusuf'a.

Yusuf, Meryem'in akrabalarından bir gençti. Hanna da onu iyi tanırdı. Hemen cevap vermedi. Suskunluğu uzayınca adam şöyle dedi:

– Yusuf iyi bir gençtir. Davud hanesindendir. Ona kefil olurum.

Hanna başını kaldırdı:

– Dünyaya gözlerimi yummadan Meryem'in mürüvvetini görmek kadar beni mutlu edecek bir şey olamaz.

***

Annesi hısımları olan adamla konuşurlarken Meryem tek kelime etmedi. Misafir, yolcu edildikten sonra yatağına girdi. Bir teselli bulutunun yüreğinde yayılmaya başladığını hissetti. Mabette sık sık Mesih'in Davud Peygamberin hanesinden geleceğini ve onu bir bakirenin doğuracağını duyardı. İsrailoğullarının bütün bakire kızları gibi o da beklenen peygamberin annesi olma şerefine nail olmak istiyordu. Fakat Yusuf bin Yakup ile nişanlanmasıyla birlikte bu güzel düş aklından uçup gitmişti.

Meryem'in nişanlandığı haberi Nâsıra halkına duyuruldu. Düğün, Yusuf'un yeni bir ev yapacağı tarihe kadar ertelendi. Bu arada Meryem Kudüs'ü özlemeye başlamıştı. Mabette aldığı manevi besine ihtiyacı vardı. Annesinden mabede dönmek için izin istedi. Yusuf, yeni kurulacak çiftin evini inşa edinceye kadar Kudüs'te kalmak istiyordu.

Bu arada Yusuf'un, atölyesinde çok çalışması gerekiyordu. Geline ödeyeceği mihri biriktirmesi ve Hanna'nın evi yakınında

yeni bir ev inşa etmesi için gecesini gündüzüne katması gerekiyordu. Nâsıra gibi halkı yoksul bir şehirde bunun için uzun süre geçmesi gerekirdi. Nâsıralılar, Yusuf'un yaptığı marangozluk işlerine çok az ücret öderlerdi. Nişanlısının mabette Hazreti Zekeriya'nın himayesinde kalmak üzere Kudüs'e gitmesine o da itiraz etmedi.

Meryem, bir kere daha münzevi olarak yaşadığı odasındaydı. Günlerini ibadet ve istiğfar ile geçiriyor, geceleri gökyüzüne dalıp yıldızları seyrederek Rabbine niyaz ediyordu. Mabette zikir ve dua eden ruhban ve talebelerin tatlı sesleri ruhunu coşturuyordu. Yine böyle bir gece niyaza dalmışken odasında yabancı birinin varlığını hissetti. Dönüp bakındığında kimseyi göremedi. İçi korkuyla dolmuştu. Duyuları iyice keskinleşmiş, kara gözleri daha bir açılmıştı. Endişeli bir ifadeyle mırıldandı:

– Kim var orada?

Tatlı bir ses cevap verdi:

– Ben, Rabbinin elçisiyim!

Mekân o anda gözalıcı bir ışıkla doldu. Kalbi şiddetli bir şekilde çarpmaya başladı. Nefesi tutulmuştu. Ter içindeydi. Aynı tatlı ses yine konuştu:

– Ey Meryem! Allah seni seçti ve pak kıldı. Seni âlemlerin kadınları üstünde tuttu. Ey Meryem! Rabbine teslim ol ve secde et. Rükû edenlerle birlikte rükû et.

Sonra odayı korkunç bir sessizlik kapladı. Meryem derin bir şaşkınlıkta kalakalmıştı. Neden sonra bir güven hissinin benliğini sardığını, huzur ve neşe dolduğunu fark etti. Yanaklarından sevinç gözyaşları döküldü. Âlemlerin Rabbine şükranda bulunarak secdeye kapandı.

2

> “Bunun üzerine Rabbi, kız çocuğunu hoşnutlukla kabul etti, onu güzelce büyüttü ve Zekeriya’nın himayesine verdi. Zekeriya, ne zaman onu mabette ziyaret ettiyse yanında yiyeceklerle görür ve sorardı: ‘Ey Meryem, bunlar sana nereden geliyor?’ Meryem: ‘Bunlar Allah’tandır; Allah, dilediğine hesapsız rızık bağışlar!’ diye cevap verirdi.” (Âli İmran suresi, 37)

Sükûn her şeyi sarmıştı. O kadar ki bahar melteminin hışırtısı bile duyulabiliyordu. Çöplükten yükselen hafif ışık, karanlığı dağıtıyor; mekâna ve insanların içlerine huzur verecek kısık bir aydınlık yayıyordu. Mekânın bir ihtişam ve kutsiyeti vardı. Meryem, kısık ve hoş ışıkta bir hayal gibi belirdi. Huşu içinde rükûya eğilmiş Allah’a niyaz ediyordu. Yaşadığı vecd ve korkunun tesiriyle yanaklarından yaşlar dökülüyordu. Yüzünde nurani ve duru bir bakış vardı. Hazreti Zekeriya ağır adımlarla geldi. Artık iyice yaşlanmıştı. Takva ve salahı yüzünden okunuyordu. Meryem’in küçük mabedine girdiğinde bir meyve tabağı gördü. Bunlar mevsim meyveleri değildi! Şaşırarak sordu:

– Ey Meryem! Bunlar sana nereden geliyor?

– Allah katından. Allah dilediğine hesapsız rızık bağışlar.

Hazreti Zekeriya bu konuşmanın ardından çıktı. Meryem,

Tevrat'ı açtı ve peygamber kıssalarını okumaya başladı. Onları kendine yakın hissediyordu. Yüce Allah'ın elçi melekleri, Hazreti Musa, Harun ve Davud'a gitmiş, onlarla konuşarak kendilerine Allah'ın onları seçtiği ve temizlediği müjdesini vermişlerdi. Merakla okuduğu bütün bu hadiseler, artık Meryem tarafından da hissediliyor, tabir caizse derinlerinde yaşıyordu. O da Hazreti Davud gibi İsrailoğulları için bereket kaynağı olmak istiyordu. Nitekim çok geçmeden elçi melekler gelerek, âlemlerin kadınlarından üstün kılındığını müjdelediler.

Az önce Meryem'in odasından çıkan Hazreti Zekeriya kendi durumunu düşünüyordu. Seksen yaşına merdiven dayamasına rağmen Cenabı Allah ona çocuk ihsan etmemişti. Yaşlılık çağında yalnız başına kalma düşüncesi Zekeriya Peygamberi üzüyordu. Yüce Allah'tan kendisine bir oğul bahşetmesini niyaz etti. Hanımı Elizabet kısırken böyle bir niyazda bulunması manasız olurdu. Ancak Meryem'in odasında gördüğü meyveler onda ümit ışıkları yeşertmişti. Öyle ya Allahu teâlâ Meryem'e mevsimi gelmemiş meyveleri rızık olarak veriyordu. Kendisi kocamış ve karısı kısır olmasına rağmen onlara da çocuk ihsan edebilirdi.

Hazreti Zekeriya halkın arasına çıkarken yüzü neşeyle doluydu. Kanatları olsa uçacak kadar hafiflemişti. Meryem'in mabedinde gördüklerinden sonra Yüce Allah'ın onu büyük bir görev için hazırladığını düşünmeye başladı. Meryem Hazreti Davud'un soyundandı. Hâlâ bakire idi. Kim bilir, belki de insanlara sürekli müjdelenen Mesih onun çocuğu olacaktı...

Mabetteki hücresine girdi ve huşû içinde secdeye kapandıktan sonra yüreğinin derinlerinden gelen bir sesle Rabbine yakarmaya başladı:

– Rabbim, Rabbim, Rabbim…

Nefsi arınmış, ruhu gonca gibi açılmıştı. İçinde sanki bir nur pınarının kaynadığını hissetti. Yüreğini saran karanlık bu nur ile dağılıp gitmişti. Rabbine yaklaşmış gibiydi. Şöyle dua etti:

"Ey Rabbim! Doğrusu, artık kemiklerim gevşedi, saçlarım ağardı. Ama şimdiye kadar, ey Rabbim, Sana yönelttiğim duada cevapsız bırakıldığım hiç olmadı.

Gerçek şu ki, ben göçüp gittikten sonra yakınlarım(ın yapacakların)dan kaygı duyuyorum; çünkü karım baştan beri kısırdı. Öyleyse, bana katından, benim yerimi alacak bir yardımcı bahşet ki bana ve Yakub'un hanesi'ne mirasçı olsun; ve Sen ey Rabbim, onu hoşnut olacağın (bir ahlak)la donat!" (Meryem, 4-6)

Bunu söyledikten sonra huşu ile başını eğdi. Hücre nura boğuldu. Çok hafif bir hışırtı hissetti. Dönüp baktığında değerli bir elçi meleğinin geldiğini gördü. Melek, tatlı bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Ey Zekeriya, ismi Yahya olan bir oğul müjdeliyoruz sana ve Allah şöyle buyuruyor: 'Daha önce hiç kimseye bu ismi vermemiştik.' " (Meryem, 7)

Hazreti Zekeriya başını kaldırdı ve Rabbine şöyle nida etti:

"Ey Rabbim!" dedi, "Karım kısır olduğu halde ve ben de yaşlanarak bütünüyle güçsüz bir duruma düşmüşken, benim nasıl oğlum olabilir ki?"(Meryem, 8)

Melek hemen cevap verdi:

"Orası öyle ama Rabbin diyor ki: 'Bu Benim için kolaydır, tıpkı daha önce seni yoktan var ettiğim gibi.' " (Meryem, 9)

– Rabbim bana bir işaret belirle (Meryem, 10)

Melek: "Senin işaretin, tam (üç gün) üç gece insanlarla konuşmaman olacak." dedi. (Meryem, 10)

Hazreti Zekeriya bu müjdeyi aldıktan sonra güleç bir yüzle halkın arasına çıktı. Halka gece gündüz tespih çekmelerini işaret etti. Rabbi, duasını kabul buyurmuş ve ona Yahya'yı bahşetmişti.

Meryem Rabbine yakarıyor, önünde rükû ediyor, secdeye kapanıyordu. Gecenin karanlığında ve gündüzün aydınlığında her zaman Rabbine dua ve niyazda bulunuyordu. Bir gün yine

küçük mabedinde ibadet ile meşgul iken hafif bir esinti hissetti. Oda keskin kokularla dolmuş, her yer nura gark olmuştu. Melekler önünde duruyorlardı. İçine tuhaf bir güven duygusu inmişti. Gözünü kaldırıp baktığında melekler şöyle dediler:

– "Ey Meryem! Allah, Kendisinden bir söz ile sana, Meryem oğlu İsa Mesih adıyla bilinecek, bu dünyada ve öteki dünyada büyük şeref sahibi ve Allah'ın en yakınlarından olacak (bir oğul) müjdeliyor.

Ve o, (çocuk) insanlarla hem beşikte iken, hem de yetişkin bir adam olarak konuşacak; dürüst ve erdemli kişilerden olacak." (Âli İmran, 45-46)

Bu müjde Meryem'in aklını başından almıştı. Donup kaldı. Daha dün Mesih'in annesi olmayı temenni ettiğini unuttu. Annesinin ona bakire olarak gebe kalacağını da unutmuştu. Yüzünü göklere dikerek şöyle dedi:

"Ey Rabbim! Bana hiçbir erkek dokunmadığı halde nasıl oğul sahibi olabilirim?" (Âli İmran, 47)

Rabbi, melekler vasıtasıyla şöyle buyurdu:

"İşte öyle! Allah dilediğini yaratır; bir şeyin olmasını istediğinde sadece 'Ol!' der ve o (şey hemen) oluverir." (Âli İmran, 47)

Meryem, o günden sonra Rabbine daha çok ibadet etti. Nefsi, arınıp duruldu. Yaz mevsimi geldi. Geceler uzun, hava çok sıcaktı. Bir gece susuzluk hissetti. Su almak için testisini kaldırdığında su olmadığını gördü. Kalktı ve mabedin dışındaki kuyuya gitmek üzere yürümeye başladı. Namazdaki âbitlerin sesleri kulağına kadar geliyordu. Mabet ardında kalmıştı. Fakat tatlı lahuti sesler gökyüzünde yankılanmaya devam ediyordu. Bir an bütün kâinat Allah'ı tazim ve tespih ediyormuş gibi geldi. Her şey O'nun ismini zikrediyordu. Kâinat müthiş bir coşku seline kapılmıştı. Kuyuya ulaştı ve testisini doldurdu. Dönmeye hazırlanırken durdu ve hayran bir şekilde çevresini saran mevcudat âlemini seyre daldı.

Dünya huşu içinde, her şey lal olmuştu. Yeryüzü, sanki göklerin vahyini almaya hazırlanır gibiydi. Birden civarında bir hareket hissetti. Korkuyla dönüp baktığında yüzünden nur fışkıran yakışıklı bir genç gördü. İrkilip geri adım attı. Şaşkınlıktan gözleri faltaşı gibi açılmış, soluğu kesilecek gibi olmuştu.

Meryem onu görünce:

– Senden, o kuşatıcı rahmet ve esirgeme sahibine sığınırım; eğer O'na karşı sorumluluk bilinci taşıyorsan bana yaklaşma!" (Meryem, 18)

Genç adam, çok nazik ve teskin edici bir ses tonuyla konuştu:

– Korkma.

Fakat Meryem hâlâ korku içindeydi:

– Kimsin sen?

Melek:

– Ben yalnızca rabbinin bir elçisiyim. O Rab ki sana tertemiz bir oğul armağan edeceğim diyor. (Meryem, 19)

Meryem:

– Bana daha hiçbir erkek dokunmamışken, nasıl bir oğlum olabilir? Üstelik ben iffetsiz bir kadın da değilim. (Meryem, 20)

Melek:

– Bu doğru. Ancak Rabbin diyor ki: 'Bu benim için kolay ve böyle olduğu için de, senin bir oğlun olacak ve Biz onu insanlar için katımızdan bir sembol ve aydınlatıcı bir bağış kılacağız! 'Ve bu (Allah tarafından) önceden hükme bağlanmış bir şeydi." (Meryem, 21)

Yüce Allah Meryem'e ruhundan üfledi. Meryem, bu lahuti hadisenin ardından hemen odasına döndü. Kafasını önüne eğip düşünmeye başladı. İçi kaygı ve endişeyle dolmuştu. Mesih'e hamile kalmıştı. Çok geçmeden gebelik alametleri ortaya çıkmaya başlayacaktı. Peki, insanlar ona inanacaklar mıydı? Yoksa imalı hareketlerle gösterip iftira mı edeceklerdi? Böyle bir durumda masumiyetini nasıl ispatlayacaktı?

Günler geçti. Meryem neredeyse bütünüyle fikirler âleminde yaşıyordu. Bir keresinde kuyunun başında diğer kızlarla bir araya gelmiş konuşuyorlardı. Söz, dine ve beklenen Mesih'e gelince Meryem, insanların kendisi hakkında ne düşüneceklerini öğrenmek istedi ve kızlara şöyle dedi:

– Ben Mesih'e hamileyim!

Kızların gözleri fal taşı gibi açıldı. Yüzlerinde horlayıcı ve suçlayıcı ifadeler hâkim oldu. Onunla alay etmeye, imalı sözler söylemeye başladılar. Meryem, üzgün bir şekilde oradan ayrıldı. Sıkıntıdan ciğeri patlayacak gibi olmuştu. Sırrını saklamaya karar verdi. Fakat kuyu hadisesi, Kudüs kızları arasında kısa sürede yayıldı. İnsanlar, "Meryem, Mesih'e hamile kaldığını söyleyerek günahını gizlemeye çalışıyor. Hazreti Davud'un soyundan geldiğini bildiği için yalanına kılıf uyduruyor." demeye başladılar.

Meryem'in hamile olduğu haberi rüzgâr hızıyla yayıldı ve kısa sürede Nâsıra'ya kadar ulaştı. İnsanların yüzlerinden düşen bin parçaydı. Marangoz Yusuf'a aşağılayarak bakıyorlardı. Meyveyi vakitsiz derdiği düşüncesiyle ona ambargo uygulamaya başladılar.

Yusuf, insanların bakışlarına, kendinden yüz çevirmelerine bir anlam veremiyordu. Bu ani değişimin sebebini araştırdığında halkın dilinde dolaşan dedikoduyu öğrendi. Derin bir üzüntüye kapıldı. Halkın, Meryem hakkında söylediklerine asla inanmadı. Onun tanıdığı Meryem, takva timsali, tertemiz bir genç kızdı. Kalbi, onun asla böyle bir günah işlemeyeceğini söylüyordu. Kalbinin söylediği doğruydu. Fakat insanların ardı arkası gelmeyen konuşmaları onu rahatsız ediyordu. Daha fazla sabredemedi ve Kudüs'e gitmek üzere yola çıktı.

Üzgün bir şekilde yola koyuldu. Ümitle karamsarlık arasında bocalıyordu. Nişanlısını suçlamak istediği her defasında onun takva ve iyiliğini, temizliğini hatırlıyordu. Masumiyetini ilan et-

mek istediği her defasında ise insanların onun hakkında söylediklerini hatırlıyor, kafası bir türlü rahat etmiyordu. Zihni allak bullaktı ve gözüne uyku girmiyordu. Aslında bu uykusuzluk sayesinde ruhunu lime lime edip ciğerini parçalayan o kâbusları görmekten kurtuluyordu.

İşte bu duygu ve düşüncelerle Kudüs'e vardı. Kalbi zonklayarak atıyordu ve zihni paramparça idi. O derece duygu yüklüydü ki çevresini gözü bile görmüyordu. Meryem ile karşılaştılar. Onu daha da incelmiş, rengi solmuş bir hâlde gördü. Karnının şişliğini görünce tutulup kaldı. Yüreği derin bir hüzne kapıldı. Yüzü kapkara oldu. Yine de acısını yüreğine gömdü. Ruhu acı ve kederleri emen bir süngere dönmüştü. Başı öne eğik bir hâlde, gözlerini ona kaldırmaksızın şöyle dedi:

– Hakkında söylenenler benim de kulağıma geldi. Onları bastırmak ve içime gömmek istedim. Fakat başaramadım. Dolayısıyla konuşmanın daha rahatlatıcı olacağını düşündüm.

Meryem metin bir tavırla onu uyardı:

– Sözün güzelini söyle.

– Ben de sadece onu diyeceğim. Bana söyler misin? Tohumsuz ekin çıkar mı?

– Evet.

– Sulanmayan bir fidan büyür mü?

– Evet.

– Erkeksiz çocuk olur mu?

– Evet. Bilmez misin ki Yüce Allah âlemi yarattığı ilk gün bütün ekinleri tohumsuz yaratmıştır. Tohumsa, O'nun tohumsuz yarattığı mahsulden çıkan şeydir. Bilmez misin ki Allah, ağaçları da sulamaksızın bitirmiş ve kudretiyle suyu, ağacın hayat kaynağı kılmıştır. Yoksa Allah'ın da ağaç bitirmek için suya muhtaç olduğunu mu söylemek istiyorsun? Su olmasa, ağaçları bitiremez miydi?

– Tabi ki bitirirdi. Ben bunu söylemek istemiyorum. Yüce Allah'ın her şeye kadir olduğunu biliyorum. O, 'Ol.' der olur.

– Peki Yüce Allah'ın Hazreti Adem ve hanımını erkek ve dişi olmaksızın yarattığını bilmiyor musun?

– Elbette biliyorum…

Bunu dedikten sonra başını eğdi. Meryem'in hamileliğinin Allah'ın kudretiyle tahakkuk ettiği fikri zihninde iyice yer etmişti. Meryem, onun daha fazla düşünmesine fırsat vermeyerek şöyle dedi:

– "Allah bana Meryem oğlu Mesih İsa'yı müjdeledi."

Yusuf, inançlı ve takva sahibi bir insandı. Yüce Allah'ın İsrailoğullarına Mesih'i peygamber olarak göndereceğine inanıyordu. Mesih'in Hazreti Davud'un neslinden geleceğini, onu bir bakirenin doğuracağını da biliyordu. Meryem, o temiz sülaleden ve hamile olmaya layık bir bakireydi. İşte bu yüzden nişanlısının söylediklerini olduğu gibi kabul etti ve ona inandı.

Uyumak için odasına çekildi. Rüyasında karşısına bir melek çıkarak ona şöyle dedi:

– Ey Yusuf! Meryem'in karnındaki Allah'tandır. Allah seni, elçisini himaye etmen ve onu koruyup gözetmen için seçti.

Yusuf, uykusundan uyandığında içi huzurla dolmuştu. Yüce Rabbine şükretmek üzere secdeye kapandı. Allah onu, İsrailoğullarına yol göstermek üzere göndereceği peygamberin hamiliğine seçmişti.

3

> "Bunun için de, (Meryem) Ona gebe kaldı ve Onunla birlikte uzak bir yere çekildi ve doğum sancısı onu bir hurma ağacının gövdesine sürükledi(ği zaman): 'Keşke bu durum başıma gelmeden önce ölseydim de unutulup giden biri olsaydım!' diye yakındı ." (Meryem, 22-23)

Mabette görev yapan ruhban sınıfı ve hocalar Meryem'in bedeninde meydana gelen değişiklikleri fark etmiş ve çok vahim bir durum olarak değerlendirmişlerdi. Fakat Meryem'in durumuyla ilgili olarak ne yapacaklarını tam olarak bilmiyorlardı. Mabedin itibarının, sakinleri arasında takvaca en ileri olarak bilinen Meryem ile sarsılması canlarını çok sıkmaktaydı. O kadar ki yıllar önce onun bakımını üstlenme hususunda birbirleriyle rekabete girmiş ve kura çekmişlerdi. Meryem, çocukluk ve ergenliğini onların arasında, zaruret olmadıkça mabetten çıkmaksızın geçirmişti. Son durum hepsini kaygılandırmakta, şaşırtmakta, birçoğunun ruhunu hüzünle doldurmaktaydı. Meseleyi ele almak üzere toplandılar. Herkes fikrini beyan ettikten sonra onu muhakeme etmeye karar verdiler. Günah işlediği kesinleşirse, Hazreti Musa'nın şeriatını uygulayarak onu recmedeceklerdi.

Hazreti Zekeriya onlara Meryem'in odasında gördüklerini ve geçmiş peygamberlerin Mesih'le ilgili müjdelerini hatırlatmaya devam etti. Suçladıkları bu genç kızın, vaat edilen anne

olduğunu söyledi. Bütün İsrailoğullarının sabırsızlıkla bekledikleri bebeği, bu insan dünyaya getirecekti. Kendi hanımı bile onun bereketi sayesinde hamile kalmıştı. O olmasaydı, Yüce Allah kendisine Yahya'yı ihsan etmezdi. Sözün kısası Hazreti Zekeriya ısrarla onun masumiyetini müdafaa etti. Ne var ki hahamlar ve din adamları sınıfı ona sırt çevirerek söylediklerine kulak tıkadılar. Bunu da çok basit bir gerekçeye bağladılar:

– Zekeriya'nın böyle davranması, onun himayesini üstlenmesinden ve annesi Hanna'nın karısının kız kardeşi olmasından dolayıdır.

Karanlık çökmüş ve Kudüs, her zamanki siyah örtüsüne bürünmüştü. Din adamları, ertesi sabah Meryem'i yargılamak üzere odalarına çekilmişlerdi. Gayeleri onu yargıladıktan sonra taşlayarak öldürmekti. Olup bitenden habersiz bir şekilde yatağına giren Yusuf, daha gözleri kapanır kapanmaz bir sesle irkildi:

– Kalk ey Yusuf! Meryem'i şehirden çıkar. Çünkü onu muhakeme edip cezalandıracaklar!

Yusuf hemen uyandı ve merkebini hazırlayarak mabedin yolunu tuttu. Meryem'e kendisine gelen vahyi bildirdi ve mabetten çıkartıp merkebe bindirdi. İki genç, Yahudi din adamlarının şerrinden korkarak surların dibinden hızla yürümeye başladılar. Bu surlar, mukaddes şehrin çevresine Hazreti Davud tarafından inşa edilmişti. Engebeli yolları terk edip tepelerden indiler ve sonunda açık araziye çıktılar. Rüzgâr ıslık çalıyor, titreme bedenlerine işliyordu. Çok soğuk bir geceydi. Ay, gönderdiği hafif ışıkla yolu aydınlatıyordu. Göz alabildiğince uzayıp giden çöl, gümüşi sarı renk bir halı gibi duruyordu. Gece ağır ağır çekilirken güneşin ilk ışıkları yeryüzüne inmeye başlamıştı. Titreyen bedenleri biraz olsun ısınmaya başlamıştı.

Uzakta bir kuyu dikkatlerini çekti. Vakit geçirmeden ona doğru gittiler. Kuyunun yanında mola verip biraz istirahat ettiler.

Fazla oyalanmadan tekrar yola koyuldular. Dur durak bilmeden gidiyorlardı. Güneş batı ufkunda kaybolmaya yüz tutarken Beytüllahim'e giden beyaz yol göründü. O yolda ilerlemeye başladılar. Çok geçmeden ulu servi ağaçlarıyla Beytüllahim karşılarına çıkıverdi. Evler, zeytin ağaçları tarafından gölgelenen beyaz hayaletler gibi görünüyordu. Beytüllahim, giderek daha bariz hâle geliyordu. İkisinin de kalpleri çarpıyordu. Ağaçlar arasındaki davarlar, sağa sola saçılmış kar yığınları gibi duruyorlardı.

Şehir kapısına vardıklarında Roma kartalı heykelini gördüler. Romalı askerler kapıda durmuş vergi tahsilatı yapıyorlardı. Kral Herot için verginin yeri ve zamanı önemli değildi. Romalı efendilerine sunmak üzere her yerde vergi toplayabilirdi. Kendi halkını ezmek pahasına dahi olsa, onları memnun etmek için elinden geleni yapardı. Herot için ulaşılabilecek en büyük gaye, efendisi İmparator Augustos'un memnuniyetine mazhar olmaktı.

Kafileler vergi ve harçlarını ödeyerek şehre giriyorlardı. Deve sürüleri sessiz bir şekilde girerken, merkeplerin toynakları zemine vurdukça sesler yükseliyordu. Yusuf ve Meryem de şehre girdiler. Gece örtüsünü iyice yaymıştı. İkisi kenarlarında zeytin ağaçları dikili yolda ilerlediler.

Çok soğuk bir geceydi. Ay, dolunaydı. Gönderdiği ışıklarla dünyayı çekici gümüşi bir tülle örtüyordu. Gökyüzünde yıldızlar, sanki sihirli bir el tarafından cilalanmış gibi pırıl pırıl parlıyorlardı.

Bir kaval sesi yükseldi. Gece vakti davarlarını güden bir çobandan geliyordu bu ses. Davarlar, kavalla verilen emri alıp itaat etmiş, kafalarını dikmişlerdi. Kavalın nağmeleri, hayvanları sanki coşturuyordu. Meryem ile Yusuf, çobana ve sürüsüne bakarken zihinlerinde bir zamanlar yemyeşil otlarla dolu şu meralarda sürülerini güden Hazreti Davud'un silüeti canlandı.

Yürümeye devam ettiler. Çok geçmeden Meryem'in doğum sancıları başladı. Etrafa bakındığında düz bir tarla gördü. Bu tarla

bir zamanlar ninesi Raus'un, kocasının ölümünden sonra kaynanası Nima ile birlikte hüzünlü bir şekilde buğday toplamaya geldiği tarlaydı. Meryem üç çobanın da tarlada oturup davarlarını gözetlediklerini fark etti. Yakında uygun bir yer buluncaya kadar tahammül etmesi gerektiğini düşündü. Fakat doğum vakti gelmişti. Kurumuş bir hurma ağacı gördü. Karnındakini dünyaya getirinceye kadar ona sığınacaktı.

Soğuk bir ayaz esiyordu. İnsanın elini ayağını donduran türden bir soğuk vardı. Yusuf, uzakta durdu ve mahzun bir şekilde başını öne eğdi. Meryem, İsrailoğullarının beklenen ümidini böyle ıssız bir arazide doğuruyordu. Zavallı kızın topraktan başka yatağı, gökten başka yorganı yoktu...

Birden rüzgâr sakinleşti. Keskin koku yüklü meltemler esmeye başladı. Hava birden değişti. Soğuk gece, bir anda baharın harika gecelerinden birine dönüşmüştü. Gökyüzünden gözalıcı bir nur indi ve mekânı aydınlattı. Melekûti tilavetler Yusuf'un benliğini sarsmaya başladı. Bu sarsıntı onu neden olduğunu bilmeden düşünmeye sevk etti: En güzel rüyalardan birini mi yaşıyordu, yoksa gerçekten uyanık mıydı?

Gökten inen nur, çobanların gözlerini de almıştı. Şaşkın bir şekilde bakıyorlardı. Her şeye kadir olan Allah'ın ismini tespih eden melekûti sesler onların kulaklarını da sıvazlıyordu. Gördüklerine, duyduklarına hayran kalmışlardı. Ağaca sığınan kadının, ileride büyük işler yapacak mübarek bir çocuk doğurduğunu anlamışlardı.

Doğum anı yaklaştığında Meryem'in hatırına bir şey gelmişti. Birazdan kollarında bebeğiyle kalkacaktı. Peki, halkı bunu görünce ne diyeceklerdi? Bu düşünce onu öyle derinden üzdü ki şöyle dedi:

"Keşke bu durum başıma gelmeden önce ölseydim de unutulup giden biri olsaydım!" (Meryem, 23)

Oğlunu doğurdu. Bebek daha toprağa değer değmez dile geldi ve annesine şöyle seslendi:

“Sakın üzülme! Rabbin, alt tarafında bir ırmak akıttı. Hurma dalını kendine doğru silkele, üzerine devşirilmiş taze hurmalar dökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun. Eğer insanlardan birini görürsen, ‘Ben Rahman olan Allah’a (susma) orucu adadım. Onun için bugün hiçbir kimseyle konuşmayacağım.’ de.” (Meryem, 24-26)

Yusuf, Meryem ve oğlunu merkebe bindirdi. Yakınlardaki bakımsız bir hana götürdü. Bu arada gece meydana gelen doğuma şahit olan üç çoban, şehre varmış, karşılaştıkları herkese o muhteşem hadiseyi anlatıyorlardı.

Aynı günlerde Pers diyarında üç kişi, yıldızları gözetliyorlardı. Bunlar, yıldızların dilinden anlayan bilge kimselerdi. Pers hükümdarı, onların fikirlerini öğrenmeden önemli bir meselede karar vermezdi.

Bir anlamda hükümdar halkı, bunlar hükümdarı yönetirlerdi. Onlara gerçek hükümdarlar demek bile mümkündü. Savaşlar açtırır, insanları idam ettirir, sulh anlaşmaları yaptırırlardı. Kısacası Pers ülkesinin hakiki idarecileri bunlardı. İlim ve din adına, bu yetkiyi ellerinde tutarlardı.

Özel bir hadiseye şahit olacak üç İranlı, o gece de mavi gökyüzünü izliyorlardı. Ta ki içlerinden biri müjdeyi verdi:

– Yeni bir yıldız doğdu!

– Evet, bu daha önce hiç görmediğimiz bir yıldız.

– Bu gece bir kral doğdu.

– O, Yahudilerin kralı olacak.

– Tevrat’ta adı geçen kral değil mi? Yüce Allah’ın sulh için göndereceği elçi!

– Bu gerçekten onun yıldızı.

– Nerde doğdu acaba?

– Filistin topraklarında.

– Haydi gidip bulalım onu. Kendisine ve onu gönderen Allah'a inandığımızı ilan edelim!

Üç bilge adam, uzun yolculuk için hazırlıklarını yaptılar. Mesih'e sunacakları hediyeleri bineklere yüklediler. Hediyeler altın, ip ve günlükten (buhur) oluşuyordu. Üç adam, bineklerine kurulup yola koyuldular. Fırat ve Dicle nehirlerini aştılar. Ölü Deniz kıyısınca çölde yolculuk ettiler. Sonunda Filistin topraklarına vararak yıldızı doğan bebeği soruşturmaya başladılar.

Üç adam Sion şehrine girdiler. Sürekli çevrelerini izliyor, şehre girip çıkan kafilelere, öküzler tarafından çekilen kağnılara bakıyorlardı. Nihayet şehrin çarşısına girdiler. Orada hayvanlarından inip halkın arasına karıştılar.

Yıldızını doğarken gördükleri çocukla ilgili bir şeyler öğrenmeye çalışıyorlardı. Fakat aradıkları cevabı bulamadılar. İçlerinden biri Herot'un casuslarından birine yaklaştı ve sordu:

– Yüce Allah'ın barış vesilesi olarak göndereceği Yahudi kralının yıldızının doğduğunu gördük. Ülkemizden onu bulmak için geldik. Nerede doğduğunu biliyor musunuz?

– Ondan ne istiyorsunuz?

– Ona inanmak ve tasdik etmek için geldik.

– Ben böyle bir şey duymadım.

İranlılar araştırmaya devam ettiler. Bu arada Herot'un casusu da saraya giderek ilginç haberi kendisine iletti. Herot, Sion şehrinde inşa edilen sarayına yeni taşınmıştı. Halk içinde dolaşarak insanların kafalarını karıştıran İranlıların derhal huzuruna getirilmesini emretti. Yahudilerin yeni kralının doğduğu gibi bir söylenti, halkın Herot'a olan güvenini sarsardı.

Yahudi kralının muhafızları çarşıda yakaladıkları üç İranlıyı saraya götürdüler. Üç bilge karşısına çıkarıldıklarında Herot sordu:

– Kimsiniz?

– Bizler, halkımızın eşrafındanız. İlim ve din adamlarıyız. Yıldızları okur, gaybı biliriz. İmparatorumuz, bize danışmadan hiçbir konuyu karara bağlamaz.

– Ülkemize geliş sebebiniz nedir?

– Yeni bir peygamberin gönderilme vakti gelmiş bulunmaktadır. Biz, her gece yıldızları izlemeye çıkar, yeni bir yıldızın doğup doğmadığına bakardık. Beklediğimiz yıldızın doğduğunu görünce ona inanıp tasdik etmek için hemen gönderildiği diyara geldik, yanımızda ona sunulacak hediyeler getirdik.

– Peki hediye olarak neden altın, ip ve günlüğü seçtiniz?

– Bunları seçmemizin hikmeti şudur: Altın, dünyanın en kıymetli madenidir. Altın getirdik, çünkü o peygamber de zamanının efendisi olacaktır. İp getirdik, çünkü yaralar ve kırıklar onunla sarılır. Bu peygamber de Allah'ın lütfu ihsanıyla özürlü ve hastalara şifa verecektir. Günlük getirdik çünkü onun dumanı hiçbir bitkinin dumanının nail olamadığı şekilde göğe nail olur.

– Onun burada, bizim topraklarımızda çıktığını nerden biliyorsunuz?

– O, İsrailoğullarının Peygamberidir, o Yahudilerin müstakbel kralıdır.

O an Herot'un canı sıkılmıştı. Fakat duygularını belli etmemeye çalıştı. Yanındakilere emretti:

– Din adamları çağrılsın.

– Din adamları huzura getirildiğinde Herot onlara şöyle seslendi:

– Şunların anlattıklarını dinleyin. Sonra da yeni doğduğunu söyledikleri bebeğin nerde doğduğunu bana bildirin.

Din adamları, İranlı bilgelerin anlattıklarını dikkatle dinledikten sonra şöyle dediler:

– İsrailoğullarının yeni peygamberi Mesih, Davud'un şehri Beytüllahim'de dünyaya gelecektir.

Herot'un sinirleri tepesine çıktı. İçinde nefret ve öfke tufanı patlamıştı. O, hiç kimsenin yoluna çıkmasına tahammül edemeyecek türden bir zorbaydı. Taht üzerinde kendisiyle rekabet etmemeleri için bizzat kendi ailesinden birçok kişiyi öldürmüştü. Böyle bir karakter, ülkesine gelen yabancıların haber verdikleri ve tahtını elinden alacağını söyledikleri yeni doğana neler yapmazdı... Nerede doğduğunu öğrendiği an "bebek" demez öldürür, ondan kurtulurdu. Fakat şu an için nerede olduğunu bilmiyordu. Bu yüzden öfkesini içine attı. Zoraki bir nezaketle şöyle seslendi:

– Gidiniz. Mesih'in yerini bulduğunuzda bana da bildirin. Zira o konuda sizinle aynı arzuları paylaşıyorum.

Üç adam, Beytüllahim'e doğru yola çıktılar. İki yanı zeytin ağaçlarıyla çevrili beyaz yola girdiler. Bağları, bahçeleri geçtiler. Nereye gittiklerini bilmeden etrafa bakınıp duruyorlardı. Sürekli arıyor, gözlüyorlardı. Fakat uğrunda bu kadar sıkıntıya katlandıkları, kendisine sunmak için hediyeler getirdikleri, imanla dolu kalplerini açmak istedikleri o "mubarek çocuğu" bir türlü bulamadılar.

Gece çökmüştü. Gökyüzünde bir yıldız göründü. Bu yıldız, o peygamberin yıldızıydı. Yıldızı dikkatle izlediklerinde hareket ettiğini gördüler. Sanki onlara yolu gösterir gibi bir hâli vardı. Yıldızı takip ettiler. Kalpleri yuvalarından fırlayacakmışçasına kuvvetle çarpıyordu.

Yıldız mütevazı bir hanın üstünde durdu ve ışık saçmaya başladı. Sanki oraya gidiyor gibi bir hâli vardı. Neşeyle konuştular:

– O burada! Bu evde!

Gayet heyecanlı bir şekilde hana doğru ilerlediler. Daha önce hissetmedikleri bir korku hissediyorlardı. Hâlbuki kralların huzuruna çıkacakları zaman asla ürkmez, içlerinde bir korku veya titreme olmazdı. Kapıyı usulca çaldılar. Kapı açıldı ve içeriden bir ses kendilerini buyur etti. Huşu içinde mekâna girdiler. Kı-

sık lamba ışığında içeriyi daha iyi gördüler. Meryem bir kenarda oturuyordu ve küçük bebeği dizleri üzerindeydi. Bebek bir nur halesiyle kuşatılmıştı. Kendilerine kapıyı açıp buyur eden Yusuf, Meryem'in yakınına oturmuştu.

Üç İranlı bebeğe yaklaştılar. Onu görünce yürekleri güvenle doldu. İçlerinde tuhaf bir neşe hissettiler. Seyahatleri boşa gitmemişti. Sonra getirdikleri armağanları Meryem'e sunarak şöyle dediler:

– Buraya hacı olmaya geldik. Asıl geliş sebebimiz âlemlerin Rabbinin gönderdiği bu peygambere imanımızı ilan etmekti.

Üç adam neşeyle uyudular. Uykuya yatarken niyetleri, sabah erkenden Herot'a dönmek ve Mesih'i bulduklarını kendisine bildirmekti.

Derin uykuya daldıklarında biri kendilerini şöyle uyardı:

– Sakın Herot'un yanına dönmeyin! Mesih'in yerini ona bildirmeyin. Bunu öğrenmek istemesi, onu öldürmek içindir!

Üç adam, ertesi gün vakit geçirmeden ülkelerine dönmek üzere Filistin'den ayrıldılar. Dönüşte İsrailoğullarının yeni peygamberini katletmek isteyen Herot ve askerleriyle karşılaşmayacakları bir güzergâh seçtiler.

4

"Nihayet onu (kucağında) taşıyarak kavmine getirdi. Dediler ki: Ey Meryem! Hakikaten sen iğrenç bir şey yaptın! Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir insan değildi; annen de iffetsiz değildi. Bunun üzerine Meryem çocuğu gösterdi. 'Biz, dediler, beşikteki bir çocukla nasıl konuşuruz?' " (Meryem, 27-29)

Meryem odasında kalıyor, dışarı çıkamıyordu. Bunun nedeni, Hazreti Musa'nın şeriatına göre İsrailoğullarında doğum yapan bir kadının kırk gün evden çıkmaması yönündeki hükümdü. Kırk gün doldu. Yusuf, Meryem ve yeni doğan bebek tarihî Nâsıra yolculuğuna çıkmak üzere handan ayrıldılar. Kasaba yakınında, daha sonra "Meryem'in Kuyusu" adıyla bilinecek su kaynağında mola verdiler. Civardaki ağacın gölgesinde serinlediler. İnsanlar yüzyıllar boyunca o ağacı ziyaret ettiler. Gözlerini, kâinatın eşsiz portrelerinden birine diktiler. Sanatçı, ressam ve yazarlar asırlar boyunca Meryem ve oğlunun yürüdükleri o yoldan ilham almış, hayal ve duygu âlemlerini bunlarla besleyip takviye ederek his ve coşku dolu tablo ve eserlerini ortaya çıkarmışlardır.

Rahat bir yolculuktu. Uzun süredir yakalarını bırakmayan ruhsal acıları hissetmiyorlardı. Yüce Allah'ın vaadini gerçekleştirmesi ve yavrusunu Beytüllahim'de dünyaya getirmesi sebebiyle korkuları da kalmamıştı. Allah onların bekçileri, hamileri

ve destekçileriydi. Zorluk ve sıkıntılar onları asla yıldıramaz, hedeflerinden alıkoyamazdı. Bazı sorunlarla karşılaşacak olsalar da kalpleri kaygı ve endişe gibi duyguları asla yaşamayacaktı. Yapmaları gereken, sabırlı bir şekilde Allah'ın emirlerini eda etmekti. Kâfirler istemeseler de O, nurunu tamamlayacaktı.

Günler geçmiş ve yolun sonu görünmüştü. Servi ve zeytin ağaçlarıyla bezeli Nâsıra tepelerinin silüetleri ufukta beliriyordu. Küçük kervan, güneş ışığı altında parlayan beyaz evlere doğru yöneldi. Yusuf, Meryem ve bebeği Nâsıra sokaklarındaydı. Görenler tahkir dolu bir ifadeyle baktıktan sonra yüzlerini çeviriyorlardı. Meryem, yaşanan bu sahne sebebiyle asla utanç duymadı. Bilakis başı dik yürümeye devam etti.

Evlerinin kapısında eşekten indi. Akrabalarından bazıları, halkın huzurunda itham dolu ifadeler kullanarak Meryem'e duydukları öfkeyi açığa vurdular. İşlediği günahtan beri olduklarını ilan ettiler. Annesi Meryem'i görür görmez ona doğru hareketlendi. Duyduğu utanç her hâlinden belliydi. Kalbi hüzünle dağlanıyor, ruhu ateşlerde kavruluyordu. Kızına doğru ilerlerken yanaklarından utanç gözyaşları dökülüyordu.

Herkes Meryem'e baktı. O Meryem ki Harun'un takva ve salah sahibi kız kardeşiyle aynı ismi taşıyordu. Huyu da ona benzesin diye ümit edilen Meryem, bugün günahının kanıtı olduğunu iddia ettikleri oğluyla huzurlarına gelmişti. Kendilerini daha fazla tutamayıp Meryem'i suçladılar:

"Ey Meryem! Hakikaten sen iğrenç bir şey yaptın! Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir insan değildi; annen de iffetsiz değildi."

Hanna, zillet içinde kafasını eğdi ve yer yarılıp içine girmeyi temenni etti. Bu sahne onu çok etkilemiş, ziyadesiyle ağır gelmişti. Çünkü o, Allah'tan korkan ve pak bir hanımefendi olarak yaşamıştı. Güneşin onun için böyle bir güne doğacağı kırk yıl

düşünse aklına gelmezdi. Hâlbuki Meryem gayet sakindi. Tek kelime dahi etmedi. Bilakis oğluna işaret ederek onunla konuşmalarını istedi. Hısım ve komşuları öfkelendiler:

– Alaycı tavrı, işlediği günahtan da ağır! Henüz beşikteki bir bebekle nasıl konuşacağız?!

İşte o an bebek konuşmaya başladı. Korkudan herkesin dili tutulmuştu:

– Ben, Allah'ın kuluyum. O, bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber yaptı. Nerede olursam olayım, O beni mübarek kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekâtı emretti. Beni anneme saygılı kıldı; beni bedbaht bir zorba yapmadı. Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak kabirden kaldırılacağım gün esenlik banadır." (Meryem, 30-33)

İmran'ın hanımı, omuzlarını çökerten büyük bir yükten kurtulmuştu. İçi heyecan ve neşeyle doldu. Sevinç gözyaşları dökmeye başladı.

Meryem, baba ocağına girdi. Ertesi gün güneş doğduğunda kapının önünde küçük oğluyla eğleniyor, etrafına bakınıyordu. Ferahladığını hissediyordu. Dünya süslenmiş, bir kez daha yemyeşil elbisesine bürünmüştü. Meryem sanki ilk çocukluk yıllarına dönmüştü. Nâsıra'yı çevreleyen tepeler, incir ve zeytin ağaçlarıyla taçlanmış, güneş ışığı altında parlıyordu. Davar sürüleri, her zamanki masum ve günahsız hâlleriyle otlamak için meralara gitmişlerdi. Onların masumiyet ve günahsızlığı, kucağında neşeli bir şekilde elleri ve ayaklarıyla oynayan minik bebeğinkine ne kadar da benziyordu.

Sanki bütün âlem, önünde rükûya eğilmişti. Meryem'e her şey küçük oğlunu mutlu etmek, onu güldürmek için birbiriyle yarışıyormuş gibi geliyordu: Bahar meltemi, yürekleri tazelemek için esiyor, güneş, hoş ve tatlı ışınlarını, insanın ümitlerini yeşertmek için gönderiyordu. Kuşlar başlarının üzerinde sevinçle

kanat çırpıyorlar, kuzular gelip kendisine sürtünmek istiyorlardı. Meryem, sevimli hayvanların başlarını sıvazlarken yavrusunun yüzünde bir tebessüm oluşuyor, küçük kalbi sanki kuzuların yumuşak başlılığından memnunluk duyuyordu.

Nâsıra'da her şey ilginç bir huzur ve sükûn atmosferiyle halelenmişti. Meryem biraz rahatlamış, kalbini huzur kaplamıştı. Fakat bu huzur ve istikrar fazla sürmeyecekti. Yüce Allah, peygamberlik gibi ulvi bir göreve hazırlayacağı kişiyi huzur ve rahat ortamında bırakamazdı. Nitekim ona da ağır yükler yükledi. Bir şekilde onu tahammül ve sabra alıştırmalıydı. Yokluk ve mahrumiyetle ezerek onun şefkat duygusunu kazanmasını sağlayacaktı. Zengin kalbinin hazinelerini daha da arttırması için onu bir seyyah gibi dolaştıracaktı.

Bu arada uzaklardan, Sion şehrinden insanları dehşete düşüren bir emir geldi. Yeni sarayında geçmişin hayaletleriyle yaşayan Herot, tahtı için endişeleniyordu. Bu tahta, gasp yoluyla oturduğunu iyi biliyordu. O, Aşkalon Mabedi'nde bir hizmetkârın torunuydu. Krallığı, maceraperest Roma imparatorlarının yardımıyla gerçekleşmişti. Kendisini kral ilan ettiğinde Yahudiler ona gitmiş ve kendisinin kral olarak kabul etmeyeceklerini bildirmişlerdi. Yahudiler, İsrailoğullarından biri dışında hiç kimsenin krallığını kabul etmeyeceklerini söylediler. Herot, itirazlarının ayyuka çıkmaması için hepsini katlettirdi.

Tahttan düşme korkusu Herot'u sürekli rahatsız ediyor, zorbalık ve pervasızlığını daha da artırıyordu. Küçük de olsa bir kuşku, onun acımasız bir katile dönmesine yetiyordu. Tahtına oturmayı planladığı düşüncesiyle kendi karısı Prenses Merimini'yi dahi öldürtmüştü. Hayatta sevdiği tek kadın olması dahi, masum prensesin katlini engelleyememişti. Krallık ve iktidarının son bulacağı kehanetinde bulunan Ferisiler cemaatinden de birçok ileri geleni öldürmüştü. Taht korkusuyla öldürdükleri arasında kendi öz evlatları dahi vardı. Kalbine doğan vesveseleri ancak

bu şekilde sona erdirebiliyordu. Oğullarını, aleyhinde komplo kurdukları zannıyla katlettirmişti.

Herot'un öncelikli tasası, iktidarını pekiştirmekti. Halkın kendisini sevmediğini, hatta nefret ettiklerini bildiği için, gücünü Roma imparatorlarından alırdı. Onlara boyun eğmişti. Topladığı vergilerin önemli bir bölümünü onlara verirdi. Roma Devleti'nin simgesi olan kartal heykelini Süleyman Mabedi'nin kapısına dahi astırmıştı. Bütün şehirlerin giriş kapılarında bu simge bulunurdu. Ellerinin ulaştığını çalıp çırpmaktan başka gayeleri olmayan paralı askerlerden bir orduya sahipti.

Katı kalpli, acımasız ve zorba bir idareciydi. Boğazına kadar günaha batmıştı ve kan gölünde yüzüyordu. Kellelerini uçurttuğu soyluların ve din adamlarının haddi hesabı bilinmiyordu. Düşmanı zannettiği kimselerden baskı ve işkenceyle itiraflar alır, günahlarına harcamak için insanların mallarına el koymakta tereddüt etmezdi. O kadar arsızdı ki Hazreti Davud'un mezarını dahi talan etmişti. Zevk kadehini elinden düşürmez, her türlü cinsel sapmada bulunurdu. Halk, onun idaresinden o kadar bunalmıştı ki seçilen bir heyet Roma'ya giderek bu zorbanın kötü idaresinden şikâyetçi olmuştu. Heyettekiler, Herot'un intikamına uğrayarak ölenlerin, onun idaresi altında kâbus yaşayanlara göre daha bahtiyar olduklarını bile söylemişlerdi. Fakat İmparator Augustos, heyetin şikâyetlerine kulak tıkadı. Çünkü Herot, Roma'nın sadık bir hizmetkârıydı. Roma yasalarını tereddütsüz uyguluyor, siyasetini izliyor, çocuklarını Roma sevgisi ve bağlılığıyla yetiştiriyordu.

Müstakbel Yahudi peygamberinin yıldızının doğduğunu görerek doğacağı topraklara gelen İranlı bilgeler, Herot'un yüreğine kaygı tırnaklarını geçiren bir pençe gibi inmişlerdi. Fakat yerini öğrenip kendisine bildirmelerini isteyerek kerhen de olsa bundan memnun olacağını söylemişti. Hâlbuki yerini öğrenir öğrenmez onu ortadan kaldırarak rahat nefes alacaktı. İranlı bilgelerin sa-

raydan ayrılmalarının üzerinden uzun bir süre geçmesine rağmen kendilerinden haber gelmeyince Herot'un sabrı tükendi. İçindeki canavarın tırnakları çıkmaya başlamıştı. Tıpkı asırlar önce Hazreti Musa devrindeki Firavun'un yaptığı gibi Beytüllahim'de yeni doğan ve emzik çağında bulunan bütün bebeklerin öldürülmesini emretti. Böylelikle tahtı için uğursuzluk kaynağı olarak gördüğü, yüreğine endişe ve tasa düşüren bebek ortadan kaldırılmış olacaktı.

Sion Dağı'nın üzerinde inşa edilen görkemli sarayda bunlar olurken Nâsıra'da akşam olmuştu. Yusuf, marangozhanesini kapatarak eve döndü. Yusuf'un oldukça kısıtlı bir geçim ortamı vardı. Kasabanın çiftçileri ve yoksulları marangozluk işlerini Yusuf'a verirler, ellerine geçen birkaç kuruşla da bu işlerin karşılığını öderlerdi. Yusuf eve döndükten sonra yemeğini yedi ve Tevrat okumaya başladı. Gecenin üçte biri sona erdiğinde yatağına girdi ve uykuya daldı. Rüyasında birinin kendisine şöyle seslendiğini gördü:

– Yusuf! Hemen kalk! Bebek ile annesini alıp Mısır'a götür. Herot, öldürmek için onu arıyor!

Yusuf yatağından sıçrayarak kalktı. Kalbi küt küt atıyordu. Kısık lambayı aldı ve Meryem'in bulunduğu tarafa gitti. Meryem, minik yavrusunu bağrına basmış uyuyordu. Ona seslendi:

– Meryem! Meryem!

Meryem iri, kara gözlerini açtığında Yusuf'u karşısında gördü. Lambanın kısık ışığında yüzündeki endişeyi sezerek sordu:

– Ne oldu Yusuf?

– Kalk! Allahuteala Mısır'a gitmemizi emrediyor!

Meryem hemen kalkıp uzun bir sefer için gereken hazırlığı yaptı. Yusuf da azık ve su tedarik etti. Her şey hazır olduğunda Meryem küçük oğlunu kucağına alarak merkebe bindi. Kafile, gecenin karanlığında Nâsıra'nın dar sokaklarında ilerlemeye baş-

ladı. Kısa süre sonra tepelerin arasında yılan gibi kıvrılarak ilerleyen patika yola girdiler.

Bu arada Herot'un askerleri Beytüllahim'e varmış, kartallar misali emzikteki bebeklere saldırıyor, masum bebekleri şefkatle titreyen anaların sinelerinden söküp alıyorlardı. Ana babaların çığlık ve gözyaşları arasında suçsuz bebeleri koyunlar gibi kesip atıyorlardı. Gecenin karanlığı çökerken Beytüllahim'e hüzün ve yasın siyahlığı damgasını vurmaktaydı. Hemen her ocaktan ağıtlar ve hıçkırıklar yükseliyordu. Herot'un zalim kılıçları sinesinden vurmadıkları tek bir hane bırakmamıştı!

Beytüllahim'de böyle bir trajedi yaşanırken zorbalıktan kaçan küçük kafile çölde ağır ağır ilerliyordu. Yusuf bir ara dönüp arkasına baktı. Sonra merkebin yularından tuttuğu gibi kendinden emin bir ruh hâliyle kum deryasına daldı. Yüce Allah'ın kendilerini gözettiğinden ve asla zayi etmeyeceğinden emindi.

5

> "Meryem'in oğlunu ve annesini bir mucize kıldık. O ikisini istikrarlı ve kaynağı olan bir yerde barındırdık." (Müminun, 50)

Güneş yükselmişti. Saatler geçiyor; güneş, kumlar ve gökyüzü dışında hiçbir şey gözükmüyordu. Ne his ne hareket. Sanki hayat burayı terk etmiş, rüzgâr dahi durmuştu. Kumlardan yükselen sıcaklık da olmasa, Allah yolunda ilerleyen küçük kafile her şeyin öldüğünü sanacaktı.

Gece gündüz yola devam ettiler. Gide gide büyük kervanların kullandıkları ana yola ulaştılar. Tevrat'ta muhtelif bölümlerde anlatılan tarihî sahneler gözlerinin önünde canlanmaya başladı. Hazreti Yusuf'un birkaç dirheme satıldığı yol işte şu yoldu. Aynı Yusuf, Mısır hazinelerinin mesulü olduktan sonra davet ettiği babası Hazreti Yakup ve kardeşlerinin Mısır'a emniyet içinde girmek üzere yürüdükleri yol da bu yoldu. Mısırlıyı öldürdükten sonra Firavunun cezalandırmasından korkan Hazreti Musa'nın kaçarken kullandığı yol da aynı yoldu.

Onları bu yola bağlayan ne kadar da çok hatıra vardı. Kimi tatlı ve insanın içini ümitle dolduran, kimi acı ve insanı hüzne boğan hatıralar… Meryem ve Yusuf, geçmişte yaşanmış o mühim hadiseleri yaşayarak ilerlemeye devam ettiler. O an içinde bulundukları ve sıkıntılarına katlandıkları yolculuğun da tıpkı diğerleri gibi sonsuzluğa taşınacağı akıllarının ucundan dahi geçmiyordu.

Gece gündüz durmadan yürüdüler. Nihayet Turisina'ya vardılar. Kalpleri kanat çırpan bir güvercin misali heyecanla çarpmaya başlamıştı. Yüce Allah Hazreti Musa'ya işte bu dağın üzerinde tecelli etmişti. Yine Hazreti Musa vasiyetlerini burada tabletlere yazmıştı. Sonra mukaddes vadi Tuva'ya gittiler. Orada Yusuf çarığını çıkardı. Meryem de minik oğlunu yere bıraktı. Bebeğin gözleri gökyüzüne dikilmişti. Meryem, Rabbine şükretmek üzere secdeye kapandı. O pak toprakta üçü de Allah'a yakarıyordu…

Mısır'a emniyet içinde girdiler. Çölü iyice geride bırakmışlardı. Tarlaların arasında ilerlediler. Karanlık çöküyor, güneş uzak ufukta karanlığa dalıyordu. Su kanalları akik renginde görünürken altın sarısına dönüşüvermişlerdi. Çok geçmeden de renklerini yitirdiler. Yüksek hurma ağaçları göğe uzanan karanlık hayaletler gibi görünüyorlardı. Şahinler, dölengeç kuşları ve kargalar gözden kaybolmuş, serçelerin ötme sesleri iyice kısılmıştı.

Gün geçmesine rağmen şafak kızıllığı henüz kaybolmamış ve gece, kanatlarını Mısır'ın üzerine henüz germemişti. Kâinat tuhaf bir huşu ve sükûnete bürünmüştü. Artık hiçbir şeyin gölgesi yoktu. Yıldızlar, gökyüzü denen uçsuz bucaksız sahnede bir bir yerlerini alıyorlardı. Ay da semadaki seçkin yerini almış, yolları aydınlatıyordu. Dünya, bir kez daha ayın sihriyle sarılmıştı. Nil, yüzünde ayın yansıyan gümüşi ışığıyla sanki bir ayna olmuştu.

Yusuf ile Meryem Nil'e eski bir dosta bakar gibi baktılar. Annesi Hazreti Musa'yı sepet içinde bıraktığında onu firavunun sarayına bu büyük nehir taşımıştı. Firavunla alay edilircesine Hazreti Musa'nın bizzat onun sarayında yetişmesi takdir edilmişti. Musa büyüyüp ergin olduktan sonra Allahuteala tarafından İsrailoğullarını kendisiyle birlikte göndermesi için firavuna gönderildi. O, firavunun şımarık tavırlarına rağmen sabretmiş, halkı olan İsrailoğullarını asırlardır devam eden zillet ve kölelikten kurtarmıştı.

Bu hatıralar hem Yusuf'u, hem de Meryem'i çok etkilemişti. Geçmişte yaşanan bu acı olayların o ikisi üzerinde büyüleyici etkisi olmuş, kararlılıklarını perçinlemiş, imanlarını daha da pekiştirmişti. Bu arada küçük İsa berrak gözleriyle çevresini izlemekteydi. Dudaklarında memnuniyet ifadesi olan bir tebessüm oluştu. Annesi küçük yavrusunu daha bir hararetle bağrına bastı.

Ağır adımlarla Menif'e yöneldiler. Araba tekerleri yolları ezerek gidiyordu. Askerlerin kimi geliyor, kimi gidiyordu. İnsanlar da giden gelen yolları doldurmuşlardı. Şehrin sütunları gerçekten yüksek ve göz alıcıydı. Mabetler de devasa ölçülerde göğe yükselen yapılardı. Heykeller, taşlardan yontulmuştu. Tacirler ve çarşı pazarın gürültüsü her yanı kaplamıştı. Şehrin dört bir yanından gelen bu gürültü ortamı küçük kafilenin mensuplarını rahatsız etmişti. Geldikleri çöl ve aralarından geçtikleri tarlalar, olabildiğince sessiz ve sakindi. Yorgunluktan devam edecek hâlleri kalmamıştı. Geceyi geçirmek üzere şehirde konakladılar.

Ertesi sabah tekrar çarşıya çıkıp dolaşmaya başladılar. Yolların iki tarafı da dükkânlarla doluydu. Bunların birçoğunda halkın ihtiyaç duyacağı malzemeler, süs ve ziynet eşyaları satılmaktaydı. Çarşının bu bölümünde gayet lüks faytonlar turlamaktaydı. Hakikaten zengin bir şehirdi. Büyük çiftlik ve toprak sahibi derebeyleri lüks bir hayat sürüyorlardı. Fakirler ise ümitsiz bir hayata mahkûmdular. Yusuf ve Meryem durumu görünce huzur ve sükûnun hâkim olacağı kırsal kesime gitmeyi tercih ettiler. Kuzey'e doğru yola devam ettiler. Ayn Şems mıntıkasında mola verdiler. Uzun geziden sonra hâlâ kendilerine gelememişlerdi. İyi bir marangoz olan Yusuf iş aramaya başladı. Meryem de tarlalardan birinde yevmiye işi bulmaya muvaffak olmuştu. Kişinin kendi alın teriyle karnını doyurması kadar gurur verici bir şey olamazdı.

Meryem gün ışığıyla birlikte çıkıyor, akşam vakti dönüyordu. Öğle vakti bir söğüt ağacının gölgesinde oturup yemeğini yiyordu. Yemekten sonra işine devam ediyordu. Kimseye emanet

edemediği yavrusunun kundağı omzunda asılı dururdu. Buğday saplarını koyduğu demeti ise öbür omzunda taşırdı. Gece çöktüğünde namaza durup Rabbine dua ederdi. Gece ibadetini tamamladıktan sonra iş sahibinin işçilere gösterdiği basit mekânda uykuya çekilirdi.

Aylar, yıllar geçti. İsa, hâlâ Mısır'da idi. Güneşin batışıyla doğuşunu, Nil Nehri'nin akışını, suyunun yükseliş ve çekilişini izliyordu. Tohumların ekilip mahsulün Allah'tan beklenişini takip eder, annesinin kendisi için okuduğu Tevrat ayetlerini dinler, öğrettiği dua ve niyazları öğrenirdi. Karanlık gecelerde Mısır'ın masmavi ve mümin yürekler kadar temiz ve berrak semasında kandil misali ışıldayan yıldızları seyrederdi. Genç İsa, tabiat kitabının sayfalarını bu şekilde okuduktan sonra Rabbine niyazda bulunmaya başlar, yaşının küçüklüğüne rağmen kalbinin nur ve hikmetle dolduğunu hissederdi.

Geceyle gündüz arasındaki devriâlem sürdü. Aylar ayları, mevsimler mevsimleri, yıllar yılları kovaladı. Nil'in taşkınları birbirini izledi. Dünya biraz daha yaşlandı. Hâlâ Mısır'da bulunan İsa, yönetenlerin katılığını, hiçbir sıkıntıya girmeksizin topraktan kazanılıp heva uğrunda çarçur edilen servetleri gördü!

Bir gece annesinin yanına girdiğinde mekânı sıkıntı bastığını gördü. Annesine baktığında yüzündeki hüznü hemen hissetti. Sevgili annesine yaklaşarak sordu:

– Ne oldu anneciğim?

– Çiftlik sahibinin hazinesi çalındı!

– Paralarının nerde olduğunu söylememi ister misin anne?

– Elbette yavrum!

– O hâlde çiftlikte yaşayanları benim önümde toplamasını rica et.

Meryem hemen çiftlik sahibine gitti. Ondan çiftlikte yaşayan herkesi toplamasını rica etti. Herkes toplandığında İsa, aralarından

iki adamın yanına gitti. Biri kör, diğeri yatalaktı. Yatalak olanı tutup kör olanın sırtına çıkardıktan sonra emretti:

– Haydi kaldır onu!

Kör, kendini acındırarak konuştu:

– Onu kaldıracak kadar gücüm yok ki…

İsa gayet emin bir sesle ısrar etti:

– Peki dün gece nasıl kaldırdın öyleyse?

İsa'nın sözünün işitince diğerleri de ısrar ettiler. Kör, yatalağı kaldırdı. O ayağa kalktığında yatalak olan kasanın bulunduğu rafa uzanmıştı.

İsa, çiftlik sahibine şöyle dedi:

– Dün gece aynen böyle yaptılar. Kör olan kuvvetini, yatalak olan da gözlerini kullandı.

Onun bu kesin açıklaması karşısında iki özürlü suçlarını itiraf ettiler:

– Doğru söylüyor.

Sonra da çaldıkları parayı geri verdiler. Çiftlik sahibi, bu iyiliğin altında kalmamak için Meryem'e şu teklifte bulundu:

– Ey Meryem, bunların yarısını al.

– Böyle bir şey bana yakışmaz efendim.

– Öyleyse oğluna vereyim.

– İzzet ve şeref bakımından o benden de üstündür!

6

> “Onlardan önce nice nesli helak ettik. İçlerinden birinin varlığını hissediyor, yahut ayak seslerini duyuyor musun?” (Meryem, 98)

Artık Eriha’da hurma ağaçlarının gölgesinde muazzam bir saray yükseliyordu. Herot’un sırf kadınlarla zevküsefa sürmek için yaptırdığı bir saray. Herot burada cariyeleri ve sayıları onu bulan hanımlarından dilediklerinyle âlem yapıyordu. Sarayın geniş salonlarında rakkaseler dans ediyor, şarkıcı kadınların nağmeleri kubbelerde yankılanıyordu. Nedimelerin ve mahmur konukların uğultusundan yükselen kahkahalar duvarlarda çınlıyordu.

O gün, sarayda alışılmadık bir sessizlik vardı. Görkemli binaya tam anlamıyla sükûn çökmüştü. Askerler ve hizmetkârlar koridorlarda ağır adımlarla gidip geliyorlardı. Zorba kral yatağa düşmüştü. Aynı anda birçok hastalıktan dert yanıyordu. Yatağı belki çok lüks ve örtüleri tamamen atlastandı. Fakat türlü yaralar vücudunu kemiriyor, bakteriler bedenine yayılıyordu.

Rengi iyice sararmış, gözlerinin ışıltısı sönmüştü. Fakat zorbalık pervasızlığı aynen devam ediyordu. Hastalığının azdığı zamanlarda elinin uzandığı her şeyi yerle bir etmekten geri durmuyordu.

Herot’un hastalık haberi bütün ülkeye yayılmıştı. Halkın tamamına yakını yüreğinde ona karşı nefretle dolu olduğu için

bu haber hepsini sevindirmişti. İnsanlar yakında gerçekleşecek kurtuluşun beklentisine girmişlerdi. Büyük zorbanın günleri sayılıydı. Halk yıllar süren katı yönetimin ardından nefes alacaktı.

Bu arada Kudüs'te Herot'un öldüğüne dair bir haber çıkmıştı. Şehre hâkim olan sevinç ortamında iki Yahudi bilgini Yudas ve Mityas, öğrencilerine Süleyman Mabedi'nin kapısının üzerinde asılı duran altın Roma kartalını indirmelerini emrettiler. Böylelikle yıllardır alınlarına vurulan lekeden, sinelerine çöken lânetli kâbustan kurtulmuş olacaklardı.

Altın kartal yere atıldığında halktan sevinç çığlıkları yükseldi. Ne var ki bu sevinç ve coşku fazla sürmedi. Çünkü zorba kral henüz ölmemişti. Daha görecek günleri, edecek zulümleri vardı. Ölüm döşeğinde yatarken Kudüs'te yaşananları haber aldı. Ayaklananları cezalandırmak üzere en katı askerlerinden oluşan bir birliği şehre gönderdi. Kudüs'ün dar sokaklarında şiddetli çarpışmalar oldu. Ayaklanma bastırıldı. Roma'nın altın kartalı bir kez daha Süleyman Mabedi'nin kapısına asıldı. Yudas ve Mityas'ın öğrencilerinden kırkı tutuklanarak Herot'a götürüldü. Günleri sayılı olan Herot, hâlâ güç ve kudretinin zirvesinde olduğunu göstermek istercesine bunların tamamının yakılarak öldürülmesini emretti.

Hastalığı iyice azmıştı. Sürekli ölüm üzerinde düşünüyordu. Ölüp gittikten sonra bir kişinin dahi arkasından ağlamayacak olması, Herot'un canını sıkıyordu. Bu düşünce Herot'un içindeki canavarı harekete geçirdi. Ülkesinin dört bir yanına elçiler gönderip halkın ileri gelenlerini ve eşrafı Eriha'daki sarayına davet etti. Davetliler şehre geldiğinde hipodroma gidip eğlenmelerini, ardından saraya gelmelerini istedi. Halkın ileri gelenleri, at yarışlarını ve diğer sporları seyretmek üzere hipodroma gittiler. Fakat onlar içeri girer girmez, hipodromun kapıları kilitlendi.

Herot, kız kardeşi Salomi'yi çağırttı. Kız kardeşi geldiğinde ona vasiyette bulunarak kendisi öldüğü gün, davet ettiği kimselerin

de öldürülmesini emretti. Ölüm günü, Yahudi halkının sevinç ve coşku günü değil, ağıt ve yas günü olmalıydı. Bütün ülkeye umumi bir keder hâkim olmalıydı. Bunun tek yolu ise, halkın ileri gelenleri ve eşrafın öldürülmesiydi!

Hastalık Herot'u iyice yormuş, bedeninde çıkan ve bir türlü iyileşmeyen yaralar onu iyice bunaltmıştı. Bir ara çektiği acı ve işkenceden kurtulmayı düşündü. Yaşadığı cehennemden kurtulmak için intihara kalkıştı. Sözünü dinlemeyen bir kurt vücudunda sürekli büyüyor, ruhu ateşler içinde yanıyordu. Çektiği işkence giderek dayanılmaz bir hâl alıyordu. Ne var ki intihar teşebbüsü de başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Dünyadaki çilesi henüz dolmamıştı.

Herot, ölüm sarhoşluğu esnasında dahi huylarından vazgeçmemişti. Nitekim oğlu Antipas'ın kendisinin bir an önce ölmesini, bu suretle tahta giden yolun açılmasını istediğini düşünerek onun öldürülmesini emretti. Ancak maiyetindekilerden hiçbiri veliahdı öldürmeye cüret edemedi. Çünkü son nefeslerini vermek üzere olan bir zorbanın emrini kimse dinlemezdi. Hele bu emir, ondan sonra iktidara geçecek kimsenin katlini içeriyorsa.

Zorba Herot nihayet ölüme teslim oldu. Kurbanlarının hayaletleri yatağının etrafında dolaşıyor, ona lanet okuyorlardı. Günahtan başka bir şey bilmeyen, kötülük ve fesattan başka bir şey düşünmeyen habis ruh, sonunda bedenden sıyrılıp çıkmıştı. Ölüm haberi yayılır yayılmaz ülkenin her tarafında isyanlar çıktı. Halk, zalim Herot hanedanının yönetiminden kurtulmak istiyordu. Ne Antipas ne de Arhilos'un yönetime gelmesini istiyorlardı. Fakat Arhilos tahta geçmeyi başardı. Babasının halkın ileri gelenlerinin öldürülmesine yönelik emrini uygulamadı. Tabii ki böyle bir karar vermesi, onlara duyduğu sevgiden değil, giderek artan isyanların yayılmasından korktuğu içindi.

İsyancılar yeni kral Arhilos'tan Herot'un vezirlerini ve danışmanlarının cezalandırmalarını talep ettiler. Arhilos, taleplerini

yerine getirmedi. Bunun üzerine Kudüs şehri, krala başkaldırdı. Arhilos, zorbalıkta babasından aşağı kalır yanı olmadığını tebaasına göstermek istiyordu. Bunun için isyana katılanlardan üç yüz kişinin bizzat mabette kılıçla katledilmesini emretti.

Kudüs'ün ardından Ürdün, sonra Yahudiye şehirleri isyan etti. Celil şehrinde Yehuda, zulmünden kurtulmak için Roma'ya savaş ilan etmekten başka çıkar yol olmadığını bildirdi. Çünkü Herot ve Arhilos gibi zorbalar da Roma sayesinde halkı eziyorlardı. İsyancılar toplanıp Kudüs'e doğru harekete geçtiler. Şehri korumakla görevli Roma taburu kuşatıldı.

Ordu komutanlarından biri, kendisini Eriha hâkimi ilan etti. Komutan ilk icraat olarak Herot'un sarayının yıkılmasını emredip o günah yuvasını ateşe verdi.

Hemen bütün Yahudi şehirlerinde isyan bayrağı çekilmişti. Halk Celilli Yehuda'yı seviyor, Roma'ya karşı savaşında onu destekliyorlardı.

Roma imparatoru Augustos olup bitenlere sinirlendi. Suriye valisine, isyancıları hizaya getirmesini emreden bir mektup gönderdi. Yerli Arap askerleri ve Germen süvarilerinden oluşan Roma ordusu Filistin'e girdi. Uğradıkları şehirlerde karşılarına çıkan erkekleri katlediyor, şehri ateşe verip çıkıyorlardı. İsyancılar dağlara kaçmış, kılıçla ölmeyenler açlık ve susuzluktan ölmüştü!

Romalılar Kudüs'e tekrar hâkim oldular. Muhasara altındaki taburlarını kurtardılar. Yahudi şehirlerinde ağır tahribatta bulundular. Bunun üzerine Filistinliler ve Yahudi din adamları Augustos'a elçi göndererek ülkede barış ve istikrarı yeniden tesis edecek bir kral tayin etmesini rica ettiler.

Augustos Roma'ya gelen heyetin isteklerini dinledi. Heyet, can güvenliğinin sağlanmasını istiyordu. Roma imparatoru, Filistin'in eyaletlere bölünmesi için beklediği fırsatın doğduğunu gördü. Böylelikle birbiriyle sürtüşen eyaletler Roma kartalı ile

uğraşmaya vakit bulamayacaklardı! Roma kartalı, onlara bir an dahi nefes aldırmayacaktı.

Filistin eyaletlere bölündü. Herot'un beş oğlundan her biri bunlardan birinin valiliğine tayin edildi. Herot, Roma'nın sadık hizmetkârlarındandı. Bu sebeple çocuklarını da Roma sevgisiyle büyütmüştü. Artık vali olan bu çocuklar Roma kartalını memnun etmek, vergileri ve Filistin'in zenginliklerini Roma'ya taşımak noktasında birbirleriyle yarışacaklardı. Augustos, Yahudiya topraklarını elinde tuttu ve Romalı bir vali tarafından yönetilen bir vilayet hâline getirdi. Bölgenin kutsal kalbi sayılan Kudüs'ü de eyalet valilerinden herhangi birine bırakacak değildi!

Filistin topraklarında tozu dumana karıştıran fırtınalar dinmiş, zanaatkârlar işlerine, tüccarlar ticaretlerine, öğrenciler okullarına dönmüşlerdi. Fakat kalpleri Roma idaresine ve Roma kanunlarına karşı nefretle dolu müminler durumdan memnun değillerdi. Onlara göre kurtuluşun yegâne yolu Hazreti Musa'nın şeriatına dönmekti. Gücünü semadan alan bir idare kurulmadıkça insanların kalp huzuruna ve benliklerinde sükûna ulaşmaları, adaletin tesis edilmesi, kavga ve nefretin yerine sevginin hâkim olması, zulüm ve haksızlıkların son bulması, cemiyet tabakaları arasındaki farkların giderilerek kanun önünde eşitliğin sağlanması, zenginlerin fakirlere muhabbetle bakması, fakirlerin de zenginleri sevmesi neredeyse imkânsızdı.

Herot Eriha'daki sarayında öldüğü sırada İsa, Mısır'da ailesinden uzakta, gurbette bir yabancı olarak büyüyordu.

Gece olmuş ve Yusuf, yorgun bir günün ardından yatağına girmişti. Rüyasında birinin kendisine şöyle seslendiğini gördü:

– Haydi! Çocuğu ve annesini alıp Filistin topraklarına götür. Çocuğu öldürmek isteyenlerin başı artık hayatta değil!

Yusuf, vakit geçirmeden dönüş hazırlığına girişti. Her şey tamamlandığında kutsal kervan, Hazreti Musa ve kavminin gittiği

yolu takip ederek Mısır'dan çıktı. Hazreti Musa, Mısır'dan çıkarken korku ve endişe içinde sürekli arkasını gözlüyordu. Çünkü Firavun her an yetişebilirdi. Yusuf, Meryem ve İsa ise tam bir emniyet içinde oradan ayrılıyorlardı. Yıllardır hasretini çektikleri halklarına ve Yüce Allah'ın vadettiği büyük nimete kavuşmanın heyecanı içlerini ümitle dolduruyordu.

***

Küçük kafile Mısır'ı arkada bırakıp Filistin topraklarına adım attığında, önce uçsuz bucaksız bir çöle dalmıştı. İlk hedefleri Beytüllahim'di. Yusuf orada konaklamayı umuyordu. Beytüllahim'de çok güzel hatıraları geçmişti. Ayrıca Beytüllahim, Kudüs'e yakındı. İki şehrin arasında merkeple birkaç saatlik mesafe vardı. Ne var ki yolda Herot'un halefi olan Arhilos'un babasının sırrını bildiğini öğrendi. Bunu öğrenir öğrenmez hemen Cebel'e, oradan da Nâsıra'ya yöneldi yani asıl vatanları ve dede toprağı olan kasabaya.

Nâsıra'ya vardılar. Alışıldık sade hayat döngüsü burada da devam etti. Meryem testisiyle kuyudan su çekiyor, sonra ev işlerine bakıyordu. Yusuf marangozhanesine gidip mesleğini icra ederken küçük İsa da ona yardım ediyor, sandalye ve dolapları sahiplerine teslim ediyordu. Birçok yaşıtının aksine medreseye gitmiyor, rızkının peşinde koşuyordu.

Bir gün Ferisîlerden biri Yusuf'un dükkânına geldi. Yusuf, kaygılı bakışlarla adamı izlemeye başladı. Ferisîler Hazreti Musa'nın şeriatının tatbik edilip edilmediğini denetleyen hayli tutucu din adamlarıydı. Hazreti Musa temizliği vasiyet etmişti. Ferisîler de onun bu emrinden hareket ederek İsrailoğullarını teftiş eder, Tevrat'a riayet edip etmediklerine bakarlardı. Ferisîler, her şeyin yıkanmasını ve temiz tutulmasını emrederlerdi. O kadar ki, su yıkanabilir olsa, onun dahi yıkanmasını isterlerdi!

Ferisî dükkandaki kapları birer birer alıp inceledi. Temiz olduklarını gördükten sonra dükkânda dolaşmaya başladı. Duvarları eliyle yokluyordu. Yusuf, dikkatle adamı izliyordu. Genç İsa ise, önünde olup biteni tiksinerek seyrediyor, bu tarz riyakâr bir hassasiyeti tasvip etmiyordu.

Cumartesi günü hep birlikte mabede gittiler. Yusuf ve İsa, erkeklerin bulunduğu salona, Meryem ise kadınlara tahsis edilen yere oturdu. Mabedin hizmetkârı, elinde Tevrat ile geldi. Bir adam kalktı ve yüksek bir yerde durup Tekvin Seferi'ni (Yaratılış bölümünü) okumaya başladı. Adamın kalplere işleyen tatlılıkta bir sesi vardı.

Ayin sona erdikten sonra Yahudiler halkalar hâlinde toplanıp münakaşa etmeye başladılar. İsa, onların münakaşalarından sıkılmıştı. Sessizce oradan ayrılıp Nâsıra sokaklarına daldı. Sokak onu bir tepeye götürmüştü. Orada oturup semayı izlemeye başladı.

Yalnız kalmayı seviyordu. Tek başına kaldığında ise daima gökyüzünü izlerdi. Annesi, Yüce Allah'ın göklerde olduğunu defalarca söylemişti. Önce manasız bir şekilde bakan İsa, bilahare huzurla dolar ve ruhu Yaratıcının melekûtu ile temas ederdi.

Denizden yükselen meltem hafifçe esti. İncir ve zeytin ağaçlarının yapraklarını şöyle bir salladı. Ağaçlardan yükselen hışırtı kulaklarına geliyordu. Bir an kâinat, sırlarını ona açıyormuş gibi geldi.

Güneş alçaldı ve tepelerin ardında kaybolmaya başladı. İsa hâlâ bakıyordu. Uzaktan gören uyuduğunu sanırdı. Hâlbuki o, uzayda dolaşıyor, kalbini kendisine inen bilgiye açıyordu!

7

> "Ona henüz çocukken katımızdan hükmetme gücü, şefkat ve arınmışlık verdik. Takva sahibiydi. Ona anne babasına iyi davranma gayreti de vermiştik. O, asla zorba ve azgın biri olmamıştı." (Meryem, 12-14)

Gece çökmüş, Kudüs'ün üzerine koyu gölgeler düşmüştü. Yıldızlar gökyüzünde ışıldıyorlarsa da ışıkları, gölgelerin yükselen dalgalarıyla boğuşacak kuvvette olmayıp hayli zayıftı. Şehri kuşatan tepeler ıssızdı. Kâinat derin bir uykuya dalmıştı. Ortalığa hâkim olan sessizlik, yüreklere ürperti salan türdendi. Çok hafif esintiler vardı. Düzgün nefes alan bir ciğer gibi, durup devam ediyordu.

Yahya evden çıkmış, bozuk patikalarda hızla ilerliyordu. Gecenin karanlığında tek başına yürüyor, karanlık uçurum ve yarlardan sakınıyordu. Yahya, devler ve iblisler gibi duran çıplak tepelerin arasından geçerken en ufak bir korku duymuyor bilakis bu ıssızlıkta benliğine tesir eden, ruhuna garip bir huzur telkin eden bir güzellik görüyordu. Yaşıtı çocukların aksine, karanlıktan korkup titremiyordu. O, ruhundan fışkıran nur ile meşgul olduğundan karanlığı görmüyordu. Bu nur, hayatın bütün karanlıklarını dağıtmaya yetiyordu.

Nihayet Süleyman Mabedi'ne ulaştı. Tam bir sessizlik vardı. Mabedin revaklarına karanlık hâkimdi. Ruhbanlar, gidip geliyorlar, ibadet edenler, huşu içinde rükûya eğiliyorlardı. Yahya şöyle

bir baktığında babası Hazreti Zekeriya'nın hücresinde namaz kıldığını gördü. Ruh dünyası açık bir hâlde durup bir süre onu izledi. Mabetteki abitlerin zikir ve yakarışları Yahya'nın kalbine huzur ve esenlik indirmişti.

Yahya yerinden oynamaksızın zikir ve tespihe devam etti. Hazreti Zekeriya namaz ve tesbihatını bitirmiş, eve dönmeye hazırlanıyordu. Tam bu sırada oğlunu gördü. Yüzü semaya dönük, gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Bu sahneyi görünce Hazreti Zekeriya'nın yüreğinde büyük bir ferahlama oldu. Vecd halinde bakışı, bir baba olarak Hazreti Zekeriya'yı çok duygulandırdı. Sonra biricik yavrusunun yanına giderek kolunu küçük bedenine doladı. Baba oğul, mabedin koridorlarından yürüyerek ana yola çıktılar.

Ertesi sabah Yahya yine gökyüzünü seyre daldı. Gözü daima Yüce Allah'ın mülkü ve yarattığı mevcudatın üzerindeydi. Bu eşsiz varlığı gördükçe O'ndan hem korkuyor, hem de tazim ediyordu. Kalbi, O'nun huzurunda saygıyla eğiliyor, zihni sürekli çalışıyordu. Gözüne ilişen her şeyde Allahuteala'yı görüyordu. Bunlar gayet normaldi. Çünkü Yahya, peygamber ocağında büyümüş, bebekliğinden beri babasını sürekli hücresinde Allah'a kulluk ederken ve niyazda bulunurken görmüştü. Bu sayede Rabbini erken bir yaşta tanımış, O'ndan korkar ve çekinir olmuştur.

Bir gün kafası yine meşgul Kudüs'ün yaşlı sokaklarında giderken yaşıtlarından bir grup onu fark ederek yanına koşmuş ve beraber oynamaya çağırmışlardı:

– Haydi Yahya! Gel oynayalım!

Fakat Yahya:

– Ben oyun oynamak için yaratılmadım, diyerek yoluna devam etti.

Süleyman Mabedi'ne vardığında din adamları ve rahiplerin hummalı bir şekilde ibadet ettiklerini gördü. Kıldan cüppeleri ve

yün külahlarıyla huşû içinde Allah'a ibadet ediyorlardı. Yahya onları seyrederken içi açılır ve onlar gibi olmanın özlemini duyardı. O gün de durup onları seyretti. Baktıkça içi coşkuyla doluyor, kalbi itminan buluyor, tuhaf bir sükûnet hissediyordu.

Mabette kaldı. Ruhu, Yüce Allah ile temas etmek üzere derinlere dalıyordu. Bir süre ibadet ve niyazda bulunduktan sonra Kudüs sokaklarına çıktı. Kafası karışık bir hâlde yürüyor, zihnini meşgul eden fikri evirip çeviriyordu. Eve döndü. Annesine selam verdikten sonra şöyle dedi:

– Anneciğim, bana kıldan bir cüppe ve yünden bir külah yap ki mabede gidip diğer rahipler ve hahamlar gibi Allah'a ibadet edeyim!

Yaşlı annesi şaşkın bir ifadeyle oğluna baktı ve şöyle dedi:

– Allah'ın Elçisi Zekeriya'yı bekleyelim. Geldiğinde meseleyi kendisiyle görüşürüz.

Yahya, babasının gelişini beklemeye başladı. Ruhu ibadet aşkına tutulmuştu. Hayatını Allahuteala'ya adamakta kararlıydı. Tam bir boyun eğiş içinde O'na ibadet edecekti. İbadet edenlerin sesleri kulağına çok hoş ve tatlı geliyor, dua ve niyazlarının yankıları yüreğine ferahlık verirken kalbine nurlu ışıklar saçıyordu. Yahya, bu nurların aydınlığında eşsiz Yaratıcı'nın yoktan var ettiği eserlerin güzelliğini görürdü. Bu eserler, inananların yüreklerine coşku ve heyecan saçardı.

Tam bu sırada ayak sesleri duydu. Hemen kulak kabarttı. Zekeriya hazretleri gelmişti. Yaşı iyice ilerlemişti. Yahya, konuşmasını istercesine annesine baktı. Elizabet şöyle dedi:

– Yahya, kendisine kıldan bir cüppe ve yünden bir külah yapmamı istedi?!

Hazreti Zekeriya oğluna baktı:

– Yavrucuğum, bunları neden istiyorsun? Daha çok küçüksün.

Çocuk zekâ fışkıran gözlerle babasına baktı ve şöyle dedi:

– Babacığım, benden daha küçük yaşta ölen birini görmediniz mi?

Yahya, hikmetli bir söz etmişti. Dünyada ahiret için bir şeyler yapmadan ölmekten korkuyordu. Hesabı şiddetli bir gün için hazırlık yapmak, bir şeyler biriktirmek istiyordu. O gün, kişinin daha önceden gönderdikleri dışında hiçbir şey fayda etmezdi. Hesapların görüleceği o gün, herkes yaptığı iyilikleri karşısında bulurdu. Zekeriya hazretleri yüreğinin genişlediğini hissetti. Hanımına dönerek:

– Yahya'ya kıldan bir cüppe, yünden bir külah yap, dedi.

Yahya bundan sonra kendini mabede adadı. Sürekli ibadet ediyor, önemli bir şey olmadıkça mabetten ayrılmıyordu. Dünya gözlerinin önünde hücrelere bölünüyor, esrarını Yahya'ya sunuyordu. Kâtipleri ve kendilerini ibadete adamış Ferisîlerin anlattıklarını pür dikkat dinliyordu. Fakat gecenin sükûnunda, gündüzün uğultusunda, rüzgârın ıslığında, meltemin fısıltısında öğrendiği hikmet, bolluk içinde yaşayan hocaların anlattıkları ilimden çok daha fazlaydı. Onların vaazları ağızlarından çıkıp havaya karışıyordu. Oysa Yüce Allah'ın kâinata gizlediği ayetler böyle değildi. Asıl bunlar Yahya'nın nefsini arındırıp ruhunu besliyordu.

Bir bülbülün ötüşü, bir yıldızın parlaması, bir soğuk dalgası, ya da sıcak bir esinti, Yahya'nın ruhuna çok uzun da olsa kalpten gelmeyen bir vaazdan daha fazla tesir ediyordu. Yahya'nın ruhu, çok yüksek bir dağın zirvesindeki bir kap gibiydi. Onu ancak semadan inenler doldurabiliyordu.

8

“Ona Kitabı, hikmeti, Tevrat’ı ve İncil’i öğretir.” (Âli İmran, 48)

İsa hızla büyüyordu. On iki yaşına basmıştı. Hazreti Musa’nın şeriatına göre ergen sayılıyor ve ruha sahip olduğu kabul edildiğinden yetişkin erkeklerle aynı hükümlere muhatap görülüyordu. Bundan sonra hiç kimse onun üzerinde vesayet iddia edemezdi. O artık “Hatura’nın oğlu” yani kanunun muhatabıydı. Aklının emrettiğini yapar, işlediği suçun mesuliyetini yüklenirdi.

Bir zanaat seçmeliydi. Bu yaştaki her Yahudi gencinin bir mesleği olmalıydı. İsa, Yusuf ile birlikte onun dükkânına gidiyordu. Fakat marangozluğu öğrenmemişti. Yapacağı işi, kendi iradesiyle seçecekti. Bir gün Yusuf geldi ve kendisiyle beraber çalışmasını teklif etti. Genç İsa, bu teklifi kabul ederek marangozluk eğitimi almaya başladı.

Mütevazı atölyede gün doğumundan gün batımına kadar çalışıyordu. Gece iyice çöktüğünde yüzünü semaya çevirir, cumartesi günleri ise mabede giderdi. Cumartesi ayini sona erdikten sonra tepelere çekilerek tabiatın eşsiz musikisine, meltemin fısıltılarına, çiçeklerin açışına, geceyle gündüzün birbirini izlemesine kulak verirdi. Bütün bunlar kalbinin ilim ve hikmetle doldururdu.

Kudüs’te hac bakımından en değerli mevsim, Pesah Bayramı zamanı olurdu. Pesah, İsrailoğullarının Mısır’dan çıkış hatıralarını ölümsüzlüğe taşımak için kutladıkları bir bayramdı. O sene

de Pesah Bayramı yaklaşıyordu. Her Yahudi, iki yılda bir haccetmekle mükellefti. Meryem hac için hazırlık yaptı. Oğlu da artık yetişkin olmuştu. Hacca gidenlere katılarak onun da haccetmesi gerekiyordu.

Genç İsa Kudüs'e yani annesinin defalarca anlattığı mukaddes şehre gideceği için çok sevinçliydi. Kutsal şehri hayallerinde bulutlara değecek kadar ulu bir mekân olarak görmüştü. Tepeler arasına sıkışmış Nâsıra'dan büyük ve geniş bir âleme açılacaktı. Bu seyahat vesilesiyle göreceği ve Allahuteala tarafından yaratılmış şaheserler genç adamın nefsine sinecek, daha pak ve parlak olmasını sağlayacaktı.

Meryem, hac seyahati için hazırlıklara başladı. Küpleri Zeytinyağıyla doldurdu. Keselere kurutulmuş incirler koydu. Kudüs'e kadar açmayacağı çıkınlara bazı kurutulmuş yiyecekler yerleştirdi. Bir çıkın da yolculuk esnasında yemek için hazırladı. Bütün bu hazırlıkları tamamlamak için gün boyunca koşturdu. Akşam olduğunda ise sevgili oğluna yeni bir cüppe dikmeye koyuldu. Yünden beyaz bir cüppe. Bu cüppesiyle yüzünden takva ve salah nuru fışkıran genç bir din adamı gibi görünecekti.

Mart ayı gelmiş ve ilkbahar meltemleri insanların yüreklerini tazelemeye başlamıştı. Hacı adayları birer ikişer evlerinden ayrılarak Nâsıra çarşısında toplandılar. Buradan topluca yola çıkılacaktı. Yükler bir merkebe yüklendi. Yusuf bir çıkın, İsa başka bir çıkın aldı. Büyük bir sevinçle çarşının yolunu tuttular.

İnsanlar katarlar hâlinde Nâsıra'nın beyaz badanalı evlerinden çarşıya akıyorlardı. Kasabanın küçük çarşısı iyice kalabalıklaşmıştı. Herkes toplandığında içlerinden en yaşlı yedi kişi öne çıktı. Bunlar hac kafilesinin önünde gideceklerdi. Kervan yola düzüldü. Servi ve zeytin ağaçlarıyla örtülü tepelerin arasındaki dar patikalarda ilerlemeye başladı. Bir müddet sonra taşlık yoldan ilerleyerek Yezrail ovasına çıktı.

İlkbahar, kâinata sihirli eliyle dokunuyordu. Toprak süslenmeye başlamıştı. Buğday başakları, güneş ışığının altında altından dalgalar gibi görünüyorlardı. Kırmızı, sarı ve mavi renkli çiçekler yolun iki tarafına dizilmişlerdi. Tarlalar inci, zümrüt ve yakutla işlenmiş gelinlik gibi duruyordu.

Kafile, Kayşon Nehri'nin kıyısında ilerledi. İsa, suyun çağıltısını dinliyordu. Bu ses kulağına tesbihat gibi geliyordu. Gözleri sürekli çevreyi izliyordu. Ruhu sanki aradığını bulmuş gibiydi. Hac kafilesi bir süre sonra yüksek binaları olan başkent Yezrail'e girdi. Oradan gayet sade bir yapısı olan Celbû Dağı'na yürüdü. Celbû Dağı her tür giysiden arınmıştı. Ona inen yağmurlar, sanki diğer vadi ve ovalara cömertçe giydirdikleri parlak yeşil elbiseyi bu dağdan esirgemiş gibiydiler. Kafile, Tânâs Kumları'na daldı. Biraz gittikten sonra uzak ufukta Macdû göründü.

Bahar meltemiyle birlikte gayet hoş ve tatlı sesler yükseldi. Herkes neşeliydi. Duygu âlemlerine akan tatlı nağmeler, sinelere coşku yayıyordu. Bu coşkuyla yol kısa sürede alındı ve kafile Ayn Gânim'e (Gânim Pınarı) vardı. Geceyi geçirmek üzere orada konakladılar. Güzellik adına hiçbir şeyi esirgemeyen tabiatın kucağındaydılar. Mekân sanki Naim cennetleri gibi görünüyordu.

Hacılar, büyük ırmağa karışmak isteyen küçük pınar ve nehirler misali dört bir yandan geliyorlardı. Kefr Nâhum ve Mecdel'den gelen hacı namzetleri, Nasıralı hacı adaylarına katıldılar. Erkekler erkeklerle, kadınlar kadınlarla tanışıp konuşmaya başladılar. Çocuklar neşeyle oynuyor, koşuşuyorlardı. Farklılıklar ortadan kalkmış, kalpler kaynamaya başlamıştı. Çünkü hepsi de temiz ve iman dolu kalplerle Allah'a yönelmişlerdi.

Meryem zeytin ve baldan oluşan yemeği hazırladı. Yemeği bitirdiklerinde Yusuf kalktı ve neşeyle sohbet eden hacıların arasında dolaşmaya gitti. Böyle dolaşırken arkadaşı Zebeda ile karşılaştı. Sıcak bir şekilde onunla kucaklaştı. Ona, yola birlik-

te devam etmeyi teklif etti. Zebeda, oğulları Yakup ve Yuhanna ile seyahat ediyordu. Her ikisi de İsa ile yaşıtlardı. Gençler kısa sürede tanışıp konuşmaya başladılar. Yakup ve Yuhanna, denizi ve gemileri anlatıyorlardı. Çünkü balık tutma işinde babalarına yardım ediyorlardı. İsa ise Yüce Allah'ı ve O'nun yarattığı âlemi anlatıyordu. Gözleri semadan başka bir şey görmez olmuştu.

Gece, tüllerini indirdiğinde sesler de kısılmaya başladı ve göz kapakları uykuya dayanamaz oldu. İsa, örtüsünü alarak Zebeda'nın oğulları Yakup ve Yuhanna ile birlikte yıldızların altında uyudu.

Güneşin doğuşuyla birlikte kafile mensupları uykularından uyandılar. Seyahate devam etmek için hazırlıklara başladılar. Fakirler, eşyalarını kendileri toplayıp merkep veya katırlarına yüklerken, zenginlerin hizmetçileri bu işleri yaptı. Efendilerinin konforlu yataklarını toplayıp binek hayvanlarına yüklediler. Kafile, yola revan oldu. Çevrede incir bahçeleri ve zeytinliklerin bolluğu dikkat çekiyordu. Çekici yerlerini sergileyen bir dilber gibi görünen güzel Sâmire Tepeleri'ni arkalarında bırakarak Yakup Kuyusu'na yaklaştılar. Orada bineklerinden indiler. Uzun yolculuğun yorgunluğunu üzerlerinden atmak üzere mola verdiler.

Gece sona ermiş, yeni bir gün doğmuştu. Mola yerinde davul sesi duyuldu. Hacılar yola çıkmaya hazırlandılar. Kervan tekrar yola düzüldü. Hayli uzun bir katar olmuştu. Kadınlar hayvanlara binmiş, erkekler hayvanların gemlerine yapışmış ilerliyorlardı. Çocuklar ise mola yerlerindeki gibi koşup oynamaya ve eğlenmeye devam ediyorlardı.

Ayaklarının altındaki toprak sanki dürülüyordu. İşte Şeyleve'den geçiyorlardı. Sonra Cebeatu Şavel göründü. Ardından Beyti Eyl'e vardılar. Gün sona ererken hayli yol almışlardı. Gece olurken Râus Kuyusu'na bir taş atımı uzaklık kalmıştı. Kuyunun civarındaki ağaçlar hacılara yolu beklenen tatlı bir ümit gibi

görünüyorlardı. Orada konakladılar. Kuyunun suyundan içip yemeklerini yediler.

Ertesi sabah erkenden yola koyuldular. Kudüs'ün silüeti ufukta göründü. Kalpleri hızla çarpmaya başlamıştı. Hazreti Davud'un mukaddes şehri, önlerinde duruyordu. Kule ve saraylar kibirli bir ululuk içinde semaya doğru yükseliyordu. Dev Süleyman Mabedi güneşin altında göz alıcı bir mücevher gibi parlıyordu. Kudüs'ün beyaz evleri ışığa boğulmuştu. Herot'un Sion Tepesi'nin üzerindeki sarayı, mukaddes şehre sanki sürekli ensesindeymiş gibi bakıyordu.

İsa, Kudüs'e baktı. Kalbinin ona meylettiğini hissetti. O, mukaddes şehri ruhuyla görüyor, kutsiyetinin bedenine aktığını hissediyordu. İsa bu şehri bütün hisleriyle seviyor, onun da bu duyguları karşılıksız bırakmadığını düşünüyordu.

Hep birlikte vadiye indiler. Orada mabedin elçileri tarafından karşılanıp ziyaretleri sebebiyle tebrik edildiler. Bundan sonra herkes dağıldı. Her aile kendi derdine düştü. Hemen hepsinin şehirde hac sezonu boyunca kalabileceği bir akrabası bulunuyordu. Yahudilik hükümlerine göre, hacıları para karşılığında barındırmak haram olduğundan, akrabaları olmayanlar sığınak bulmakta hayli zorlanıyorlardı. Birçok hacı, hac sezonu boyunca kalabileceği küçük hasır kulübeler yapmaktaydı. Bazıları bunu da yapamayarak açık arazide kalmaktaydı. Kudüs, mahallî giysileri içinde Suriye'den, siyah giysileri içinde Babil'den, Anadolu, Roma ve Filistin'den gelen binlerce hacıyla dolmuştu. Yusuf, Meryem ve İsa, işte bu kalabalıkların arasından ilerleyerek Hazreti Zekeriya'nın evine vardılar. Zekeriya hazretleri, Yusuf ile İsa'yı kucakladı. Meryem'i ise teyzesi Elizabet bağrına basmış, teyze yeğen birbirlerine öpücükler kondurmuşlardı.

Ertesi sabah yağ ve koku satın almak üzere çarşıya, ardından da mabede gittiler. Sarraflar, önlerinde para yığınları otu-

ruyor, Mısır, Babil ve diğer ülkelerin paralarını İsrail şekeliyle değiştiriyorlardı. Hayvan tüccarları hacılara ellerindeki küçük ve büyükbaş kurbanlıkları teklif ediyorlardı. Güvercin satıcıları ise, bir kenara oturmuş, yoksul hacılara kurban olarak kesebilecekleri kuşlar satmaya çalışıyorlardı. Yusuf da kurbanlık almaya çıktı. Keseceği koyunu, yolda telef olabileceği veya kurban olmasını engelleyecek bir arazı çıkabileceği endişesiyle yanında getirmemişti. Her Yahudi gibi o da ancak her türlü kusurdan uzak bir hayvanı Allah rızası için kurban edebilirdi. Bu arada Meryem ve İsa, adak sandıklarının bulunduğu yere gitmiş, sadakalarını bırakıyorlardı.

İsa, mabede girdiğinde âlimlerin halkalarını gördü. Her bilgin, yüksekçe bir yere oturmuş, talebeleri onu sarmışlardı. Bir an onlar gibi olmak istedi. İçinde, anlattıklarını dinlemek üzere yanlarına gitmek, aklına takılan hususları onlara sormak yönünde bir arzu hissetti. Bu ziyaret, İsa'nın benliğinde derin tesirler uyandırmıştı. Tabi gördüğü bazı şeyler hoşuna gitmemiş ve bunları ifade etmek aklından geçmişti. Hatta yanlarına gitmeye niyet bile etmişti. Fakat annesi elinden tutarak âlemlerin Rabbine dua ve niyazda bulunmak üzere ibadet bölümlerine girmelerini sağlamıştı.

Kadınlara tahsis edilen balkonlar ziyaretçi doluydu. Mabet, ibadete gelenlerle dolup taşmıştı. Sesler huşu içinde yükselirken iman ve taharet ile donanıyordu. Yüzler nur ile parlamıştı. İnsanlar kalplerini Allah'a sunmakta birbirleriyle yarışıyorlardı.

Namaz ve dua sona erdikten sonra Nâsıralı aile, Kudüs'ü dolaşmaya çıktı. Büyük Heylel, Yahudi toplumunun saygısına mazhar olmuş bir şahsiyetti. Mabede su taşırdı. İsrailoğullarının önde gelen âlimlerindendi. Heylel, aynı zamanda Meryem'in babası İmran'ın da yakın dostuydu. Aile işte bu sebeple onu ziyaret etti. Büyük âlim konuşurken İsa, tutkulu bir şekilde onu dinliyordu.

Konuşurken daldan dala atladılar. Nihayet İsa konuşmaya başladı. Heylel, kalbinin bu gence meylettiğini hissetti. Genç olmasına rağmen dudaklarından hikmet damlıyordu. Konuşmasını bitirir bitirmez onu yücelterek şöyle dedi:

– Ne de olsa, hepsi birbirinin soyudur. Sen, Hazreti İbrahim'in hakiki evladısın!

Günler birbirini kovaladı. İsa, beyaz cüppesiyle mabede gidiyor, âlimlerin ders halkalarına oturup anlattıklarına kulak misafiri oluyordu. O anlarda kalbi neşeyle doluyordu. Din ve peygamberler tarihi, genç adamın en çok sevdiği konulardı.

Kurban vakti gelmişti. Yusuf, İsa, Zebedâ ve oğulları Yuhanna ile Yakup İsrailoğullarının kurban mahalline gittiler. Kurban alanı, hayvanlarını getiren hacılarla dolmuştu. Yusuf, kesim mahalline çıktı ve koyununu kesti. Kesim yerinde duran din adamı, altın bir fincanda kesilen hayvanın kanından biraz aldı ve onu başka bir din adamına verdi. O, başka bir din adamına verdi. Bu şekilde elden ele geçen fincan en sonunda din adamlarının başına teslim edildi. O da fincandaki kanı ana kesim yerine akıttı.

Başka bir salonda Leviler'in şarkıları, davul ve zil sesi yükseliyordu. İsa, yüreğinde yeşeren duygularla meşguliyetinden dolayı ne bu sesleri duydu, ne de gözlerinin önünde cereyan eden sahneleri fark etti.

Bayramın yedi günü geçmişti. Hacılar yurtlarına dönmek için hazırlıklara giriştiler. Kafileler Kudüs'ten ayrıldı. Nâsıra, Kefr Nâhum ve Mecdel kafileleri, geldikleri yoldan dönüyorlardı. İlk günün sonunda hacılar Râus Kuyusu'nda mola vermişlerdi. Meryem, oğlunun olmadığını gördü. Yüreği bir anda endişeyle doldu. Her tarafı aramasına rağmen onu bulamadı. Kalbi korkuyla atmaya başlamıştı. Zebedâ'nın oğulları Yakup ile Yuhanna'yı bulup İsa'yı sordu. Gençler, Kudüs'ten çıktıklarından beri İsa'yı görmediklerini söylediler. Bunu duyunca Meryem'in endişeleri

daha da arttı. Karşılaştığı herkese oğlunu sorarak aramaya devam etti. Geceyi endişe ve merak içinde geçirdi. Sabahın ilk ışıkları ufukta yükselirken Meryem Yusuf ile birlikte Kudüs'ün yolunu tutmuştu! Oğlunu aramaya orada devam edecekti.

Kudüs'e varır varmaz, tanışıp ziyaret ettikleri ailelere uğradı. Nafile bir çabayla oğlunu soruyordu. Korkuları daha da arttı. Endişeli gözlerle gördüğü her gence oğlunu sormaya başladı. O gün ağır ve sıkıcı bir şekilde sona erdi. Gece yaklaşırken Meryem'in kaygı ve endişesi sürüyordu. Tanyeri ağardığında aramaya devam etmek üzere tekrar evden ayrıldı.

Çarşıları, şehrin eski ve bozuk yollarını dolaşıyor, Davud Peygamber'in surlarının dibinde oğlunu arıyordu. Kuyulara bile bakıyordu. Oğlundan eser yoktu. İçi korkuyla dolmuş, acı ve endişe kalbini sıkmaya başlamıştı. Gözlerinden yaşlar akıyordu.

Kudüs'teki ikinci gün de önceki gibi geçti. Orayı burayı dolaşıp arayarak... Meryem ve Kudüs'teki akrabaları merakla sağı solu kolaçan ediyorlardı. Kalpler hüzün ve endişe içindeydi. Genç adam sanki yer yarılmış da içine girmişti. Gece yaklaşırken Meryem bayılacak derecede yorgundu.

Üçüncü gün unuttuğu bir şeyi hatırladı. Oğlu mabedi çok sevmiş, hatta bayram günlerinin büyük bölümünü âlimlerin halkaları civarında geçirmişti. Orada olamaz mıydı? Her yerde aramış fakat bir kez olsun mabede gidip bakmamıştı.

Yusuf ile birlikte hızla mabede gitti. Mabedin hücrelerinden birinde onu gördü. İsa, beyaz cüppesiyle hocaların ortasında yere oturmuştu. Meryem'in kalbi heyecandan şiddetle çarpmaya başlamıştı. Yüreğindeki korku ve endişe hızla uzaklaşırken yerini huzur ve güven almıştı. Hücreye dikkatle baktığında oğlunun çok büyük âlimlerin arasında oturduğunu gördü. Hepsi de saçı başı ağarmış saygıdeğer âlimlerdi. Büyük Heylel, oğlu Haham Simon, Büyük Şumay ve Nikodemus. Bunlar İsrailoğullarının

büyükleriydi. Kalbinde büyük bir sevinç hissetti. Aslında bunda bir tuhaflık da yoktu. Çünkü Yüce Allah'ın onu, Heylel, Simon ve Şumay'dan daha büyük kimselere hocalık etmesi için hazırladığından emindi.

Yusuf seslendi:

– İsa!

Sesi duyan İsa, yerinden kalkıp geldi. Yusuf, onun elinden tutarak annesine götürdü. Annesi onu şefkatle bağrına basarak sordu:

– Neden böyle yaptın yavrum? Seni çok aradık. Onca korku ve üzüntü çektik. Seni kaybetmekten korktuk.

İsa, annesine sükûnet içinde bakarak şöyle dedi:

– Allah beni zayi ettirmez.

Kudüs'ten hep birlikte çıktılar. Gece yolculuk ederken tam bir yalnızlık hâlindeydiler. İsa, Kudüs'te dinlediklerini düşünmeye başladı. Bunlar gerçekten harikulade şeylerdi. Fakat güneşin doğup batması, ayın görünüp kaybolması, gecenin sükûneti, yıldızların kandil misali ışık saçması, duyup dinlediklerinden çok daha eşsiz hikmetler taşımaktaydı. Kalbindeki ilim ve hikmet hazineleri, âlimlerin ve rahiplerin hazinelerinin tümünden daha üstündü. Ayrıca onlar bu bilgi ve hikmetleri çalışarak öğrenmekte ve sinelerinde hıfzetmekteydiler. Hâlbuki İsa'ya bu bilgileri veren, onları kalbine ekerek, damarlarında kan misali akıtan Yüce Allah'tan başkası değildi.

9

> "Allah buyurdu ki: Bugün, doğru söyleyenlere doğruluklarının fayda edeceği gündür. Onlara altlarından ırmaklar akan cennetler var. Orada ebedî kalırlar. Allah onlardan, onlar da O'ndan razıdırlar. İşte büyük başarı budur!" (Mâide, 119)

İsa Nâsıra'ya döndü, Yusuf'un atölyesinde çalışmaya devam etti. Bedeniyle oradaydı belki fakat ruhu semayı yaratan ile temastaydı. Geceyi sever olmuştu. Çünkü yalnız geceleri Allah ile baş başa kalabiliyordu. Rabbine niyaz edip yakarmak istediğinde huşu içinde O'na yönelirdi. O'nu dinlemek istediğinde ise Tevrat'ı açar ve ayetleri okumaya başlardı.

İsa, insanlardan uzak kalmayı seviyordu. Cumartesi günleri herkes gibi o da mabede giderdi. Ayin sona erdiğinde Nâsıra kasabasının kurulduğu tepenin zirvesine çıkar, orada açılmış yabani çiçeklerin arasında, siyah saçlarını dalgalandıran güzel kokulu meltemle ciğerlerini doldururdu. Çevreyi izler, uzaklardaki incir bağlarına, hurma bahçelerine ve bir kul misali Rabbinin huzurunda secdeye kapanmış beyaz badanalı evlere bakardı.

Kuşların kanat sesleri ve bahar melteminin hışırtısı kulaklarını okşardı. İsa, gökten vahiy alır gibi bunlara kulak kabartırdı. Uzlete girdiği böylesi vakitlerde ruhunda şeffaflaşma, kalbinde zarafet ve benliğinde saflaşma hissederdi. Böylesi anlarda kâinat ile kaynaştığını, ya da kâinatın kendi benliğinde eridiğini düşünürdü.

Kalbi, önünde gördüğü Harmon Dağı'nın zirvesindeki kardan daha saf ve berraktı. Ruhu ise, Kayşon Nehri'nin sularından daha tatlıydı. Nefsi, fırtınanın olmadığı, rüzgârların uyuduğu açık bir günde Celil Gölü'nün yüzeyinden bile daha sakindi.

Yaşıtı gençler, Rabbîlerin okullarında veya Kâtiplik okullarında ilim tahsil ederlerdi. O ise hikmeti bizzat Allah'ın okulunda, incir ağaçlarının altında, öğle vakti tarlalarda, geceleyin yıldızların ışığında öğreniyordu. Hikmeti, saf gökyüzünden, pervasızca savrulan bulutlardan, ayaz vuran yellerden, meltemlerin esintisinden sıcağın hareketi ve kışın sükûnetinden alıyordu. Elinde işlediği keresteyi dahi üzerinde düşünecek ve ruhuna besin olacak bir malzeme gibi görüyordu. İsa'nın üç hocası vardı: İş, tabiat ve Tevrat.

Genelde fakirlerle oturur, şikâyetlerini dinlerdi. Kendisi de fakirdi. İnsanların yadırgayan bakışlarına iltifat etmeksizin günahkâr kimselerle konuşurdu. Kendisi günahkâr değildi. Bilakis çok büyük bir kalbe sahipti. Düştükleri zafiyet sebebiyle günahkâr kimselere acır, takva ve salah sahibi görünmeye çalışan tutucu kesimlere göre ilgi ve şefkate daha layık olduklarını düşünürdü. Kısacası İsa, insani zafiyetleri bağışlayan bir insandı.

Kâtipleri ve Ferisîleri defalarca dinlemişti. Fakat vaazlarından kesinlikle etkilenmemişti. Söyledikleri sözler, ağızdan çıkan ruhsuz ve ölü kelimelerden ibaretti. Bunlar kalplere giden yolu bulamazdı. Ferisîler şunu pek sık söylerlerdi: "İki kişi oturup konuşmaya başlar ve konuştukları şeriat hakkında olmazsa, bu sohbetleri şeytan yolunda gerçekleşmiş olur." Bu, gerçekten güzel bir sözdü, fakat esas olan seçilen lafızların güzelliği değil, kalpler üzerindeki tesiriydi.

Ferisîler sokaklarda dolaşır, yoksulları muayene ederek elbiselerinin, evlerinin ve dükkânlarının temizliğini kontrol ederlerdi. Aynı Ferisîler ruh temizliğiyle fazla ilgilenmezlerdi. Günahlar

işlenirken kılları dahi kıpırdamazdı. Onların tek ilgilendikleri giysilerin temizliğiydi.

İsa, hac zamanı Süleyman Mabedi'nde büyük hahamları dinleme fırsatı bulmuştu. Bunlardan anladığı Hazreti Musa'nın basit ve sade şeriatının iyice girift ve karmaşık hâle geldiği, hiziplere bölündüğüydü. Heylel'in helal gördüğü bir şey Şumay tarafından haram kılınmaktaydı. İsa, sofistlerin, cedelcilerin ve kelamcıların meclislerinden yüz çevirerek kâinat kitabına, onun duru ve temiz kaynağından daha fazla ilim ve hikmet içmeye yöneldi.

Bir yandan da marangoz Yusuf'un atölyesinde işinde çalışıyordu. Eline aldığı bir tahta parçasını maharetle şekillendirmeye başlamıştı. Yaptığı şeyin yüzeyinin yumuşak olması için elinden geleni yapıyordu. Örneğin o an elinde tuttuğu şey, tarla sürecek bir öküzün boynuna takılacaktı. Yüzeyi sert olursa hayvancağızın canını yakabilirdi. Celil'in göz alabildiğince uzayıp giden tarlalarını sürecek öküzlerden en azından birinin acılarını hafifletmek için elinden geleni yapmalıydı.

Güneş, Nâsıra Tepeleri'nin ardında kayboluyordu. Yusuf atölyeyi kapattı. İsa ile birlikte eve gitmek üzere çıktılar. Yolda genellikle dinî konular üzerinde konuşurlardı. Yusuf, çok sevdiği İsa'ya şefkatini hiç esirgemezdi. Ne var ki o akşam Yusuf hiç konuşmadı. İsa da onun suskunluğunu saygıyla karşılayarak kendisiyle konuşmadı. Kafasında dolaşıp duran fikirlerle meşgul oldu.

Eve girdiler. Yusuf doğruca yatağına gitti. Yorganı üzerine çekmeden Allah'a yöneldi ve dua etmeye başladı: "Ey yüce Rabbim…" Duasını bitirdikten sonra hızlı hızlı nefes alarak yatağına uzandı. Ani bir ateş bütün bedenini sarıyordu.

Gece, Meryem elinde lambayla geldi ve yüzüne bakmak için yaklaştı. Alnı ter içindeydi. Nefes alış verişi bozulmuştu. Onunla ilgilenmeye başladı. Gece sona ererken Meryem ve İsa, Yusuf'un başucundaydılar. Anne ve oğlun kalpleri hüzünle çarpıyordu.

Yusuf, derin bir baygınlığa girmişti. Tek bir kelime dahi etmemiş, göz kapaklarını bir kez olsun aralamamıştı.

Güneş doğdu. Evin beyaz badanalı odaları ışığa boğuldu. İsa, yüreği acıyla dolu bir hâlde atölyenin yolunu tuttu. O günden önce hiç tek başına gitmemişti. Bir an aklına ölüm geldi ve ölümü düşünmeye başladı.

Meryem, hüzünlü bir şekilde önünde yatan Yusuf'a bakıyordu. İnsanların yalanladığı gün kendisini o tasdik etmiş, gözlerine sürme dahi çekilmeden oğlunun Mesih olduğuna inanıp tasdik etmişti. Onu ve oğlunu Allah rızası için zulmün tehdidinden kaçırmıştı. Derin iman sahibi bir mümindi. Allah'ın emirlerini tereddütsüz yerine getirmişti. Ne güzel bir bekçi ne güzel bir sığınaktı!

Yusuf'un gözleri semaya dikildi. Kısık bir sesle şöyle mırıldandı:

– Allah'ım! Emanetini sana iade ediyorum. Görevim burada bitti. Allah'ım! Ben sana geliyorum. Elçini korumaya elbette Sen daha kadirsin. Muhafızların en iyisi de muhakkak Sensin Sen!

Bunu dedikten sonra göz kapakları indi. O artık sadık müminlerin gittikleri yerdeydi. Meryem, başörtüsüyle yüzünü örttü. Gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. Haberi alan İsa da yaşlı gözlerle eve geldi.

10

"Ey Yahya! Kitabı kuvvetle tut!"
(Meryem, 12)

Eyalet valilerinin sarayları eğlence yuvalarına dönmüştü. Herot'un oğlu Antipas, şehvete boğulmuştu. En güzel kızlar onun sarayına götürülürdü. Rakkaseler, günahkâr şarkıcı kadınlar, yakın dostlara sunulan şarap kadehleri. Böyle bir ortamda zevkleri arsızca tatmin etmek için nefislerdeki vahşi benler harekete geçerdi.

Zenginlerin köşkleri de her türlü ahlaksızlığın sergilendiği sahneler, günah yuvalarıydı. Bunlar da liderlerini izliyor, fuhuş ve irtikâplarıyla onların gözüne girmeye çalışıyorlardı. Antipas nezdinde makbul biri olabilmek için birbirleriyle adeta yarışıyor, bunun için valiye birbirinden güzel bakire kızlar sunuyorlardı. Kafalarında, yüksek mevki ve makamların kadınlar kullanılmaksızın elde edilemeyeceği fikri yer etmişti. Kayafa ve Hanan, el değmemiş bakireler hediye ederek valiye yaklaşmış ve dinî kurumların başkanlığını paylaşmışlardı.

Her ikisi de Romalılarla işbirliği içindeydi. Onlar gibi ahlaksızlık ve fuhuş dolu bir hayat sürerlerdi. Fakat halkın önünde dindar ve takva sahibi görünürlerdi. Bir yandan Allah'a kurbanlar sunarken, öte yandan velinimetlerine kadınlar armağan ederlerdi.

Senhedrin Meclisine fesat hâkim olmuştu. Hâlbuki bu meclis, bir zamanlar dinin kalesiydi. Mecliste karar verme gücü, ah-

laksızlığa dalmış Herodîlerin, ya da dini maske gibi kullanan hilekâr Sadûkîlerin eline geçmişti.

Mabedin revaklarında Ferisîlerle Sadûkîler arasında cereyan eden münakaşa ve ihtilaflar giderek daha da sertleşiyordu. Bunlardan biri meleklere inanırken, diğerleri inanmıyordu. Bir grup, öldükten sonra dirilmenin hak olduğunu söylerken karşı taraf bunu inkâr ediyordu.

Kudüs ve diğer Yahudi beldeleri karanlığa gömülmüştü. İnsanların içlerine büyük bir ağırlık çökmüş, canları sıkılmaktaydı. Yahudi halkı uzun süredir tatmadıkları bir karamsarlık ve ümitsizliğe kapılmıştı. Uzun süre geçmesine rağmen onları karanlıklardan aydınlığa iletecek bir peygamber çıkmamıştı.

Yahya, mabette ibadete dalmıştı. İkiyüzlü Kayafa ve Hanna'nın hayatlarına dair bazı bilgiler ona da ulaşıyor, Ferisî ruhban sınıfının yaşadıkları lüks hayat onun da dikkatinden kaçmıyordu. Sadûkîlerin felsefi tartışmalarının sonu gelmiyordu. Yahya, bu vahşiler arasında böylesi bir nifak ve riya ortamında yaşamaktansa ıssız yerlere kaçmaya karar verdi.

Yahya, ıssız bölgelere gitti. Oralarda ağaç yapraklarını yiyor, ırmakların suyunu içiyor, bulduğunda çekirgeyle besleniyordu. Bedenini kıldan dokunma cüppeyle örtüyordu. Böğrüne deriden bir kuşak sarmıştı. Yahya, insanlardan uzakta böyle yaşarken vahiy almaya başladı.

Bunun üzerine Ürdün'e gitti ve insanları Allah'a davet etmeye başladı. Halk onun çevresinde toplanıp okuduğu ayetleri dinlemeye başladılar. Yahya şöyle diyordu:

– Allah bana beş kelime vahyedip bunlarla amel etmemi, size de amel etmenizi emretmemi ferman buyurdu. Bu beş kelimenin ilki Allah'a taparak hiçbir şeyi O'na ortak koşmamanızdır. Böyle yapan yani Allah'a şirk koşan birinin durumu, kendi katıksız malından altın veya gümüş para sayarak bir köle satın alan, sonra da

o kölenin elde ettiği geliri efendisinden başkasına verdiği kişiye benzer. Sizi Allah yaratmış ve rızkınızı da O vermiştir. Şu hâlde yalnız O'na ibadet edin ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmayın.

İkinci olarak size namazı emrederim. Yüce Allah, kulu başka bir yöne dönmedikçe cemalini ona diker. Namaz kıldığınızda sağa sola dönmeyin.

Üçüncü olarak size orucu emrederim. Oruç tutan kimsenin hâli, yanında çaputa sarılı misk dolu kesesi olan birine benzer. Herkes ondaki misk kokusunu alır. İşte oruçlunun ağzından gelen koku, Allahuteala katında o miskten daha güzeldir.

Dördüncü olarak sadakayı emrederim. Sadaka veren biri, düşman tarafından esir edilen kişi gibidir. Elleri boynuna bağlanmış hâlde kellesi uçurulmaya götürülürken şöyle der:

– Canıma karşılık bir fidye versem, beni salar mısınız?

Düşman kabul edince malının azından çoğundan bir şeyler vererek canını kurtarır.

Son olarak size bolca zikrullahı emrederim. Sürekli Allah'ı anın. Böyle yapan kimsenin durumu, düşman tarafından aranıp izlenen birine benzer. Uzun süre kaçtıktan sonra bir kaleye sığınır. Düşman bu kale yüzünden ona bir türlü ulaşamaz. İşte Allah'ın zikriyle meşgul olan kul da şeytan karşısında böyle bir konuma sahip olur.

Yahya, kendisini ziyarete gelen heyetlere daima şunu söylüyordu:

– Tevbe edin! Zira göklerin melekûtu iyice yaklaştı!

Medeniyetten uzakta, gayet sade yaşayan bir peygamber çıktığı haberi ülkede kısa sürede yayıldı. Yeni peygamber insanları Allah'a çağırıyor, göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeliyordu. Yahudiler, varolan fesattan kendilerini kurtaracak İlya'nın dönüşünü bekledikleri için İlya'nın geldiğini söylemeye başladılar. Ülkenin dört bir yanından kadın, erkek ve çocuklar kafileler

hâlinde yollara düşüp Ürdün'e gittiler. Zenginlerin geliş sebebi büyük ölçüde meraktı. Fakirler ise kalpleri derin bir imanla dolu olarak geliyorlardı.

Yahya'nın haberi Kudüs'e de ulaşmıştı. İnsanlar, İsrail topraklarında yeni bir peygamber çıktığını duyduklarında haberin onlar üzerindeki etkisi, susuzluktan çatlamış topraklara yağmurun inişi gibiydi. Kalplerinde bir ümit yeşermiş, küllenen duygular tekrar canlanmıştı. Ufukta yeni bir devrin, iyiliklerle dolu bir dönemin müjdeleri görünüyordu.

Adamın biri Vali Antipas'a, taşrada çıkan bir peygamberin insanları zenginlerin devletine karşı ayaklanmaya çağırdığını söyledi. Yeni peygamber, iki elbisesi olanı, birini elbisesi olmayana vermeye özendiriyordu. Antipas hemen Senhedrin Meclisine haber saldı. Onlara yeni peygamber haberiyle ilgili kendisini bilgilendirmelerini emretti. Meclis toplandı ve bahsi geçen sade yaşantılı adama bir heyet gönderilmesini kararlaştırdı. Zühdünden dolayı iyice zayıflamış, kelimeleri köşklerde yankılanan ve azgın zorbaların kalplerini titreten bu adam kimin nesiydi?!

Nâsıra sokaklarında da insanlar yeni peygamberden söz ediyorlardı. Kasabanın her tarafı bu haberle çalkalanıyordu. Zekeriya hazretlerinin oğlu Yahya'nın daveti, İsa'ya da ulaşmıştı. Yahya, bir anlamda İsa'nın fikirlerine tercümanlık ediyor, kalbinden geçenleri ifade ediyordu. O da zengine ve zenginlere karşıydı. Toplum sınıfları arasında yakınlaşma olması gerektiğini müdafaa ediyordu. Ruhban sınıfı ve Kâtiplerin riyakârlıklarını gözler önüne seriyordu. İsa fazla sabredemedi. Bineğini hazırladığı gibi Ürdün'e doğru yola çıktı.

Senhedrin Meclisinin elçileri sıfatıyla yola çıkan Ferisîler kibirli bir havayla geldiler. Yüzlerinden gurur ve kibir akıyordu. Kendilerini ilim ve kitab ehli olduğuna inanıyorlardı. Tevrat rulolarını bırakmaz; okur, okutur, dönüp yine okurlardı. Tevrat

okumaktan başka bir meşguliyetleri yoktu. Aşırı okumaktan lafızlarını ezberlemişlerdi. Tevrat hükümlerinin tatbikinde çok katı davranırken, Tevrat'ın ruhu onlar için hiçbir şey ifade etmezdi.

O zayıf ve kıl cüppeye sarınmış adama baktılar. Söylediklerini dinlediler. İnsanlara göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeliyordu. O, halkı kendisine çağırmadığı gibi, ruhundan fışkıran nuru, kendinden sonra gelecek bir peygamberin yolunu aydınlatmada kullanıyordu. İnsanları bu yeni peygamberi karşılamaya hazır kılmak için temizleyip arındırmaya çalışıyordu. Kendisi çölde yükselmiş, doğru yolu yürünür hâle getirmeye çalışan bir sesten ibaretti.

Ona yaklaşarak sordular:

– Kimsin sen? Söyle ki bizi gönderen heyete haber verelim. Mesih misin?

– Hayır.

– İlya mısın?

– Hayır.

– Peygamber misin?

– Hayır. Ben dağlarda yükselen bir sesim. Peygamber Eşiya'nın dediği gibi Allah'ın yolunda kıyam edin.

Alaylı ifadelerle birbirlerine bakıştılar. Yahya kaya gibi sert bir yapıya sahipti. Hakkı söyleme noktasında kimsenin kınamasından korkmuyordu. İnsanların kendisini sevmelerini beklemediği gibi, nefretlerinden de korkmuyordu. Hak üzere olduğundan çok kuvvetliydi. Yaşadığı kırsal bölge gibi sert bir yapıya sahipti. Ferisîlerin azgınlık ve kibirlerinin nerden kaynaklandığını biliyordu. Onlar Hazreti İbrahim'in neslinden geldikleri için kendilerini seçkin sayıyorlardı. Bu yüzden şimşek gibi bir ses tonuyla şöyle haykırdı:

– Sizi gidi çıyan evlatları! Gelecek gazaptan kaçmanız gerektiğini görüyorum. Tevbeye yakışır amellerde bulunun. Kendi

hakkınızda 'Biz İbrahim'in evladıyız' diyerek bahane aramayı bırakınız! Çünkü size açıkça söylüyorum ki Yüce Allah gördüğünüz şu taşları dahi İbrahim'in evlatları kılmaya kadirdir! Şimdi baltayı ağacın köküne indirdim. İyi meyve vermeyen her ağaç er geç kesilecek ve ateşe atılacaktır! Sizi tevbe suyuyla vaftiz ediyorum. Fakat benden sonra gelecek olan çok daha kuvvetlidir. O sizi Ruhül Kudüs ile vaftiz edecektir!

İnsanlar Yahya'nın bulunduğu yere gruplar hâlinde gelmeye devam ettiler. Halkın her sınıfından insan geliyordu. Herodîlere hizmet edenler dahi, ona kulak veriyorlardı.

İsa, Ürdün Vadisi'ne yaklaşmıştı. Güneş yakıcı ışıklarını gönderirken gökyüzünde ışık saçan bir lamba gibi duruyordu. Yeryüzünde hiçbir şeyin gölgesi kalmamıştı. Eriha, ağaçlar arasında dinlenirken Ölüdeniz, güneşin göz alıcı ışıklarını bir ayna misali yansıtıyordu. Moab Dağları Doğu kıyısında gayet yüksek duruyorlardı. Sarı kayalar çıplak, cansız ve ölülerdi. Fakat nehir ölü değildi. Yahya, dizlerine kadar suya girmiş, ardı arkası kesilmeksizin ziyarete gelen kalabalıkları temizliyordu. Bu kalabalıklar, o ıssız çölde hayatın yeniden depreşmesini sağlıyorlardı.

İsa vadiye indi. Dosdoğru Yahya'nın yanına gitti. İnsanlara kendisinin yaklaşan peygamberliğini müjdeleyen ve onlara Allah'ın ayetlerini tebliğ etmesi için gerekli zemini hazırlayan akrabası Zekeriya hazretlerinin oğlu Yahya'ya.

11

“Ey Meryem oğlu İsa! Senin ve annenin üzerindeki nimetimi an. Hani seni Ruhül Kudüs ile desteklemiştim!” (Mâide, 110)

Üstünde gökyüzü, ayaklarının altında kumlar, önünde uzayıp giden boşluk ve kafasına sürekli yığılan fikirler. Yahya’yı dikkatle dinleyince insanlara gökyüzünün melekûtunun yaklaştığını hatırlattığını gördü. Yüce Allah’ın halkına peygamber olarak göndermek üzere kendisini hazırladığını biliyordu. Ayrıca melekler bunu annesine doğumdan çok önce müjdelemişlerdi. Melekler ona, Yüce Allah’ın oğluna Kitabı Hikmet’i, Tevrat’ı ve İncil’i öğreteceğini ve İsrailoğullarına peygamber olarak göndereceğini söylemişlerdi.

Hazreti Musa Rabbiyle buluşmaya gitmiş, Turisina’da kırk gün kırk gece tek başına kaldıktan sonra Rabbi ona tecelli etmiş, tabletlere şeriatının esaslarını yazmıştı. İsa da halvete çekilip kendini ibadete vermeye azmetti. Göklerin vahyine bu şekilde hazırlanacaktı. Çünkü halvet, nefsin arındırılması; yakarış, ruhun temizlenmesi ve kalbin nur üzerine nurla doldurulmasıydı.

Dizleri üzerinde rükûya eğildi. Uzun süre gökyüzüne baktı. Sonra yürekten bir şekilde Allah’a yakarmaya başladı. Gözlerinden yaşlar akıyor, yavrularının hasretiyle inleyen develer misali ağlıyordu. Ailesiyle vedalaşan birinin ağlamasına benzer şekilde ağlıyordu. Yakarışına devam etti. Çevresindeki hiçbir şeyi hissetmiyordu. Ruhu, Allah’ın huzurundaydı.

Güneş, Moab Tepeleri'nin ardına çekildi. Tepeler, karanfil ve erguvan rengine boyanmış, hendek ve uçurumlar koyu mavi gölgelerle dolmuştu. Ürdün Nehri, çöle atılmış mavi bir ip gibi akıyordu. İsa, yaşadığı huşu hâli ile çevresindeki güzelliklerden bihaber, Allah'ın cemalini özleyerek dalıp gitmişti.

O uyanıkken, iyi insanların gözleri uykuya vardı. O, gecenin karanlığında Allah'a dua ediyordu. Birden gözlerinde bir uyuşma oldu. Sanki gökyüzünden bir kapı açıldı ve ruhu oraya doğru yükseldi. Allah'ın melekûtunda O'nun dilediği kadar kaldı.

Günler, geceler geçti. İsa, ne günlerin geçişini, ne gecelerin tekrarını hissediyordu. Zamanın ötesine geçmiş, mekân bağından kopmuştu. Aslında Allah dışında her şeyden kopmuş, uzaklaşmıştı. Zihninde sürekli O'nu düşünüyordu. Kalbinin çarpışları O'nun zikriyle hareket ediyor, o secdede iken dili, O'nun ismini terennüm ediyordu… "Allah'ım! Ne olur bana cemalinin nurunu göster!" Bu nida, bütün sıcaklığıyla vücudunun her çırpınışında yankılandı. O kadar ki bütün duyuları dillere dönüşerek Allah'ın nurunu lütfetmesini niyaz etmeye başladı.

Nefsi aradığını bulmuş, duyuları iyice hassaslaşmıştı. Gözlerinin önündeki maddi perdeler bir anda kaldırıldı. Dünya gayet arı ve saf göründü. Semavi bir nur, mekâna çöküyordu. O nur kendi içine doğru da akıtılıyordu. Birden yeniden yaratıldığını hisseder gibi oldu.

Hafif bir ses kulaklarını okşadı. Kalbi çarparak o yöne döndü. Cebrail'i gördü. Korku içinde idi. Sonra ağır ağır içine huzur dolmaya başladı. Ürpertisi iyice geçince Ruh-ı Emin kendisine şöyle dedi: "Allah seni İsrailoğullarına peygamber olarak gönderdi." Cebrail bunu söyledikten sonra İsa'ya kitabı, hikmeti, Tevrat ve İncil'i öğretmeye başladı.

İsa'nın niyaz ve yakarışla dolu kırk gecesi sona ermiş ve dağın zirvesinde Rabbi ile tek başına kaldığı bu ortamda göklerin

vahyini almaya başlamıştı. Tıpkı Hazreti Musa'nın asırlar önce Turisina'da geçirdiği kırk gecenin ardından Rabbinin kelimelerini almaya başlaması gibi.

İsa, dağdan inip yürümeye başladı. Saçını salıvermiş, sakalları uzamıştı. Yüzünden her zaman yayılan o yumuşaklık çekilip gitmiş, onun yerine kuvvet ve azamet belirgin hâle gelmişti. Huzur ve rahatlık günleri sona ermiş, mücadele ve cihat günleri gelmişti. Başka bir deyişle baskı ve işkence günleri. Zira onun getirdiği türden bir davetin öncülüğünü yapan herkes halkın düşmanlık ve baskısına maruz kalmıştır.

İsa o günleri ruhuyla yaşamış, cismani ihtiyaçlarını hissetmemişti. Oysa artık tekrar nefsine dönmüştü. Vücudu kuvvetli bir açlık ve susuzluk hissediyordu. İçinden yükselen bu çığlığı susturabilme ümidiyle çevresine bakındı. Fakat bir şey bulamadı. Yürürken sürekli durumunu düşünüyordu. Gözleri, boşluğa saçılmış taşlara takıldı. Bir an Yahya'nın "Allah şu taşları İbrahim'in evlatları kılmaya kadirdir." sözü kulaklarında çınladı.

Açlığı iyice depreşmişti. Elini karnının üzerine koydu ve çölde yalnız başına olmadığını fark etti. Dönüp baktığında civarda bir adamın sevgiyle kendisine baktığını gördü. Adam, ona biraz daha yaklaşarak şöyle dedi:

– Rabbine dua et de, şu taşlara ekmek olmalarını ferman buyursun!

Ruhuyla yaşadığı onca tecrübeye rağmen bu istek İsa'nın aklına pek yatmamıştı. Gerçi İsrailoğulları çölde seyahat ederlerken açlık onları bitap düşürdüğünde Hazreti Musa Allah'a niyaz ederek onları doyurmasını istemiş, O da gökten helva indirmişti. Yine Tevrat satırlarında Allah'ın gönderdiği meleğin açlıktan ölmek üzere olan İlya Peygamberi yiyecek bulunan bir yere götürdüğünü okumuştu. Bu durumda kendisi de taşların ekmeğe dönüştürülmesini istese, duasına icabet edilebilirdi. Yine de böyle bir duada bulunmayacaktı. Adama dönüp şöyle dedi:

– Tevrat'ta yazar ki, insan sadece ekmekle yaşamaz. Allah'ın kelimeleri ise böyle değildir. İnsan onlarla yaşayabilir.

İsa bir süre sustuktan sonra devam etti:

– Sana ancak, senin için takdir edilenin isabet edeceğini bilmiyor musun?

Adam kafasını eğip bir süre düşündükten sonra konuştu:

– Şu dağın zirvesine çık ve kendini aşağı at. Bakalım yaşayacak mısın?

İsa, adama bakarak şöyle dedi:

Yüce Allah'ın şu buyruğunu bilmez misin? "Kulum beni zorlayamaz. Ben dilediğimi yaparım."

Adamın sıkıntısı yüzünde açıkça belirmişti. İsa konuşmaya devam etti:

– Kul Rabbini sınayamaz. Ancak Rabbi kulunu sınayabilir.

Fakat adam vesvese vermeye devam ediyordu:

– Senin kul olman yakışık almaz ey İsa! Rabliğin o derece büyük oldu ki henüz bebekken beşikte konuştun. Senden önce hiç kimse beşikte konuşmamıştır.

– Asıl rablik, beni konuşturan, sonra öldüren, sonra da diriltecek olan Allah'a mahsustur!

– Gel!

İkisi birlikte yüksek bir dağa tırmandılar. Adam parmağıyla arzın memleketlerini gösterip şöyle dedi:

– Eğer iki gözün varsa bak!

İsa baktı, dünyanın bütün memleketlerini gördü. Adam şöyle dedi:

– Bütün bu memleketleri sana vereceğim. Seni insanlığın mutlak hâkimi kılacağım. Şan ve şöhret içinde yüzeceksin. Bütün arzın hâkimi olacaksın. Bütün bunları sadece bir şey karşılığında sana vereceğim. Bana secde etmen!

İsa ona haykırdı:

– Defol yanımdan pis şeytan! Uzaklaş ey taşlanmış iblis! Kitabın hükmü açıktır: Yalnız Allah'a secde edecek, yalnız O'na ibadet edeceksin!

Ne var ki şeytan mağlubiyeti kabul etmeye niyetli değildi. Sinsice tebessüm ederek konuştu:

– Senin bu öfken bir kulun öfkesi olamaz. Ben seni, hakkın olan bir şeye davet ediyorum. Bütün şeytanlara emredeyim de sana itaat etsinler. İnsanlar, şeytanların sana itaat ettiklerini görünce sana tapacaklardır. Bana gelince, benzersiz tek ilah olduğunu söylemiyorum. Allah göklerin ilahıdır. Sen de dünyanın ilahı olursun!

İsa bu sözlere çok öfkelendi. Ona öyle bir haykırdı ki, sesi onu sarstı. Şeytan kınanmış ve mağlup edilmiş olarak uzaklaştı. Ümitsizce mırıldanıyordu:

– Ey İsa! Bugün beni gerçekten yordun!

Sonra uzakta durup hezimete uğramış bir hâlde onu izlemeye başladı. Onu yoldan çıkarma noktasında ümidi kalmamıştı. Fakat şeytan, yenilgiyi kabul edebilecek bir varlık değildi. Kötülüklerin yuvası olan beynine başka bir fikir geldi. Onu yoldan çıkarmayı başaramamıştı belki ama bizzat onu insanlar için dalalet vesilesi yapabilirdi. Uzak ufukta gözden kaybolurken şöyle diyordu:

– Ey İsa! Seni kullanarak birçok insanı yoldan çıkaracağım. Onlara türlü heva ve hevesler telkin edecek, gruplara böleceğim. Sonunda seni ve anneni Allah dışında ilah ilan edecekler!

12

> “İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildim.” (Saff, 6)
> “Ben ancak İsrail evinin yolunu kaybetmiş koyunlarına elçi olarak gönderildim.” (Matta, 15/24)

Nâsıra sessizliğe boğulmuş, tepesinde düşler dönüp duruyordu. İnsanlar derin bir uykudaydılar. Gökteki yıldızlar bile sanki uykuya dalmışlardı. Bir tek yıldızın dahi ışık yaymadığı bir geceydi. Böylesi bir gecede, Meryem sükûn ve celal içinde kıyam durmuş namaz kılıyordu. Oğlu, Zekeriya hazretlerinin oğlu Yahya'yı görmek için Ürdün'e gitmişti. Yüce Allah onu, göklerin melekûtunun müjdecisi olarak göndermişti. Günler, geceler, haftalar geçmiş, İsa annesine dönmemişti. Meryem, oğlunun peygamber olarak gönderilme vaktinin gelip çattığından emindi. Fakat uzun süren bu yokluk, onu kaygılandırmıştı. Dünyaya getirdiği günden beri yanından hiç ayırmamıştı. Pesah Bayramı sonrasında ayrı kaldığı üç günü hatırladı. Oğlu mabette âlimlerin arasında oturuyordu. Fakat o, gönlünün rahat olması için orada kalmasına dahi müsaade etmemişti.

Tepelerin eteğindeki mütevazı evinde dua ve niyaz ile meşgul olan Meryem'in gözleri dışında bütün gözler uykudaydı. Bu sırada çok uzaklarda bir dağın tepesinde ümitlere bağlanmış İsa'nın gözleri de açıktı.

İsa'nın zihnine birbiri ardınca fikirler akın ediyordu. Yüce Allah kendisini peygamber olarak gönderdikten sonra nereye gidecekti?

İsrailoğullarına mı? Yoksa Celîl'in küçük kasabası Nâsıra'ya mı? Küçük marangoz atölyesine gitmeli ve insanlara Allah'a kul olma çağrısında bulunmaya oradan mı başlamalıydı? Daha önce hiç vaazda dahi bulunmadığı insanlar arasında durup onları hidayete mi çağıracaktı? İçinde bir korku yeşermeye başlamıştı. Fakat Yüce Allah kendisini Ruhül Kudüs ile teyit ettikten sonra korkacak bir şey kalmamıştı.

Birden zihnine, kıl cüppe giymiş Yahya'nın portresi geldi. Zühd ve vecdin şiddetinden bir deri bir kemik kalan Yahya'nın... Ne kadar da kuvvetli bir tavırla vazediyor, kimseden korkmuyordu. Birilerinin saldırmasından korkmaksızın Ferisîlere darbe üstüne darbe indiriyordu. Servet ve paranın hükümranlığına saldırıyordu. Hatırına gelen bütün bu sahneler İsa'nın imdadına yetişip irade ve kararlılığını pekiştirdi. Gözlerinin önündeki yol açılıverdi. Artık bütün Yahudi şehirlerini dolaşacak, insanları kurtuluşa davet edecek, eziyet ve işkencelere karşı nefsini pek tutacaktı. Allah yolunda baskıya uğramak ne kadar da tatlıydı…

Gözünün önünde uzayıp giden boşlukta yürümeye devam etti. Attığı her adımda sanki ilim ve hikmetle dolduğunu hissediyordu. Çöl, taşlar ve gökyüzü ona türlü fikirler sunuyordu. Issızdaki bu yürüyüş dahi bir uzlet ve halvet olmaktan çıkmış aşinalık olmuştu. Bütün bu varlıkların ortasında asla tek başına değil, her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Rabbi ile birlikteydi.

Yolda ilerlerken bir şehrin dış mahalleleri göründü. Dosdoğru oraya yöneldi. Halkını hakka davet etmek üzere şehre girdi. İnsanlar pazarda koşturup duruyorlardı. Yüksekçe bir yere çıkıp nida etti:

– Ey İsrailoğulları! Ey İsrailoğulları!

Halk kısa sürede toplanıp onu dinlemeye başladı.

– Ey İsrailoğulları! Benim de sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin! Her kim Allah'a şirk koşarsa Allah ona cenneti haram kılmıştır. Onun sığınağı cehennemdir. Zalimlerin yardımcıları da olmayacaktır!

Bunun üzerine sorular yükseldi:

– Sen de kimsin?

– Cenabı Allah'ın size gönderdiği elçisiyim.

– Peygamber olduğunu nerden bilelim?

– Size Rabbinizden bir mucize getirdim.

– Nedir?

– Sizin için çamurdan kuş şeklinde bir heykel yapacağım. Üfürdüğümde Allah'ın izniyle canlanıp kuş olacak!

İsa bunu dedikten sonra yerden biraz çamur aldı. Onu kuş şekline getirdi.[1] Sonra çamura üfledi. Heykel bir anda canlandı ve uçmaya başladı. İnsanların gözleri kuşa takılıp kalmış, dehşetten dilleri tutulmuştu. Yüzlerinde derin bir şaşkınlık vardı. Şu fısıltı yayılıncaya kadar bu hâl devam etti:

– Bu bir büyü!

O an yaşadıkları şoktan çıktılar ve emin bir ifadeyle:

– Bu apaçık bir büyü, dediler.

Bunu söyledikten sonra İsa'nın etrafından dağılıp onu tek başına bıraktılar. İsa, hüzünlü bir şekilde onlardan ağır ağır uzaklaştı. O, onları kurtuluşa çağırıyor, onlarsa yüz çeviriyorlardı. Eğer dalalete çağırsa, coşkuyla gelirlerdi.

Kafasını eğip olup biteni düşündü. İnsanları çağırmış, onlar da kendisini dinlemek üzere gelmişlerdi. Rabbinin buyruklarını tebliğ etmesine fırsat vermişlerdi. Bugün söylediğine inanmasalar ve kendisini tasdik etmeseler de, ona koşarak ve kalpleri imanla mamur bir hâlde gelecekleri gün de elbette gelecekti. Bu yüzden sabretmeye karar verdi. Sabır, azim ve kararlılık gerektiren işlerdendi.

Güneş gözden kaybolmuş, Nâsıra Tepeleri'nin arkasında gizleniyordu. İncir ve zeytin ağaçları şafak çizgisinde akik rengi bir tabloya yapıştırılmış gibi duruyorlardı. İsa'nın kalbi heyecanla

---

1 Bu hadise, Thomas ve Tufuliyye İncillerinde zikredilmiş, diğer nüshalarda zikredilmemiştir. Bunun sebebi, İncil'i yazan veya nakleden havarilerin İsa'ya iman etmelerinden önce yaşanmış olmasıdır.

çarpmaya başladı. Adımlarını biraz daha hızlandırdı. Annesini çok özlemişti. Rabbinin kendisini peygamber olarak seçtiği ve İsrailoğullarına gönderildiği müjdesini ona bir an önce vermek istiyordu.

Nâsıra'nın dar sokaklarına daldı. Ortalığa derin bir sessizlik hâkim olmuştu. Gece, örtülerini yaymıştı. Evlerine daldı. Meryem onu görür görmez şefkatle bağrına bastı. Gecenin karanlığında oturup konuşmaya başladılar. Önce İsa annesine müjdeyi verdi:

– Dağın zirvesinde Rabbime dua ve niyaz ederken gökten muhteşem bir nur düştü. Bir de baktım ki Cebrail Yüce Allah'ın beni İsrailoğullarına peygamber olarak gönderdiğini haber veriyor.

İsa kısa süre sustuktan sonra devam etti:

– Anneciğim, Allah'ın emirlerini insanlara tebliğ etmek için senden ayrılacağım. Onların inkârlarına, baskı ve yalanlamalarına Allah yolunda tahammül edeceğim. Bugünden sonra artık seninle kalamam. Sana yardım da edemem. Artık senin değil, Allah'ın hizmetinde olmam gerekiyor anneciğim!

Bunları söyledikten sonra annesine baktığında gözlerinin yaşardığını gördü. Ayrı kalacağı için ağladığını sanarak şöyle dedi:

– Ağlama anne!

– Bunlar sevinç gözyaşları yavrum. Bu bana, sen doğmadan çok önce haber verilmişti.

İsa, annesinden ricada bulundu:

– Benim için dua et anneciğim. Beni teyit etmesi, metin kılması ve katından bir zaferle desteklemesi için Rabbine yakar. Dua et anne. Senin duaların zırhım olacaktır.

Meryem içten bir ifadeyle dua etti:

– İbrahim, İshak ve Yakup'un Rabbi, ecdadını mübarek ettiği gibi seni de mübarek kılsın yavrum.

Sonra gecenin karanlığında birlikte secdeye kapandılar. Nâsıra sessizliğe boğulmuştu...

13

"Salihlerden bir önder, bir namuslu ve bir peygamber." (Âli İmran, 39)

Herot Antipas yeni başkenti Taberiye'ye taşınmıştı. O, Celil Eyaleti'nin valisiydi. Ancak başkentiyle yükselmek ve orayı Roma'nın bir parçası hâline getirmek istiyordu. Bu amaçla şehirde oyun sahaları, yüzme havuzları, tiyatrolar ve eğlence merkezleri inşa ettirdi. Şehirde birçok park yaptırdı. Babası Büyük Herot'un Roma'ya yaklaşma siyasetinin eserlerini aynen takip ediyordu. Tabi arzu ve şehvetlerine teslim olma noktasında da babasının izinden gidiyordu. Babasına hayrandı. Valiliği boyunca ondan ilham almaya ve ona paralel bir siyaset izlemeye çalıştı.

Antipas, Yahudilerle beraberken Hazreti Musa'nın şeriatının muhlis hamilerinden biri gibi görünüyordu. Örneğin mübarek günler geldiğinde huşu içinde Kudüs'teki Süleyman Mabedi'ne gider, en güzel ve pahalı kurbanları keserdi. Dindarlık ve takva görüntüsüne bürünmekten sıkıldığında ise Petra Çölü üzerinde yüksek bir tepe üzerine kurulmuş olan Makiros Kalesi'ne gider, orada bütün bağlarından sıyrılarak arzu ve şehvetlerini dilediği şekilde tatmin ederdi. Bu kalede iken, hiçbir Yahudinin kendisini göremeyeceğini bilirdi. Kale, Sodom toprakları üzerinde kurulmuştu. Sodom, bir zamanlar zengin ve hareketli bir şehirken halkının işlediği günahlar sebebiyle Yüce Allah tarafından yerle bir edilmişti. Yahudiler, göklerin lânetine uğramış yerlere ayak basmazlardı.

Antipas, Yahudilere Allah korkusuna sahip biri gibi görünmeye çalışırken benliğinin derinliklerinde Yunanca ve Latince konuşan soylu bir Romalı gibi olmak isterdi. Romalı beyzadeler gibi giyinmek, onlar gibi partiler düzenlemek, filozoflar, bilginler ve sanatçılardan oluşan bir saray kurmak isterdi. Fakat Sâmireli annesinden miras aldığı teni ve kara gözleri bu emelini kursağında bırakmakta, çölde yetişmiş bir Şarklı olduğunu âleme ilan etmekteydi.

Antipas, Roma İmparatoru Tibarius ile görüşmek üzere Roma'ya gitme hazırlığı içindeydi. Bu ziyaretiyle imparatora bağlılığını ifade edecekti. Yola çıkmadan Ürdün'e gönderdiği Senhedrin elçileri döndüler. Hatırlanacağı üzere bu elçiler çölde yükselen ve insanlara göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeleyen kişiyi araştırmak üzere gönderilmişlerdi. Elçiler, valiye bu kişinin insanların akıllarını çeldiğini, davetinin de genel düzeni tehdit ettiğini söylediler. Çöldeki adam halka, kralları tahtlarından indirecek, servet ve kudret sahiplerine karşı isyanı teşvik edecek yeni bir peygamberin gelişini müjdeliyordu.

Herot Antipas, bir süre bu yeni asi üzerinde düşündü. Bir vesvese içini kemirmeye başladı. Bu adam serbestken seyahate çıkarsa, halkı kendi aleyhine çevirebilirdi. Dolayısıyla Roma'dan dönünceye kadar halkı tamamen ifsat edebilirdi. Bunun için askerlerine onu yakalamalarını ve Makiros Kalesi'ne hapsetmelerini emretti.

Antipas'ın askerleri Ürdün'e giderek Yahya'yı tutukladılar. Askerleri görünce etrafındakiler dağılarak Sâmire Dağları'nda toplandılar. Sevip inandıkları ve kurtuluş vesilesi olarak gördükleri peygamberlerinin başına gelenlere duydukları öfkeyi ilan ettiler.

Sâmire, Antipas'ın kontrolünde değildi. Bölge Pilates'in denetimi altındaydı. İki kardeş arasında kırgınlık vardı ve her biri diğerinin ziyaretini bekliyordu. Kardeşlerin hepsi de kendini

diğerlerinden üstün görüyor, bu yüzden önce kendisinin ziyaret edilmesini bekliyordu. Beklenen ziyaret gerçekleşmediğinde de aralarında bir soğukluk ve kırgınlık oluşuyordu.

Pilates, dağlara sığınan isyancıların üzerine asker gönderdi. Bunların bir kısmını öldürüp diğerlerini dağıttı. Fakat insanların tekrar ayaklanmalarından endişe ediyordu. Bu nedenle Antipas'a bir elçi göndererek hapse attığı şahısla ilgili fikrini sordu. Hapisteki müjdeciye inanan birçok insan vardı. Herot Antipas, dünyalık olarak deve kılından yapılma bir cüppe ve deri bir kuşaktan ve zorbaların tahtlarını titreten bir davetten başka bir şeyi olmayan bu mahkûmla bir süre meşgul oldu. Eğer onu serbest bırakırsa çevresindeki tutkun taraftarlarını bir araya getirip tahtını ve iktidarını tehdit edebilirdi. Hapiste tutmaya devam ederse insanların nefret ve düşmanlıklarını kazanırdı. En iyisi orta bir yol bulmaktı. Bunun için sevenlerinin Yahya'yı ziyaret etmelerine, onun da halka dilediği mesajları iletmesine müsaade etti.

Roma seyahatine çıkacağı gün gelmişti. Arap Prensi Haris'in kızı olan hanımı kendisiyle vedalaşmaya gelmişti. Şarka mahsus çekici bir güzelliğe sahipti. Karısının iri kara gözlerine ve ay gibi yuvarlak yüzüne baktı. Çölün karanlık geceleri gibi simsiyah saçlarına baktı, dudaklarında hiç de kalpten gelmeyen bir tebessüm belirdi. Antipas, bu güzelliği görmekten bıkmıştı. Roma'da kalbinin gençliğini tazeleyecek başka güzeller görme ümidiyle doluydu.

Roma'da İmparator Tibarius'un saygın bir misafiri olarak ağırlandı. Roma'da bulunduğu sırada Büyük Herot'un mirasından menettiği kardeşi Felipes ile de görüşmek istedi. Felipes, Roma'da soylu Romalılar gibi yaşamaktaydı. Antipas, kardeşinin köşküne gittiğinde Felipes'in karısı Herodia'ya hayran oldu. Olağanüstü bir güzelliğe sahipti. İlkbahar çiçeklerinden daha taze ve parlak duruyordu. Yürekleri oynatacak, kalpleri tutkuyla bağlayacak türden bir güzelliğe sahipti. Antipas kardeşiyle konuşurken

hayran bakışlarla karısını süzüyor, arzulu bakışlar yöneltiyordu. İstekli gözleri, kadının gözleriyle buluştuğunda tecrübeli Romalı dilber bu gözlerin hararetini hissetmiş, dilini anlamış ve dudaklarına teşvik edici bir ifade kondurmuştu. Gözlerinde daha bir ateşli ve kışkırtıcı bir bakış hâkimdi. Bulduğu karşılıkla Herot'un kadına duyduğu aşk daha da artmıştı.

Herodia, maceraperest bir şahsiyete sahipti. Şu veya bu şekilde kraliçe tacını başına kondurmak istiyordu. Bunun için Roma Sarayı'na yanaşmış, tesir edebileceğini düşünerek İmparator Tibarius ile dost olmuş, kocasını Filistin eyaletlerinden birine vali olarak tayin ettirmeye çalışmıştı. Ne var ki bu düşünü gerçekleştirmeyi bir türlü başaramamıştı. Şimdi fırsat ayağına gelmişti. Kocasının kardeşi ve Celil Valisi olan Herot kendisine kur yapıyor, ihtiraslarının önünde ümit kapıları açıyordu. O, önünde açılan kapıları kapatacak türden bir kadın değildi.

Herot Antipas, kardeşinin karısına abayı yakmıştı. Herodia da bu sevdayı karşılıksız bırakmamıştı. İkili, gözlerden uzakta buluşmaya başladılar. Herot, kardeşinin karısına kendisiyle birlikte kaçmayı teklif etti. Herodia bir yılan sinsiliğiyle sordu:

– Peki ya karın?

– Onu boşarım.

Herot'un evinde bu sözcük kadar telaffuzu kolay bir ifade olamazdı. Büyük Herot, defalarca boşanıp evlenmişti. Din adamları bile bundan rahatsız olarak halkın ayaklanmasından endişe ettiklerini söylemişlerdi. Herot Antipas da babasının izinden giden bir idareciydi. Arzu ve şehvetlerini tatmin etmesi şartıyla karısını boşamakta hiçbir günah görmezdi.

Aldatılan eş ve cömert ev sahibi durumundaki Felipes'ten tamamen habersiz bir şekilde Herot, Herodia ve güzel kızı Salomi Roma'dan gizlice kaçtılar. Herodia, Taberiye'deki muhteşem saraya hemen yerleşti. Herot'un asıl karısı Arap Prensi Hâris'in

kızı, kocasının yaptığı onur kırıcı davranışa tahammül etmedi. Kocasından, kıskançlık krizi geçinceye kadar Makiros Kalesi'nde inzivaya çekilmesine müsaade etmesini istedi. Herot, sadece Herodia'nın büyüleyici güzellikteki yüzünü göreceği için karısının bu isteğini olumlu karşıladı.

Prens Hâris'in kızı kinle dolmuştu. Makiros Kalesi'ne vardığında öfkesi iyice alevlenmişti. Herot, onun gururunu incitmişti. Ciğerlerinde yaktığı bu ateş, ancak Herot'un iktidarını ateşe vermekle sönebilirdi. İşte bu hırsla Petra Çölü'ndeki babasının kalesine gitti. Gayesi, babasını da yaptığı çirkin davranış sebebiyle damadı Antipas'a karşı nefretle doldurmaktı.

Herot Antipas, kardeşi Felipes'in karısı Herodia ile evlendi. Aynı zamanda kardeşinin kızı Aristopolos ile de evlenmişti. Halk bu evliliğe büyük tepki gösterdi. Fakat halkın tepkisi Roma'dan gelen ve ardı arkası gelmeyen filozoflar, bilginler, tiyatro sanatçıları, dansözler ve diğer ziyaretçilerle tantanalı günler yaşayan saraya fazla ulaşmadı.

Herot, bütün bu partiler ve kuralcılıktan bunalmıştı. Medeni ve gelişmiş görünme gayretleriyle dolu bu hayatın bağlarından sıyrılmak istedi. İçindeki vahşi hayvan, hakiki suretinde görünmesi için ısrarla baskı yapıyordu. Herodia'yı tutucu Ferisîlerin gözlerinden uzakta Makiros Kalesi'ndeki köşküne çağırdı. Her şeye rağmen halkın önünde Hazreti Musa'nın şeriatına bağlılığını göstermek ve onlarla aynı dine mensup olduklarını her fırsatta izhar etmek zorundaydı.

Karı koca köşke vardılar. Herodia, şahin yuvasını andıran yüksek kaleden uzayıp giden çöle baktı. Kale, Antipas'ın yönetimindeki Celil ile Arap Prens Haris'in idaresi altındaki çöl arasındaki hududu bekleyen bir muhafız gibiydi. Son evlilik sebebiyle iki taraf arasında düşmanlık zuhur etmişti. Böyle bir vakitte muhafızın görevini asla ihmal etmemesi ve uyumaması gerekirdi.

Herodia'nın gözlerinin önünde tevekleri meyve dolu hurmalıklar, zeytinlikler ve lezzetli Eriha üzümü veren asmalar uzanıyordu. Herodia, kalede dolaşırken Yahya'nın konuşmalarını duydu. Onu dinledikçe içinde gizli bir şeylerin açığa çıktığını hissetti. Herot'un yanına döndü ve kapıların ardında konuşmak zorunda bırakılan adamı dinlemek için izin istedi.

Herot lüks yatağına uzanmıştı. Herodia ise perdenin arkasındaki yerini almıştı. Nöbetçiler Yahya'yı getirdiler. Ne odanın gösterişi ne şatafatlı perdeler ne de kralın gömüldüğü ipek yatak Yahya'yı etkilemişti! Herot'un son yaptığını duymuştu. Yüzünde katı bir ifade ve hak adına bir tepkinin yansıması belirdi. Herot, ona baktığında korku iliklerine kadar işledi. Aslında Yahya'dan korkuyordu. Fakat nöbetçilerin önünde kuvvetli görünmek istedi. Emreden bir ifadeyle sordu:

– Bu saçmalıklardan ne zaman vazgeçeceksin?

Yahya, onu hiç önemsemedi. Bilakis suni cesaretini berhava edecek sertlikte bir üslup ile şöyle dedi:

– Bu kadını terk et!

– Neden?

– O sana helal değildir.

Herot, ne diyeceğini bilemedi. Nöbetçilere onu götürmelerini işaret ettikten sonra kaygılı bir şekilde düşünceye daldı.

Herodia, perdenin arkasından çıkarak kocasının yanına geldi. Gözlerinden öfke kıvılcımları fışkırıyordu:

– Böyle konuşmasına nasıl izin verirsin. Derhal öldürmelerini emret!

Herot hiç bir şey yapmadı. Benliğinin derinliklerinde Yahya'dan korkuyordu. Onu öldürmesi hâlinde kötü bir elin kendine uzanmasından ve göklerin lanetine uğramaktan korkuyordu.

Yahya, zindanına döndü. Bu arada Herodia'nın yüreğinde ona karşı kin, nefret ve düşmanlık tohumları ekilmişti.

14

“Havarilere vahyetmiştim: Bana ve Peygamberime iman edin! Onlar da şöyle demişlerdi: Biz iman ettik. Müslümanlar olduğumuza şahit ol!” (Mâide, 111)

Hayatı seyahatten ibaretti. Beytüllahim’de doğmuş, annesi tarafından Nâsıra’ya götürülmüş, orada istikrar bulamadan gelen ilahî emre binaen Yusuf ve Meryem tarafından Mısır’a kaçırılmıştı. Yıllar sonra vatan topraklarına döndükten kısa süre sonra hac ziyareti için Kudüs’e gitmişti. Hayatının ilk safhası, istikrar dönemleriyle bölünen uzun bir seyahat gibi geçmişti. Şimdiki seyahati ise, asla istikrar ve mola arası olmayacak uzun soluklu bir koşu gibiydi. O şehir senin, bu şehir benim, o köy senin bu köy benim, o dağ senin bu dağ benim sürekli dolaşacak, İsrailoğullarını kendisini peygamber olarak gönderen Rabbine çağıracak, onlara göklerin melekûtunu müjdeleyecekti. Hiçbir yerde uzun süre kalmayacak, ikamet edecek bir evi olmayacak, uykusu geldiği yerde uyuyacaktı. Kendisini dinleyen insanlar bulduğu yerde durup Rabbinin ayetlerini anlatacaktı. Rahatlık günleri sona ermiş, Allah yolunda mücadele günleri başlamıştı.

Nâsıra’dan ayrılarak Celil’e doğru yola çıktı. Yeşilliklerle süslü vadiyi geçti. Akarsuyun sesi, kulaklarına meleklerin tespihatı gibi geliyordu. Güzellik, mekânı sihirli eliyle okşamış gibiydi. Tarlalar taze ve parlak, hurma ağaçları, her zamanki gibi ulu ve ihtişamlı duruyorlardı. Üzüm salkımları görenlere rahatlık verecek harika-

lıkta uzanıp gidiyordu. Kuşlar dört bir yanda ötüşüyordu. Göl, masmavi şişelerden oluşan bir kalp misali canlı görünüyordu.

Gölün batı kıyısında, yemyeşil dağlar duruyordu. Doğu kıyısında ise, sapsarı kum kaplı çöl uzanıp gidiyordu. İsa gözlerini dikip baktığında zirveleri karla kaplı ulu dağları gördü. Donmuş kar yığınları, güneş ışıkları vurdukça saf mermer gibi duruyordu.

Batı kıyısı boyunca şehirler ve köyler kurulmuştu. Bunlar Yahudiler, Suriyeliler, Romalılar ve balıkçıların uğrak yerleri olan merkezlerdi. Ürdün, Mısır ve Suriye'ye giden kafileler de buralara uğrardı. Taberiye şehri tam olarak bu bölgede yer alırdı. Antipas, bu şehri kendisine başkent ilan etmişti. Şehre bu ismi verme sebebi, İmparator Tibarius'a jest yapma arzusuydu. Kendi inşa ettiği şehre, iktidarını borçlu olduğu imparatorun adını vermesi kadar doğal bir şey olamazdı.

İsa, gölün kenarında durdu ve seyretmeye başladı. Bahar meltemi, gölün suyunu hafif oynatıyor, yüzeyde dolaşan köpük, su kabarcıkları gibi görünüyordu. Balıkçı tekneleri birer ikişer geçiyorlardı. Kürek sesleri sahile kadar erişiyordu. Güneş, yeryüzüne son nefeslerini gönderirken şafağı da altın rengine boyuyordu. Bunun anlamı, iş gününün sona ermesiydi.

Kıyıdaki kalabalık giderek arttı. İsa, onlara vazediyor, kendilerini Allah yoluna davet ediyordu. İsa'nın anlattıkları, dinleyenler açısından pek de yeni ve duyulmamış şeyler değildi. Cumartesi günleri gittikleri mabetlerde benzerini çok dinlemişlerdi. Fakat bunun bir farklılığı vardı. Bu sözlerde, daha önce rastlamadıkları bir sıcaklık vardı. Bu sıcaklık onları yeni ve temiz kılıyordu.

İsa'nın vurgularında bir kuvvet, sesinde bir samimiyet vardı. Kelimeleri kalpten çıkıp kalplere akıyordu. İşte bu yüzden ona karşı bir hoşlanma ve çekim hissettiler. Fakat bu hoşlanma, onu ilk anda tasdik etmelerini sağlayacak ölçüde değildi.

İsa'yı dinleyen yığınlar arasında iki balıkçı vardı. Onun anlattıkları, bu iki adam üzerinde tam bir sihir etkisi yapmıştı. San-

ki sadece kendilerini davet ediyormuş gibi geldi. Ona kalplerini açtılar. Gözlerini ona diktiler. Bu sayede içlerine nur akmaya başladı. Yüce Allah bu iki kuluna, "Bana ve peygamberime iman edin!" diye ilham etmişti. Onlar da bu emre itaat ederek İsa'ya inandılar ve kendisini tasdik ettiler.

Halk, her zamanki gibi çevresinden dağılıp gitti. O, yoluna devam etti. Fakat arkasında iki kişi daha vardı: Andraus ve Yuhanna. İsa onların ayak seslerini işitince onlara döndü ve nazik bir sesle şöyle dedi:

– Ne istiyorsunuz?

Hidayet ve irşat istiyorlardı. Fakat birden heyecanlandılar. Ona sordular:

– Nerede kalıyorsun?

İsa'nın evi yoktu. Halkı Allah'a davet etmek için gelmişti. Açık alanda, Yüce Allah'ın muhafazası altında uyurdu. Onlara cevaben:

– Gelin, bakın, dedi.

İkisi oturup İsa'yı dinlemeye başladılar. İsa onlara göklerin melekûtunu müjdeledi. İki adam mutlu olmuşlardı. Söylediği her kelime, insanın kalbini çekecek türdendi. Gece sona erinceye kadar hep beraber Allah'a yakardılar. Andraus ve Yuhanna oradan ayırılırken İsa'nın Allah'ın elçisi olduğuna şehadet ediyorlardı.

Andraus, kardeşi Simon'ı aramaya gitti. Ona, Allah'ın İsrailoğullarına gönderdiği peygamberin çıktığı müjdesini verecekti. Yuhanna bin Zebedâ ise kardeşi Yakup'un gelişini bekliyordu. Yıllar önce hac için Kudüs'e giderken Ayn Gânim'de beraber yattıkları İsa'nın, Yahudilerin uzun zamandır bekledikleri ümit olduğunu haber verecekti.

Simon geldi. Yüce Allah kalbini imana açmıştı. İsa ile konuşur konuşmaz, söylediklerini tasdik etti. Yüce Allah ona, Zatına ve elçisi İsa'ya inanmasını ilham etmişti.

O günlerde Netenail Celil'e gelmişti. Ahlak ve takvasıyla bilinen bir adamdı. İncir ağacına gitti ve orada dua etmeye koyuldu. İsa, onu uzaktan seyrediyordu. Karaşima'yı okudu. Bu, gündelik dua evradıydı. Kalpten bir teveccühle Allah'a yakardı. Ruhunun açıldığını hissetti. Gençleşmiş ruhu, bedeninde yeniden dolaşmaya başlamış gibiydi.

İsa göle gitti. Orada genç bir balıkçıya rastladı. Durup onunla bir süre konuştuktan sonra nazikçe rica etti:

– Beni izle.

Felipes, ağını ve sandalını bırakıp İsa'yı izledi. Gölge gibi arkasından geliyordu. Yüce Allah kendisine iman ve tasdik ilham ettikten sonra ondan ayrılması zaten düşünülemezdi.

İsa, kendisini izleyen balıkçılardan bir süreliğine ayrıldı ve Allah'a dua edip yakarmaya başladı. Ruhu şeffaflaşıyor, kalbine derin bir iman yerleşiyordu. Bu arada Felipes, arkadaşı Netenail'i aramaya gitmişti. Onunla karşılaştığında heyecanlı bir ifadeyle şöyle dedi:

– Hazreti Musa'nın Tevrat'ta yazdığı ve diğer peygamberlerin haber verdikleri elçiyi buldum!

– Kimden bahsediyorsun?

– Tabiki yeni peygamberden.

– Onu nerede buldun?

– Burada Celil'de.

– Kim?

– Meryem oğlu İsa; Nâsıralı.

Netenail, dudağına bir tebessüm kondurarak sordu:

– Nereli?

– Nâsıralı.

– Nâsıra'dan düzgün bir şey çıktığı görülmüş müdür?

Nâsıra, Celil bölgesinde hor görülen bir kasabaydı. Halkı ilim ve servet bakımından yoksul insanlardı. Nâsıra'dan maran-

gozlar ve sade köylüler dışında farklı kimse çıkmazdı. Öğrenir fakat öğretemezlerdi. Felipes'in sözünü ettiği bu Nâsıralı, bunca güzel sözü nerden bulmuştu? Netenail, Felipes'in anlattıklarını şaşkınlıkla dinledi. Söyledikleri gerçekten ilginçti. Felipes bile arkadaşına tuhaf görünmeye başlamıştı. Daha önce bu kadar coşkulu konuştuğunu hiç görmemişti. Dudaklarının arasından çıkan kelimeler, hiç bu kadar sıcak olmamıştı. Nitekim "Gel bak!" dediğinde bir an bile tereddüt etmeksizin peşine takılmıştı.

Sonunda İsa'nın yanına geldiler. Netenail'i görünce İsa'nın yüzü nurla parladı:

– İşte bu, o İsrailli. Kesinlikle o.

Netenail şaşırmıştı. Merakla sordu:

– Beni nerden tanıyorsunuz?

– Felipes davet etmeden önce seni incir ağacının altında gördüm.

Netenail, onun anlattıklarını açık bir yürekle dinledi. Sanki ruhuna bir merhem sürülüyormuş gibi hissetti. Göklerden gelen bir ses, onu iman ve tasdike davet ediyordu. Etkilenmiş bir ifadeyle konuştu:

– Şehadet ederim ki sen Allah'ın resulüsün!

Balıkçılar ağlarını bırakmış ve kendilerini Allah'ın "Bana ve resulüme iman edin!" emrine adayarak İsa ile birlikte insan avlamaya başlamışlardı.

15

> “Allah’ın ahdini ve yeminlerini ucuz bir pahaya satanlar var ya, işte onlara ahirette hiçbir karşılık yoktur. Allah onlarla konuşmaz. Kıyamet günü onlara bakmaz ve onları arındırmaz. Onlar için elîm bir azap vardır.” (Âli İmran, 77)

Öküzlerin böğürtüsü, davarların melemesi ve güvercinlerin ötüşü mekânda yükselirken burun direklerini kıran dışkı kokusu. Şuradan buradan yükselen sesler... Kimi Yunanca, kimi Rumca, kimi İbranice, kimi Firavunca konuşuyor. O kadar ki duyan biri, Babil’in eski pazarlarından birinin faaliyete geçtiğini sanır.

Kubbelerin altında sarraflar oturmuşlar. Gözlerinden ihtiras fışkırıyor. Önlerinde gümüş ayaklarla yükseltilmiş tepsiler... Üstlerinde yığınla yabancı para... Ortalıkta yankılanan onlarca farklı nağmeden bir nağme...

Levilerin tilavetleri ve din adamlarının duaları, pazarın gürültüsüne karışmakta. Burası halka açık bir pazaryeri değil, Süleyman Mabedi’nin kutsal haremiydi. Hayvan tacirleri öküzlerini, davarlarını ve güvercinlerini getirmiş Pesah Bayramı için Kudüs’e gelen hacılara kurbanlık satmaya çalışıyorlardı. Sarraflar ise önlerinde para tepsileriyle oturmuş, hacıların ihtiyaç duydukları Yahudi şekellerini satıyor, bu ticaretlerine karşılık yüzde beş nispetinde komisyon alıyorlardı. Zengin fakir her İsrail vatandaşı, yarım şekel fidye vermekle mükellef kılınmıştı. Bu rakam, din adamla-

rı tarafından toplanırdı. Onlar da kendilerine bakır, bronz veya başka paralar verilmesinden çekinerek bunları kararlaştırılan komisyonu ödeyerek şekele çevirirlerdi. Hâlbuki bu, Yahudi Şekeli olarak tespit ettikleri ve belli bir kutsiyet izafe ettikleri miktardan bir bölümünü kaybetmek anlamına geliyordu. Yahudi din adamları bu fidyeyi, Hazreti Harun'un asasından hareket ederek tespit etmişlerdi. Bu asanın bir yüzüne helva kabı kupa şeklinde basılmış ve etrafına Sâmirî alfabesiyle "İsrail Şekeli" yazılmıştı. Din adamları nezdinde onu kutsal kılan, som gümüşünden başka bir şey olamazdı!

Yahudi din adamları insanların zihinlerine şunu kazımışlardı: mabede eller boş olarak girmek haramdır! Sanki her şeyi bahşeden ve müstağni olan Yüce Allah'ın insanların bağışlarına ihtiyacı varmış gibi! Sanki onlara rızk olarak bahşettiklerinin bir kısmını bu şekilde geri alıyormuş gibi! Allah kullarından müstağnidir. Oysa din adamları olanca zenginliklerine rağmen, halkın ellerindeki birkaç kuruşa muhtaçtılar. Gerçekten ihtiyaçları olsa… Allah'ın ismi arkasına gizlenerek O'nun ahit ve yeminini az bir paha karşılığında satarlardı. Bunların ahirette hiçbir nasipleri olamazdı. Allah onlarla konuşmayacak, kıyamet günü yüzlerine bakmayacak ve kefil olmayacaktı. Onlar için acıklı bir azap vardı.

Sokaklarda dolaşarak insanları kontrol eden tutucu Ferisîler, Musevî şeriatının emrettiği şekilde her şeyin pak ve temiz olmasına titizlenirlerdi. Fakat mabedin mukaddes haremindeki dışkı kokuları burunlarını rahatsız etmezdi. Zengin, öküz ve davar tüccarlarıyla bunların alışverişte yaptıkları hatalar Ferisîleri asla kızdırmazdı. Hatta Heylel, Şumay ve bunlar ayarında din adamları dahi mabedin bu şekilde kirletilmesini, onun kutsiyetine ve celaline yakışmayan bir davranış olarak görmezlerdi.

Hacılar, Kudüs sokaklarından akıyorlardı. Mısırlılar firavun tarzı giysileri, Suriyeliler mahallî giysileri, zenginler pahalı elbiseleri, fakirler yırtık pırtık cüppeleriyle şehirde dolaşıyorlardı.

Nöbet tutan Roma askerleri, birbirinden farklı onlarca topluluktan oluşan insan denizine merakla bakarlardı. Tüm bu kalabalıklar, Rableri olan Allah'a bağlılıkları göstermek için gelmişlerdi.

Kudüs'e gelenler arasında Celil hacıları da vardı. Örtülü hanımlar merkep ve katırların sırtlarına kurulmuşlardı. Erkekler uzun yolculuk sırasında uzamış sakallarıyla cemaatler hâlinde yürüyorlardı. Çocuklar, olup bitenden habersiz neşeyle oynuyorlardı. Kadınlar arasında Meryem de vardı. Her Pesah Bayramı Süleyman Mabedi'nde ibadet etmeye gelirdi. Ne var ki bu bayram kalbi güvercin kanadı misali hızla çarpıyordu. İçini korku ve endişe sarmıştı. Oğlunun Kudüs'e gelerek davetini insanlara arz edeceğini ve onlardan kendisine inanıp tasdik etmelerini isteyeceğini biliyordu.

İsa, mabede girdi. Tüccarlar, milletler revakını işgal etmişlerdi. Bu öküz ve davarları küçük yaşta görmüş, o gün de bunlardan tiksinmişti. Fakat o gün, tiksinti duymaktan başka bir şey yapmamıştı. O gün herhangi bir yetkisi yoktu. Fakat bu gün gözlerinin önündeki bu manzara onu öfkelendirmişti. O artık yıllar önceki sadece rahatsız olan çocuk değildi. O, Allah'ın Elçisiydi. Allah'ın evinin, alışveriş yapılan bir pazara dönüşmesine müsaade edemezdi.

Mukaddes Haremi, öküzler, davarlar, tüccar ve sarraflardan arındırıp eski hâline, yani ibadet ve niyaz mahalline dönüştürmeye azmetti. Çevresine bakındığında yerlerde ipler gördü. Onlardan kamçı yaptı ve koyunlarla öküzleri kovalamaya girişti. Mabet tamamen boşalmıştı. Sonra güvercin tüccarlarına gitti. Amir bir ses tonuyla:

– Bunları kaldırın buradan, dedi.

Tüccarlar, bu emreden sese itaat ettiler. Kafeslerini yüklendikleri gibi mabedin avlusundan dışarı çıktılar. Derinlerinde bir yerde hatalı olduklarını hissediyorlardı. Çünkü kutsal harem, alış-

veriş yeri olamazdı. Onları bu hatada devam etmeye sevk eden, birinin çıkıp kendilerini bu yanlıştan men etmemesiydi. Erdem güçlü bir elle savunulduğunda yanlışlığı sürüp atması ne kadar da kolaydı. Üzerine ışık vurduğu zaman karanlıkların dağılması ne kadar da çabuk olurdu.

İsa bundan sonra sarrafların yanına gitti ve önlerindeki tepsileri altüst etti. Kutsal gümüş şekeller yerlere saçılmış, hayvan dışkılarının arasında kaybolmuşlardı. Sarraflar dehşete kapılarak haykırdılar! Kendilerini buradan kovanın hangi kuvvete dayanarak böyle yaptığını bilmemelerine rağmen karşı çıkmadılar. Bütün dertleri dağılan paralarını toplamaktı!

Halk toplanmış, mabedin şeref ve izzetini muhafaza etmeye çalışan adamı izliyorlardı. Kalpleri ona karşı hayranlıkla dolmuştu. Ferisîler ve hahamlar da kıskanç gözlerle kendisine bakıyorlardı. Celil'den gelen yoksul görünümlü birinin bütün hacıları memnun eden böylesi bir harekette bulunması canlarını sıkmıştı. Halkın onun etrafını sarıp anlattıklarına kulak vermeleri kıskançlıklarını daha da körükledi.

İsa, namaz kılmak üzere mabede girdi. Kalabalıklar da onun arkasından yürüdüler. Namazını bitirdiğinde adamın biri kendisine yaklaşıp şöyle dedi:

– Halk seni dinlemek istiyor.

İsa öne çıktı ve insanlara vazetmeye başladı. Halk, yığınlar hâlinde bulunduğu yere hücum edince büyük sıkışıklık oldu. Meryem, kadınlara tahsis edilen yüksek balkona oturmuş oğlunu dinliyordu. Bundan yıllar önce de burada otururken melekler gelmiş ve kendisine, oğlunun bir gün insanlara vazedeceğini müjdelemişti. İçinde tuhaf duygular oluşuyordu. Bir an sevinç hissetti. Fakat bu, katıksız bir sevinç olmayıp korkuyla karışık bir sevinçti. Kafasını huşu ile eğdi ve bir an için çevresinde olup bitenlerden tamamen uzaklaştı. O an Rabbine niyazda bulundu ve

oğlunu muvaffak kılmasını istedi. Onu, yardımıyla teyit etmesini niyaz etti.

İsa, minbere çıktı. Gayet heybetli ve kuvvetli bir duruşu vardı. Bu minbere ondan önce nice âlimler ve Kâtipler çıkmıştı. Kalabalığa eliyle işaret ederek susmalarını istedi. Mekân bir anda sükûnete büründü. Kuvvetli ve inanç dolu bir sesle konuşmaya başladı:

– Kuddüs Allah'ın ismi yüce olsun! O ki, rahmet ve cömertliği sayesinde murat etmiş, kendisini tazim etmeleri için mahlukatı yaratmıştır.

Kuddüs Allah'ın ismi yüce olsun! O ki bütün peygamberlerin ve evliyanın nurunu yaratmıştır. Bütün mevcudattan önce bu nuru yaratmış ve âlemlerin kurtuluşu için göndererek Davud'un dilinden şöyle buyurmuştur: "Seni, sabah yıldızından da önce azizlerin ışığında yarattım.

Kuddüs Allah'ın ismi yüce olsun! O ki kendisine kulluk etmeleri için melekleri yaratmıştır. O yüce Allah ki secde edilmesini istediği kimseye secde etmedikleri için şeytan ve avenesini naçar bırakmıştır.

....

İsa vaazına devam etti. Yeri geldi halka yüklendi. Onları Allah'ın emirlerini unutmakla suçladı. Bazen de ihtiras ve tamahkârlıkları sebebiyle din adamlarını tenkit etti. İnsanlara sağlıklı öğretiler yerine sahte ve tutarsız şeyler öğreten Kâtipler zümresini de sert bir dille kınadı.

Bu vaaz insanlara tesir etmiş, yanaklardan gözyaşları dökülmeye başlamıştı. Balkon bölümünde oğlunu dinleyen Meryem de gözyaşına boğulmuştu. Halk tuhaf bir ürperti hissetmişti. Gerçekten de kalplerin kirişlerini sarsan güçlü bir vaaz olmuştu. Ferisîler, Kâtipler ve din adamları ise, halkın aksine nefretle dolmuşlardı. Öfke ve kinleri harekete geçmişti. İsa, bunca hacı-

nın önünde onların hepsini yerlere vurmuştu. Fakat ona bir fenalık etmeleri hâlinde hacıların isyan etmelerinden korktukları için susmayı tercih ettiler. Senhedrin Meclisinin üyeleri de orada durmuş İsa'yı dinliyorlardı. Nikodemos dışındakiler ondan nefret etmişlerdi. Fakat söylediği sözlerin Nikodemos üzerinde güzel bir tesiri olmuştu.

Nikodemos, zengin ve bilge bir kimseydi. Senhedrin'in üçüncü sıradaki üyesiydi. İsa'nın daveti onu etkilemiş, onu yakından dinleme arzusu hissetmişti. Fakat kendisi büyük bir âlim olduğu için halkın önünde Celil şehrinden yoksul bir adamdan ilim ve hikmet alıyor gibi oturmanın yanlış anlaşılacağını düşündü.

Gece olmasını bekledi. Ortalık iyice kararınca İsa'nın yanına geldi. Onu, göklerin melekûtunu müjdelerken buldu. Yahya da onun yaptığı gibi müjde veriyor ve "Tevbe edin. Göklerin melekûtu yaklaştı." diyordu. İsa, bir müjdeciydi ve halkını göklerin melekûtunun geleceği gün için hazırlanmaya çağırıyordu. O gün, Yüce Allah'ın "zikri" indireceği ve insanlar arasında muhafaza edeceği gündü.

İsa yeni bir dinin sahibi değildi. Bilakis Musevî şeriatını kemale erdirmek için gelmişti. Göklerin vahyini aldıkça halka iletiyordu. Bunun tek harfi bile yazılmış değildi. O, bu vahiyle İsrailoğullarını yüce Allah'ın indireceği yeni bir dine ve vahyettikten sonra göklerle yer zeval buluncaya kadar insanlar arasında muhafaza edeceği kitaba hazırlıyordu. O gün Allah'ın melekûtu kurulacaktı.

Nikodemos, İsa'ya yaklaştı ve kendisine kulak verdi. İsa onunla farklı konular hakkında konuşmaya başladı. Nikodemos şöyle dedi:

– Yüce Allah tarafından bir öğretici olarak geldiğini biliyoruz.

İsa ona dönerek şöyle dedi:

– Sana hakkı, yalnız hakkı söyleyeceğim. Yaşlıyken doğmayan biri Allah'ın melekûtunu asla göremez!

Büyük âlim, İsa'nın sözünü anlamamıştı. Şaşkın bir ifadeyle sordu:

– Bir adam yaşlı olduktan sonra nasıl doğabilir? Annesinin karnına girip bir kez daha doğabilir mi?

Senhedrinin üçüncü üyesi bununla, Yahudiliğe girmek için su ile doğumun yani Yahudi birinin neslinden gelmenin yeterli oluşunun kastedildiğini, oysa Allah'ın melekûtuna girmek için yeniden doğmanın gerekli olduğunu anlamamıştı. Bu doğum, Yüce Allah'ın müminlere üfleyeceği yeni mümin ruhtan olacaktı. İsa konuşmasına devam etti:

– Sana hakkı, yalnız hakkı söyleyeceğim. Eğer sudan ve ruhtan doğmazsa Allah'ın melekûtuna giremez. Bedenden doğan bedendir. Ruhtan doğansa ruhtur. Sana yaşlıyken doğman gerektiğini söylediğimde şaşmaman gerekir. Rüzgâr dilediği yönde eser. Onun sesini duyarsın. Fakat nerden geldiğini ve nereye gittiğini bilemezsin. Ruhtan doğan herkes de böyledir.

Büyük Ferisî, Yüce Allah'ın müminlerin kalplerini kuvvetli bir ruh ile, inanan yeni bir ruh ile dolduracağı ve bu ruhun, onu sudan yarattığı gün üfürdüğü ruh olmadığı hakikatini anlayamamıştı. Bu ulvi ruh onları yeni insanlara, melekûtuna yani âlemlerin hidayeti için göndereceği dine girmeye uygun insanlara dönüştürecekti.

Nikodemos sordu:

– Bu nasıl olabilir?

İsa, şaşkın bir ifadeyle karşılık verdi:

– İsrail'i tanıdığın hâlde bunu nasıl bilmezsin? Sana hakkı, yalnız hakkı söyleyeceğim. Biz ancak bildiğimizi konuşur, gördüğümüze şahitlik ederiz. Siz şahitliğimizi kabul etmezsiniz. Ben dünyevi şeyleri söylerken inanmıyorsanız, semavi şeyleri söylediğimde nasıl inanırsınız?

Biz peygamberler kendimize vahyedileni dile getiririz. Size duyu organlarınızla bildiğiniz şeyleri anlattığımızda bizi tasdik etmiyorsunuz. Böyleyken semadaki gaybı anlattığımızda mı bizi tasdik edersiniz?

İsa ona bu gayptan bahsedecek miydi? Yani kendisi gibi başka bir peygamberin daha gelip Allah'ın melekûtunu tesis edeceğini, o kimsenin henüz semada olduğunu, rahmet ve hidayet rehberi olarak gönderileceğini söyleyecek miydi?

Nikodemos, İsa'nın yanından ayrılırken onun Allah'ın elçisi olduğuna tam olarak inanmıştı. Yüce Allah onu, kendi halkına müjdeleyici olarak göndermişti. Yolda giderken İsa'nın sözleri kulaklarında çınlıyor, muğlaklığın örttüğü zihnindeki esrarı daha da arttırıyordu.

16

> "Doğu da Batı da Allah'ındır. Nereye yönelirseniz Allah'ın Zâtı karşınızdadır." (Bakara, 115)

Ferisîler, İsa'nın hareketlerini kötü bir gözle izliyorlardı. Halk ise kendisini hayranlıkla dinliyordu. Fakat sadece hayranlıkla... İsa, halkın ruh hâlini herkesten daha iyi bilirdi. Onlar kendisini dinliyor, söylediklerinden etkileniyor ama yine de ruhani rehberlerine bağlı kalıyorlardı. İsa ile Ferisîler, Kâtipler ve Senhedrin üyeleri arasındaki düşmanlık şiddetlendiği zaman, halk aradan çekilecek, İsa'nın ne yardımına koşacak, ne de destek vereceklerdi. Vaziyetin vahametini idrak eden İsa, Kâtiplerin ve riyakâr Ferisîlerin merkezi konumunda bulunan Kudüs'ü terk etmeyi uygun gördü. En güzeli Celil'e gitmek ve oradan müjdelemekti. Taraftar ve müntesipleri arttığı zaman Kudüs'e güçlü bir hâlde dönebilir, onlarla kendi evlerinde mücadele edebilirdi. Apaçık hakkı izhâr etme noktasında kuvvetli bir desteğe sahip olurdu.

İsa, Kudüs'ün inşa edildiği yüksek tepelerden indi. Pedros, Andraus, Yuhanna, Yakup, Felipes ve arkadaşı hilesiz İsrailli Bartomalos kendisine refakat ediyorlardı. Yola birlikte çıktılar. O, bir yerde eğildiğinde onlar da eğiliyor, usulca gittiğinde usulca gidiyor, bir dağa tırmandığında onlar da tırmanıyor, kuyu başlarında bineklerinden inip dinleniyorlardı.

Yahudiye'den çıkmış Sâmire hududuna varmışlardı. İsa'nın

öğrencileri bu bölgenin çevresinden dolanmak istemişlerdi. Çünkü Yahudiler buraya girmezlerdi. Bunun sebebi, Sâmirîleri hor görmeleri ve putperest kabul etmeleriydi. Sâmirîler, Gârizeym mezhebine bağlıydılar. Bu mezhep, Hazreti Musa'ya indirilenlerden sadece Beş İshah'a inanıyor, Zebur'a ve Mordahay'ın yazdıklarına inanmıyordu. Bu mezhebin mensuplarına göre Tevrat Hazreti Musa'ya inmişti. Böyleyken, ölümünden sonra gerçekleşen hadiseleri yazması mümkün değildi!

Yahudiler, onlara kalpten buğz ediyor, onlarla konuşmayı günah sayıyorlardı. Hatta bir Yahudi'nin üzerine Sâmirî'nin gölgesi düştüğünde bunu necaset kabul eder ve temizlenirdi. Yahudi vaizleri şöyle derlerdi: "Bir Sâmirî ile birlikte yediğin ekmek parçası, bir domuz eti parçası gibidir!"

İsa, aslı astarı olmayan bu vehimlere iltifat etmedi. Sâmire bölgesine girdi. Yorgunluk çöktüğünde Nablus'a yöneldi. Güneş, göğün tam ortasında yakıcı ışıklarını yeryüzüne gönderiyordu. Yüzlerden ter akıyordu. İsa, istirahat edebilecek yer bulmak için çevreye bakındı. İncir ağaçlarının gölgelediği Yakup Kuyusu uzakta duruyordu. O tarafa doğru gitti. Kuyunun kenarına oturdu. Ara sıra çıkan esintilerle biraz olsun ferahlıyordu.

İsa orada tek başına oturdu. Öğrencileri yiyecek satın almak için şehre gitmişlerdi. Yaptığı kaylulede sanki bütün kâinat uykuya dalmış, tabiat sessizliğe bürünmüştü. İsa, önüne doğru baktığında Sâmire Mabedi'ni gördü. Bu mabet de Kudüs'e rekabet etmek üzere dağın zirvesine kurulmuştu. Tıpkı Yaratılış Bölümü'nde anlatıldığı gibi Şekim beldesinde. Hazreti İbrahim, İsmail, İshak ve Yakup peygamberler orada âlemlerin Rabbine secde etmişlerdi.

Mübarek bir belde olduğu kesindi. Hazreti Yakup gelmiş ve oraya çadır kurmuştu. Orada İsrail ilahının davetine uyarak kurban kesmişti. Hazreti İbrahim, İsmail ve İshak peygamberler

de oraya gelmişlerdi. Nebevi hatıralarla dolu kutsal bir beldeydi. İnsana düşünme ve tefekkür telkin eden bir yerdi.

İsa, yeşil vadiye ve ulu ağaçlara doğru baktı. Buğday başakları, güneş ışığı altında kılıç tarlası gibi dalgalanıyordu. Aşırı yorgunluğun ardından tatlı bir dinlenme hissetmişti.

Bu arada Samirî bir kadın, testisini doldurmaya gelmişti. İsa kadına:

– Su ver de içeyim, dedi.

Sâmirî kadın, İsa'nın bu isteğine şaşırmıştı. Şaşkınlığını şu sözüyle ifade etti:

– Benden su mu istiyorsun? Nasıl olur? Ben Sâmirî bir kadınım.

İsa, sakin bir ifadeyle karşılık verdi:

– Allah'ın lütfunu bir bilsen! Sana 'Su ver de içeyim.' diyen adamı tanısan suyu asıl ondan isterdin. O da sana taze su verirdi.

Kadın derin kuyuya şöyle bir baktıktan sonra İsa'ya döndü. Alaylı bir ifadeyle şöyle dedi:

– Ah efendi! Kovan yok. Kuyu derin. Taze suyu nerden bulacaksın? Belki bize bu kuyuyu bahşeden, kendisi, oğulları ve hayvanları suyundan içen Yakup dedemizden daha büyük birisindir?

İsa onu maddiyattan maneviyata taşımak, İsrailoğullarının hocası ve Senhedrin Meclisinin üçüncü üyesi Nikomedos'u yükselttiği gibi Sâmireli fakir kadını da yükseltmek istiyordu. Bu niyetle kadına şöyle dedi:

– Bu sudan içen susar. Fakat vereceğim sudan içen ebediyen susamaz. Vereceğim suda öyle bir pınar vardır ki, ondan sürekli sonsuz hayat suyu kaynar.

Kadın, bilge bir insanın huzurunda olduğunu anlamıştı. Az önceki alaylı tavrını terk ederek şöyle dedi:

– Asla susamayacağım o sudan verir misiniz? Bir daha su

için buraya da gelmem.

– Git, kocanı çağır ve buraya gel!

– Kocam yok ki!

İsa ona bir süre baktıktan sonra şöyle dedi:

– Bana kocam yok diyerek isabet ettin. Çünkü senin bir değil beş kocan varmış. Fakat şu anda sana ait bir kocan yokmuş!

Kadının başı bir anda önüne düştü. İsa, onun ahlaksız hayatını açığa vurmuştu. Kadın fuhuşla geçinen biriydi. Sonra şöyle mırıldandı:

– Sen peygambersin!

Kadın, kafasını kaldırınca gözleri Sâmirîlerin Kudüs ile rekabet etmek için inşa ettikleri mabede iliști. O an aklından sözü o tarafa çevirme fikri geçti. Dağı göstererek şöyle dedi:

– Dedelerimiz şu dağda secde ettiler. Sizse esas secde edilmesi gereken yerin Kudüs'te olduğunu söylüyorsunuz?

Kirli kadın doğru söylemişti. Gerçekten de Hazreti İbrahim, İsmail, İshak ve Yakup orada secde etmişlerdi. Kudüs ise Hazreti Davud tarafından fethedilmiş, oğlu Süleyman da oraya mabedi inşa etmişti. Elbette Sâmirîlerin mekânı Süleyman Mabedi'nden daha mukaddesti. Hâl böyle iken insanlar neden oraya haccetmezlerdi? İsa, Nikodemos'a anlattığı gibi bu kadına da mesajının sırlarını açacak mıydı?

İsa ona Allah'ın melekûtunu, âlemlerin hizmetine sunduğu sahih dini anlattı. O din geldiğinde insanlar sadece Kudüs veya Şekim'de secde etmeyeceklerdi. Çünkü Doğu da Batı da Allah'ın olduğu için, insanlar bulundukları her yerden Allah'a yönelecеklerdi. İsa anlatmaya devam ederek şöyle konuştu:

– Ey kadın, söylediklerime inan. Öyle bir gün gelecek ki o gün ne sadece bu dağda ne de Kudüs'te Allah'a secde edeceksiniz? Siz bilmediğiniz bir şeyin önünde secde ediyorsunuz. Bizse bildiğimiz varlığın huzurunda secdeye kapanıyoruz.

Kadın ister inansın, ister inanmasın, zaman İsa'yı doğru çı-

karmış ve Allah'ın melekûtu, yani yeryüzünün tamamını mescid kılan dosdoğru din gelmiştir.

İsa'nın anlattıklarından etkilenen kadın şöyle konuştu:

– Mesih'in geleceğini ben de biliyorum. O geldiğinde bize her şeyi bildirecektir.

İsa şu karşılığı verdi:

– O beklediğin kişi benim!

Öğrencileri döndüklerinde kadınla konuştuğunu gördüler. O büyük muallim, Rabbîlerin söylediklerine muhalefet ediyordu. Çünkü Rabbîlere göre, karısı da olsa bir kadınla insanların önünde konuşmak haramdı. Bu sebeple öğrenciler büyük bir şaşkınlık yaşadılar. Çünkü o sadece Sâmireli bir kadınla konuşmuyor, Sâmireli günahkâr bir kadınla konuşuyordu.

Yanına geldiklerinde şaşkınlıklarını gizlediler. Kadın, testisini bırakarak koştu ve şehre giderek kendisine tebliğde bulunan yeni peygamberi haber verdi. Bu arada öğrenciler, yemeği İsa'nın önüne koyarak:

– Buyrun, demişlerdi.

– Sizin bilmediğiniz bir yemeğim var.

Öğrenciler birbirlerine bakınarak:

– Herhâlde biri yiyecek bir şeyler getirmiş, dediler.

İsa şöyle dedi:

– Benim yemeğim, beni gönderenin iradesi istikametinde amel etmem, görevimi tamamlamamdır.

***

Sâmireli kadın önde, Şekim sakinleri geldiler. Kuyu civarı insanlarla doldu. İsa onlara göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeledi. Kalpleri anlattıklarına açılan Sâmireliler, onu davet ederek, iki gün misafirleri olmasını rica ettiler.

İsa ayağa kalktı. Pedros, Anraus, Yuhanna, Yakup, Felipes ve

Bartolomas onun yanında yürüyorlardı. İki gün boyunca Yahudilerin düşmanları olan Sâmirîlere konuk olacaklardı. Dindaşlarının söyledikleri “Sâmirî ile yediğin bir parça ekmek, domuz eti parçasıdır.” sözünü artık umursamıyorlardı.

17

> "Ey İsrailoğulları, Rabbiniz ve Rabbim olan Allah'a kulluk edin. Kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun sığınağı cehennemdir. Zalimlerin yardımcıları da olmaz!" (Mâide, 72)

Sakin ve masmavi Genaseret Gölü, parlak bir ayna gibi duruyordu. Uzaktan bakınca iki güneş göründü. Biri gökte, diğeri suda. Buğday tarlaları ve meyve bahçeleri göz alabildiğince uzanıp gidiyordu. Toprak, yeşil bir elbise giymiş, vadi birbirinden sıcak renklere bürünmüştü. Güzellik sanki burada doğmuştu.

Kefr Nahum işte bu temiz gölün kıyısında kurulmuştu. Balıkçılıkla geçinen bir şehirdi. Celil'in ihtiyaç fazlası buğday, yağ, yün ve meyve gibi ürünleri bu limandan ihraç edilirdi. Malları yükleyen gemiler, gölün karşı kıyısına yani Herot'un diğer oğlu Felipes'in idaresinde bulunan Rub Eyaleti'ne taşırdı.

Limanda, insanlar gidip geliyor, hamallar meyve sepetlerini, buğday çuvallarını taşıyorlardı. Genellikle kıyıdan gemilere malzeme taşınıyordu. Bronz tenli denizciler, sohbet ederek zaman geçiriyorlardı. Ara sıra yükselen kahkahaları boşlukta kaybolup gidiyordu. Kadınlar balık ağlarını yaprakları dökülmüş incir ağaçlarına asarak kurutuyorlardı. Balık tüccarları, taze balıkları yeşil hurma dalları üzerine sererek kuruturlardı. Kendileri incir ve taze hurma yemekle yetinir, sermayeleri olan balıkları yemezlerdi.

Bu hummalı faaliyet içinde vergi tahsildarları da işlerini yapıyor, gemilere yüklenen bütün malları tartıp ödenecek vergileri belirliyorlardı. Tahsildarlar tek bir otoriteye bağlı olmayıp iki gruptan oluşuyorlardı. Bir grup Roma için vergi topluyorken, diğer grup eyalet valisi için topluyordu. Vali, toplanan bu vergileri genelde şahsi arzu ve isteklerini karşılamak için harcar, iktidarını pekiştirmeye çalışırdı.

Yahudiler, infak etmekten hoşlanmayan yapıları sebebiyle bu tahsildarları hiç sevmezlerdi. Çünkü bu tahsildarlar, onlara sürekli dinî kudretlerinin kaybolup gittiğini, artık putperest bir devletin tebaası durumuna düştüklerini hatırlatırdı. Gerçekten de tarihin hiçbir döneminde Allah'ın seçilmiş milleti olmayı becerememişlerdi.

Vergi tahsildarlarını sevmez, onlardan uzak dururlardı. Çünkü onları günahkâr tahsilatçılar olarak kabul ederlerdi. Duydukları nefret, tahsildarın kendisini Roma'ya satmış bir Yahudi olması hâlinde daha da artardı.

Kefr Nahum, fakir ve fakirlerle dolu bir şehirdi. Cumartesi günleri balıkçılar, hamallar ve ücretlilerin bir araya gelerek Tevrat dinleyebilecekleri ve dinî ayinlerini yerine getirecekleri bir mekân dahi yoktu. Romalı bir komutan, Yahudiliğe meyletmiş ve göle bakan bir tepenin üstüne Allah'ın evi olacak bir mabet inşa ettirmişti.

Mabet yapılmıştı fakat orada ibadet etmek yoksullar için yine sorundu. Çünkü mabedin en büyük hahamı insanlara sırf Allah rızası için vaaz vermiyor, onlardan para ve hediye talep ediyordu. Onlara kurban ve adak kesmelerini dayatıyordu. Dinin hakiki özü kaybolup gitmişti. Bu hayvanların ne etlerinin ne de kanlarının Allah'a ulaşmadığını, O'na sadece iman ve takvanın varacağını söyleyen birileri de yoktu. Leviler ve din adamları dahi Allah'ın evini ziyarete gelenlerden kendileri için öşür toplamaktaydılar.

Kefr Nahum halkı, şehirlerine yeni gelen İsa'dan gayet inançlı bir şekilde bahsediyorlardı. O, yerinden dahi kalkmaksızın saray halkından soylu birinin oğlunu iyileştirmişti. Soylu kişi, oğlunu iyileştirmesi için ona gitmiş, İsa da imanın onu iyileştireceğini söylemişti. İsa'ya inanan soylu adam evine döndüğünde, yatakta bıraktığı oğlunun bahçede koşup oynadığını görmüştü.

Şehirde herkes bu mucizeden söz ediyor, Tevrat'ta buna benzer bir sahne arıyorlardı. Bazıları İlya'nın da hastaları iyileştirdiğini söylerken bazıları, gelişinin işaretleri görülen peygamberin İsa olduğunu söylüyordu. Allah, insanların ona ve katından getirdiklerine iman etmesi için peygamberini mucizelerle desteklemişti.

İsa, limana geldi. Balıkçılar, hamallar ve ücretliler onu gördüklerinde kendisine kapıldılar. Ellerindeki işleri bırakıp onu dinlemeye gittiler. Benlikleri tatlı söz nehrine dalıp gitmişti. Bu nehir, Yüce Allah'ın ilim ve hikmet doldurduğu bir kalpten doğuyordu. Hepsi etrafında toplandılar. O, yüksekçe bir kayanın üstüne çıktı ve Allah'ın vahyettiklerini onlara anlatmaya başladı.

İnsanlar katarlar hâlinde gelmeye devam ettiler. Liman dolmuştu. İsa, insanların yüreklerini esir alan bir tatlılıkta konuşuyordu. Anlattıkları Tevrat'ta zikredilenlerin dışına çıkmıyordu. Fakat çok çekici ve parlak bir konuşmaydı. Tevrat'ın üzerindeki asırlık tozu silkip atmıştı. Ona hayranlıkla baktılar. Gönüllerine inen mutluluk ve sevinç, yüzlerinden rahatlıkla okunabiliyordu. Sanki damarlarına neşe akıtılmıştı. Yahya'yı hatırlatması, kendisine duydukları hayranlığı daha da arttırmıştı. Hazreti Zekeriya'nın oğlu Yahya'nın Herot Antipas tarafından yakalanmadan önce söylediği gibi o da kurtuluşun yakın olduğunu müjdeliyordu. Yahya sürekli şu cümleyi haykırmıştı:

"Tevbe edin! Göklerin melekûtu yaklaşıyor!"

Limanda işler durma noktasına gelmişti. Yezrail vadisinin mahsulleri yüklü merkep katarı gelmiş, meyve ve hububatı ge-

milere taşıyacak adamları bekliyordu. Mal sahipleri etrafa bakındıklarında ne hamalları, ne de ücretlileri görebildiler. Sinirli bir şekilde halkın toplandığı yere gittiler.

Balıkçılar, hamallar ve ücretliler büyülenmiş gibi İsa'yı dinliyorlardı. Vergi tahsildarları dahi onlara katılmış onu dinliyorlardı. Bunu görünce öfkeleri daha da arttı. Bağırmaya başladılar:

– Liman vaaz yeri değildir. Vaaz dinleyecekler mabede gitsinler! Burada vaaz, işleri aksatır.

İşverenlerin öfkeli seslerini duyan hamal ve ücretliler, az önce yükseldikleri göklerden birer ikişer düşmeye başlamışlardı. Homurdanarak işlerine döndüler. Bu garipleri sevdiği ve her zaman teselli ettiği için zenginler İsa'dan hoşlanmazlardı.

Sonunda iki kişi dışında kimse kalmadı. Bunlardan biri Tevrat'ı iyi bilen ve mabetlerde öğreten bir kâtip, diğeri de kendini Romalılara satmış Yahudi bir vergi tahsildarı idi. Yahudiler onu sevmez ve kendisiyle konuşmazlardı. Konuştuklarında da aşağılayıcı bir ifadeyle "Öşürcü Matta" derlerdi.

Matta, çevresinde olup bitenden habersiz, içinde patlayan yeni duygularla meşguldü. Derinlerinden bir nurun fışkırdığını ve basiretinin önündeki her şeyi aydınlattığını görüyordu. İçinden bir ses, "Bu peygambere iman et, o seni yükseltecek ve semaya yaklaştıracaktır." diyordu.

Kâtip öne çıktı ve kendini tanıtarak şöyle dedi:

– Nereye gidersen git, seni izleyeceğim.

İsa bu Kâtip'e dikkatle baktığında, Kâtiplere mahsus gururun izlerini hâlâ taşıdığını gördü. Buna sevinmedi ve kendisini öğrenci olarak kabul etmeyip şöyle dedi:

– Tilkilerin inleri, göklerde uçan kuşların yuvaları olur. Fakat insanoğlu başını nereye sokacağını bilemez.

İsa, Kefr Nahum'da geceyi Simon'un evinde geçirdi. Genellikle aynı mekânda uzun süre kalmazdı. Sürekli bir seyahat hâlindeydi. Bir gün Kudüs'te, öbür gün Kefr Nahum'da, sonraki gün

Nâsıra'da, başka bir gün başka bir şehirde... Öğrenciliğe kabul etmediği Kâtip böyle bir hayata ve ancak imanı çok derin kimselerin tahammül edebileceği böylesi bir zühde dayanamazdı.

Kâtip, yanlarından ayrıldıktan sonra İsa döndü ve adama baktı. Ona bakınca gözlerinde duruluğu gördü. Gerçekten de nefsindeki temizliği yansıtan bir ayna gibilerdi. İsa, bir anda ondaki kıymetli cevheri keşfetti. Öşürcü kılığındaki bu adamın yüreği imana açılmıştı. Allah ona "Bana ve resulüme iman et." diye emretmişti. Ona işaret ederek şöyle dedi:

– Beni izle.

İsa önde, adam arkada yürüdüler. O artık Romalıların vergi tahsildarı değil, ilim ve hikmet tahsildarı idi. Biraz gitmişlerdi ki Mesih'in öğrencilerinden biri geldi:

– Efendim. İzniniz olursa, vefat eden annemin cenazesinde bulunmak istiyorum, diyerek müsaade istedi.

İsa ona gayet sakin bir ifadeyle şöyle dedi:

– Beni izle. Bırak ölüler ölüleri defnetsinler.

İsa'nın limanda olduğu haberi kısa sürede Kefr Nahum'da yayılmıştı. İnsanlar dört bir taraftan hastalarıyla limana geliyor ve hastalarını iyileştirmesi için ona yakarıyorlardı. Kimisi onun sesini duyabilmek, kimi de cüppesinin eteğine dokunabilmek için birbirleriyle adeta yarışıyorlardı. Kalabalık iyice artınca İsa, Simon'a işaret ederek tekneyi getirmesini söyledi. Sonra tekneye çıktı. Tekne kıyıdan hafif uzaklaştı. İsa, insanlara oradan vaaz vermeye devam etti.

Akşam olmuş; ay, ışıklarını yeryüzüne göndermeye başlamıştı. Ayın ve yıldızların ışıkları su yüzünde yansıyordu. Tekne ve gemilerin silüetleri hafif dalgalı bir aynada gibi yansıyordu. Kalabalıklar gözlerini İsa'ya dikmiş, merakla dinliyorlardı. Birer ikişer kıyıdan ayrılmaya başladılar. Alacalılar ve görme özürlüler gibi ruhlarında hastalık bulunanlar da iyileşmişlerdi.

Öğrencileri çevresinde toplandılar. O, insanları İncil'e çağırmak üzere gönderilmişti. İncil, "hakiki saadet müjdesi" anlamına geliyordu ve bu bakımdan, dünya hayatının sona ereceği vakte yani kıyamete kadar hâkim olacak bir kitabın müjdesi demekti.

İsa öğrencilerine dönerek:

– Şimdi yakındaki şehirlerden başka birine gidelim. Çünkü ben, bu iş için yola çıktım.

İsa ve öğrencileri, Kefr Nahum civarındaki yerleşim merkezlerini ziyaret etmek üzere yola çıktılar. Görevleri insanlara mukaddes müjdeyi vermekti:

"Tevbe edin! Göklerin melekûtu yaklaşıyor!"

18

> "Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun. Hani Meryem oğlu İsa, havarilere 'Allah yolunda yardımcılarım kimler?' demiş; onlar da 'Biz Allah'ın yardımcılarıyız' demişlerdi. İsrailoğullarından bir grup iman etti, bir grup da inkâr etti." (Saf, 14)

Gecenin gitmeyip sabahınsa henüz gelmediği bir fecr vaktiydi. Ay zayıflıyor, doğu ufkunda kanatları gümüşten, kaidesi parlak altından yapılma dev bir yel değirmeni misali yayılan güneşin ışıkları önünde ağır ağır kayboluyordu. Kuşlar yuvalarını terk etmiş, sabah tespihiyle öterek yeni günü karşılıyorlardı. İsa, Kefr Nahum'a tepeden bakan dağın zirvesinde Allah'a dua ediyordu. Orada tek başına huşu içinde Allah'a niyaz ediyor, vahiy alıyordu.

Serin sabah meltemi onu dinçleştirirken Allah'a yönelişi, göğsünü açıyordu. Gözlerinin önündeki harika manzaralar ruhuna hikmet akıtıyordu. Şu zambaklar, şu güller, Yezrail Vadisi'ni bürüyen buğday tarlaları... Cennetler misali yayılmış meyve bahçeleri... Tabi Genaseret Gölü'nün büyüleyici güzelliği... Gölün billur saflığında görünen masmavi suyu, insanın duygularını harekete geçiriyordu. İsa onu, hem şair ve sanatçı gözüyle hem de keskin basiret sahibi bir bilge gözüyle seyrediyordu. Hem de kâinatın sırları kendisine açılan bir peygamber gözüyle... İsa'nın benliği

tüm bu harikuladelikleri depoluyor, sonra da insanlara misaller olarak sunuyordu.

Duasına devam etti. İçini dolduran huzur ve itminan, çevresindekileri görmesini engelliyordu. Ruhu o kadar yükselmişti ki sema ile temasa geçmişti. Sesler kulaklarına temas edince kendine geldi. Baktığı zaman öğrencilerinin kendisine doğru geldiklerini gördü. Kalkıp onlara doğru gitti. Hep birlikte servi ağaçlarından birinin altına oturdular. İsa öğrencilerine dinlerini anlatmaya başladı.

İsa'nın birçok öğrencisi vardı. Günlük işlerini bitirdikten sonra gelip İsa'yı dinler, dinlerini daha sahih bir şekilde öğrenmeye çalışırlardı. Fakat İsa, hazarda ve seferde yanından ayrılmayacak refikler arıyordu. Bunlar, dünyayı ve dünya malını terk etmiş, kendilerini Allah'a adamış kimseler olmalıydı. İşte bu niyetle öğrencileri arasından havarilerini seçmeye başladı. Sürekli yanında olacaklardan on iki kişiyi seçti. Bunlar gece gündüz yanından ayrılmayacaklardı.

Güneş yükselirken İsa hâlâ öğrencileriyle ağacın altında ders yapıyor, o konuşurken öğrencileri dinliyorlardı:

– Kardeşlerim! Ezelde seçilmek büyük bir sırdır. Size söyleyeceğim hakikati, sadece bir insan açık olarak bilmektedir. Bütün milletlerin ümitle beklediği bu insana ilahî sırlar tecelli olacaktır. Bu âleme geldiğinde O'nun sözüne kulak verecek insanlara ne mutlu! Şu ağacın sizi gölgelendirdiği gibi Allah da onları Kıyamet günü gölgelendirecektir. Şu ağaç, sizi güneşin yakıcı ışığından koruduğu gibi, O'nun rahmeti de müminleri şeytanın şerrinden koruyacaktır.

O, bu âleme geldiğinde insanlar arasında salih amellere vesile olacak, yağmur uzun süre susuz kalmış toprağa nasıl meyve verdirirse o da insanlara güzel işler yaptıracaktır. O, rahmet dolu beyaz bir buluttur. O, Allah'ın müminlere yağmur gibi saçacağı rahmettir.

Şimdi sizlere, o seçilmeyle ilgili olarak Allah'ın bana bilgisini lütfettiği hususu şerh edeceğim. Ferisîlerin iddiasına göre her şey belli bir usule göre takdir edilmiştir. Buna göre, seçilmiş birinin dışlanması mümkün değildir. Dışlanmış birinin de her ne vesileyle olursa olsun seçilmiş biri olması mümkün değildir. Yüce Allah salih ameli, seçilmiş kimseleri kurtuluşa götürecek yol olarak takdir ettiği gibi, günahı da dışlanmış kimseleri helake götürecek yol olarak takdir etmiştir.

Bunu söyleyen dil de, yazan el de lanetlenmiştir. Çünkü bu, şeytanın inancıdır. Kişi buna bakarak o çağda yaşayan Ferisînin nasıl bir kafa yapısına sahip olduğunu tahmin edebilir. Onlar, şeytanın sadık hizmetkârlarıdır.

Bu durumda önceden seçilmişliğin manası, mutlak iradeden başkası olamaz. Bu irade, her şeye varacağı bir gaye tayin etmiştir. Ona varış vesilesi, kişinin elindedir. Vesile olmaksızın hiç kimse gayeyi belirleyemez. Harcayacak parası, kullanacak tuğlası olsa da ayak basacak kadar dahi yeri olmayan birinin ev yapması nasıl mukadder olabilir? Böyle biri elbette ev yapamaz. Önceden seçilmişlik ilk elde Allah'ın şeriatına da uygun olamaz. Çünkü bu, Yüce Allah'ı cömertliği gereği kullarına bahşettiği isteme hürriyetinin elinden alınması manasına gelir. Böyle bir hâlde ise, önceden seçilmiş bir şeyi değil, zorlandığımız bir şeyi yapmak durumunda kalmış oluruz.

İnsanın hür olması meselesi Hazreti Musa'nın getirdiği kitapta gayet açık görülmektedir. Çünkü Rabbimiz, Sina Dağı üzerinde şeriatı indirirken şöyle buyurmuştur: "Gökteki vasiyetim, şöyle diyerek kendine mazeret bulman için değildir: Kim gidip Allah'ın vasiyetini bize getirebilir? Ne dersiniz o vasiyeti yerine getirmek için muhtaç olduğumuz kuvveti kim verebilir? Hâlbuki o, kendini böyle saymanı gerektirecek biçimde deniz ötesinde değildir. Benim vasiyetim kalbine pek yakındır. Onu dilediğin zaman tutabilirsin!"

Şimdi söyleyin bana: Herot, yaşlı bir adama genç olmasını; hasta bir adama sağlıklı biri olmasını emretse, o ikisi bunu yapamadıkları için Herot onların katlini emretse, adaletin gereğini mi yapmış olur?

Öğrencileri hemen cevap verdiler:

– Herot böyle bir emir verirse en büyük zalim ve kâfir olur!

Mesih, derin bir nefes aldıktan sonra devam etti:

– Kardeşlerim! Bütün bunlar beşerî geleneklerin meyvelerinden başka bir şey değildir. Zira onlar, Yüce Allah rahmet dairesinden dışlanmış biri için öyle bir kaza ve kader çizmiştir ki o kimsenin irade hürriyetine sahip olması hiçbir şekilde mümkün değildir, derler. Sanki Allah, -haşa- azgın ve zalim bir ilahtır. Hâlbuki O, günah işleyecek kimseye işlememesini, işlediğinde de tevbe etmesini emreder. Onların anlayışına göre kader, günah işleyen kimsenin günahı terk etme kudretini elinden aldığı gibi tevbe imkânını da tamamen ortadan kaldırmıştır.

Oysa Yüce Allah, peygamberi Yueyl'in ağzından şöyle buyurmaktadır: "Dikkat edin! İlahınız der ki: Günah işleyenin ölmesini istemem. Bilakis dilerim ki tevbeye dönsün." Böyle iken Allah dilemediği bir şeyi takdir eder mi?

Allah'ın buyruğunu da, zamanımızın Ferisîlerinin söylediklerini de iyi düşününün.

Allah, elçisi Eşiyâ'nın dilinden şöyle buyurmuştur: "Sizi kaç kez çağırdım. Fakat siz beni dinlemediniz." Gerçekten de Allah kullarını defalarca hakka ve doğruya çağırır.

Aynı peygamberin ağzından söylediği şu ifadeye bakın: "Ellerimi gün boyunca bana inanmayan, bilakis karşı çıkan bir halka uzattım."

Bizim Ferisîler "Allah'ın rahmetinden kovulup dışlanmış biri seçme hürriyetine sahip olamaz." dediklerinde, bu sözleri Allah'ın insanlarla alay ettiğini söylemekten başka ne manaya

gelir ki? Tıpkı görme özürlü birine beyaz bir şey göstererek, ya da sağır birinin kulağına bir şeyler fısıldayarak alay etmek gibi.

Seçme hürriyetine sahip olanın da Allah'ın rahmetinden dışlanabileceği hususuna gelince, Rabbimizin Hezkiel Peygamberin ağzından söylediği şu buyruğu düşünün: "Allah buyuruyor ki: Dikkat edin! İyiliksever kimse iyiliğinden döndüğü, günahlar işlediği vakit helak olur. Daha sonra onun iyiliği adına hiçbir şeyi anmam. Onun iyiliği huzurumda da kendisine sahip çıkmayacak ve yaslandığı hâlde onu kurtarmayacaktır."

Rahmet dairesinden dışlananların davet edilmesine gelince, Yüce Allah Hevşa'nın diliyle şundan başka ne buyurmuş olabilir: "Ben, seçilmemiş bir halkı davet ederim, onları seçilmişler olarak davet ederim."

Muhakkak Allah sadıktır, yalan söylemez. Allah, hakkın ta kendisi olduğu için ancak hakkı söyler. Fakat günümüz Ferisîleri, öğretileriyle Allah'a tam manasıyla zıt davranırlar.

Balıkçılar, üreticiler, Kâtipler, geniş abaları ve siyah sarıklarıyla din adamları geldiler. Kefr Nahum dışından da insanlar geldi. Gelenler arasında Kudüs'ten gelenler de vardı. Kalabalıklar dağın eteğinde toplandılar. İsa, beyaz elbisesiyle ayağa kalktı. Ayaklarında sandaletleri vardı. Kulaklarda sihir etkisi yapan sesiyle vazetmeye başladı. İnsanlar söylediklerini zevk ve neşeyle yudumluyorlardı. İsa şöyle diyordu:

"Ne mutlu çaresizleri bekleyen rahatlığa! Zira göklerin melekûtu onların olacak! Ne mutlu hüzünlülere! Zira teselli edilecekler. Ne mutlu emanetçilere! Zira yeryüzüne vâris olacaklar. Ne mutlu iyiliğin açlık ve susuzluğunu çekenlere! Zira doyurulacaklar. Ne mutlu merhamet edenlere! Zira merhamet olunacaklar. Ne mutlu kalben muttakilere! Zira Allah'ı yakinen görecekler. Ne mutlu barışın mimarlarına! Zira Allah'ın çocukları olarak davet edilecekler. Ne mutlu iyilik için kovulanlara! Zira göklerin melekûtu onların olacaktır!"

“Onlar sizi ayıpladıklarında, kovduklarında ne mutlu size! Benim yüzümden size her türlü çirkin kelime sarfedilecek, hatta yalancılar bile denecektir. Sevinin ve müjdeleyin. Çünkü göklerdeki ödülünüz çok büyük olacaktır. Onlar, sizden önce de peygamberleri kovmuşlardı.”

“Siz dünyanın tuzusunuz. Fakat tuz bozulursa, yiyecekler neyle tuzlanır? Ondan sonra hiçbir şey sağlam kalmaz. Dışarı atılır ve ayaklar altında çiğnenir!”

“Siz âlemin nurusunuz. Dağın üzerine kurulan şehrin gizli kalması mümkün değildir. Lambayı yakınca ölçeğin altına değil fenere koyarlar. Böylece hane halkının hepsine ışık verir. Sizin nurunuz da işte böyle insanların önlerini aydınlatsın. Ta ki güzel amellerinizi görsün göklerdeki Rabbinizi yüceltsinler.”

İnsanlar, başlarını hayranlıkla salladılar. Kâtipler ve din adamları ise suskunluklarını muhafaza ediyorlardı. Çekemezlik hissettikleri belliydi. Ancak içlerini yiyen kıskançlığı dışa vurmadılar. İnsanları güzel vaaz ile Allah’a davet ederken, onlara bir olan Allah’ı anlatırken, Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmazken ne diyebilirlerdi. Eğer başka bir ilahı Allah’a ortak koşsa, Hazreti Musa’nın şeriatını tatbik ederek kendisini taşla öldürebilirlerdi. Ruhban sınıfının sessizliğini arttıran bir diğer etken de İsa’nın, Musevi şeriatını kaldırmak için değil bilakis onu destekleyip takviye etmek üzere geldiğini ilan etmiş olmasıydı. Bu meyanda şöyle demişti:

“Şeriatı veya peygamberlerin getirdiklerini yıkmaya geldiğimi sanmayın. Ben yıkmaya değil kemale erdirmeye geldim. Size yalnız hakkı söyleyeceğim. Gökler ve yer zeval buluncaya kadar şeriatın tek bir harfi dahi zeval bulmaz. Bu küçük vasiyetlerden herhangi birini bozan ve insanlara bu şekilde öğreten kimse göklerin melekûtunda en küçük olarak bilinir. Fakat onunla amel edip insanlara da öğreten kimse göklerin melekûtunda büyük biri

olarak çağrılır. Size diyorum ki: İyiliğiniz Kâtipler ve Ferisîlerden fazla olmadıkça göklerin melekûtuna asla giremezsiniz."

Hepsi de İsrailoğullarındandı. Sadece Allah'a kulluk ederlerdi. İsa'nın mevcut şeriatlarını değiştiren yeni bir şeriat getirmediğini, bilakis eski şeriatı kemale erdirmekle görevli olduğunu ilan ettiğini gördüklerinde sevinç çığlıkları attılar. Kâtipler ve Ferisîler ise, kendilerine yönelik tarizlerinden rahatsız olmuşlardı. Fakat vaazının büyüsüne kapılmış kitleden çekinerek tek bir kelime etmediler.

"Eskilere 'Cana kıymayın! Cana kıyan, aleyhinde hükmü hak eder.' denildiğini duymuşsunuzdur. Ben daha ileri gidiyor ve size diyorum ki: Bir din kardeşine haksız yere öfkelenen kimse dahi aleyhinde hükmü gerektirmiştir!"

"Eskilere 'Zina etmeyin.' denildiğini duymuşsunuzdur. Ben daha da ileri giderek diyorum ki: Bir kadına, arzulayarak bakan kimse de onunla kalbinde zina etmiştir. Bu hataya düşen sağ gözünse onu çıkar, at. Çünkü organlarından birinin helak olması, bütün bedeninle cehenneme girmekten daha evladır! Suçu işleyen sağ elinse onu kesip at. Çünkü organlarından birinin helak olması, bütün bedeninle cehenneme atılmaktan daha evladır!"

"Denildi ki: Hanımını boşayan kimse, ona boşama bedelini versin. Bense şöyle diyorum: Kim, zina illeti olmaksızın hanımını boşarsa onu zinaya sevk etmiş olur. Boşanmış bir kadınla evlenen de zina eder."

Kâtiplerin ve din adamlarının itiraz dolu sesleri yükseldi. Haykırmaya başladılar:

– Bu, Musa'nın şeriatına aykırıdır!

– Gökler ve yer zeval bulmadıkça şeriatın tek bir harfi dahi zeval bulmaz diyene bakın! Daha yerinden kalkmadan şeriatı değiştirmeye başladı!

– Bunu ne bir peygamber ne de bir resul söylemiştir!

Buna karşılık teyit sesleri de yükseldi. Ortamın sakinleşmesi için uzun süre geçmesi gerekti.

İsa, vaazına devam etti:

"Eskilere 'Yemininizi bozmayın! Onları Allah rızası için tutun.' denildiğini duymuşsunuzdur. Ben diyorum ki, asla yemin etmeyin. Göğün üzerine yemin etmeyin! Çünkü o Allah'ın kürsüsüdür. Dünya üzerine yemin etmeyin, çünkü o ayaklarının basma yeridir. Kudüs üzerine de yemin etmeyin. Çünkü o, Ulu Melik'in şehridir."

"Göze göz, dişe diş, denildiğini duymuşsunuzdur. Ben derim ki kötülüğe direnmeyin. Bilakis sağ yanağınıza tokat atana sol yanağınızı çevirin. Sizinle husumete girip gömleğinizi isteyene cüppenizi de verin. Biri sizi bir mil götürürse siz onunla iki mil gidin. Yahut biri sizden isterse ona verin. Sizden borç isteyeni geri çevirmeyin."

Ferisîlerden biri hemen atıldı:

– Bu adam şeriatı kemale erdirmek için değil, ona muhalefet için gelmiş!

İnsanlar yeniden dalgalandılar. Sesler yükseldi, kalabalık arasında münakaşalar oldu. Sükûnetin sağlanması için uzun süre geçmesi gerekti. İsa bundan sonra sohbetine devam etti:

"Dünyada hazineler yığmayın. Bunları ya güve yer yahut paslanır ya da hırsızlar gözetleyip soyarlar. Esas göklere hazineler yığın. Çünkü hazineniz nerdeyse aklınız ve kalbiniz de orda olur!"

"Bedenin çırası gözdür. Eğer gözün iyi ve sade ise, bütün bedenin aydınlık olur. Gözün kötü ise, bütün bedenin karanlık olur. İçinizdeki nur karanlık olabilirken, karanlık acep nice olacaktır?"

"Hiç kimse aynı anda iki efendiye hizmet edemez. Çünkü birinin buğzettiğini diğeri sever. Birinin yanından ayırmadığını diğeri hor görür. Allah'a ve servete aynı anda hizmet edemezsiniz. Bu nedenle size şu tavsiyede bulunuyorum: Hayatınız adı-

na ne yiyip içeceğinizi, bedenleriniz adına ne giyeceğinizi dert edinmeyin. Hayat, yemekten; beden giysiden daha üstün değil midir? Göklerdeki kuşlara bakın; ne toprağı eker ne hasat yapar ne de silolara yığarlar! Göklerdeki Rabbiniz onların rızkını her zaman verir. Siz buna kuşlardan daha layık değil misiniz? Sizden kim istese de boyunu bir karış uzatabilir? Öyleyse giysiyi niye bu kadar önemsiyorsunuz? Tarla zambaklarını bir düşünün, nasıl da büyüyorlar? Ne yoruluyor ne de eğilip bükülüyorlar. Size derim ki: Onca ihtişamına rağmen Süleyman Peygamber bile o zambaklardan biri gibi giyinememiştir. Bir tarlanın bugünkü otu, yarın toplanıp kazana atılır. Allah da onu böyle kisveye bürür. Bir tarla dahi çıplak bırakılmazken, siz kıt imanlılar, siz buna daha layık değil misiniz? Bunun için sakın, 'Ne yiyeceğiz?', 'Ne içeceğiz?', yahut 'Ne giyeceğiz?' diyerek tasalanmayın. Bunlar, bütün milletlerin talep ettikleri şeylerdir. Göklerdeki Rabbiniz bütün bunlara ihtiyacınız olduğunu bilir. Fakat siz, önce Allah'ın melekûtunu ve iyiliğini isteyin. Sonrasında bunlar size fazlasıyla verilir. Yarın için hiç tasalanmayın. Kötülük olarak bugün yeter.

İsa vaazına devam etti. Bitirdiğinde Kâtipler ve Ferisîler yanına gidip onunla tartışmaya başladılar. Halk kitleleri ise eteğine dokunma gayretindeydiler. Halkın baskısı artınca Simon yanına giderek istirahata çekilmesini istirham etti. Diğer öğrencileri, halkı ondan uzaklaştırmaya çalıştılar. Fakat nafile! İnsanlar ona ulaşmak için itişip kakışmaya devam ediyorlardı. Çocuklar bile cüppesine dokunarak bereketinden istifade etmeye çalışıyorlardı.

19

> "Ne Mesih ne de yakın kılınmış melekleri Allah'ın kulu olmaktan istinkâf ederler. Her kim O'na kulluktan istinkâf eder ve büyüklük taslarsa, -bilsin ki- Allah hepsini kendine toplayacaktır!" (Nisâ, 172)

İsa dağdan indi. Halkın gürültüsünden uzakta tek başına ilerliyordu. Kalabalıklar dağılmış, biraz soluk alması için onu bırakmışlardı. Söylediği sözler kafalarında yankılanmaya devam ediyor, evirip çeviriyor, hakkında kafa yorup düşünüyorlardı. İsa onlara şöyle demişti:

"İsteyin verilir, arayın bulursunuz, kapıya vurun açılır." Bu sözlerin ardındaki sır neydi? Acaba şunu mu demek istemişti: "Allah'tan tevbe ve mağfiret isteyin ki tevbenizi kabul etsin. Katındaki hazinelerden isteyin ki size bereket versin. Yaptığınız iyiliklerle cennet kapılarına vurun ki size kapılarını açsın." Bu sözleriyle acaba şunu mu demek istiyordu: "İmanın başı şudur: Allah'a dayanır, yalnız O'ndan istek ve niyazda bulunur, sadece O'nun kapısını çalarlar. yahut onların benliklerine, yegâne sığınağın Allah olduğu, Allah dışında rabler edinmemeleri fikrini mi ekmeye çalışıyordu? Tüm bu emsalin ardındaki hakikat neydi? Mesih onlara, ölümden sonra başlayan ve yaşadığımız bu hayattan farklı bir hayat olduğunu mu öğretiyordu? Bu dünyanın sadece bir geçiş yurdu olduğunu… Karar yurdunda kurtuluşa erenlerden olabilmek için acaba geçiş yurdunda bazı hayırlar mı

yapmalıydılar?" İsa'nın sözleri hepsinin kulağında yankılanıyordu. Sanki bütün kâinat da onları fısıldıyordu:

"Dar kapıdan girin. Helake götüren yol, ne kadar da geniş ve ferahtır! O yola girenler ne kadar da çoktur! Gerçek hayata götüren yol ise ne kadar dar ve dikenlidir! Onu bulanlar ne kadar da azdır!"

Sonra evlerine gittiler. Kafaları bu düşüncelerle meşguldü. O ise, bu ağır ve yorucu görevin ardından dinlenecek bir yer bulmaya gitti. Lakin ne mümkün! Alaca illetine yakalanmış biri yolunu kesti. Dizlerinin üzerine çöküp kendini iyileştirmesi için yalvarmaya başladı. Ruhundaki şefkat amilleri harekete geçti. Adamın elinden tuttu ve şöyle bir sıvazladı. Allah'ın izniyle alacası geçip gitmişti. Yüce Allah, ondan önceki peygamberler gibi onun da peygamberliğini teyit için türlü mucizelerle destekliyordu.

Alaca hastası şöyle bir kendine baktı. Vücudundaki o illetin kaybolup gittiğini görünce sevince boğuldu. Hemen bu mucizeyi insanlara anlatmaya, Yahudilerin alacadan temizlenme hâli için koydukları hükmü uygulamaya girişti. Onlar alaca hastalığını bir tür necaset kabul ediyor, hasta iyileşse de belli merasim ve ayinler yapılmadıkça "temiz" kabul edilmiyordu.

Din adamı alaca illetinden kurtulan kişiyi şehir dışında bir mahalle götürür, orada deriden bir kabın içerisindeki suyun üzerinde bir serçe keserdi. Daha sonra çam ağacı, kırmızı boya ve canlı bir serçeyi bu suya batırıp çıkardıktan sonra alaca illetinden kurtulan kişiye yedi kez serperdi. Ardından canlı serçeyi salar ve alacalının temizlendiğini ilan ederdi. İyileşen hasta yıkanıp abdest alır, saçının tamamını tıraş ettikten sonra yedi gün evinin dışında ikamet ederdi. Yedinci gün iki koç getirip bunları keserdi. İlkini masiyet, ikincisini günah kurbanı olarak kestikten sonra ateş için bir koyun sunar, un ve yağ getirirdi. Din adamı, masiyet kurbanının kanını ve yağı alır, bununla temizlenen şahsın sağ ku-

lak memesini, başparmağını, sağ ayak başparmağını sıvazlar, yağı başından aşağı dökerdi. Arınma merasimi bununla sona erdikten sonra adamın temizlendiğini ilan ederdi. Bunların hepsi de Allah Teala'nın hakkında delil indirmediği merasimlerdi.

İsa ve havariler, Kefr Nahum'a girdiler. Şehirde bir yere yerleşmişlerdi ki yanına bir yüzbaşı geldi. Ricacı gözlerle İsa'ya bakıyordu. Bu adam, Kefr Nahum'a mabet yaptıran o meşhur komutandı. Genç bir hizmetkârını iyileştirmesini istirham ediyordu. Evde bıraktığında hastalığın şiddetinden kıvranıyordu. Komutan İsa'ya şöyle dedi:

– Size şu an evimde şiddetli bir sara nöbeti geçiren genç hizmetlimi iyileştirmeniz ricasında bulunmaya geldim.

İsa cevap verdi:

– Onu iyileştirmek için geleceğim.

Yahudiler bunu duyduklarında çok rahatsız oldular. Çünkü İsa, saralı genci iyileştirirse, yüzbaşı kendisine iman edebilirdi. Hâlbuki onlar, hiç kimsenin İsa ve havarilerinin dinine girmesini istemedikleri gibi diğer milletlerin hidayete ermelerini de çekemiyorlardı. Dinî bakımdan şiddetli bir bencillik güdüyorlardı. İsrailoğulları dışında hidayete erenler de vârislerle birlikte, Hazreti İbrahim, İshak ve Yakup ile beraber cennete gireceklerdi. Bu, Yahudilerin hiç de hoşlanmadıkları bir durumdu. Eğer Allah, babasına kendisini mübarek kılacağını ve soyundan büyük bir ümmet var edeceğini buyurmamış olsa onu dahi gökten kovarlardı!

Bir putperestin evine girmek Yahudi inancına göre günahtı. Romalı komutan işte bu sebeple şöyle dedi:

– Çatımın altına girmeniz gerekmez efendi

Adam kısa bir sessizliğin ardından devam etti:

– Emrim altında askerler var. Şuna git derim gider, diğerine gel derim gelir. Köleme şunu yap derim yapar. Sen de tek bir kelime söyle de hizmetçim iyileşsin.

İsa, adamdaki inancın kuvvetine hayran kalmıştı. Yanındakilere dönüp şöyle dedi:

– Doğrusunu söylemek gerekirse, İsrailoğullarının arasında dahi böyle inançlı birini görmedim! Bakın söylüyorum, doğular ve batılardan öyle kimseler gelecek ki, göklerin melekûtunda Hazreti İbrahim, İshak ve Yakup ile birlikte oturacaklar!

Cennet, belli bir halka vakfedilmiş bir yurt değildir. Onun vârisleri, Allahuteala'nın mümin kullarıdır. İster seçilmiş milletten, ister diğer milletlerden olsunlar fark etmez.

Sonra yüzbaşıya şöyle dedi:

– Şimdi git. İnandığın senin olsun!

Akşam olmuş, yemek sofraya konmuştu. İsa ve havarileri yemeğe ellerini uzatmadan duaya başladılar:

"Ey göklerdeki Rabbimiz

İsmin ne mukaddestir

Melekûtun gelse bir an evvel

Göklerdeki gibi yerde de iraden tecelli etse

Bugün verilen ekmek yeter bize

Bize kötülük edenleri bağışladığımız gibi, sen de günahlarımızı bağışla

Bizi zorlu imtihanlara sokma.

Bizi kötülerden kurtar

Çünkü mülk, kuvvet ve ihtişam ebediyen senindir

Amin!"

İsa, kendisine verilen mesajı tebliğde gayet emindi. Dualarında asla Allah'tan başkasına niyazda bulunmamıştı. O da, Cenabı Allah'ın doğru yola davet için gönderdiği öbür peygamberler gibi bir peygamberdi. Eğer Allah dışında başka bir ilah bilseydi, elbette ona da dua ederdi. Fakat o da, diğer peygamberler gibi, tek ve samet olan Allah'a dua ediyordu. O'nun birliğine davet eden bir kul olmaktan da yüksünmüyordu. Dağın üzerinde insanlara vaaz ederken şöyle dedi:

"Hiç kimse iki efendiye birden hizmet edemez. Çünkü birinin hoşlandığına diğeri kızar. Yahut birinin vazgeçemediği bir şeye diğeri değer vermez."

İsa, mesajının gayesini de iyi biliyordu. O, Hazreti Musa'nın şeriatını yıkmak ve başka bir şeriat ikame etmek için gönderilmemişti. Bilakis göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdelemek için gönderilmişti. Nitekim dua ve niyazlarında şöyle derdi:

"Melekûtun gelsin." Ona tâbi olanlar da gün geçtikçe bu duayı tekrar eder olmuşlardı.

"Melekûtun gelsin" yakarışları, asırlarca müminlerin yüreklerinden doğan bir niyaz olarak dillendirilmeye devam etti. O, İsa'nın tâbilerine ve havarilerine getirdiği müjdeydi. İnananlar, o büyük günü dört gözle bekliyorlardı…

20

> “Anadan doğma körü ve alacalıyı iyileştiririm ve Allah’ın izniyle ölüleri diriltirim.”
> (Âli İmrân, 49)

Yahya, geniş sahrada bir kuş gibi hür yaşıyordu. Günün doğuşunu açık bağrında karşılıyor, ciğerlerini sabah meltemiyle dolduruyor, güne de nefsinden ra zı hâlde veda ediyordu. Güneşin doğup batışı, buğday gibi sararması, kan gibi kızarması, kalbindeki imanı perçinleyen ve kendisini kâinatın yaratıcısına yaklaştıran mucizelerdi.

Yahya’nın ruhu yıldızları özlüyordu. Çünkü gecenin sessizliğinde onun tek can yoldaşları yıldızlardı. Rabbini tespih ederken de onları yanında görüyordu. Ayın, Ölüdeniz sularına düşen aksi kalbini nurla dolduruyordu. Vahşi hayvanların ulumaları, vadilere sığınan ceylanlar, kuşların göklerde kanat çırpışları Yahya’nın kalbine kanaat ve rıza ilham ediyordu. Bütün bu canlılar, Allah’ın yarattığı şu dünyada rızklarını buluyorlardı. Yahya da onlar gibi arıların peteklerinde ve çekirgelerde muhtaç olduğu rızka ulaşıyordu.

Yanına gelenleri, Allah’ın melekûtunu karşılamak için tevbeye ve kalp temizliğine çağırıyordu. Yahya’ya inananlar, etrafında toplanıyorlardı. Ferisîler, Yahya’ya kin besliyorlardı. Zaten başkalarına kin beslemekten ve sürekli tekrarladıkları birtakım kuru metinler dışında da inançlarının fazla bir zenginliği yoktu. Bastıramadıkları kinlerinin tesiriyle Yahya’yı Herot Antipas’a

gammazlamış ve halkı isyana, idareyi değiştirmeye çağırdığını söylemişlerdi.

Çölün ortasındaki Makiros Kalesi'ne atılan Yahya, o saf ve berrak gökyüzünü göremez, kendisine ilham yağdıran tabiatı hissedemez olmuştu. Güneşin doğuşunu ve batışını göremiyor, zayıf bedenine hayat saçan sıcaklığını duyamıyordu. Sırlar fısıldayan parlak yıldızlar, hayatın uyuduğunu fısıldayan ay da yoktu artık. Ay, artık surların dışında bir hilal, bir dolunay olup gidiyordu.

Zindanın rutubeti bedenine işlerken volkanik taşların ağır kokusu yüreğine sinmeye, nefesini kesmeye başlamıştı. Simsiyah bir bulut gibi çöken karanlık gözlerinin ferini söndürüyordu. El ve ayaklarına prangalar vurulmuştu. Bir hürriyet aşığı için dayanılmaz bir hayattı. Ölüm bile onun için böyle yaşamaktan daha sevimli ve kolaydı.

Zindandan nefret ediyordu. Fakat ruhi olarak asla bir zafiyet içinde değildi. Herot'un zorbalığı karşısında en ufak bir gevşeklik göstermemişti. Bilakis Herodiya'nın kendisine haram olduğunu haykırmaya devam etti. Yahya'nın bu tavrı, iktidar hırsıyla dolu maceraperest kadının kalbini tamamıyla aleyhine çevirmişti. Zehirli bir yılan gibi Herot'u sürekli zehirliyor, Yahya'yı öldürmesini telkin ediyordu. Fakat Herot, bu yılanın fısıltılarına kulak tıkıyor, bir peygamber olan Yahya'yı öldürmesinin göklerin gazabını üzerine çekmesinden korkuyordu.

Yahya, öğrencileriyle zindanda da görüşebiliyor, halkının haberlerini onlardan alıyordu. Yeni öğretilerini de yine onlar vasıtasıyla dışarı gönderiyordu. Yahya, İsa'nın da kendisi gibi İsrailoğullarını hakka çağırdığını ve "Tevbekâr olun! Göklerin melekûtu yaklaştı." diye nida ettiğini, mucizeler gösterip anadan doğma körü ve alacalıyı iyileştirdiğini haber alınca iki öğrencisini ona gönderdi. Öğrencileri İsa'yı bulduklarında şu soruyu soracaklardı:

– Gelecek olan sen misin? Yoksa başka birini mi beklemeliyiz?

İki adam kaleden ayrıldıktan sonra yüksekliğiyle güneşe perde olan Moab Dağı'nın eteklerinden aşağı indiler. Yürürken Ölüdeniz'den yansıyan güneş ışığı gözlerini alıyordu. Üstlerinde birkaç zambaktan başka bir şey olmayan çıplak tepeler göründü. Uzaktan çöle saçılmış mücevherler gibi duruyorlardı. Yemyeşil vadiler, sapsarı çöller aştılar. Şehirlerden ve İsrailoğullarının çobanlarının davar otlattığı meralardan geçtiler. Sonra hiçbir ev yahut ateşin olmadığı kurak mı kurak bir çöle girdiler. İsa'nın mucizelerini göstererek ismini duyurduğu Kefr Nahum karşılarında duruyordu!

Önce her tür güzellikle donanmış dağı gördüler. Güzel Nayin kenti dağın eteklerine kurulmuştu. Güneş tam tepede, ışıkları yakıcı bir sıcaklıktaydı. Öğleyi geçirmek üzere şehre girmeye niyet ettiler. Daha sonra Yahya'nın sorusunu iletecekleri kişinin yanına gitmek üzere oradan ayrılabilirlerdi.

Şehre girdiler. Bir ağacın gölgesine oturdular. Orada iyice istirahat ettikten sonra kalkıp yürümeye devam ettiler. Şehrin Kuzey kapısından çıktıklarında Tabur ve Nedro Dağlarını gördüler. Haysart Gölü'ne giden yol, bu iki dağın arasında yer alıyordu. İki adam dinlenmiş hâlde yürümeye devam ettiler. Karşılarına bir konvoy çıktı. Konvoya dikkatle baktılar.

İsa, havarileri ve müminlerle birlikte sabahın erken saatlerinde Kefr Nahum'dan ayrılmış, ikindiden önce Nayin'e varmaya çalışıyordu. Orada da müjdeleyecek, insanlara kendisine indirilen vahyi tebliğ edecekti.

Yahya'nın iki öğrencisi İsa'ya yaklaştılar. Ona Yahya'nın mesajını ilettiler. Gelecek olanın kendisi olduğunu söylemedi. Sadece "Gelin ve görün!" dedi.

Müminlerin konvoyu yoluna devam etti. Nayin kentine giden kayalık yola girdiler. Şehir kapısına yaklaştıkları sırada bir

cenazenin çıktığını gördüler. Kadının biri ağıtlar yakıyor, derin bir hüzün içinde feryat ediyordu. Omuzlarda taşınan cenaze biricik oğluna aitti. Babasının ölümünden sonra annesinin tutunduğu tel dal o olmuş ve kadıncağız bütün ümidini ona bağlamıştı. Fakat o da, babasının ardından kadını acılar içinde bırakarak dünyaya gözlerini yummuştu.

İsa, gözü yaşlı kadına baktı. Ondaki hüzün, Allah'ın sevgili kulunu sarsmış, gözyaşlarının sanki kendi yüreğini yaktığını hissetmişti. Kadına yaklaşarak şefkat dolu bir sesle "Ağlama!" dedi.

Kadın, yaşlı gözlerle ona baktı. Bakışında hafif bir sitem vardı. Ateş, ciğerini parçalarken nasıl böyle bir istekte bulunabilirdi. Acısının büyüklüğünü o nereden bilecekti? Dul iken şimdi bir de kimsesiz kalmıştı. Kadının durumu yürek dağlayan türdendi.

İsa, naşın yanına gitti. Elini üzerine koydu ve derinden gelen bir sesle şöyle dedi:

– Ayağa kalk genç adam!

Ortam bir anda buz kesti. Gözbebekleri büyüdü. Kefene sarılı genç hareket etti. İnsanların yüzleri korku ve dehşet ifadelerine teslim olmuştu. Sanduka yere bırakıldı. Genç adam, capcanlı ayağa kalktı. Annesi hemen yavrusuna koştu. Gözlerine inanamıyordu. Sevinç gözyaşları oğlunun yüzünü ıslatıyordu.

İşte o şaşkınlıkta İlya'yı hatırladılar. O da misafir olduğu ev sahibi hanımın oğlunu hayata döndürmüştü. Yine Elişa hakkında rivayet edilen Şonmuye kadının oğlunu hayata döndürmesi hadisesini de hatırlayarak şöyle dediler:

– Bu bir peygamberdir! Değerli bir Peygamber!

İsa, bu mucizenin ardından havarileri ve Yahya'nın elçileriyle birlikte yoluna devam etti. İnsanlara vaaz ediyor, doğuştan körleri ve alaca hastalığı olanları iyileştiriyordu. Uzun bir birliktelikten sonra Yahya'nın elçilerine döndü ve Tevrat'taki mucizeden iktibasta bulunarak şöyle dedi:

– Efendinize dönün ve şöyle deyin: Körler görüyor, topallar yürüyor, alacalılar temizleniyor, sağırlar duyuyor, ölüler diriliyor, çaresizler seviniyorlar. Hakkımda hata etmeyene ne mutlu!

Yahya'nın elçileri hayranlık dolu bir hâlde yanından ayrıldılar. İsa, bundan sonra havarilere ve müminlere büyük Yahya'dan bahsetmeye başladı:

– Çöle neye bakmak için çıktınız? Rüzgarın salladığı bir kamışa mı?

Söyleyin ne bakmak için çıktınız? İpekli giysiler içinde bir insan görmeye mi?

Öyleyse niçin çıktınız? Bir peygamber görmeye mi?

Evet, aynen söylediğim gibidir. Çünkü o, hakkında yazı bulunandır. Bakın meleklerimi önüne gönderiyorum. Onlar yolunu düz ve kolay kılacaklardır.

İsa bir süre sustuktan sonra devam etti:

– Analar Yahya gibisini doğurmamıştır!

21

> "Seni yalanlıyorlarsa, onlardan öncekiler de yalanlamıştı. Resulleri onlara açık seçik mesajlar, sayfalar ve aydınlatıcı kitap getirmişlerdi." (Fâtır, 25)

Güneş, kızgın yanağını dünyaya çevirmiş, göğün en tepesinden gururla bakıyordu. Güzelliğinin ilelebet baki kalacağını sanarak aldanan güzel bir kadın gibi, Nâsıra tepelerine eğilmişti. Göğün tam ortasında, ihtişamının zirvesindeydi. İsa, havarileri etrafını çevirmiş hâlde tepeler arasındaki patika yoldan iniyordu. Çocukken hep bu patikayı kullanırdı. Uzakta beliren beyaz evlere baktı. Bakışları onlardan biri üzerinde yoğunlaştı. Bu, çocukluk ve gençliğinin geçtiği ana ocağıydı. Coşku dolu bir yürekle evine gitti.

İsa, sürekli seyahat hâlinde daldan dala konan bir kelebek misali o şehirden bu şehre geçiyor, vaazı bittiğinde başka bir beldeye gitmek üzere oradan ayrılıyordu. Adı kısa zamanda Celil bölgesinin bütün köy ve kasabalarında duyulmuştu. Gerçi zihinlerde açık ve belirgin bir intiba bırakabilmiş değildi. İsmi anıldığı zaman insanlar çoğunlukla vaaz ve misallerini hatırlıyorlardı. Çünkü vaaz ve misalleri insanların beğenisini kazanmıştı.

Mesih, bugün Kefr Nahum mabedinde vazederken yarın Nayin pazarında olur, gece göl kıyısında, gündüz dağın eteğinde sohbet ederdi. Onun için dere tepe düz olmuştu. Sürekli yayan yolculuk ettiği uzun tebliğ seyahatinin arkasından yorulduğunu

hissetmiş, Simon'un evi yahut gök kubbenin altında geçirdiği gecelerden sonra sıcak bir yuvanın hasretiyle dolmuş ve birkaç gün istirahat etmek için Nâsıra'ya dönmüştü.

Havarileri, evin bahçesinde otururken o annesinin yanına gitti. Meryem, oğlunun gelişine çok sevinmişti. Onunla koyu bir sohbete daldı. Konuşmalarına uzun süre ayrı kalmış her anne oğul arasında oluşacak türden hasret duyguları damgasını vuruyordu. İsa annesiyle tatlı bir sohbetin ardından odasının yolunu tuttu. Annesi, insanları göklerin melekûtuna çağırmak üzere evden ayrılan oğlunun zayıflamış bünyesini şefkatle izledi.

Meryem daha sonra oğlunun yakın arkadaşlarını ve havarilerini görmek üzere bahçeye indi. Orada kendi hâlinde mütevazı balıkçılar buldu. Fakat onları diğer insanlardan ayıran özellikler vardı: Kalp duruluğu ve iman.

Havariler, Meryem'e oğlunu anlatmaya başladılar. Onun mucizelerini olduğu gibi anlattılar. Tevrat'ta okudukları şeyleri kendi gözleriyle gördüklerini, bir kadının ölü oğlunu diriltişini, anadan doğma körü ve alacalıyı nasıl iyileştirdiğini bir bir anlattılar. Geçmişte İlya ve Elişa peygamberlerin yaptıklarının aynını yaptığını söylediler. İnsanlara yaptığı tebliği, kendinden önceki peygamberler gibi mucizelerle desteklediğini ifade ettiler.

İsa'nın şehre geldiği haberi Nâsıra'da hemen duyuldu. Şöhreti, kendinden çok önce kasabaya ulaşmıştı. İnsanlar, onun Kefr Nahum ve Nayin'de yaptıklarından bahsediyor, "beklenen peygamber" olduğunu söylüyorlardı. Nâsıralıların onunla ilgili konuşmaları övünç dolu olsa da, kalplerinin imanla bağı fazla güçlü değildi.

Cumartesi günü erkekler temiz elbiselerini giymiş, kadınlar güzelce süslenmişlerdi. Çocuklar mabet elbiseleri içinde anne babalarının arasında mabedin yolunu tuttular. Cumartesi günü İsrailoğulları için ibadet ve dinlenme günüydü. Nâsıra mabedi,

geniş mütevazı bir binaydı. Kubbesi, Grek tarzı sütunlar üzerinde yükselmişti. Tam ortasında ayin yeri vardı ve Kudüs'e yönelmişti. Kudüs, Süleyman Peygamberin devrinden beri Yahudilerin kıblesiydi. Erkekler mabette mesleklerine göre otururlardı. Marangozlar bir köşede, rençperler bir köşede, tacirler bir köşede, kadınlar ise perde gerilmiş balkon kısmında otururlardı.

İlk safta hahambaşı, onun sağında mabedin hahamı, solunda Şilak, bunların arkasında Nâsıra'nın en yaşlı yedi adamı otururdu. Hahamın önünde kudas dolabı dururdu. Bu dolap, kutsal Tevrat seferlerini içerirdi. Dolabın yanında "bima" denen hafif yüksek bir kürsü bulunur, Tevrat okuyucusu veya vaiz orada dururdu.

O cumartesi İsa, annesi ve havarileriyle mabede gitti. İsa, marangozlar grubuna katıldı. Havarileri etrafında oturdular. Meryem, balkon katına çıktı. Gözleri oğlunun üzerindeydi. Hatıralar zihninden şerit gibi geçiyordu. Oğlunu cumartesi ayinlerinde aynı mekânda ne kadar çok görmüştü.

Bir Tevrat okuyucusu ayağa kalkıp bimaya gitti. Çok tatlı ve kalplere işleyen bir sesle duayı okumaya başladı:

"İşit ey İsrail! Bizim tek ilahımız..." Çocuklar, "Amin!" dediler. Dua bittikten sonra mabedin hizmeti başladı. Bu hizmet sırasında genelde iki fasıl okunurdu: Peraşa ki bu şeriatın bir bölümü, ikincisi Haftera ki peygamberler tarihi hakkında idi. Hahambaşı kudas dolabına yaklaştı ve Tevrat seferlerini çıkardı. O sırada sinagogdaki herkes ayağa kalktı. Allah'ın ismini tespih ettikten sonra oturdular. Yaşlı bir adam öne çıktı ve Tevrat'ı alıp Peraşa'yı okumaya başladı. Okumayı bitirdiğinde dönüp yerine oturdu. Bu sırada İsa, omzundaki dua şalını düzeltti. Kalktı ve bimaya doğru ilerledi. Gözler onun üzerindeydi. Meryem'in kalbi yuvasında bir güvercin kanadı gibi çırpınıyordu.

Bekçi, kudas dolabını açtı ve İsa'ya okuyacağı Haftera'yı uzattı. O günün dersi Peygamber İşaya'nın seferi hakkındaydı.

Bekçi, parmağıyla okuyacağı yeri işaret etti. Fakat İsa, onun gösterdiği yerden okumayıp İşaya'dan okumaya başladı.

Rab Teala'nın ruhu yücedir. Çünkü Rab beni, çaresizleri müjdelemem için gönderdi. O beni, kırık kalpleri bağlamam için gönderdi. Kölelerin azat edilmesini, esirlerin salıverilmesini istemem için gönderdi. O beni, Rab tarafından kabul edilen bir sünneti ilan etmem ve ilahımız için intikam gününü ilan etmem için gönderdi.

İsa, Tevrat'ı çok iyi biliyor, ondan her hâl ve şarta uygun bölümleri rahatlıkla iktibas edebiliyordu. Nitekim, Yahya'nın elçileri kendisine kim olduğunu sorduklarında "Körler görüyorlar, topallar yürüyorlar, alaca hastaları temizleniyorlar.." ayetini okuyarak cevap vermişti. Şimdi de hitap ettiği insanlara âlemlerin Rabbinin elçisi olarak gönderildiğini ilan etmek için ayetleri iktibas ediyordu.

Tevrat seferini dürdü ve bekçisine verdi. Sonra vaazını vermek üzere kürsüye yöneldi. Sinagoga sessizlik çökmüştü. Gayet açık bir sesle şöyle dedi:

– Bu kitap bugün kemâle ermiştir.

O anda bir uğultu yükseldi:

– Bize bir mucize göster de peygamberliğine şahitlik edelim.

– Rabbinden bir mucize getirmedikçe sana asla inanmayız!

Ferisîler küçümser bir ifadeyle konuştular:

– Şu marangoz İsa değil mi bu?

– İlmi nerden öğrenmiş? Hiçbir zaman ilim öğrencilerinden olmadı ki?

– Semadan açık bir delil getirmedikçe sana asla inanmayacağız ey İsa!

Meryem meraklı gözlerle çevreyi kolaçan ediyordu. Oğlu, gözlerinden fenalık fışkıran bu kalabalığa karşı ne yapacaktı aca-

ba? Mucize isteriz, diyor başka bir şey demiyorlardı. Acaba kendi imkânlarıyla bir mucize gösterebilir miydi? Çünkü mucizevi fiillerini ancak Allah'ın izniyle yaptığına inanıyordu. Mucizeler ancak kalpler temiz olup imanla dolduğunda ortaya çıkardı. Hâlbuki bu Celillilerin kalpleri katıydı ve iman etmek için de gelmiş değillerdi. Asıl gayeleri olağanüstü bir şey görmekti.

Sesler giderek yükseliyordu:

– Kefr Nahum'un hastalarını iyi etmişsin, bizim hastalarımızı da iyi et!

İsa, eliyle susmalarını işaret etti. Sesler kesilince şöyle dedi:

– Diyorsunuz ki: Ey tabip, önce kendi nefsini iyi et. Kefr Nahum'da olup bitenleri kaç kez dinledik. Burada da aynını yap. Doğrusunu söylemem gerekirse, bir peygamberin kendi doğum yerinde mucize göstermesi doğru olmaz. Mesela İlya Peygamber zamanında İsrail şehrinde birçok dul kadın vardı. Memlekete üç yıl tek damla yağmur yağmamıştı. Toprak kuraklıktan kavruluyordu. Dul kadınlar yardıma ihtiyaç duydular. İlya Peygamber tek bir kadının dahi yardımına gitmedi. Yine Elişa Peygamber devrinde İsrail'de alaca hastalığına yakalanmış birçok insan vardı. Elişa Peygamber bunlar içinde sadece Numanı Süryani'yi hastalıktan temizlemiştir.

Bu sözler üzerinde kalabalığın yüzlerinde öfke ifadeleri belirdi. İçlerinden biri şöyle bağırdı:

– Ne yani, Kefr Nahum'da gösterdiği mucizelere bizim layık olmadığımızı mı söylemek istiyor?

Bir diğeri onu destekledi:

– O aslında hiçbir şey yapmadı. Sahte mucizeleriyle bizi kandıramayacağını iyi biliyor.

Üçüncü biri ortamı iyice gerdi:

– Taşlayalım onu! Şeriatımıza göre yalancı peygamberin cezası taşlanmaktır!

– Taşlayın!.. Taşlayın!!

Kalabalık bir anda önüne çıkanı deviren bir sele dönüşmüştü. Yerlerinden fırladıkları gibi İsa'yı kürsüden almış ve sinagogun dışına çıkarmışlardı. Meryem'in yüreği bir anda korkuyla doldu. Balkonun merdivenlerinden hızla inerek oğlunun yardımına koşmaya çalıştı. Havariler, İsa'yı uzun süredir ona diş bileyen düşmanlarının ellerinden kurtarmaya çalışıyorlardı. Yuhanna, azgın bir boğa gibi kalabalıkların arasına dalıyorsa da ona bir türlü ulaşamıyordu. İnsanlar, dalgalar misali üstüne hücum etmişlerdi.

Nâsıra sokaklarında ilerlemeye devam ettiler. Havariler ona ulaşmak için ellerinden geleni yapıyor, fakat kendisine bir türlü ulaşamıyorlardı. Meryem, nefes nefese kalabalığın ardından oğluna yetişmeye çalışıyordu. Nihayet Yezrail Ovası'na eğilen dağın zirvesine vardılar. İsa'yı oradan atıp aşağıdaki kayalarda parçalayacaklardı. Yahudilere göre bu da bir tür meşru infaz şekliydi.

Onu aşağı atmak için buraya kadar getirmişlerdi. Fakat tam zirvede bir baygınlık hissettiler. Buraya kadar çekip sürükleyen elleri sanki ona ulaşamaz olmuştu. Çaresiz bakışları arasında önlerinden yürüdü gitti. Yüzlerini kaplayan dehşeti görmemek imkânsızdı. İsa, gayet sakin bir hâlde sağ salim dağdan iniyorken güneş guruba dönmüş, artık son nefeslerini alıyordu. Yeryüzüne bakan yanağı hafif eğilmiş ona yapışıyordu…

22

> “Doğduğu gün, öleceği gün ve dipdiri kaldırılacağı gün selam olsun ona.” (Meryem, 15)

Makiros Kalesi’nde hummalı bir faaliyete girişilmişti. Hizmetçiler, arı misali gidip geliyor, büyük ziyafete hazırlanıyorlardı. Herot Antipas, Romalı dostlarını, saray erkânını, valilerini ve halkı aldatarak iyi ve takva sahibi görünmesini sağlayan resmî din adamlarını büyük ziyafete davet etmişti.

Büyük ziyafet, Herot’un doğum günü münasebetiyle düzenlenmekteydi. Roma imparatorlarına özenen Yahudi Kralı halkının önünde dindar, Tevrat’a bağlı bir Ferisî gibi görünmeye çalıştığı için doğum günü partisini kendi sarayı yerine çölün ortasında dağ gibi yükselen Makiros Kalesi’nde verebilmişti.

Bu kale, Herot’un aradığı her tür zevkin peşinde rahatlıkla koşabildiği, helal veya haramdan başka konuşmaları olmayan halkının denetiminden uzakta sınırsız eğlence ve ihtiraslarına sahne olan bir mekândı. Kale aynı zamanda devlete başkaldıran isyancı ve peygamberlerin de korkulu rüyası olan bir zindandı. Sanki tatlı ve şirin yüzünün altında karanlık ve korkunç bir kalbe sahip bir kadın gibiydi. Bu kalbin derinliklerinde ne bir merhamet ışığı doğabilir, ne de şefkat duygusu oraya yol bulabilirdi!

Herot, Herodia ve maiyetleri davetlileri karşılamak üzere Kaleye daha erken gitmişlerdi. Beklerken Herot’un aklına değişik

fikirler gelmeye başladı. Herodia'nun kendisine helal olmadığını Yahya burada haykırmıştı. O büyük zatın söyledikleri sebebiyle, Hazreti Musa'nın lanetine uğramaktan ve çocuk sahibi olamamaktan korkuyordu. Her kral gibi o da krallığın soyundan devam etmesini istiyordu. Herot, uğursuzluğa çok inanan biriydi. İsrailoğullarını aleyhinde kışkırtmaya çalışan Yahya'yı öldürmesini hem Herodia, hem de Senhedrin Meclisi istemişti. Meclis, Yahya'nın fitne ve fesat çıkarmasından korkuyordu. Aynı şekilde Romalı dostları da halkı Roma aleyhinde sokağa dökmeden önce onu öldürmesini istemişlerdi. Ne var ki Herot, kalbinin derinliklerinde bunu düşündüğü zaman çok korkuyordu. Çünkü onun, öldükten sonra tekrar dirilerek insanları hakka çağıran İlya Peygamber olduğuna inanıyordu. Ona kötülük etmesi hâlinde göklerin lanetine uğrayabilirdi!

Kendi bakış açısını müdafaa ettiği zaman korkusu aklına dahi gelmiyor, hatta tamamen kaybolarak Yahya'yı zindanda tutmasının çok akıllıca olduğunu bile söylüyordu. Böylelikle taraftarları zamanla kendisini unutup gideceklerdi. Ona inananların çoğu, öğrettiklerinin basitliği ve Yahudi şeriatına uygunluğu sebebiyle kendisine kolayca inanmış ve taraftarı olmuşlardı. Katı ve tutucu Ferisîlerden birçoğu dahi, onun taraftarları arasına girmişlerdi. Yahya'nın bir gün zindandan çıkabileceği ümidi, taraftarlarını isyan ve ayaklanmadan alıkoyuyordu. Hâlbuki onu öldürdüğü anda isyan fitili tutuşacak ve her taraf ayaklanmalarla dolacaktı. Yahya'nın ölüsü, dirisinden daha tehlikeli; kanı, havarilerinin insanlara naklettikleri vaazlarından daha tesirliydi. Onun öğrettikleri kurulu düzeni hafiften bulandırabilirdi. Fakat kanı, tahtları ve taçları sallayacaktı!

Akşam olmuş ve mermer sütunlar üzerinde yükselen görkemli salon, meşalelerle aydınlatılmıştı. Uzayıp giden çöl, balkondan gayet sakin görünüyordu. Gökyüzü tabii fenerleriyle donanmıştı. Ölüdeniz, yıldızların ışıklarını yansıtıyordu. Sofra

serilmiş, altın ve gümüş tabaklar masaya itinayla yerleştirilmişti. Kimi meyve, kimi sıcak yemeklerle ve türlü içeceklerle doluydu.

Havanın kararmasıyla davetliler akın etmeye başlamışlardı. Romalılar, komutanlar, Celil eşrafı, kralın avenesi arasında yer alan din adamları… Masaların etrafına kuruldular. Karınlar tıka basa dolup şarap tesirini göstermeye başladığında dansözler ortaya çıktılar. En kıvrak ve etkileyici danslarını sergilemek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Herot'un gözleri faltaşı gibi açılmış, yüzünde bir rahatlama olmuştu. Ağır ağır sona ermekte olan gençliğini harekete geçiren her şeyden hoşlanıyordu.

Yanında oturan Herodia, kızı Salomi ile oynuyordu. Gerçekten olağanüstü bir güzelliğe sahipti. Çölde bitmiş bir zambak gibiydi. Herot dönüp baktığında onunla göz göze geldi. Kara gözleri, büyüleyici bahar gecesi gibiydi. İçkinin mahmurluğuyla aklına garip bir fikir gelmişti: Salomi doğum günü partisinde neden dans etmiyordu? Hâlbuki ne kadar becerikli bir dansöz olduğunu çok duymuş, Roma imparatorlarının dahi onun dansını seyretmeye doyamadıklarını öğrenmişti.

Kulağına eğildi:

– Haydi benim için bir dans Salomi!

– Dans etmek istemiyorum.

– Hadi sadece bir kez.

– Yapamam.

– Benim için dans edersen, sana dilediğini veririm.

Genç kız gülerek sordu:

– Sahiden mi?

– Yemin ederim Salomi.

– Peki ne üstüne yemin ediyorsun?

– İlahlarım adına yemin ederim. Dilediğin şeyi vereceğim.

– Bak yemin ettin!

– Evet Salomi yemin ettim. Bu güne kadar da yeminimi asla bozmadım!

Salomi kalktı ve rüzgârda savrulan bir yaprak gibi dans etmeye, yılan gibi kıvrılmaya başladı. Herodia, kızını izlerken kafasından şeytani fikirler geçiyordu. Herot, coşku içinde kendinden geçmiş, seyrediyordu. Salomi'yi izlerken nefesler tutulmuştu. Sanki damarlarında kan değil ateş dolaşıyormuş gibi sıcak dans ediyordu. Eğildiğinde kalpler de onunla birlikte eğiliyordu. Dansını bitirdiğinde Herot'un huzuruna koştu ve tam önünde başını eğdi. Herot neşeyle hitap etti:

– Haydi kalk da dile benden ne dilersen.

Salomi ne isteyeceğini düşünmemişti. Gidip annesine sordu. Herodia'nın fazla düşünmeye ihtiyacı yoktu. Daha kızı dans ederken ne isteyeceğine karar vermişti. Salomi'nin kulağına fısıldadı: "Yahya'nın başını iste."

Salomi, bu kez Herot'a döndü. Herot, gülerek sordu:

– Haydi, ne istiyorsun söyle!

– Gümüş tasta bir hediye.

Kralın kafası karışmıştı. Şaşkın bir şekilde mırıldandı:

– Gümüş tasta bir hediye mi? Neymiş o?

– Yahya'nın başı.

Herot'un yüzü bir anda asıldı. Alkolün tesiri bir anda geçti. Endişeli bir ifadeyle:

– Hayır Salomi, başka bir şey iste, dedi.

– Ben gümüş bir tasta Yahya'nın başını istiyorum.

Herot korkuyla kafasını salladı:

– Hayır.. Hayır… O salih bir insan. Ayrıca bir aziz. Başka bir şey iste Salomi. Ülkemin yarısını iste sana vereyim. Başka bir şey iste.

Herodia araya girdi:

– Fakat yemin ettin!

Romalı dostları, din adamları, orada bulunan fısk ve günah ehli de Herodia'yı desteklediler:

– Ağır bir yemin ettin. Yemininde dur!

İşte o an Herot'un barbarlığı depreşti. Bunca davetlinin önünde yeminini çiğneyen biri olmak istemedi. Hâlbuki günahsız bir masumun kanını dökmek, onlarca yemin bozmaktan daha kötü bir davranıştı. Muhafızlarına döndü ve kısık bir sesle

– Ona istediğini verin, dedi.

Askerler hemen kaleye girdiler. Salonu derin bir sessizlik ve sıkıntı kaplamıştı. Biraz önceki neşe tamamen kaybolmuş, yerini kaygı ve korku almıştı. Zaman hiç geçmeyecek gibi uzadıkça uzuyordu. Neden sonra askerler gümüş bir tasla geldiler. Yahya'nın mübarek başı içindeydi. Salomi tası aldı. Herkes korkulu gözlerle ona bakıyordu. Tası annesine verdi. Herodia kendisini yeren ve utanca boğan adamın başını ellerinde tutuyordu.

Evet Yahya boğazlanmıştı. İsa'nın "Analar onun gibisini doğurmadı." sözüyle vasfettiği o tertemiz insan, başı kesilerek öldürülmüştü. Hiçbir suç veya günah işlemediği hâlde, harama uçkur çözmemiş, namus abidesi bir insan olarak koyun gibi boğazlanmıştı.

23

> “Her adem oğlu günah işler. Günah işleyenlerin en hayırlıları çok tevbe edenlerdir.” (Hadisi Şerif)

İsrailoğullarının servet ve zenginlik içinde yaşayan gençleri, dinin bağlarından kurtulmak istiyorlardı. Bunların oluşturduğu tabaka, siyasi iktidarı ellerinde tutan Romalılara özeniyorlardı. Yahudi geleneklerinin ağır baskısı, gençlik arzularıyla serpilen hislerini sürekli bastırıyordu. Dürtülerine nefes aldırmak, günlerini oyun ve eğlencede geçirmek istiyorlardı. Bedenleri heyecan açlığı ve coşku susuzluğu çekiyordu. Musevi şeriatı, özledikleri serbestlik ve diledikleri gibi yaşama hâliyle aralarındaki en büyük engeldi.

Gençler kendi aralarında gruplar oluşturuyor ve her gece başka bir günahkâr kadının evinde eğlenceler tertip ediyorlardı. Bunlar, servet ve nüfuz sahiplerine kapılarını açan ahlaksız kadınlardı. Mecdelli Meryem’in evi de işte bu evlerden biriydi. Meryem, genç ve çekici bir kadındı. Sanki sırf süt ve kandan yapılmıştı. Geniş siyah gözleri vardı. Kömür siyahı saçları omuzlarından aşağı dökülür, süt beyazı gerdanını gözlerden gizlerdi.

Gece siyah ağlarını örmeye başladığında zengin gençler Mecdelli Meryem’in evine gider, içkili sohbetler ve türlü ahlaksızlıkla geceyi orada geçirirlerdi. Kadehlerin biri dolup diğeri boşalırken dansözler raks eder, müziğin nağmeleri hayvani arzuları tahrik ederdi. Hemen bütün gençler Meryem’in gönlünü almaya

çalışır, ona altın ve yakuttan mamul takıların en güzellerini hediye etmeye çalışırlardı. Meryem, sahip olduğu bu ziynetlerden bir kısmını mabede göndermek ister, fakat oradaki din görevlisi yolladıklarını geri gönderirdi. Onun nasıl bir günah batağında olduğunu herkes bilirdi. Musevi şeriatına göre günahkâr kimselerin mallarına dokunulmazdı.

İsa, geniş ovada gölgesi çok uzaklara varan ulu bir ağacın altında durdu. Ovayı kaplayan buğdayların başakları sararmış, altın bir şal gibi duruyordu. Havarileri ve civardaki insanlar etrafına toplanmış onu dinliyorlardı. O sırada yakından geçen Mecdelli Meryem, kalabalığı görünce bir ceylan sessizliğinde yaklaşıp izlemeye başladı. Halkanın ortasında bir genç gördü. Bu genç, sinek gibi üzerine konmaya çalışan şımarık ve arsız gençlere hiç benzemiyordu. Yüzü, asalet ve temizliğini anlatır gibiydi. Bakışını gözlerine yöneltti. Bu gözlerde tuhaf bir duruluk vardı. Sanki onlara baktıkça kalbini görüyor gibiydi. Uzun uzun bakınca birden genç adamın mehabetini hissetti. Ona bir an daha baktı ve ayrılmaya davrandı. Birden kulaklarını dolduran derin bir sesle irkildi. İsa'nın söylediği sözlerin içine akmaya başladığını hisseder gibi oldu. Gerçekten de İsa'nın vaazları çok kuvvetli ve sürükleyiciydi. İnsanları esir alır, kalpleri huşu ile doldururdu.

Meryem, yerinde oturmaya devam etti. Başını öne eğmiş pür dikkat konuşmayı dinliyordu. Bu sesin, onu ait olduğunu dünyadan söküp aldığını hissediyordu. Daha önce Heylel, Şumay gibi büyük âlimleri, Kâtip ve Ferisî cemaatlerinin vaizlerini dinlemişti. Fakat bunlardan hiçbiri Mecdelli Meryem'in kalbinin kapısını aralayamamıştı. Onların vaazları içi boş davul sesleri gibi, bir an duyulup sonra kaybolan türden nutuklardı. Fakat şu an dinlediği vaaz, ruhunun derinlerine işliyordu. Meryem bütün varlığıyla bu ses ile etkileşime girmişti. Vaaz yüreğindeki karanlığı dağıtan bir ışık gibiydi. Henüz adını bilmediği vaizin anlattıklarının ruhunu yıkadığını ve hayatını yeni baştan kurduğunu hissediyordu.

İsa, oradaki vaaz ve davetini bitirdikten sonra havarileriyle birlikte ayrıldı. Halkada kendisini dinleyenler dört bir tarafa dağıldılar. Fakat Mecdelli Meryem orada donakalmıştı. İsa'nın derin ve duru sesi hâlâ yüreğinin derinliklerinde çınlıyordu. Birden irkildi ve yalnız başına olduğunu fark etti. Kafası dinledikleriyle meşgul bir hâlde yürümeye başladı.

Akşam olduğunda âşıkları ve hayranları kapısını aşındırmaya başlamış, etrafında pervane gibi dönmeye başlamışlardı. O ise tamamen dalgın bir hâldeydi. Gelenler onca uğraşmalarına rağmen Meryem ile bir türlü konuşamıyorlardı. Dalgın ve bezgin hâlini dağıtmak için ellerinden geleni yapıyor, fıkralar anlatıyor, şarkılar söylüyorlardı. Fakat hiçbiri işe yaramıyordu. Meryem'in bedeni orada olsa da ruhu çok uzaklardaydı.

Ertesi sabah Meryem erkenden çıktı. Celil'e gidecek ve yüreğinde böyle bir hayır pınarının kaynamasını sağlayan genç adamı bulacaktı. Daha önce tanımadığı erdemli duygular hissediyordu. İçindeki ölü insana hayat veren kişiyi aramaya başladı. Çok geçmeden onu insanlara vazederken buldu. Kalbi heyecanla çarparak yanına gitti ve dinlemeye başladı.

Mecdelli Meryem, İsa'ya karşı tuhaf bir duygu besliyordu. Bütün benliğini saran sevgiyi hissediyordu. Fakat bu sevgi, insanı seviyesizliğe iten hayvani bir tutku değil onu bulunduğu çukurdan alıp tertemiz bir âleme yükselten bir sevgiydi. Onu dinlerken ruhuna manevi bir nur dökülüyor; hayatını saran o karanlık, bu nurun önünde duramayıp kaçıyordu. Fuhşun üzerine ördüğü ağ gözlerinin önünde parçalanıyor, iffetin güzelliğini, İsa'nın kelimelerinin sıcaklığının derinlerinde günah çukurunu nasıl eriterek buharlaştırdığını görüyordu. Melekler ya da ışık huzmeleri misali hafiflediğini hissediyordu.

O akşam üzeri eve döndüğünde kapısını sıkıca kapattı. Vuran hiç kimseye açmadı. Gece dostlarının yalvarıp yakarmalarına

kulaklarını tıkadı. Gecenin sessizliğinde yürekten mağfiret dileyerek Allah'a yakardı. Gözlerinden sıcacık yaşlar dökülüyordu. Gözyaşlarıyla tanıştığından beri kusur ve günahlarını daha iyi bilir olmuştu.

Ertesi gün İsa'ya gitmeye ve kendisini yaşadığı çirkin ve pis hayattan kurtardığı için kendisine şükranda bulunmaya karar verdi. Fakat kendisini bulduğunda insanlara vaat ettiğini görerek geri çekildi. İnsanların, daha doğrusu kamuoyunun gücünü iyi bilirdi. Böyle bir ortamda İsa'nın yanına yaklaşırsa, hemen alay ve istihfaf sesleri yükselirdi. Onun günahkâr bir kadın olduğunu biliyorlardı. Temiz ve namuslu görünen ikiyüzlü bir toplumda günahkâr birine ne kadar da ağır hükümler reva görülürdü.

Kalabalıklar sohbetin ardından dar sokaklarda dağıldılar. İsa, havarileri ve bazı kimselerle birlikte yürüdü. Meryem peşlerindeydi. Onunla baş başa kalmak, ayaklarını öpmek için önünde yere kapanmak istiyordu. Çünkü o, kendisini karanlığın uçurumlarından aydınlığa çıkarmıştı.

İsa bir Ferisî tarafından davet edildi. O ve havarileri daveti kabul ederek eve girdiler. Ferisî, misafirlerine ayaklarını yıkamaları için su vermedi. Hâlbuki şeriatı bilen biri, evine gelen kimseye öncelikle su ikram eder, sonra da kucaklayıp öperdi. Ferisî, misafirlerini öpmemişti de.

Meryem bir süre dışarıdan onları izledi. Kafası karışıktı. Evine gitse, böyle bir fırsatı belki hiç yakalayamayabilirdi. Diğerlerinin önünde yanına girse acaba hakkında ne düşünülürdü? Girip girmemek arasında şaşkın bir hâlde öyle kalakaldı. Sonunda imanı ağır basarak eve girmeye karar verdi.

Kapıyı vururken kalbinin sesini rahatlıkla duyabiliyordu. Güzelliğinin önünde herkesin eğildiği Mecdelli Meryem, elinde misk dolu bir mermer kutuyla boynu bükük bir hâlde kapıda duruyordu. İçi korku ve ürperti dolu bir hâlde içeri girdi. Ruhuna

iman tohumları eken İsa'yı bir mindere yaslanmış hâlde görünce önünde huşu ile eğildi. Getirdiği mermer kutudaki kokuyu ayaklarına döktü. Gözlerinden akan yaşlar inci taneleri gibi ayaklarına düşüyordu. Sağına soluna bakındı. Peşkir, havlu gibi bir şey göremeyince saçlarını çözdü ve ayaklarını saçıyla kuruladı.

Ferisî Simon bu sahneyi istihfaf ile seyrediyordu. Fakat Meryem onu görmedi. Yüreğinde hissettiği sevinç sebebiyle onu görecek hâlde değildi. Az önce döktüğü gözyaşları, ruhunu öyle bir yıkamıştı ki, billurdan bile daha temiz ve duru kılmıştı. O an Ferisî'nin hatırından bir şey geçti: "İsa gerçekten peygamberse gözyaşlarıyla ayağını yıkayan kadının nasıl bir kadın olduğunu bilirdi."

İsa o anda başını kaldırdı ve ev sahibi Ferisî'ye dönerek sordu:

– Simon! Sana söyleyeceklerim var.

– Buyur söyle.

– Bir alacaklının iki borçlusu olsa. Birinden beşyüz altın, öbüründen elli altın alacağı olsa, ve ikisinin de bu borçları ödeme imkânları bulunmasa. Alacaklı her ikisini de affetse, onu en çok hangisi sever dersin?

– Tabii ki daha büyük borcu olan!

– Doğru söyledin.

Ferisî, İsa'nın neyi kastettiğini anlamıştı. Bu kadın, hayatı günahla dolu bir insandı. Yüce Allah onu affettiğinde, kadının Allah'a duyduğu minnet ve sevgi günahlarının büyüklüğü kadar büyük olacaktı.

İsa devam etti:

– Bu kadını görüyorsun değil mi?

Ferisî ona bakmadı. Sanki ona bakmak abdest gerektiren bir necasetmiş gibi. İsa konuşmasını sürdürdü:

– Ben evine girdiğimde ayağımı yıkamam için su vermedin. Fakat o, ayaklarımı gözyaşlarıyla yıkadı. Sonra da saçlarıyla

kuruladı. Sen bana sarılıp bir kere dahi beni öpmezken o ayaklarımı defalarca öptü. Sen başıma kokulu bir yağ dahi sürmedin. O ise, kokulu yağla ayaklarımı ovaladı.

İsa, Yüce Allah'ın çok bağışlayıcı olduğunu ve günahkâr kullarının tevbelerini kabul etmeyi sevdiğini iyi biliyordu. O, Hazreti Adem'i, Mısırlıyı suçsuz yere öldüren Hazreti Musa'yı, Hazreti Davud'u affetmişti. Elbette bağışlanma dileyerek gözyaşı döken ve secdeye kapanan Mecdelli Meryem'i de affedecekti. Ona şöyle dedi:

– Günahların bağışlanmış olarak gidebilirsin.

Meryem evden çıkarken sevinçten uçuyordu. Sanki yeniden yaratılmıştı.

24

> “Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu; yerden, her başağında yüz dane bulunan yedi başak çıkarmış bir daneye benzer. Ve Allah, dilediği kişi için daha da arttırır. Allah rahmeti geniş olandır, her şeyi bilendir.” (Bakara, 261)

Sabah vaktiydi. Serin bir esinti yüreklere dinçlik verirken Ceysart Gölü’nün temiz suyu bakanların içini ferahlatıyor, tabiatın güzel manzaraları insanın ulvi hislerini harekete geçiriyordu. Mavi arı kuşlarının cıvıltısı kulaklara akarken sineleri ferahlatıyor, insana manevi bir yakarış ve tespih gibi geliyordu.

İsa, beyaz elbisesiyle gölün kıyısında oturmuştu. Saçları omuzlarına dökülüyordu. Başında bir kefiye vardı. Yuhanna ve Simon yanındaydı. Diğer havariler ise civarda oturuyorlardı. Birkaç adım ötelerinde bir grup örtülü hanım vardı. Bu hanımlar o nereye giderse peşinden gidiyorlardı. Bunlar Mecdelli Meryem, Zebedî’nin hanımı Suzanna ile Herot’un yaveri Kuza’nın hanımı Yohana idi. Bunlar varlıklı kadınlardı ve sahip oldukları maddî imkânları İsa’nın tebliğ ettiği davet yolunda harcıyorlardı.

“Büyük bir kalabalığın toplandığı, insanların her kentten kendisine akın akın geldiği bir sırada İsa şu misali anlattı: “Çiftçinin biri tohum ekmeye çıkmış. Ektiği tohumlardan kimi yol kenarına düşmüş, ayakaltında çiğnenip gökteki kuşlara yem olmuş. Kimi kayalık yere düşmüş, filizlenince susuzluktan kuruyup

gitmiş. Kimi, dikenler arasına düşmüş. Filizlerle birlikte büyüyen dikenler filizleri boğmuş. Kimi ise iyi toprağa düşmüş, büyüyünce yüz kat ürün vermiş." Bunları söyledikten sonra, "İşitecek kulağı olan işitsin!" diye seslendi.

İsa, bu benzetmenin anlamını kendisinden soran öğrencilerine, "Göklerin melekûtunun sırlarını anlama yeteneği size verildi." dedi. "Fakat başkalarına misallerle sesleniyorum. Öyle ki,

gördükleri halde görmesinler,
duydukları halde anlamasınlar.'

"Bu misalin anlamı şudur: Tohum Allah'ın Kelamıdır. Yol kenarındakiler, sözü işiten kişilerdir. Ama sonra İblis gelir, inanıp kurtulmasınlar diye sözü yüreklerinden alır götürür. Kayalık yere düşenler, işittikleri sözü sevinçle kabul eden, ama kök salamadıkları için ancak bir süre inanan kişilerdir. Böyleleri sınandıkları zaman imandan dönerler. Dikenler arasına düşenler, sözü işiten ama zamanla hayatın kaygıları, zenginlikleri ve zevkleri içinde boğulan, dolayısıyla olgun ürün vermeyenlerdir. İyi toprağa düşenler ise, sözü işitince onu iyi ve sağlam bir yürekte saklayanlardır. Bunlar sabırla dayanarak ürün verirler." (Luka, 8:10-65)

İşte onun müjdelediği ilahi melekûtun sırrı buydu. O, bütün dualarında Yüce Allah'tan bu melekûtu göndermesini niyaz ediyordu. Gönderilecek o melekûtun ak şeriatı olan "Allah Kelamı", uygun toprakta yetişecek, sabır ve iman ile en güzel mahsullerini verecekti.

Havariler, Allah'ın melekûtunu kendileri hayatta iken ilan etme arzusuyla yanıp tutuşuyor, yeryüzüne hükmedecek yeni bir şeriatın tesis edilmesini bekliyorlardı. Gücünü göklerden alacak bu şeriatta insanlar arası ilişkiler Allah'ın kelamına uygun olarak düzenlenecekti. Onlar, İsa'nın "Hiç kimse bir lamba yakıp da üstünü örtmez yahut yatak altına koymaz. Bilakis yüksek bir yere koyar ki girenler yollarını bulabilsinler." sözüyle anlattığı "ışık saçan lamba"yı bizzat gözleriyle görmek istiyorlardı.

Onlar melekûtun esrarını öğrenmişlerdi. Allah'ın melekûtu, yeryüzüne Allah'ın Kelamı inip O'nun şeriatı hükümran oluncaya, öğretileri elverişli zeminde bitinceye kadar gelmeyecekti. Bu da ancak sabırla, uzun bir sabırla mukadder olacaktı.

İsa ve havarileri Matta'nın evine gittiler. Matta kendilerine bir ziyafet hazırlamıştı. Davetliler arasında Yahya'nın bazı havarileri ile birkaç da Ferisî vardı. Davetlilerin büyük bölümü ise günahkârlar ve yoksullardan oluşmaktaydı. Bu da gayet tabii idi. Çünkü Matta kendi sınıfının mensuplarını tanıyordu.

İsa, ferah bir şekilde ziyafet sofrasına oturdu. Yoksul ve günahkârlarla güzelce sohbet etti. Büyük kalbi, onlara açılıyor, sevgi ve şefkati sel olup onlara akıyordu. Yemeğini ve içkisini onlarla paylaşıyordu. Ferisîler ise kibirleri ve burunlarının büyüklüğü sebebiyle onlardan uzak duruyorlardı. Böyle günahkârlarla karışmak onların kıymetlerini düşürebilir, itibarlarını zedeleyebilirdi. Ahlak ve takvaları da bundan zarar görebilirdi. Yahya'nın havarileri de önlerinde olup biteni yadırgayarak izliyorlardı. Çünkü Yahya'nın davet ettiği züht hayatı, bu tür ziyafet ve şölenlerle fazla bağdaşmıyordu.

Ferisîler, İsa'nın havarîlerinden birine eğilerek alaycı bir ifadeyle şöyle dediler:

– Rehberiniz neden günahkârlarla birlikte yemek yiyor?

Kıvrılan boyunlar ve fısıldaşma hâli İsa'nın dikkatini çekmiş, Ferisîler ile havarileri arasındaki konuşmanın, kendisini hedef aldığını anlamıştı. Şöyle dedi:

– Sağlıklı kimseler tabibe ihtiyaç duymazlar. Tabibe gidenler ancak hasta olanlardır. Gidin ve öğrenin. Ben, kurban değil rahmet istiyorum. Ben, hayır ehlini davet etmek için gelmedim. Bilakis günahkârları tevbeye davet etmek için gönderildim.

Yuhanna'nın öğrencileri şöyle bir soru yönelttiler:

– Öğrencileriniz oruç tutmazken, bizler ve Ferisîler neden bu kadar çok oruç tutuyoruz?

– Düğün sahipleri düğün hâlâ devam ederken oruç tutabilirler mi? Fakat düğünün sona erdiği günler de gelecektir. O zaman onlar da oruç tutarlar.

İsa bir süre sustuktan sonra dedi ki:

"bunlar, benziyor acep neye
bu kuşak insanını, benzetemem bir şeye
çarşı meydanlarında, çöküp birbirlerine
çocuk gibi laf atar, her biri birbirine
size kavallar çaldık, yine oynamadınız
nice ağıtlar yaktık, sizler ağlamadınız
vaftizci Yahya geldi, oruç tuttu o sessiz
içki şarap içmedi, ona cinli dediniz
'insanoğlu' geldi ve hem yedi hem içti de
'obur adama bakın', diyorsunuz bu kez de"

Tam bu sırada Sinagog hahamı Piros içeri girdi. Tedirgin ve endişeli bir hâli vardı. İsa'yı görür görmez ona doğru koştu. Kendini ayaklarına atıp yalvardı:

– Kızım son nefeslerini veriyor. Yalvarırım kurtar onu.

Acılı bir babanın hüznü İsa'nın yüreğine işlemişti. Hemen kalktı. Hahamla gitti. Havarileri, Yahya'nın havarileri ve Ferisîler'den bazıları da onları izledi. Yolda giderken bir elin kendine dokunduğunu hissetti. Bu, çok kuvvetli bir iman dokunuşuydu. Çevresine bakınıp sordu:

– Bana dokunan kimdi?

Petrus cevap verdi:

– İnsanlar çevrene toplanmışlar. Sense, elbisenin eteğine kimin dokunduğunu soruyorsun?!

O anda bir kadın öne çıktı. Bütün varlığını hastalığından kurtulmak için harcamıştı. Kadının bir türlü kesilmeyen bir kanaması vardı. Son çare olarak bu değerli peygambere dokunmak istemişti. Belki hastalığı geçebilirdi! İsa ona şöyle bir bakınca yüzündeki derin imanı gördü ve şöyle dedi:

– Allah'ın izniyle şifa bulmuş olarak gidebilirsin!

Yolda Piros'un evinden acı haberi taşıyan bir ulak geldi ve:

– Kızın öldü, dedi.

O da İsa'ya döndü:

– Boşuna zahmet buyurmayınız efendim, dedi.

İsa gitmekte ısrarlıydı:

– Korkmayın! İnanın!

Adam yürekten bir sesle:

– İnandım, dedi.

Kalabalık Piros'un evine varmıştı. Feryat ve figanlar göğe yükseliyordu. İsa öne çıktı onu sadece Petrus, Yakup ve Yuhanna izlediler. Ağlayan kadınlar kendilerini karşıladıklarında İsa şöyle dedi:

– Niye ağlıyorsunuz ki? O sadece uyuyor.

Gözyaşlarının altından alaycı bir bakış belirdi. Fakat bu bakışlar onun canını sıkmadı. Herkesin çıkmasını istedi. Sonra küçük kızın yanına gitti. Kızın annesi, babası ve arkadaşları arkasından geliyorlardı. Kız, yatağına uzanmıştı. Onun elini tutarak:

– Haydi Allah'ın izniyle kalk, dedi.

Kalpler yerinden çıkacakmış gibi atıyordu. Nefesler tutulmuş, gözler iyice büyümüştü. Küçük kız önce kıpırdadı. Sonra kalkıp yatağında oturdu. Odada herkes dehşet içinde bakakalmıştı!

25

"Kudüs'e bir müjdeci gönderdim!" (İşaya)

Davetinin güneşi, İsrailoğullarını aydınlatmaya başlamıştı. Kalabalıklar onu dinlemek için toplanıyor, bazıları onun peygamberliğine inanıp tasdik ediyordu. İsa'nın seması, henüz düşmanları ve çekemeyenleri tarafından bulandırılmamış bir safiyette idi. Kendi hemşerileri ona inanıp tasdik etmeseler de Filistin topraklarının birçok bölgesinden inananları vardı. Nâsıra'da yaşadıkları gelip geçen bir bulut gibiydi. Tebliğiyle ilgili bu başarılı başlangıç, onun yüreğini ferahlatmıştı. Havarilerini çağırarak onları göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeleyen elçiler hüviyetiyle İsrailoğullarına göndermeye karar verdi.

Öğrencileri anlattığı misalleri hemen anlamıyor, baş başa kaldıklarında neyi kastettiğini bizzat kendisine soruyorlardı. Böyle bir bilgi seviyesinde olan kimseler, İsa'nın tebliğini başka insanlara nasıl iletebilirlerdi? Çünkü fikirler kalpte doğar, beyinde parlatıldıktan sonra kişinin tabiatına teslim olurdu. Atılgan Yakup, saf İsrailli Bartelomavs, hamasetli Petrus, sürekli düşünen Andrews, inançlı Philips, tedirgin ve istikrarsız Yehuda aynı fikri nasıl tebliğ edeceklerdi? İsa'nın kalbinde doğan ve onun yumuşak tabiatıyla şekillenmiş, aydınlık zihninde parlatılmış fikirler bütün bu insanlar tarafından acaba nasıl tebliğ edilecekti?

İsa, aile kurmayı ve babalık nimetini kendisine haram kılmış, bunun yerine o öğrencilerini ailesi olarak görmüştü. Ailevi duy-

gularını onlarla tatmin ediyordu. Onları bir baba gibi seviyordu. Onun gözünde hepsi de kemal ehli insanlardı.

Cemaatinin kasasını emanet ettiği Yehuda'yı bile sevgisinden mahrum etmedi. Hatta onu kendine daha yakın tuttu.

Sonra Allah'ın zatına ve peygamberi İsa'ya iman etmelerini ilham ettiği yoldan çıkmış Celilliler geldiler. Peygamberlerini dinlemeye başladılar. O, kendilerine yolu çizerek şöyle dedi:

"Başka ümmetlerin yoluna gitmeyin. Samiriyyelilere ait hiçbir şehre girmeyin. İsrail evinin kayıp koyunlarını aramaya gidin. Gittiğiniz yerlerde vaaz ve öğüt vererek deyin ki:

"Göklerin melekûtu iyice yaklaştı."

İsa, bu konuşmasıyla onlara tebliğinin hedefini göstermiş oluyordu. Havarileri, sadece ve sadece İsrailoğullarını müjdeleyeceklerdi. Çünkü Yüce Allah onu İsrailoğullarına bir peygamber olarak göndermişti. Ümmetlere gelince, bunlarla kastedilen diğer halklardı. Yüce Allah onlara da milletlerin ortak arzusu olan "peygamber"i gönderecekti. İsa da onun gelişini müjdelemekle görevliydi.

Mesih, gönderilme gayelerini iyi biliyordu. O, Yüce Allah'ın seçilmiş kavmine gönderilmişti. Allah diğer milletlere başka bir peygamber gönderecekti. Onunla ilgili olarak İsrailoğullarına Hazreti Musa'nın dilinden şöyle buyurmuştu:

"Onlara kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağzından işiteceksiniz." (Tesniye, 18:18)

"O gelecek olan, Kaydar'ın yaşadığı diyardan –Arap Yarımadası'ndan- çölden gelecektir." (Tekvin, 25:13) Bütün müjdecilerin müjdeledikleri, Allahuteala'nın halk için bir ahit ve ümmetler için nur kıldığı kişi, işte o peygamberdir.

İsa, işte bu yüzden havarilerini diğer milletlerin yoluna gitmekten sakındırdı. Çünkü milletlerin yoluna gidecek olan Allah'ın kulu ve İşaya'nın müjdelediği o peygamberdi:

"O, Benim kulumdur ki onu desteklerim. Seçilmiştir ki zatım onunla sürur bulur. Ruhumu onun üzerine koymuşum. O, ümmetlere hakkı izhar edecek, usanmak ve inkisar bilmeyecektir. Yeryüzüne hakkı hâkim kılıncaya kadar çalışacaktır. Adalar, onun şeriatını beklemektedir.." (İşaya, İshah 42)

İsa tavsiyelerine devam etti:

– "Kuşaklarınıza altın, gümüş yahut bakır doldurmayın. Yol için de azık tutmayın. İki elbiseniz, birden fazla ayakkabınız ve değneğiniz olmasın.

Girdiğiniz her kasaba yahut köyün sakinlerini araştırın. Orada bir süre kaldıktan sonra ayrılın. Sahiplerini tanımadığınız ve selam vermediğiniz evlere girmeyin. Ev, eğer girilmeye layıksa selamınız ona ulaşsın. Layık değilse selamınız size geri dönsün. Size 'Çıkın!' dendiğinde, çıkın ve bir yere girerken ayaklarınızın tozunu silkin.

Şu anda sizi kurtların ortasına koyunlar gibi gönderiyorum. Yılanlar gibi bilge, güvercin gibi sade olun.

Petrus bildik atılganlığıyla konuştu:

– Ya kurtlar koyunları parçalarsa?

– Onlar sizin ancak bedenlerinize zarar verebilirler. Temiz ruhlarınıza gelince, onlar Allah katında yaşar.

İsa, konuşmanın peşinden vasiyetlerine devam etti:

– "İnsanlara karşı dikkatli olun. Sizi meclislerine teslim edecekler. Sinagoglarında size dayak atılacak, benim yüzümden vali ve sultanların huzurlarına çıkarılacak, onlar ve diğer milletler lehinde şahitlik etmeniz istenecektir. Sizi böyle yerlere teslim ettiklerinde ne söyleyeceğinizin tasasına düşmeyin. Ne konuşacağınız size ilham edilecektir. Çünkü sizler sıradan konuşmacılar değilsiniz. Sizin içinizde asıl konuşan babanızın ruhudur.

Kardeş kardeşi, baba oğlu ölüme teslim edecektir. Çocuklar ebeveynlerine karşı gelecek ve belki öldürüleceklerdir. Benim adım

yüzünden herkes tarafından buğzedilen insanlar olacaksınız. Sonuna kadar sabredenler dışında hiç kimse kurtulamayacaktır.

Sizi bu şehirden kovduklarında diğerine kaçın.

Öğrenci hocasından, köle efendisinden daha hayırlı değildir. Yeryüzüne sulh ve selamı yaymak için geldiğimi sanmayın. Ben sulh değil kılıç vermeye geldim. Kişiyle babasının, kızla anasının, gelinle kaynatasının arasını açmaya geldim. İnsanın düşmanları kendi hane halkıdır.

Kim babasını veya annesini benden çok severse benim sevgimi hak etmez. Kim oğlunu veya kızını benden çok severse sevgimi hak etmez. Haçını alıp bana tâbi olmayan da sevgime layık olamaz."

İsa, onları canlarını avuçlarında taşımaya çağırıyordu. Allah yolunda davete çıkan, canını O'na adamış demekti. İnsanlara vazda bulunma görevine talip olan herkes, halk kendisine karşı ayaklandığında gerileceği çarmıhı (haçı) yanına almalı ve ölüme hazırlanmalıydı. Kefenliğini daima yanında taşımalıydı.

"Kim sizi öperse beni öpmüş demektir. Beni öpen ise beni göndereni öpmüş demektir. Bir peygamber adına başka bir haberciyi öpen kimse, peygamber sevabı alır. İyiliksever birini başka bir iyiliksever adına öpen kimse de bir iyiliksever sevabı kazanır."

İsa'nın tavsiyeleri böylece sona ermişti. Öğrencileri İsrailoğullarına tebliğde bulunmak üzere gruplar hâlinde yollara düştüler. Her grup iki kişiden oluşuyordu. Biri hata ederse, diğeri onu düzeltecekti. Allah'ın melekûtunu müjdelemek, tek ilaha davet etmek, O'nunla birlikte başka ilahlar edinmemek davetinde bulunmak üzere harekete geçtiler. Mesih, tavsiyelerinde sadece bir İlah'tan ve göndereceği peygamberden söz etmişti.

26

" İnsanların elleriyle işledikleri yüzünden karada ve denizde fesat çıkar; Allah da belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını böylece kendilerine tattırır. " (Rum, 41)

Ruhu tertemizdi. Kalabalıklar, vaazlarını dinlemeye koşarak geliyor, dinleyenlerin sevgi ve takdir dolu bakışları, üstünde toplanıyordu. Her gün sulanan ümitler büyüyor, serpiliyordu. Peygamber olarak gönderilişinin üzerinden bir yıl geçmemişti ki daveti, bütün İsrailoğullarının gündemi hâline geldi. Köy ve kasabalar, kulübe ve saraylar davetinin yankılarıyla çalkalanıyordu.

Öğrencileri ülkenin dört bir tarafına dağılmış halka vazediyor, İsa'ya gönderilen ayetleri tebliğ ediyorlardı. Onlara, göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeliyorlardı. Kalabalıklar onları sevgiyle kucaklasa, dinleyip itaat etse yeni davet "seçilmiş halk"ın semalarında bayrak gibi dalgalanacak, istikbal Yahudi milletine tebessüm edecekti. İsa hakkında hüsnü zan sahibi olan herkes onun, hoş bir tebessümün doğumuna şahitlik edeceğini düşünüyordu.

Bu arada İsa, seyahatlerine devam ediyor, göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeliyordu. Süleyman Mabedi'nin kubbeleri uzaktan görünüyordu. Kudüs'e varmak üzereydi. Kalbi heyecanla çarpan İsa'nın derinlerinde yepyeni ümitler yeşeriyordu. Kudüs halkının kendisine inanacağını ve yeni davetinin kalbinin Kudüs olacağını umuyordu. Müjde ve öğütleri oradan dalga dalga diğer illere dağılırdı.

Kudüs, hem Sadûkîler, hem de Ferisîlerin merkeziydi. Güçlerini resmî iktidardan alan Senhedrin Meclisinin üyelerinin de kalesiydi. Onun vaaz ve öğretileri işte bu üç zümrenin temellerini sarsmamış olsa, Kudüs halkının ona kalplerini açmaları işten değildi.

İsa, tarihî şehrin dar sokaklarında dolaşırken Yahudilerin neşe içinde olduklarını gördü. Halk Purim Bayramı'nı kutluyordu. Purim, dinî bayramlardan olmayıp tam bir alay ve eğlence bayramıydı. Yahudiler bu bayram gününde her tür kayıttan sıyrılır, hür bir şekilde, gönüllerince eğlenir, kur yapar, öpüşür, gizlice flört ederlerdi. O gün Ferisîler ve Sadûkîler sokak başlarında halkı gözetler, her şeyin suyla yıkanıp temiz olduğundan ve Hazreti Musa'nın şeriatının bütünüyle tatbik edildiğinden emin olurlardı.

Her iki gruba mensup gönüllü ahlak zabıtalarının da bayram boyunca gözleri açık olur, bazı Yahudi kadınlarının ahlaksız hâllerini, gençlerin pervasız tavır ve konuşmalarını izlerlerdi. Kulakları sağdan soldan gelen şuh kahkahaları ve davetkâr konuşmaları olduğu gibi duyardı. Her şeye rağmen kıllarını kıpırdatmazlardı. Çünkü Talmut'ta yazılı "Zina gizli işlendiği müddetçe mubahtır." ifadesinin kutsiyetine inanırlardı. Onlar için kitaplarında yazılı her şey akıllara ziyan bir ahlaksızlık da olsa kutsaldı.

İsa, çevresinde olup bitenleri gördükçe derin bir hüzün hissediyordu. Fesat yeryüzüne hâkim olmuş, Hazreti Musa'nın şeriatı özünden uzaklaşmıştı. Ondan kalan birkaç harf ve lafzın ruhu da Sadûkîler ve Ferisîler tarafından katledilmişti. Tabi Tevrat'a sarılmak menfaatlerine olduğunda ona sıkı sıkıya sarılıp menfaatleriyle çeliştiği vakit bahaneler bulmada üstüne olmayan Senhedrin üyelerini de unutmamak gerekirdi.

Cumartesi geldiğinde mukaddes şehir mutat vakarına dönmüştü. Kâtipler, işlemeli cüppeleriyle mabedin yolunu tutmak-

taydılar. Hahamlar siyah cüppelerine bürünmüşlerdi. Erkekler, kollarının altında Tevrat metinlerinin taşındığı küçük kutularla mabede gidiyorlardı. Elbiselerinin kenarlarından saçaklar ve mavi şeritler sarkıyordu. Tevrat taşıyanların bu tür bir kostüme bürünmeleri gerekiyordu. Başları öne eğik bir hâlde melekler gibi huşu içinde ilerliyorlardı. Birkaç gün önce, şeytan gibi sokaklarda cirit attıkları Purim Bayramı'nı unutmuşa benziyorlardı. Bu çirkin ikiyüzlülük İsa'nın ruhunda derin bir tesir bıraktı.

Dua ayininden sonra İsa, Sayda evindeki bazı tanıdıklarına gitti. Cumartesi gününü onlarla sohbet ederek geçirebilirdi. Cumartesi Yahudiler için kutsal Şabat Günü, yani dinlenme ve tatil günüydü. O gün çalışan veya yük taşıyan biri şeriatı ihlal etmiş sayılır, şeriatı ihlal eden de taşlanırdı. Kudüs'ün dar sokaklarında ilerlerken yatağa uzanmış bir felçli gördü. Çaresiz ve ümitsiz bir hâli vardı. Adamın durumu İsa'nın şefkat duygularını harekete geçirmişti. Yaklaştı ve merhamet dolu bir sesle şöyle dedi:

– Kalk, yatağını götür.

Felçli, hayata sanki yeniden dönmüş gibiydi. Organları hareket ediyordu. Yatağını kaldırıp bıraktı. Adam sevinçten uçuyordu. Yatağına oturdu. Sonra kalktı. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Böyle sevinçli bir hâlde yatağını kaptığı gibi yürümeye başladı.

Yahudiler cumartesi günü yatak taşıyan adamı hemen fark ettiler. Öfkeye kapıldılar. Çünkü adam şeriatın emrini gözlerinin önünde çiğniyordu. Şeriatın kuralcılığına sıkı sıkıya bağlı olan Yahudiler cumartesi günü çivili ayakkabı dahi giymez, çiviyi bir yük olarak görürlerdi. Böyleyken bu adam omzunun üstünde nasıl yatak taşıyabilirdi?

Hemen adamın yanına koşup üstüne çullandılar:

– Bugün cumartesi! Yatak taşıyamazsın!

– Fakat beni iyileştiren adam 'Yatağını al git.' dedi.

– Kim o?

– Tanımıyorum ki…

İsa sürekli hareket hâlinde olduğundan bir yerde uzun süre kalmazdı. Bu sebeple adı dillerden düşmese de yüzü pekiyi bilinmezdi. Felçli adam, Yahudilerin elinden kurtulunca doğru mabede gitti ve Allah'a şükretti. Orada kendisini iyileştiren insanı fark etti. Yanına yaklaşınca gerçekten o olduğunu anladı. Onun sırrını gizlemeyip Yahudi din adamlarına gitti. Onlara İsa'yı gösterdi. Böyle bir ihanete gerçekten sık rastlanmazdı.

Yahudilerin muhafızları geldiler ve İsa'yı tuttular. Sonra cumartesi yasağını çiğneme suçuyla yargılamak üzere içeri götürdüler. Orada büyük din adamlarının önüne dikildi. Kendisine Hazreti Musa'nın şeriatını niçin çiğnediğini sordular. O da Allah'ın her gün amelde olduğunu, cumartesi gibi diğer günlerin de Rabbi olduğunu söyledi. Sonra Yüce Allah'ın âlemi altı günde yarattığı ve cumartesi günü dinlendiği yönündeki inanışlarının hatalı olduğunu ortaya koymaya girişti. Bu meyanda Allahuteala'nın âlemi altı günde yarattığını, fakat yorgunluk türü bir şey hissetmediğini söyledi.

Din adamlarının kendisini dikkatle dinlediklerini görünce onları Allah yoluna davet etmeyi uygun görerek şöyle dedi:

– Size hakkı, yalnız hakkı söylüyorum. Sözümü dinleyen ve benimle gönderilene iman edenler için ebedî hayat vardır!

"Ben kendiliğimden hiçbir şey yapamam. İşittiğim gibi yargılarım ve benim yargım adildir. Çünkü gayem kendi istediğimi değil, beni gönderenin istediğini yapmaktır. Eğer kendim için ben şahitlik edersem, şahitliğim geçerli olmaz. Fakat benim için şahitlik eden başka biri vardır. O'nun benim için ettiği şahitliğin geçerli olduğunu bilirim. Siz Yahya'ya adamlar gönderdiniz, o da gerçeğe şahitlik etti. İnsandan şahitlik kabul ettiğim için değil, kurtulmanız için bunları söylüyorum. Yahya, yanan ve ışık saçan bir çıraydı. Sizler onun ışığında bir süre için coşmak istediniz. Fakat benim, Yahya'nınkinden daha büyük bir şahitliğim var. Şu yaptığım işler, beni Rabbin gönderdiğine şahitlik ediyor. Beni

gönderen Rab de benim için şahitlik etmiştir. Siz hiçbir zaman O'nun ne sesini işittiniz ne de şeklini gördünüz. O'nun sözü sizde yaşamıyor. Çünkü O'nun gönderdiği kişiye iman etmiyorsunuz. Kutsal nasları araştırıyorsunuz. Zira bunlarda ebedî hayata sahip olduğunuzu sanıyorsunuz. Bana şahitlik eden de bu yazılardır. Öyleyken siz, hayata kavuşmak için bana gelmek istemiyorsunuz.

Sizi suçlayacağımı sanmayın. Sizi suçlayan, umut bağladığınız Musa'dır. Musa'ya iman etmiş olsaydınız, bana da iman ederdiniz. Çünkü o benim hakkımda yazmıştır. Fakat onun yazılarına iman etmezseniz, benim sözlerime nasıl iman edeceksiniz?"

İsa bunları söyledikten sonra büyük din adamlarının gözleri önünde ayrılıp gitti. İçlerindeki kinden dişlerini sıkarak duruyorlardı. İsa gözden kaybolduktan sonra onu yakalayıp öldürmek için fırladılar. Ama o çoktan gitmişti.

İsa'nın daveti hoşgörü ve güzel sözlerle yayılıyordu. Ancak gücü ellerinde tutan kesimler düşmanlık ve azgınlıklarından ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Onu öldürmek ve Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlardı. Eğer arkasında bir güç olsa Kudüs'te kalıp onların kalelerini sarsmaya devam edebilir, kaba kuvvete kuvvetle mukabelede bulunurdu. Tebliğ ettiği öğretiler kendisini öldürmeye çalışanlarla savaşmasına mani değildi. Nitekim havarilerine yaptığı tavsiyeler arasında şu da vardı:

– Yeryüzüne sulh ve selam yaymak için değil kılıç çekmek için gönderildim.

Fakat o sırada çekeceği bu kılıca sahip değildi. Bu durumda tek çare kalıyordu: Kudüs'ten ayrılmak.

Bu arada Herot tam anlamıyla buhrana girmişti. Gözü baktığı her yerde Yahya'nın gümüş tastaki kesik başını görüyordu. Gökyüzünde, suda, gecenin sessizliğinde yahut gündüzün tam ortasında. O manzara, ister uyusun, ister uyanık kalsın gözünün önünden bir türlü gitmiyordu. Yüce Allah'ın mucizelerle destek-

lediği yeni bir peygamber gönderdiği haberi kendisine iletilince korkuları daha azdı ve çevresindekilere şöyle demeye başladı:

"Bu, boynunu vurdurduğum Yahya olmalı! Bakın ölüler arasından kalkıp geldi!"

Güçlü bir uğursuzluk inancına sahip olması, içindeki bu vesvese ve kuruntuları daha geliştiriyordu. Yahya'nın suçsuz yere akıttığı kanının öcünü almak için geri geldiğini düşünüyordu. Sonunda bu korkulardan iyice yıldı ve bunlara bir nokta koymak için maiyetindekilere yeni çıkan o peygamberi görmek istediğini söyledi. Hakkında İlya, Ermiya, peygamberlerden biri denen bu insanı görmeliydi.

İsa Celil'e dönmüştü. Çok geçmeden İsrailoğullarına büyük müjdeyi taşımaları için gönderdiği havarileri dönmeye başladılar. Gelenler başlarından geçenleri anlatıyorlardı. Fakat genelde heyecan ve coşku yoktu. Bilakis sakin ve hüzünlü bir tonda konuşuyorlardı. Haberleri hiç de iç açıcı değildi. Büyük bir başarısızlık yaşadıkları anlaşılıyordu.

Havariler, Allah korkusu olan temiz insanlardı. Bütün meziyetleri derin bir imana sahip olmalarıydı. Bunun dışında vaaz ve irşat yoluyla insanlara liderlik etmeye uygun değillerdi. Tebliğin yükleri taşıyamayacakları kadar ağırdı. Yüce Allah elçilerini azimet sahibi kimselerden seçerdi.

İsa, sevginin ardından düşmanlığın; başarının ardından öğrencilerinin yaşadığı hayal kırıklığının acısını hissetti. Fırtınalar esmiş, toz duman ayağa kalkmış İsa'nın semasını kara bulutlar sarmıştı. Ümit güneşi görünmez olmuş karanlığın perdeleri sıkıca gerilmişti. İşte o an, almaları gereken çok uzun bir yol olduğunu anladı. Bu yol, dikenler ve tehlikelerle doluydu. Sabra sığındı. Kim bilir belki kutsal vazifesinde muvaffak olur ve Allah'ın ayetlerini İsrailoğullarının hepsine tebliğ edebilirdi.

27

> "Hani havariler de, 'Ey Meryem oğlu İsa! Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi?' demişlerdi. İsa da, 'Eğer müminler iseniz Allah'a karşı gelmekten sakının.' demişti." (Mâide, 112)

Kefr Nahum'da horoz sesleri yükselirken doğu ufkunda beliren açık gümüşi ışık gecenin karanlığını boğmaya başladı. Gökyüzünde parlayıp duran bir tek yıldız kalmıştı. Işık onu bir türlü silemedi. Köpeklerin havlama sesleri sessizliğin perdesini yırtıyor gibiydi. Sabahın ilk nefesleri gayet taze ve güzel kokuyordu.

İsa, sakin göle çıktı. Gölün uzayıp giden yüzeyi cam gibiydi. Zayıf esinti, gölün yüzünde kırışıklıklar meydana getirmeyi başaramamış, geniş hurma yapraklarını dahi oynatamamıştı. Göl, berrak bir mavilikte değildi. Yüzeyin kimi yerlerinde koyu daireler oluşmuştu. Günün doğuşuyla birlikte harekete geçmeye hazırlanan gemiler kıyıda toplanmışlardı.

Bir süre sonra öğrencileri de yanına geldiler. Onlara sessiz ve münzevi bir yere gitmeleri gerektiğini söyledi. Bugün dinî eğitim verecek, kalabalıkların gürültüsünden uzakta, tabiatın sessiz kucağında öğrencilerine Allah'ın ayetlerini belletecekti. Tekneye binerek sabah seferine çıktılar. Genaseret Gölü'nü yararak ilerliyorlardı. Işık hem toprağa, hem de suya akmaya başlamıştı. Kuşlar gökyüzünde uçuşuyor, siyah kartallar şimşek gibi dalıp tekrar göğe çıkıyorlardı. Limanda hayat çoktan başlamıştı. İsa ve

havarileri ıssız ve bitki dokusundan yoksun Battiha düzlüğüne gidiyorlardı. Battiha, uzaktan bakıldığında tabiatın bütün güzelliklerle donattığı bu bölgede, süslerinden arınmış bir zahit gibi duruyordu.

Tekneleri kıyıya yaklaştığında İsa ve öğrencileri yere atladılar. Hafif tümsek bir yere çıktılar. Orada Allah'ın elçisini dinlemeye başladılar. İsa, öğrencilerine Allah'ın emir ve yasaklarını öğretiyordu. Öğrenciler sorularıyla mevzuu genişletiyorlardı. Derken öğrencilerden biri şöyle dedi:

– Musa'nın yazdığı kitapta şöyle yazılıdır: Ahit, İshak Peygamberce yapıldı.

İsa, hüzünlü bir ses tonuyla şöyle dedi:

– Bu yazılı olandır. Fakat Hazreti Musa değil bizim Allah'tan korkmayan hahamlarımız yazmışlardır.

Size hakikati söylüyorum: Eğer siz Cebrail'in sözünü iyice tetkik etseydiniz, bizim Kâtiplerimiz ve din adamlarımızın ne kadar habislik yaptıklarını anlardınız. Çünkü Cebrail şöyle demişti: "Ey İbrahim! Yüce Allah'ın seni sevdiğini bütün âlem bilecektir. Fakat senin O'nu ne kadar sevdiğini nasıl bilecekler? Onun için Allah'a duyduğun sevgiyi gösterecek bir şey yapman gerekir." Bunun üzerine İbrahim şöyle dedi:

– Ben Allah'ın emirlerini işitir, onlara boyun eğerim.

O zaman Allahuteala İbrahim'e şöyle buyurdu:

– Oğlun İsmail'i al ve dağa götür. Onu Allah için kurban et!

Böyleyken İshak nasıl bekar oğlu olabilir. Çünkü İshak doğduğunda İsmail yedi yaşındaydı.

Öğrencileri şöyle dediler:

– Din âlimlerinin hilesi gayet açık görülüyor. Sen bize hakikati söyle. Çünkü biz senin Allah'ın elçisi olduğuna inanıyoruz.

İsa devam etti:

– Size daima hakikati söylüyorum: Şeytan sürekli Allah'ın

şeriatını uygulanamaz hâle getirmek ister. Bu sebeple de necistir. O ve taifesi, şerli riyakârlardır. Asılsız öğretileriyle riyakârlık ederler. Ahlaksızlık ve çirkeflikle kötülük ederler. Onlar yüzünden hak zayi olmuştur. Vay hâline riyakârların...!"

Çok geçmeden insanlar İsa ve havarilerinin yerlerini bulmuş, etrafta birikmeye başlamışlardı. Kısa sürede bütün düzlük kalabalıklarla dolmuştu. İsa ayağa kalkarak vaaz etmeye başladı:

– Allah'ın selamı üzerinize olsun ey İsrailoğulları! Bugün ben, Allah'ın izniyle dünyayı layık olduğu yere oturttum. Hayranlık ve iftihar gerekmez. Evim nerede bilir misiniz?

– Nerede ey Ruhullah?

– Evim mescitler, kokum su, ekmeğim açlık, fenerim geceleri ay, kışın duam güneşin doğduğu yerler, reyhanım toprakta yetişen bakliyat, giysim korunmak, şiarım Rabden korkmak, sohbet arkadaşlarım yoksul ve biçarelerdir. Sabah oldu yoksuldum. Akşam oldu yine yoksulum. Gönlü zengin biri olduğum için önemsemem. Söyler misiniz, benden daha zengin ve kârlısı kimdir?

Bir mümin kalbinde dünya ve ahiret sevgisi bir anda bulunmaz. Tıpkı ateşle suyun aynı kapta bulunmaması gibi. Dünyanın peşinde koşan biri, deniz suyu içen gibidir. İçtikçe susuzluğu daha da artar ve sonunda bu yüzden ölür. Şeytan dünyanın yanındadır. Aklı fikri mal mülktedir. Süsü hevadır. O, ancak arzu ve şehvetlerin doruğa çıkmasıyla kişiye hâkim olur.

Günahını hatırlayıp da gözyaşı döken, dilini muhafaza eden ve evini geniş tutan kişiye ne mutlu!

Kapanıp da nefse masiyet telkin etmeyen ve günah dışında şeylere dikkat eden göze ne mutlu!

Bu sözlerle birlikte insanların yürekleri coşmuştu. Kadının biri haykırdı:

– Ne mutlu seni taşıyan kucağa! Seni emziren memeye ne mutlu!

– Allah'ın kelamını dinleyip onunla amel edene ne mutlu!

İsa vaazına devam etti:

– Size yalnız doğruyu söylüyorum: Firdevs Cenneti'ni isteyen arpa ekmeği yesin, çöplüklerde itlerle beraber uyumak bile çoktur.

Allah'ın zikri dışında fazla konuşmayın. O'nun zikriyle kalpleriniz ürpersin. Unutmayın ki katı kalp Allah'tan uzaktır. Fakat bilmiyorsunuz. Kendinizi Rab gibi görüp de başkalarının günahlarına bakmayın. Onlara bakarken kendinizin de kul olduğunuzu unutmayın. İnsanlar esasen iki zümreye ayrılır: Afiyette olanlar ve sınananlar. Sınanan insanlara karşı merhametli olun. Afiyet ve esenlik sebebiyle de Allah'a hamd edin.

Allah için çalışıp amelde bulunun. Sırf mideleriniz için çalışmayın. Şu kuşlara bakın, gidip geliyorlar: Ne ekim yapıyorlar, ne hasat! Allah hepsine rızk veriyor! Midelerinizin kuşlarınkinden daha büyük olduğunu söylerseniz, o zaman şu yırtıcı hayvanlara ve vahşi eşeklere bakın. Onlar da sadece gidip geliyorlar. Ne ekiyor, ne biçiyorlar! Çünkü Allah onları da rızklandırıyor!

Üç kişiye şaşarım: Ölüm kendisini kovalarken dünyayı isteyen kişi, varacağı menzil kabir olacakken saray inşa eden, cehennem önünde dururken kahkahayla gülen. Hey âdemoğlu çok ile doymaz, az ile de kanaat etmezsin. Seni asla övmeyecek kimseler için servet biriktirirsin!

Sen ancak midenin ve şehvetinin kulusun. Siz akıllı olun da göklerde hazineler edinin. Unutmayın ki kişinin aklı hazinesiyledir.

Hikmeti, ehli olmayana açmayın. Yoksa o hikmete haksızlık etmiş olursunuz. Ehli olandan da men etmeyin. Ona yine zulmetmiş olursunuz. İşler üç kısımdır: Doğruluğu açık olan ki ona tâbi olun. Yanlışlığı açık olan ki ondan sakının. Ne olduğu belli olmayan ki onun bilgisini Allah'a havale edin!

İnciyi domuzlara vermeyin. Çünkü domuzlar inciden hiçbir

şey yapamazlar. Hikmeti de istemeyene vermeyin. Çünkü hikmet inciden daha hayırlı, onu istemeyense domuzdan daha kötüdür!

Siz yeryüzünün tuzusunuz. Eğer siz de bozulursanız. Bir daha deva bulamazsınız!

İsa durup şöyle dikkatle bakınca kalabalıklar arasında Kâtipler ve Ferisîler de olduğunu gördü. Hitabını şöyle sürdürdü:

– Siz ey şer ulemâsı! Dünyayı başlarınızın üzerine, ahreti ise ayaklarınızın altına koydunuz. Sözünüz şifa, ameliniz hastalıktır. Sizin gibisi zakkum ağacına benzer. Uzaktan gören hoşlanır, yiyeni öldürür.

Siz ey şer âlimleri! Cennetin kapıları önüne oturmuş içeri girmiyorsunuz. Fakirlerin girmesine de müsaade etmiyorsunuz. Bilin ki Allah katından insanların en şerlisi, ilmiyle dünyalık peşinde koşan âlimdir.

İsa vaazına devam ediyor, insanlar ara sıra "insanlara gelecek peygamber işte bu." diye mırıldanıp dikkatle dinliyorlardı. Güneş batmaya yüz tutmuş, batıdaki tepelerin ardında kayboluyordu. Fakat kalabalıktan hiç kimsenin yerinden kalkmaya niyeti yoktu. Havariler bakınca, Mesih'i dinlemeye gelen İsrailoğullarının çokluğuna hayran kaldılar. Bu manzara onlara, Hazreti Musa ile Mısır'dan ayrılan dedelerini hatırlatmıştı. Çöl aynı çöl, kalabalıklar aynı kalabalıklar, Allah'ın peygamberi ise işte buradaydı! Peki bıldırcın eti ve helva nerdeydi? Allah, dedelerini gökten indirdiğiyle beslemişti. Peki dedeleri gibi onları da niye beslemiyor, yemek indirmiyordu. Bunun için doğruca İsa'nın yanına gittiler:

– Ey Meryem oğlu İsa! Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi, diye sordular.

İsa, havarilerine sitemkâr bir ifadeyle bakarak şöyle dedi:

– Eğer inanıyorsanız Allah'tan korkun!

Havariler masumane bir şekilde cevap verdiler:

– Tek dileğimiz o sofradan yiyerek kalplerimizin itminan

bulması ve senin bize doğruyu söylediğini yakinen bilerek ona şahitlik edenlerden olmak.

İsa, yanlarından ayrılıp kafasını öne eğdi. Gözlerini yumdu ve Rabbine yakarmaya başladı. O'na şöyle dua etti:

– Allah'ım! Bize gökten bir sofra indir ki evvelimizi de ahirimize de bayram olsun. Senden bize bir işaret olsun. Bizi onunla rızklandır Allah'ım! Çünkü rızk verenlerin en hayırlısı Sensin!

Bu duayı kabul buyuran Rabbi, İsa'ya şöyle buyurdu:

– "Size onu indireceğim. Bundan sonra sizden kim ayetlerimi yalanlarsa ona âlemlerden hiç kimseye etmediği azabı edeceğim!

İsa, bu sofranın inişinin rahmetten ziyade intikam vesilesi olacağını anlamıştı. Hemen havarilerine giderek Allah'ın vahyini bildirdi. Havariler işin vahametini görünce sofra istemekten vazgeçtiler ve şöyle dediler:

– İnsanlar iyice acıktılar. Bari onları gönder de ekmek tedarik etsinler. Çünkü yiyecek bir şeyleri yok.

Öğrencilerinden biri araya girdi:

– Gidip iki yüz altınlık ekmek alalım mı?

İsa karşılık verdi:

– Şu anda kaç ekmeğiniz var. Gidip bakın.

Andrevs bir süre sonra geri döndü ve istenen bilgiyi verdi:

– Sadece bir çocuğun yanında beş arpa ekmeği ve iki balık var.

Mesih şöyle dedi:

– Bırakın insanlar yaslanıp yesinler.

Havarilerin yüzlerini dehşet kaplamıştı. Fakat tek kelime etmediler. Gidip kalabalıkları gruplara ayırdılar.

Herkes parlak elbiseleriyle yaslandığında güzel bir bahçeye saçılmış çiçek öbekleri gibi durdular. İsa, arpa ekmeklerini eline alıp gözlerini semaya dikti. Allah'a yürekten şükretti ve ekmeği bölmeye başladı. Allah onu öyle bereketlendirmişti ki kalabalık-

lar arasında aç kimse kalmamıştı.

Bundan sonra havarilerine tekneye binip gitmelerini ve kendisini orada bırakmalarını emretti. Bu arada diğer insanlar da dağılmaya başlamışlardı. İsa, hepsinden uzaklaşıp inzivaya çekildi. Geceyi Rabbine niyaz ile geçirdiği zaman kendini çok iyi hissediyordu. Çünkü kâinat boyun eğer, onunkiler dışında bütün gözler kapanmış olurdu. Sadece onun gözleri göğe dikilirdi. Onun dili dışında bütün diller de susmuş olurdu.

Gece ibadetinde Rabbine şöyle niyaz ederdi:

– Allah'ım! İstemediğim şeyleri kendimden savamaz, umduğum şeylerin faydasına da malik olamaz oldum. İş artık benim elimden çıktı. Artık tamamıyla amelimin rehiniyim. Benden fakir kimse yok. Allah'ım! Düşmanlarımı bana güldürme. Dostlarıma bana kötülük ettirme. Felaketimi dinimde kılma. Bana merhamet etmeyecek kimseleri de başıma musallat etme!

28

> "Dediler ki: "Rahman oğul edindi." O, (bu yakıştırmadan) yücedir. Hayır, göklerde ve yerde her ne varsa O'nundur, hepsi O'na gönülden boyun eğmişlerdir. Gökleri ve yeri (bir örnek edinmeksizin) yaratandır. O, bir işin olmasına karar verirse, ona yalnızca 'Ol' der, o da hemen oluverir." (Bakara, 116-117)

Gecenin son demleriydi. Rüzgâr esiyor, boşlukta ıslıklar çalıyordu. İsa gark olduğu huşu hâlinde Allah'a dua ediyordu. Dua ve niyazı sona erdiği zaman, kalkıp göle gitti. Kıyıda fırtınanın savurup durduğu tekneleri gördü. Dalgalar gerçekten sert ve yüksekti. Tekneleri öfkeyle kaldırıp sonra hızla yere vuruyordu. Tam bu sırada havarilerinin de dalgalarla boğuştuklarını gördü. Büyük bir dalga onları yutuyordu. Hemen yanlarına doğru koşmaya başladı. Suyun üzerinde gidiyordu.

Dalgayla boğuşan havariler suyun üzerinde yürüyen bir silüet gördüler. Üstünde yarısı etek, yarı rida şeklinde bir giysi vardı. Korkudan kalpleri duracak gibi oldu. Dehşet içinde bağırmaya başladılar. Onu kötü bir ruh sanmışlardı. Sonra kulaklarına o tatlı sesi geldi:

– Korkmayın!

İçleri bir anda huzur ve güvenle doldu. Korkuları dinmişti. Petrus her zamanki atılganlığıyla konuştu:

– Hocam! Eğer sizseniz, emredin de yanınıza geleyim.

İsa emretti:

– Gel. Petrus kalktı ve ayaklarından birini suya koydu. Batmamıştı. Öbürünü koyarken kalbi hızla çarptı. O an yalpaladı ve batmaya başladı. Korkuyla haykırdı:

– Boğuluyorum ey Allah'ın Elçisi! Kurtarın beni!

– Bana elini göster eksik imanlı!

Petrus elini uzatınca İsa onu tutup çıkardı. Güverteye birlikte çıktılar. İsa, teknedekilerin kendisine dehşet içinde baktıklarını görünce şöyle dedi:

– Âdemoğlunun bir arpa tanesi kadar imanı olsa, su üzerinde yürür!

Çok geçmeden fırtına dinmiş, tekne suyun üzerinde doğrularak yolunda ilerlemeye başlamıştı. Mesih, anlatıyor öğrencileri dinliyor, fakat yazmıyorlardı. Çünkü göklerin melekûtu yaklaşmıştı.

Tekne limana vardığında şafak yeni bir günü müjdeliyordu. İsa ve öğrencileri tekneden indiler. İnsanlar onların sağ salim döndüklerini görünce çok şaşırmışlardı. Çünkü öğrencileri, İsa sahilde iken denize açılmış ve fakat fırtınada tekneleriyle savrulmuşlardı. İsa ise sahilde tek başına dua ediyordu. Acaba teknedeki arkadaşlarının yanına nasıl gitmişti? İşte bu sorunun cevabını bir türlü veremiyorlardı!

Kalabalıklar hemen etrafında toplandılar. Onunla birlikte Kefr Nahum Mabedi'ne doğru yürümeye başladılar. Mabette insanlara yemek verileceği haberi bütün şehirde duyulmuştu. İnsanlar gruplar hâlinde gelirken yemek yiyecekleri fikri, muhteris benliklerini gıdıklıyordu. Kalplerinden geçeni görmüşçesine şöyle dedi:

– Size hakkı, yanız hakkı söyleyeceğim. Siz ayet ve mucizelerimi görmek için değil, ekmeği yiyip doymak için peşimden geliyorsunuz!

Sonra onlara şöyle dikkatle baktı. Onları yaşadıkları maddiyattan kurtarıp kendi manevi âlemine yükseltmeyi düşünerek konuştu:

– Çürüyüp gidecek yemek için değil asla bozulmayacak yemek için, yani ebedi saadet için çalışın. İşte Allah'ın mübarek kıldığı yemek de budur.

– Allah'ın görmesi için ne tür amellerde bulunabiliriz?

– O'nun gönderdiği peygambere iman etmekle başlayabiliriz.

– Sana iman edebilmemiz için bize bir mucize göster. Dedelerimiz çölün ortasında kudret helvası yemişlerdi.

İsa kendilerini mana âlemine çekmeye çalışırken onlar maddiyat âleminden bir türlü kopamıyor, bozulup gidecek bir yemekle karınlarını doyurmak istiyorlardı.

– Musa size gökten ekmek indirmedi. Fakat Allah size göklerden hakiki ekmeği verecektir. Çünkü O'nun göklerden inen ekmeği ebedî bir hayat verecektir,

Onun ne kastettiğini anlamamış, ruhlarını değil de karınlarını doyuracak bir ekmek vadettiğini sanmışlardı:

– Bize her zaman o ekmekten ver!

İsa konuşmaya başladı:

– Hayat ekmeği benim. Bana gelen asla acıkmaz, bana iman eden hiçbir zaman susamaz. Fakat ben size dedim ki, 'Beni gördünüz, yine de iman etmiyorsunuz. Allah'ın bana verdiklerinin hepsi bana gelecek ve bana geleni asla kovmam. Çünkü kendi isteğimi değil, beni gönderenin isteğini yerine getirmek için gökten indim.

Yahudiler burada homurdandılar. Çünkü İsa, herhangi bir yiyecek vermeksizin mukaddeslerine dil uzatıyor, Musa'nın dedelerine gökten ekmek vermediğini söylüyordu. Yine de gökten kendilerine birtakım nimetler indireceğini düşünerek sustular. İsa kendisinin "hayat ekmeği" olduğunu söyleyince öfkeleri kaçınıl-

maz olmuştu. İşte bu sebeple inançlarını tenkit eden İsa'ya kızdılar. Kendisinin gökten geldiğine dair söylediği söz, canlarını daha da sıkmıştı. Onlara şöyle dedi:

– Size hakkı, yalnız hakkı söylüyorum. Bana iman eden herkese ebedî hayat vardır. Ben, işte o hayat ekmeğiyim.

Yahudilerin öfkeleri daha da arttı. Onlar gökten inen ve ebedî hayat bahşedecek olan ekmeğin değil midelerini doyuracak ekmeğin peşindeydiler.

İsa, onlara ebediyeti açıklayarak şöyle dedi:

– Atalarınız çölde kudret helvası yediler, yine de öldüler. Hâlbuki gökten inen ekmeği yiyen ölmeyecek.

Onu dinleyen Yahudiler yoksul ve cahil kimselerdi. Verdiği misalleri anlayacak düzeyde bir kültüre sahip değillerdi. Kişiye anlamadığı şeyler söylemek, onun için fitneden başka bir şeye sebep olmaz, aklını daha da karıştırırdı. İşte bu sebeple mabet bir anda karıştı. İsa'yı dinlemeye gelen kalabalık iki gruba ayrılmıştı. Bu iki grup arasında atışmalar ve ağız dalaşı başladı. Kâtipler ve Ferisîler İsa'nın sözlerine itirazlarını yüksek sesle haykırıyorlardı. Hâlbuki onlar Allah Resulü Yahya'yı tasdik etmişlerdi. Onun öğretileri kolaydı ve Yahudi şeriatına aykırı değildi. Musevi şeriatının hükümlerini yıkmaya çalışan, Musa'nın gökten helva indirmediğini söyleyip kendisinin hayat ekmeği olduğunu iddia eden birinin tebliğine inanmayacaklardı.

İnsanlar mabetten dağıldılar. Gayet sinirli ve öfkeliydiler. İsa'nın öğrencilerinden bazıları dahi onu terk etmişlerdi. Onun gökten geldiği sözünü anlamamış ve kabul etmemişlerdi. İsa da havarileriyle birlikte mabetten sessizce ayrıldı. Havarilerinin de sıkıntılı olduklarını hissederek onlara şöyle dedi:

– Her zaman yaşayacak olan ruhtur. Bedeninse faydası yoktur. Size anlatmak istediğim şey, tam olarak hayatın ruhudur. Fakat içinizde iman etmeyen bir grup var.

Tek kelime etmeden yürümeye devam ettiler. İsa, onların

suskunluğundan sıkılmıştı:

– Belki ayrılıp gitmek istiyorsunuzdur.

Petrus donup kalmıştı.

– Ey Ruhullah! Nereye gideriz? Ebedî hayatın sözü sizde iken ve biz de senin Allah'ın Resulü olduğunu bilip iman ettikten sonra nereye gideriz?

Onun bu sözüyle ruhlarındaki sarsıntı bir anda geçti. Yerini tuhaf bir huzur ve güven aldı. İmanlarının daha bir derinleştiğini hissettiler. Yüzlerini semaya çevirerek şöyle dediler:

– Allah'ım! Biz, indirdiğine iman ettik, resule tâbi olduk. Bizi şahitlerle beraber yaz!

29

> "Bir de onlara deniz kıyısındaki şehri(n uğradığı sonucu) sor. Hani onlar cumartesi (yasağını çiğneyerek) haddi aşmışlardı. 'Cumartesi günü iş yapma yasağına uydukларında', balıkları onlara açıktan akın akın geliyor, 'cumartesi günü iş yapma yasağına uymadıklarında' ise, gelmiyorlardı. İşte Biz, fıska sapmaları dolayısıyla onları böyle imtihan ediyorduk." (Arâf, 163)

Kudüs, tam anlamıyla dinî tartışmalara, Heylel ile Şumay'ın taraftarları arasındaki münazaralara, halka daha yakın duran Sadûkilerle, zümreci Ferisîler'in karşılıklı düşmanlıklarına boğulmuştu. Ne var ki İsrailoğulları din adamlarının zincirlerine vurulmuş olarak yaşamaktan dolayı memnundular. Çünkü oturmuş kanaatlerine göre Allahuteala bu âlim ve hahamları dini ve şeriatı muhafaza etmekle şereflendirmişti.

Din adamları ve âlimler halkı sakıncalı hususlar ve haramlarla meşgul ediyor, bu yasakları gruplara ve derecelere taksim ediyorlardı. Örneğin tutuculuğuyla tanınan Şumay, cumartesi günü hasta ziyaretini men ediyor, hatta o gün nefsi ve vatanı müdafaa için olsun el kaldırmayı, silah kullanmayı haram sayıyordu. Âlimler cumartesi günü herhangi bir şeyi taşımayı haram sayarken, kadının elbisesini süslemek için takılan bir broş yahut kumaş parçasını dahi eşya taşımak olarak değerlendiriyorlardı. Bazıları o kadar ileri gidiyorlardı ki kutsal cumartesi günü takma dişleri kullanmayı dahi mahzurlu görüyorlardı.

Bu zevat, halka şirin görünmek için aşırı sade bir hayat sürme, Allah korkusu ve şeriata sahip çıkma gibi meziyetleri öne çıkarmaktaydılar. Hatta Ferisîler arasında "Kanayan Alınlar" isimli bir cemaat, sokaklarda gözlerini o kadar eğerek yürür, kadın görmemeye o kadar dikkat ederlerdi ki bu yüzden çok sık tökezler ve alınlarını duvarlara çarparlardı. Alınlarından akan bu kanı, Hazreti Musa'nın şeriatı uğruna severek akıttıklarını söyledikleri için bunlara "Kanayan Alınlar" adı verilmişti.

Yahudi bilginleri, yaşadıkları ikiyüzlülük ve çifte standardı daha da derinleştirmek üzere şeriatın zahirî hükümlerine birinci derecede önem veriyorlardı. Onun ruhunu riya taşının üzerinde çoktan boğazlamışlardı. Mesela bir Yahudi, cumartesi günü aç kalsa ve yiyecek bir şeyi olmasa, yemek pişirmektense ölmesi daha yeğdi. Çünkü cumartesi yasağını kıran kişinin cezası recm edilmek yani taşlanmakken, açlıktan ölen biri dini uğrunda şehit düşmüş sayılıyordu.

İsrailoğulları Farisîler ile Sadukîler arasındaki düşmanlığın da din ve Talmut uğrunda olduğuna inanıyorlardı. Hâlbuki bu düşmanlığın arkasında zenginliklerin paylaşımı noktasındaki rekabet ve halkın sırtından zengin olma mücadelesinden başka bir şey yoktu. Sadukîler, mabette güvercin satışı tekelini ellerinde bulunduruyorlardı. Allah'a yaklaşma yolunda güvercin kurban etmenin tavsiye edildiği münasebet ve ayinlerin sayısını katlamışlardı. Ferisîler ise rakiplerinin ticaretini sekteye uğratmak için bu münasebet ve ayinlerle mücadele ediyorlardı. Kısacası mukaddes merasim ve ayinler rakip din hamilerinin ellerine düşmüş, birinin yükselttiğini diğeri alçaltmaktaydı.

Cumartesi yasağını delerek din adamlarının eline düşenlerin vay halineydi! Bunlar recm edilerek öldürülmedikçe o ulu insanlar imanlarını tehlikede görmeye devam ederlerdi. Fakat insanlara haram kıldıkları birçok şeyi kendilerine helal kılmışlardı. Bunun için yeni bir kural koymak kadar kolay bir şey olabilir miydi? "Mabette cumartesi (yasağı) olmaz." Böylece orada ateş

yakmaya, kurban kesmeye, çocukları sünnet etmeye ve adak etlerini yemeye devam ederlerdi.

O günlerde mabetin revaklarında bir haber dolaşıyordu: Celil'de yeni bir peygamber çıkmıştı. Yahya gibi, göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeliyor, insanları kurban kesmekten uzak durmaya teşvik ediyordu. Onun ifadesine göre bu hayvanların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşıyordu. O, kullarından sadece takva bekliyordu. İsrailoğullarının pirlerine varis olan, fakat onlar gibi amel etmeyip boğazlarına kadar fesada batan Senhedrin üyeleri hemen ayağa kalktılar.

Çıkan yeni peygamberin İsrailoğullarının gözlerini açarak kendi otoritelerini sarsması, yalan dolan üzerine kurdukları kalelerini yıkmaya çalışması, sahte öğretilerini deşifre ederek menfaat kapılarını yüzlerine kapaması hoşlarına gitmemişti. İnsanların zihinlerinde, kurban kesilmese ve din adamlarının tavassutu olmasa da Allah'ın tevbeyi kabul edebileceği yönünde bir fikir oluşursa ticaretleri alt üst olur, halk gözündeki kutsiyetleri kaybolur ve keselerine akan para nehri kururdu. İşte bu sebeple birkaç mutaassıp Ferisî'yi casusluk etmeleri için İsa'ya gönderdiler. Hazreti Musa'nın şeriatına aykırı bir davranışını gördükleri anda kendisini muhakeme edip öldüreceklerdi. Böylelikle geceleri uykularını kaçıran, gündüzleri akıllarından çıkmayan İsa Mesih tehlikesinden kurtulmuş olacaklardı.

Senhedrin Meclisi, İsa'nın bir açığını bulmak için casuslarını gönderdiği günlerde Herot Antipas da onu saraya çağıran bir davet göndermişti. Elbette tebliğ ettiği davetin esaslarını dinlemek niyetinde değildi. Bu esaslarla fazla ilgili değildi. Herot'un derdi, gece gündüz yakasını bir türlü bırakmayan Yahya'nın hayaletiydi. O kadar ki Yahya'nın mezarından kalkarak kendisinden öç almaya geldiğine inanmaya başlamıştı. Herot, İsa'yı gördüğünde bu endişelerinin biraz olsun hafifleyeceğini düşünüyordu. Fakat İsa, kralın davetini kabul etmedi.

Celil'de kalabalıklar İsa'nın vaazlarını dinliyorlardı. Tabi Kudüs'ün casusları da kalabalık arasında yerlerini almış, İsa'nın açık vermesini bekliyorlardı. İsa konuşmaya devam ediyordu:

– Sizden biri oruç tuttuğu gün saçına sakalına misk sürsün ve dudaklarını silsin ki insanlar onun oruçlu olduğunu bilmesinler. Sağ eliyle verdiğini sol elinden gizlesin. Dua ettiği zaman kapısının perdesini iyice örtsün. Yüce Allah, hamd ve senayı da rızık gibi kısmet ile dağıtır.

İsa vaazını bitirdikten sonra öğrencileriyle birlikte tarlalara doğru gitti. Bir cumartesi günüydü. Havarilerle baş başa kalmış, ders vermeye başlamıştı. Vaazlarında verdiği misalleri anlamayan havarilere onların açıklamasını yapıyordu. Havariler, anlamakta güçlük çektikleri hususları kendisine soruyor, o da gerekli izahatı yapıyordu. Onlar bu halde derse devam ederken Kudüs'ün gönderdiği casuslar biraz uzakta onları gözlüyor, Musevi şeriatını ihlal ettiklerini gösterir bir kanıt yakalamayı bekliyorlardı.

İsa, İsrailoğullarını tek Allah'a; Hazreti İbrahim, İshak, Yakup, Musa ve diğer peygamberlerin davet ettikleri o biricik İlah'a çağırıyordu. Eğer Allah ile beraber başka bir ilaha daha çağırsaydı, Ferisîler bu şirke dayanarak onun katline cevaz verebilirlerdi. Fakat İsa, hemen bütün vaazlarında müjdeci olarak geldiğini, Hazreti Musa'nın şeriatını yıkmaya değil kemale erdirmeye ve daha da perçinlemeye geldiğini vurguluyordu. Dolayısıyla onu dinden çıkma veya zındıklıkla suçlamaları mümkün değildi.

Bu arada havariler iyice acıkmışlardı. Bir tarlaya girip oradan biraz buğday başağı kestiler. Sonra ellerinde ayıklayıp kabuğunu üfledikten sonra yediler. Ferisî casusları İsa'nın öğrencilerinin günah işlediklerini görmüşlerdi. Çünkü hasat yapmak ve buğday dövmek cumartesi yasaklarındandı. Öğrencilerinin buğday başaklarını koparıp öğütmesi, bu haramlar dâhiline girmekteydi. Cumartesi günüyle ilgili dinî bir yasak çiğnenmişti. Bu, dünyayı ayağa kaldırmaya yetecek cesamette bir suçtu.

Ferisîler karga tulumba İsa'ya gittiler. Gayet öfkeliydiler:

– Öğrencilerin cumartesi yapılması haram olan bir fiil işlediler!

İsa, Ferisîlerin zihniyetini anlayabiliyordu. Onlar sadece Tevrat ile hükmeden, onun zahirî hükmünden başka bir şey tanımayan kimselerdi. Mantık ve akıl yoluyla öğrencilerinin masumiyetini ispatlamaya çalışsa, buna kulak tıkayacaklarını ve kendisine sırt çevireceklerini, hatta ısrar etmesi hâlinde kendisini de suçlayacaklarını biliyordu. En doğrusu bu öfkeli gruba bizzat Yahudi peygamberlerinin hayatlarında yaşanan benzer hadiseleri hatırlatmak olacaktı. O da böyle yaptı ve sakin bir ses tonuyla konuşmaya başladı:

– Siz hiç Hazreti Davut ve arkadaşları aç kaldıklarında ne yaptığını okumadınız mı? Nasıl da Allah'ın evine girmiş ve sunak ekmeğini yemişti. Hâlbuki bu ekmeği, ne o ne de yanındakiler yiyebilirlerdi? Çünkü o, sadece mabetteki din görevlilerine mahsus bir rızıktı. Tevrat'ta hiç okumadınız mı, din adamları mabette cumartesi yasağını rahatlıkla delebilirler. Ben de diyorum ki burası mabetten daha ulu bir mekândır. Unutmayın ki cumartesi insan için haram ve mukaddes kılınmıştır. İnsan, cumartesi için haram kılınmamıştır. Günlerin Rabbi olan Allah, elbette cumartesi gününün de Rabbidir!

Ferisîler sustu. Sanki ağızlarına kilit vurulmuştu. Yürekleri kinle dolu hâlde oradan ayrıldılar. İsa bu defa onlara galip gelerek susturmuştu. Fakat bir sonraki sefer kesinlikle mağlup olmayacaklardı. Çünkü peşini asla bırakmayacaklardı. Bir gün muhakkak ellerine düşecekti! O gün ne Tevrat'a duyduğu saygı ne de Tevrat bilgisi onu kurtarmaya yetmeyecekti. Biraz uzaktaki yerlerini alıp o ve havarilerini gözlemeye devam ettiler. İsa'nın yanında kuş uçsa, dikkatlerinden kaçmıyordu.

Güneş batışa geçmiş, batı ufkunda sarı bir kütleye dönüşmüştü. Gönderdiği ışınlarla dünyaya veda ediyor gibiydi. İsa ve havarileri mabete gittiler. İçeri girdiklerinde Kâtipler ve Ferisîlerin

ilk saflarda yer tuttuklarını gördüler. İsa, birkaç adım atmıştı ki hastalığı olan bir usta yanına koştu. Kendisini iyileştirmesi için ayaküstü dil döktü. Bunun üzerine İsa kendisine şöyle dedi:

– Git, mabedin tam ortasında dur.

Adam tam ortaya gitti. Ferisîler ve Kâtipler dikkatle İsa'ya bakıyor, adamı nasıl iyileştireceğini görmek istiyorlardı. Yapacağı şey, cumartesi yasağını delme olarak görülüp aleyhinde kullanılabilirdi. İsa, burnu büyük Ferisîlere dönüp sordu:

– Cumartesi günü hayır işlemek mi helaldir, şer işlemek mi? Bir insanı iyileştirmek mi helaldir öldürmek mi?

Tek kelime etmediler. Bilakis bakmaya devam ettiler. Oraya İsa ile münazarada bulunmaya ve tartışmaya gelmemişlerdi. Geliş nedenleri belliydi: İsa'nın aleyhinde kullanabilecekleri deliller bulmak. Bu delillere dayanarak onu yakalayacak ve Senhedrin'e götüreceklerdi.

İsa, onlara keskin bir bakış yönelterek şöyle dedi:

– Sizden birinin bir koyunu olsa ve cumartesi günü çukura düşse onu kurtarmaz mı?

Ferisîlerden çıt çıkmıyordu. Gözleri üstündeydi. İsa'nın içinde bir öfke peyda olmuştu. Fakat onu bastırarak şöyle dedi:

– Bir insanı kurtarmak, bir koyun kurtarmaktan daha hayırlıdır. Cumartesi günü hayır işlemek de helaldir.

Sonra ustaya döndü ve müşfik bir ifadeyle "Elini uzat." dedi.

Adam elini uzattı. Daha önce tutmayan felçli eli, önceki hâline dönmüştü.

Düşmanlarının yürekleri öfkeyle doluverdi. Başlarını eğdiler ve kendi aralarında istişareye başladılar. Sonunda bu suçu sebebiyle onu öldürmeye karar verdiler. Tam üstüne atlayacakları sırada mabetten ayrılmış olduğunu gördüler. Bir anda sırra kadem basmıştı.

30

> “Yahudiler arasında kimileri vardır ki Allah’ın kelamını tahrif ederler.” (Bakara, 75)

Bir yanda insanlık sevgisiyle yanan, ilahî aşkla tutuşan bir yürekten fışkıran vaazlar ve onları dinleyen inançlı yürekler. Merhamet, af, doğruluk ve ihsan feyzlerine açık insanlar. Diğer tarafta kibir ve kin dolu katı kalpler. İsa, İsrailoğullarını doğruluk ve dürüstlüğe davet ediyor, Musevi şeriatını onlara açıklayarak Allah’ın emir ve buyruklarını yerli yerine oturtarak onlara yeniden ruh kazandırıyordu. İsa’ya inananlar onun öğrettiklerinden istifade ederken, düşmanca tavır sergileyen Ferisîler ve Kâtipler kara cüppeleri ve kilitli kalpleriyle onun bir açığını yakalayarak canını kıymaya çalışıyorlardı.

İsa, öğretiklerinin ışığını çürümüş geleneklerin üzerine tutarak kendilerini dinin bekçiliği görevine atamış kimselerin riyakârlığını gözler önüne seriyordu. O, ruh ve manayı yüceltiyor, insanlara ruhun yaşamaya devam edeceğini, cesedinse çürüyüp gideceğini öğretiyordu. Hâlbuki din adamları mezarları kutsallaştırıyor, onları aşırı süsleyerek ölüleri tazim ediyorlardı. İsa, Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınamasından korkmazken Yahudi din adamları halkın övgüsüne mazhar olabilmek için yaltaklanmaktan çekinmezken İsa, hakkı açıkça söyleyerek onları rahatsız etmekten çekinmiyordu. Ne var ki İsa’yı öldürmelerini gerektirecek bahaneyi bir türlü bulamıyorlardı.

Ferisîler temizliğe itina gösterirlerdi. Yemekten önce ellerini yıkadıkları gibi çarşı pazar dönüşünde de muhakkak ellerini yıkarlardı. Metal kapları herhangi bir necasetle kirlendiği zaman belli kurallara göre temizlerlerdi. Eğer kap seramikse kırıp atarlardı. Temizlikte gerçekten aşırıya kaçar, mabetin altın şamdanlarını dahi yıkarlardı. Ezelî düşmanları Sadukîler bile onlarla alay ederek "Neredeyse güneşi bile yıkayacaklar!" derlerdi.

Ferisîler, İsa ve öğrencilerini bir ziyafete davet ettiler. Ziyafetten sonra dinî konular üzerinde münazarada bulunacaklardı. Ferisîler sofraya oturmadan ellerini yıkadılar. İsa'nın öğrencileri ise ellerini yıkamaksızın öylece oturdular. Ferisîler bunu hemen İsa'ya yetiştirdiler ve kibirli bir eda ile laf attılar:

– Öğrencilerin, büyüklerimizin sünnetlerini niçin çiğniyorlar? Yemekten önce ellerini yıkamadılar.

İsa, böylesine önemsiz şeylere sıkıca sarılanları biraz da alaylı bir ifade ile süzerek şöyle dedi:

– Peki ya siz sünnetinize böyle sıkı sıkıya sarılırken Allah'ın buyruğunu niçin çiğniyorsunuz?

Gözleri bir anda faltaşı gibi açıldı. Ne demek istediğini söylemesini ister gibi baktılar. İsa da meramını söyledi:

– Yoksul çocuklarına "Mabede adak sunun!" diyorsunuz. Onlar da yaşlı anne babalarının maişeti olan az bir dünyalığı adak olarak sunuyorlar. Babaları o birkaç kuruşa ihtiyaç duyduğunda oğulları seslerini yükselterek "Bunlar, Allah'a adanmış paralar, dokunmayın." diyorlar. Böylelikle anne babaları darlık ve sıkıntıya mahkûm hâlde yaşamaya çalışıyor. Hâlbuki Yüce Allah kitabında şöyle buyurmuştur: "Anne babana ikramda bulun." Gördüğünüz gibi, sarıldığınız sünnet yüzünden anne babaları çocukların ikramından mahrum ediyorsunuz.

Sizi gidi yalancılar! Allah bu paraları ne etsin? O, her şeyden müstağni ve sahip olduklarımızın tümünü cömertçe verendir. O,

Hazreti Davut'un ağzından şöyle buyurur: "O öküzlerin ne etleri ne kanları Allah'a ulaşır!"

Ey ikiyüzlüler! Allah'ın kelamını iş görmez kılıp kendi sünnet ve törelerinizi ihya ettiniz. İşaya Peygamber sizinle ilgili ihbarda bulunmuş ve şöyle demişti: "Bu halk, dudaklarıyla beni tespih ederken kalpleri kilitlidir. Bana bâtılı vesile ederek taparlar. Öğretileri de insanlara mahsus öğütlerdir."

Ferisîler sustular. İsa, onlarla ne zaman münazarada bulunsa onları susturmuş, töre ve geleneklerini başlarına yıkmıştı. O konuşunca susuyor, derin bir sessizliğe dalmaktan başka bir şey yapamıyorlardı. Büyük bir âlimin huzurundaki öğrenciler misali küçüldüler. O da öğretmeye başladı:

– Dinleyin ve anlayın! İnsanın ağzına giren şey onu necis kılmaz. İnsanı necis kılan, ağzından çıkandır.

Ferisîler, İsa'nın ne kastettiğini anlamışlardı. Çünkü kültürlü ve bilgili kimselerdi. Onları helak eden gururlarından başkası değildi. Sahip oldukları ilme güvenerek şımaran bu kimseler, İsa'nın tebliğ ettiği ayetlere sırt çevirmekteydiler. İsa ile Ferisîler arasında bunlar olurken, havariler hiçbir şey anlamamışlardı. Bilgi ve kültürlerinin yetersizliği sebebiyle İsa'nın dile getirdiği hikmetli sözün ne kastettiğini idrak edememişlerdi. Bu yüzden onunla baş başa kalabilmek için bekliyorlardı. Ancak o zaman istediklerini sorarak konuşulanları daha iyi anlayabileceklerdi.

Hezimet acısını yüreklerinde hisseden Ferisîler dağıldılar. Havariler İsa'ya gıptayla bakıyorlardı. Ferisîler'e karşı açık bir zafer kazanmıştı. Sevinçli bir hâlde İsa'nın yanına giderek şöyle dediler:

– Ferisîler, söylediklerinizi dinleyince kalkıp gitmekten başka yol bulamadılar.

İsa, her zamanki sakin hâliyle karşılık verdi:

– Allah'ın ekmediği her bitki, er geç sökülür. Onlar kendileri

gibi körlere rehberlik eden körler. Köre rehberlik eden her kör, er geç cehennem çukuruna düşer!

Bu konuşmanın ardından sohbete devam ettiler. Petrus sordu:

– Bize bu misal ile ne kastettiğini açıklar mısın?

İsa, onlara müşfik bir eda ile baktı. Verdiği misalleri anlamasalar da gösterdikleri bağlılığı ve sahip oldukları imanı gerçekten çok seviyordu:

– Anlamadınız mı? Ağza giren her şey insanın karnına girer ve orada işlendikten sonra da çıkar. Hâlbuki ağızdan çıkan, doğrudan kalpten çıkar. Dolayısıyla nefsi kirleten budur. Cinayet, zina, hırsızlık, fisk, küfür ve yalancı şahitlik gibi habis fikirlerin hepsi de kalpten çıkar. Bunlar, insanı kirleten fiillerdir. Hâlbuki yıkanmamış ellerle yemek insanı kirletmez.

İsa'nın dur durak bilmeyen yolculukları devam ediyordu. Şimdi Sur ve Sayda taraflarına gidiyor, yollarda havarileriyle sohbet ediyordu. Bir defasında giderken Kenanlı bir kadın arkasından seslendi.

– Merhamet efendimiz! Davut'un torunu ne olur merhamet! Kızım acı çekiyor.

İsa, dönüp kadına bakmadı. Bu tavrı, kalbinin katılığından değildi. Bilakis feraset bakamından zayıf bulduğu öğrencilerinin zihinlerinde bir şeyin iyi yerleşmesini hedefliyordu. Bu husus onlara defalarca söylemişti. Kenanlı kadın yalvarmaya devam ediyordu:

– Merhamet efendimiz!

İsa kadının yalvarışlarına kulak tıkadı. Çünkü kadın İsrailoğullarından değildi. Havariler, İsa'nın bu tavrına şaşmış kalmışlardı. O, bu kadar katı yürekli ve sert mizaçlı biri değildi. Kadınsa yalvarmaya devam ediyordu:

– Merhamet efendimiz! Davut'un torunu ne olur merhamet! Kızım acılar içinde kıvranıyor!

Havariler iyice bunalmışlardı. İsa'ya:

– Şu kadını gönderseniz, arkamızda sızlanıp duruyor, dediler.

Fakat İsa, onların pek ummadıkları bir cevapla karşılık verdi:

– Ben, sadece İsrailoğullarının kayıp koyunlarına gönderildim.

Havarilerinin zihinlerine sokmak istediği hakikat buydu. Daha önce de kendilerini davetçi olarak göndermeden bunu tembihlemiş ve şöyle demişti:

"Başka ümmetlerin yoluna gitmeyin. Samiriyyelilere ait hiçbir şehre girmeyin. İsrail evinin kayıp koyunlarını aramaya gidin." İsa, sadece İsrailoğullarına gönderilmiş bir peygamber olduğu hakikatini kendilerine bir kez daha hatırlatıyordu.

Kenanlı kadın ayaklarına kapanmış yalvarıyordu:

– Efendimiz, ne olur kurtarın beni!

Kadın, kızının Allah'ın izniyle iyileştiğinden emin olmadan yerinden doğrulmadı. (Bu kıssa Matta İncili'nde anlatılmıştır.)

31

“Allah’ın izni olmaksızın (hiç)bir elçiye herhangi bir ayeti (mucizeyi) getirmek olacak iş değildi. Her ecel (tespit edilmiş süre) için bir kitap (yazı, hüküm, son) vardır. Allah, dilediğini ortadan kaldırır ve bırakır. Kitabın anası O’nun katındadır.” (Rad, 38-39)

Gece ve ağaç secdeye kapanmış, eşsiz bir izzet ve kutsiyetin bürüdüğü kâinat huşu içindeydi. İsa, gözlerini semaya dikmiş Rabbine yakarıyordu. Davetini saran kara bulutlar giderek yoğunlaşıyor, acı düşmanlıklar menfur yüzlerini üstlerine dikiyordu. Gecenin bu ıssız saatinde O’nunla baş başa kalan İsa, her kul gibi yardım ve destek istiyordu.

İsa, insanları güzellikle ve tatlı sözle davet ediyordu. Nazik ve şair ruhlu bir insandı. Gayesi insanlığın saadetini temin etmekti. Müşfik ve merhamet dolu bir yüreğe sahipti. İnsanları üzmekten ve onlara acı çektirmekten ölesiye sakınırdı. Fakat düşmanları ona savaş ilan etmiş, öfke ve nefret ateşini tutuşturmuşlardı. Artık taraflar arasında barışın nefes alabileceği yer kalmamıştı. Bundan sonra düşmanlığa düşmanlıkla karşılık verecek, Allah’ın kendisine verdiği kuvvetle güce güçle mukabelede bulunacaktı. Geçmiş şeriatlar da yeryüzüne zeytin dalları ve tatlı sözlerle kök salmamıştı.

Batılın askerleri ve destekçileri vardı. Bunlar, katı kalpli, günahkâr, hiçbir mukaddes tanımayan kimselerdi. Onların düşmanlık sanatları sınır tanımazdı. Hakkın destekçileri de eğer hak için toplanıp ona arka çıkmaz ve batıla karşı pervasız bir savaş ilan etmezlerse, hak er geç ölecek ve batıl yeryüzünde hükümran olarak kötülük ve fesadın bütün âlemi kaplaması kaçınılmaz olacaktı.

Bu arada günün ilk ışıkları yükselmeye başlamıştı. İsa, yaşadığı huşu hâlinde sanki içine bir güç akıtıldığını hissetti. Allah gerçekten sevginin Rabbi olduğu gibi gücün de Rabbiydi. Onu öyle bir kuvvetle takviye etmişti ki, artık düşmanlarının yüzlerine hakkı rahatlıkla haykırabilir ve onlardan asla korkmazdı. Yüce Allah'ın kendinden önceki peygamberlere de bahşettiği mehabetli kuvvet işte buydu. İsa yerinden kalktı. Havarileri hemen yanına vardılar. Hep birlikte namaza durdular. Namaz sona erdiğinde, göklerin melekûtunu müjdelemek üzere giriştikleri bu davette ikinci bir dönemin; çile, mücadele ve baskı döneminin başladığını hissetmişlerdi.

Kalabalıklar dalgalar hâlinde gelip İsa'yı ihlasla dinlerken Kudüs'ün casusları riya ve nifakları sebebiyle üşengeç bir eda ile geliyor, halktan saygı ve tazim umuyorlardı. Kalpleri kin ve nefret doluydu. Onu dinlerken dahi tek hedefleri, aleyhinde kullanabilecekleri bir hatasını, sürçü lisanını bulmaktı. İsa'nın peygamberliğine şehadet etmek üzere gökten melek inse, ona inanıp teslim olacak değillerdi.

İsa, Rabbinden kendisine vahyedilen yeni hakikati bütün dinleyenlere ilan etti:

– Yanımda olmayan karşımdadır!

İnsanlar bir anda gözlerini ona diktiler. Şaşırmışlardı. O berrak gözlerinde alışmadıkları türden bir kuvvet görünüyordu. Sözlerindeki yumuşaklığa alıştıkları zat, aslan gibi kükremişti. O artık, meydana inen bir savaş adamıydı. İlkeleri uğrunda ya mu-

zaffer olacak ya da canını verecekti,

Onu dinlemeye gelen kalabalığı bir sessizlik bürüdü. Önceleri onun hikmet pınarından yudumlamaya geliyor, içlerini güzel duygularla doldurduktan sonra güvenli bir şekilde evlerine dönüyorlardı. Bunda onlar için herhangi bir zorluk yahut tehlike olmadığı gibi bilakis zevkli bir şeydi. Fakat şimdi kendilerini devlete ve din adamlarının otoritesine karşı mücadeleye davet ediyordu. Bu, tehlikeli ve dikenlerle dolu bir yoldu. Bunca zorluğu gönüllü olarak göze alacak durumda değillerdi. İsa, onlardaki bu havayı sezerek şöyle dedi:

"Ağacı iyi tutarsanız, meyvesi güzel olur, kötü yaparsanız meyvesi de kötü olur. Çünkü ağaç meyvesiyle bilinir. Sizi gidi çıyan evladı! Boğazınıza kadar günaha batmışken insanları nasıl hayır ve iyiliğe çağırabilirsiniz? Ağız kalpte olanı söyler. İyi insan, kalbindeki iyilik hazinelerini çıkarıp arz eder. Kötü de yine kalbindeki kötülükleri çıkarıp söyler.

Bakın size söylüyorum: İnsan, dünyada söylediği her kötü söz sebebiyle kıyamet günü hesaba çekilecektir."

Kalabalık bir anda dalgalandı. Sanki yalnız kulakları tırmalayan bir sese cevap verenler gibiydiler. Bu ses onlara, sevilen birinin sesini; şehit olarak ölen Yahya'nın sesini hatırlatmıştı: "Sizi gidi çıyan evladı!" Bu sesin, onların yüreklerinde büyüleyici bir tesiri vardı. Yahya, Senhedrin Meclisinin kendisini araştırmaya gönderdiği Ferisîlere böyle hitap etmişti. Aynı sitem ve kınama sözünü İsa, Kudüs'ten gelen casuslar için kullanıyordu. Kalabalıklar onun davetiyle etkileşime girdiler. Hamasetlerinin doruğa çıktığı o anda neredeyse kendisinin ve hak dinin düşmanlarına karşı ayaklanmaya hazır olduklarını ilan edivereceklerdi. Orada bulunan Ferisîler halkın içinden geçenleri hissetmişlerdi. Yüreklerde küllerin altından serpilmeye başlayan ateşe serin bir su dökmek istediler:

– Bize bir mucize göster ey İsa!

Yüreklerdeki ateş bir anda sönmüştü. Ferisîlerin talepleri yerindeydi. İsrailoğullarının önceki peygamberleri birçok mucize göstermişlerdi. İsa'nın hastaları iyileştirdiğini, anadan doğma körün gözünü açtığını, ölüleri diriltip alacalıyı iyileştirdiğini duymuşlardı. Fakat hiçbiri gözleriyle bir şey görmemişti. Eğer kendisini izlemelerini, karşısında değil yanında olmalarını istiyorsa Rablerinden bir mucize göstermeliydi. Onu ancak bu şekilde tasdik edebilirlerdi. Kalplerinin itminan bulması da buna bağlıydı.

Gözler açılmış, nefesler tutulmuş, boyunlar uzamıştı. Mekânı derin bir sessizlik ve beklenti havası kaplamıştı. Mucizeler sanki hokkabazların numarası yahut büyücülerin büyüsüydü. Mucizenin ancak Allah'ın izniyle gerçekleşebileceği akıllarının ucundan geçmiyordu.

İsa, cehalet deryasında yüzen kalabalıklara kızgın bir ifadeyle baktıktan sonra şöyle dedi:

– Fena ve günahkâr bir nesil, verilmediği hâlde mucize istiyor!

O anda öfkeli sesler yükselmeye başladı. Ferisîler kalabalıkların az önceki öfkesini söndürmeyi başarmışlardı. Şimdi de onları etrafından dağıtıyorlardı. Onca insan rüzgârın dağıttığı bulutlar misali dağılıvermiş, İsa ve havarilerinden başka kimse kalmamıştı. Kalpler inkisar dolmuştu. Yüzlerde derin bir hüzün kol geziyordu. Ferisîlerden biri çıyan gibi İsa'ya yaklaştı ve ona sevgi göstererek yemeğe davet etti. Samimi biri olsa havarileri de çağırırdı. Fakat o, sadece İsa'yı çağırdı. İsa, gittiği evde kendisine meydan okuyan ve fenalık dolu bakışlarla süzen bir grupla karşılaştı. Oturuşları dahi kibir kokuyordu. Kalplerindeki habis fikirleri simalarından okumak mümkündü. Fakat İsa asla sarsılmadı. Onlar gibi ikiyüzlülük etmedi. Ellerini yıkamaya gitmedi. Doğruca sofraya gidip oturdu.

Ferisîlerin yüzlerini alaycı tebessümler kaplamıştı. İçlerinden biri laf atarak şöyle dedi:

– Yemekten önce ellerini yıkamadın!

İsa, sofraya kurulmuş Ferisîlere şöyle bir göz gezdirdikten sonra konuştu:

– Vay hâlinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Bardağın ve çanağın dışını temizlersiniz, ama bunların içi açgözlülük ve taşkınlıkla doludur. Ey kör Ferisi! Sen önce bardağın ve çanağın içini temizle ki, dıştan da temiz olsunlar. Dıştan insanlara, doğru kişilermiş gibi görünürsünüz ama içte ikiyüzlülük ve kötülükle dolusunuz. Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz nanenin, anasonun ve kimyonun ondalığını verirsiniz de, dinin daha önemli yönleri olan adalet, merhamet ve sadakati ihmal edersiniz. Ondalık vermeyi ihmal etmeden esas bunları yerine getirmeniz gerekirdi.

Vay hâlinize sizin! Havralarda baş köşeye kurulmayı, çarşı pazarlarda selamlanmayı pek seversiniz!

Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz dıştan güzel görünen, ama içi ölü kemikleri ve her türlü pislikle dolu badanalı mezarlara benzersiniz.

O an Nâmusîler olarak bilinen din bilginlerinden biri sinirlendi. İsa'nın nehir gibi akan kınamalarını keserek şöyle dedi:

– Böyle diyerek sen bize de sövüyorsun!

Fakat onun bu itirazı İsa'nın kınama nehrini durduracak değildi. Nitekim daha kuvvetli ve keskin bir dille mutaassıp din bilginlerini de işin içine kattı:

– Vay halinize ey din bilginleri! Ağır ve taşınması güç yükleri bağlayıp başkalarının omuzlarına koyarsınız da, kendiniz bu yükleri taşımak için parmağınızı bile kıpırdatmazsınız. Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Peygamberlerin mezarlarını yaparsınız, doğru kişilerin türbelerini donatırsınız. "Ata-

larımızın yaşadığı günlerde yaşasaydık, onlarla birlikte peygamberlerin kanına girmezdik." diyorsunuz. Böylece, peygamberleri öldürenlerin torunları olduğunuza kendiniz tanıklık ediyorsunuz. Haydi, atalarınızın başlattığı işi bitirin! Allah'ın hikmeti de böyle buyurmuştur: Sizi yılanlar, sizi engerekler soyu! Cehennem cezasından nasıl kaçacaksınız? İşte bunun için size peygamberler, resuller gönderiyorum. Bunlardan kimini öldürecek, kimini yalanlayacaksınız. Böylelikle, doğru kişi olan Habil'in kanından, tapınakla sunak arasında öldürdüğünüz Berekya'nın oğlu Zekeriya'nın kanına kadar, yeryüzünde akıtılan her doğru kişinin kanından sorumlu tutulacaksınız. Size doğrusunu söyleyeyim, bunların hepsinden bu kuşak sorumlu tutulacaktır. Vay hâlinize ey din bilginleri! Sizler marifetin anahtarını elinize aldınız. Fakat ona ne kendiniz giriyorsunuz ne de başkalarının girmesine müsaade ediyorsunuz."

O an Ferisîlerin ve Kâtiplerin öfkesi patladı ve onu öldürmek için ayağa kalktılar. Fakat dışarıda yükselen İsa'nın öğrencilerinin ve taraftarlarının sesleriyle irkildiler. İsa'ya bir kötülük etmeleri hâlinde ona inananların ayaklanmasından korktukları için geri çekildiler. İsa da sofradan kalkarak dışarı çıktı. Ferisîler hınçlarından tırnaklarını kemiriyorlardı.

Bir Ferisînin Allah'ın elçisini tek başına davet etmesi havarileri endişelendirmişti. Gittiği evde düşmanları tarafından kıstırılabilir ve kendisine bir fenalıkta bulunulabilirdi. İşte bu düşünceyle kendilerine inananları da toplayıp Ferisî'nin evinin önünde toplanmışlardı. Uzun süre geçmesine rağmen İsa dışarı çıkmayınca seslerini yükseltmeye başlamışlar, bu sesler de komplocuların emellerine ulaşmalarını engellemişti. İsa, alnı dik bir hâlde evden çıktı.

Dışarıda bekleyen kalabalığı görünce yüreğinde hâlâ yanan öfke ateşinin tesiriyle şöyle dedi:

– Ferisîlerin mayasından yani ikiyüzlülükten sakının! Gizle-

diğiniz açığa çıkacak. Sakladığınız ilan olacaktır. Bugün karanlıkta söylediğiniz her söz yarın aydınlıkta işitilecektir. Sığınaklarda kulaklara fısıldadıklarınız, yarın çatılardan haykırılacaktır!

İsa vaazına devam ediyorken dinleyenlerden biri sözünü kesti:

– Kardeşime söylesen de mirası benimle paylaşsa.

Fakat İsa, yeni bir şeriat tesis etmekle emrolunmuş değildi. O, Hazreti Musa'nın dinini değiştiren bir din de getirmemişti. Bütün yaptığı Allah'ın melekûtunun yaklaştığını müjdelemekti. Bu melekûtta din ve dünya birleşecek, mirası da yine o melekût tanzim edecekti. Bu yüzden adama şöyle cevap verdi:

– Ey kişi! Beni size gönderen Zatı İlahi, hâkim veya miras memuru olarak göndermedi.

Evet, İsa dünya işlerine düzen vermek ve hukuk oluşturmak için gelmemişti. Onun misyonu, bir müjdenin; bir ümit, ebedî saadet ve ulu bir emir müjdesinin taşıyıcılığını yapmakla sınırlıydı.

32

> “Hayır, o (İsa) kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız halis bir kuldur.” (Zuhruf, 58)

Gökyüzü koyu bulutlarla kaplanmış, dünyanın üzerine zifiri bir karanlık çökmüştü. Gemi, karanlık denizde, göz gözü görmeyen karanlıklarda ilerlemeye devam ediyordu. İsa ve havarileri güvertede başları öne eğik otuyorlardı. Gerçekten zayıf bir topluluktular. İnsanların onları kapıp götürüvermesinden korkuyorlardı. Ferisîler Kefr Nahum’da onlara çok baskı uygulamış, nefret ve düşmanlıklarıyla peşlerini bırakmamış, en sonunda Sur ve Saydon gibi putperestlerin beldelerine sığınmak zorunda bırakmışlardı.

İsa ve havarileri bu putperestler arasında güven içinde yaşadılar. Bunlar, kendileriyle aynı inancı paylaşan din adamları, haham ve ruhbanlardan, kendilerini Hazreti Musa’nın mirasının bekçisi olarak tayin edenlerden daha merhametliydiler. Sahip oldukları onca bilgiye rağmen savaştıkları insanın Hazreti Musa’ya kendilerinden daha layık olduğu bir an bile akıllarından geçmiyordu. Çünkü Hazreti Musa gibi o da bir peygamberdi.

İsa, gittiği yerdeki huzur ve rahatlığa bel bağlamadı. Çünkü Yüce Allah onu, davetini tebliğ etmekle görevlendirmişti. Gördüğü baskıdan güven ve huzura kaçması için de seçmemişti. Eğer Cenabı Allah onu, başka milletlere göndermiş olsaydı, gittiği putperestlerin arasında kalır, onları Tevhit nuruna davet eder-

di. Fakat Yüce Allah onu İsrailoğullarına göndermişti. İşte bu sebeple biraz soluklandıktan sonra tekrar gemiye bindi ve Celil'e doğru yola çıktı. Can düşmanı Ferisîlerle tekrar kapışacaktı. Bu defa ya onlar onu yeneceklerdi ya o onları mağlup edecekti.

Kefr Nahum'a uğramadı. Çünkü düşmanları pusuya yatmış, yolunu gözlüyorlardı. Bu sebeple Mecdel'e, sadık mümini Meryem'in şehrine gitti. Orada insanlara vazedip Meryem'in evinde bir süre dinlendi. İsrailoğullarına tebliğde bulunmak için sürekli dolaştığından Mecdelli Meryem'i uzun müddettir görmemişti.

Gemi sahile yaklaştı. Ayakları toprağa değer değmez düşmanlarının kendilerini beklediğini gördüler. Demek ki gittikleri her yerde onları takip ediyor, hareketlerini izliyor ve gittikleri yerleri biliyorlardı.

Bu defa sadece Ferisîler değil, azılı düşmanları Sadukîler de İsa ve havarilerini karşılamaya gelmişlerdi. İki grup, aralarındaki husumeti unutmuş, ciğerlerini yakan nefreti bir kenara bırakarak ortak düşmanlarıyla mücadelede el ele vermişlerdi. Bu tehdidi yani İsa'yı ortadan kaldırdıklarında daha önceki kavga ve husumet günlerine geri dönebilirlerdi. Aralarındaki geleneksel düşmanlık halk üzerindeki otoritelerini, ya da ülkedeki konumlarını asla sarsmıyor, hatta pekiştiriyordu.

İsa'ya besledikleri düşmanlık, inandıkları dini yıkacak bir din getirdiği yahut peygamberlerini inkâr ettiği ya da kendi ilahlarından başka bir ilaha ibadete çağırdığı için ortaya çıkmış değildi. O, asla böyle bir şey yapmamıştı. Bilakis Hazreti Musa'nın şeriatını onlardan fazla muhafaza etmiş, dinî buyruklara onlardan fazla uymuştu. O da kendinden önceki peygamberlerin davet ettikleri esaslara çağırmakta, İsrailoğullarını ıslah etmeye çalışmaktaydı. Onlara dinin sadece nas ve lafızlar değil, aynı zamanda bir ruh olduğunu hatırlatmaktaydı. Fakat onlar buna rağmen kendisine düşmanca duygular beslediler. Ona karşı ağız birliği ettiler.

Çünkü İsa'nın davet ettiği esaslardan biri de insanların vasıta olmaksızın da Allah'a yaklaşabilecekleriydi. İnsanların bu esası benimsemesi Ferisî ve Sadukîlerin sosyal mevkilerini kaybetmeleri anlamına geldiğinden yetim ve dulların mallarını yemelerini sağlayan uygulamalar son bulur, maddi ve manevi otoriteleri sarsılırdı. Netice itibarıyla şu an yaşadıkları zengin ve müreffeh hayat standartlarını kaybederlerdi.

İnsanlar İsa'nın çevresinde toplandılar. Tam onlara vazedecekken Ferisîlerden biri şöyle dedi:

– Bize gökten bir mucize indirmedikçe sana asla inanmayacağız!

Biriken kalabalık da bu isteği destekleyince İsa'ya hüzün çöktü. Yüzünden canının sıkıldığı belli oluyordu. Derin bir nefes aldıktan sonra acı bir ses tonuyla şöyle dedi:

– Bu kuşak neden mucize isteyip duruyor. Hakikati söylemem gerekirse, bu kuşağa hiçbir mucize gösterilmeyecektir!

Hâlbuki onu dinlemeye gelen kalabalıklar şimşekler çaktırıp yıldırımlar yağdırmasını yahut gökten bir sofra indirmesini, ya da kudret helvası ve bıldırcın etiyle beslenmeyi istiyorlardı. İsa, yüzünü batıya doğru çevirdi. Orada Allah'ın mucizesini gördü. Güneş, bir kan denizinde batıyordu. Bu mucizeye bakmalarını istedi. Fakat onlar İsa'ya sırt çevirdiler. O da başı eğik bir hâlde gemiye geri döndü. İnsanların, davetine yüz çevirmesine canı çok sıkılmıştı.

Güneş ufukta alçalırken İsa ve havarilerini taşıyan gemi çoktan demir almıştı. Deniz suyu, batan güneşten aldığı renkle erguvana boyanmıştı. Suyun üzerinde bir süre daha yüzen güneş, çok geçmeden tamamen suya batıp gitmişti. Artık gemiye sessizlik ve karanlık hâkimdi. Rüzgârın hışırtısı ve kürek sesleri dışında hiçbir şey duyulmuyordu.

Gecenin karanlığında gözüne bir an Kefr Nahum'un silüeti çalındı. En güzel hatıralarını yaşadığı o şehir... Daveti ilk kez ora-

da doğmuştu. Geleceğe dönük ümit telkin eden o müthiş doğum orada yaşanmıştı. Fakat o doğuş ne kadar da kısa bir zaman dilimine yayılmıştı! Direniş ve muhalefet bulutları bir anda üstlerine çökmüş, onunla inananlar arasına kalın bir perde gibi gerilmişti. Kalbi hâlâ Kefr Nahum için çarpıyor, ruhu onun kıyılarını özlüyordu. Bedenindeki her hareket, Kefr Nahum Tepeleri'nin eteklerini arzuluyordu. O mübarek topraklarda İsrailoğullarından nice insanlara vaaz ve nasihatte bulunduğunu da hatırlamıyordu.

O an, bir zamanlar kendisi için çok değerli bir şehrin enkazı üzerinde duran biriyle aynı duyguları yaşıyordu. Yüreği hasret ve özlem doluydu. Neredeyse gözlerinden yaşlar boşalmaya başlayacaktı. Düşmanları fırsat verseler, Kefr Nahum Mabedi'ne gider, orada vaazlarına başlardı. Ancak Ferisîler ve Sadukîler el ele vermiş yolunu gözlüyorlardı.

Karanlık, güzel kıyıya ulaştığında gemi hâlâ denizdeki yolculuğuna devam ediyordu. Nihayet Beyt Sayda'ya vardıklarında demir attılar. İsa ve havarileri şehirde yürümeye başlayınca binaların neredeyse tamamının Roma'dan ödünç alındığını fark ettiler. Burada bir gün ya da daha kısa bir süre kaldıktan sonra yola çıktılar. İrbad'a vardılar. Yolculuk sırasında İsa arkadaşlarına dönerek:

– Halk benim kim olduğumu biliyor mu, diye sordu.

Havarilerin yüreklerini bir sızı kapladı. Gerçekten de gidip gelirken onca vaaz verdiği kimse onu tanımıyorlardı. Bir süre sustular. Aslında bu sessizlik konuşmadan daha acıydı. Nihayet kendisine şöyle dedi:

– Bir kısmı senin için 'Yahya' diyor. Bir kısmı ise 'İlya' diyorlar. Üçüncü bir kısım ise senin peygamber olduğun görüşünü benimsiyorlar.

Bu ne acı bir şeydi. O insanların esenlik ve refahı için çırpınırken, onlar kendisini tanımıyorlardı bile! Havarilerine sordu.

– Peki siz ne diyorsunuz?

Petrus her zamanki sabırsızlığıyla atıldı:

– Sen Mesih'sin!

Ferisîler, Kâtipler ve Sadukîler, İsa ile savaşlarında tek bir cephe oluşturmuşlardı. Kin ve nefretlerinin dozu giderek artıyordu. Girdiği her şehirde onu kovalıyorlardı. Onun İsrailoğullarının peygamberlerinden veya davetçilerinden bir peygamber veya davetçi olduğunu sanıyorlardı. Fakat taraftarlarının onun hakkında "Mesih" dediklerini duyunca düşmanlık ateşleri birden alevleniyor, içlerindeki nefret koruna üfürülmüş gibi oluyordu. İsa, yeni düşmanlar icat etmekle değil, davetini tebliğ etmek, her gün daha fazla sayıda insana ulaştırmakla ilgiliydi. Bunu başarmaya da başlamıştı. Nitekim havarilerine bunu tembih ederek:

– Mesih olduğumu kimseye söylemeyin, demişti. Havariler de bu sırrı içlerinde saklamaya başlamışlardı.

33

"Musa, bizimle buluşma vakti için toplumundan yetmiş adam seçti. Şiddetli sarsıntı onları yakalayınca Musa şöyle dedi: Rabbim! Dileseydin, onları da beni de daha önce helak ederdin. İçimizdeki beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi helak mi edeceksin? Bu iş senin imtihanından başka bir şey değildir. Onunla dilediğini şaşırtır, dilediğine yol gösterirsin. Sen bizim Velimizsin. O halde affet bizi, acı bize. Sen affedenlerin en hayırlısısın." (Arâf, 155)

Giden günün ardından gece yeniden çökmüştü. Kumlar, güneşin yüklediği sıcaklığı üstlerinden atmışlardı. Ay, ışığını cömertçe akıtıyordu. Yayılan ışık her yeri, denizleri ve dağları dahi kaplamış, kâinata eşsiz güzellikte bir mintan giydirmişti.

Harmon Dağı bütün haşmetiyle yükseliyordu. Civarda onunla boy ölçüşebilecek başka bir tepe yahut dağ yoktu. Yüce Allah ona, tamamen buzdan oluşan pırıl pırıl bir taç bahşetmişti. Harmon Dağı, her zaman iftihar ettiği bu tacı yaz-kış başından çıkarmazdı.

Dağın etekleri türlü güzelliklerin arzı endam ettikleri bir serencamdı. Rengârenk çiçekler, ağaçlar, en tatlı nağmelerle öten kuşlar, bereketli zirveden abı hayat taşıyan küçük pınarlar… Harmon, hayallerin beslendiği bir ilham kaynağıydı. Nice şaire güzelliği hissetme ve yaşama noktasında ilham vermişti.

İsa, Petrus, Yakup, ve Yuhanna gecenin sessizliğinde yola çıktılar. Harmon Dağı, ay ışığı altında şiirsel bir güzelliğe bürünmüştü. Bu manzara karşısında duyguların harekete geçmemesi imkânsızdı. Dağa tırmanmaya başladılar. Yeşil düzlükleri, rengârenk tarlaları geçerken ciğerlerini en güzel ve taze çiçek kokularıyla dolduruyorlardı. Buz serinliğinin nemlendirdiği bu güzel kokulu hava, ruhlarını coşkuyla dolduruyordu. Bu ortam onlara öyle tesir etmişti ki iç dünyalarının kapıları açılırken kalpleri ortama hâkim olan havanın tat ve esenliğinden müstefit olmuştu.

Yollarına devam ettiler. Sanki her şey susmuş gibiydi. Kendi ayak seslerinden başka bir ses duyulmuyordu. Hazreti Musa ve kavmi Allah'ı görmek ve kalplerini pekiştirmek için Sina Dağı'na çıktıkları gibi İsa ve havarileri de Rableriyle buluşmaya gidiyorlardı.

Dağın yüksek bir noktasına kadar tırmanmaya devam ettiler. Orada Petrus, Yakup ve Yuhanna durdular. İsa, tırmanmaya devam etti. Uzaktan görüntüsü, parlak buz kütlesine vurulmuş siyah bir silüet gibi duruyordu. O da zirvede durdu ve gecenin bu ıssız vaktinde kah secde ederek, kah kıyamda durarak Rabbine dua ve niyazda bulundu. Bütün dileği onlardan rahmetini esirgememesiydi. Bir an bütün arz göklerin vahyini karşılamaya hazırlanır gibi oldu. Hava durulmuş, huşu, sükûn ve esenlik dolmuştu.

Petrus, Yakup ve Yuhanna'nın gözleri daha fazla dayanamayıp uykuya teslim olmuştu. İçinde bulundukları güzellik onları uykuya teşvik etmişti. Sürekli devam eden bir yolculuğun ardından güzel rüyalarla süslü bir uyku kadar arzu edilen bir şey olamazdı. Üç havari, dualarını bitirdikten sonra yeşil çimenlere uzanır uzanmaz derin bir uykuya dalmışlardı.

İsa dışında herkes uykudaydı. Onun gözleri gökte asılı, gelecek hikmeti yudumlamayı bekliyordu. Rabbinin vahyi ve manevi takviyesi ile kuvvet bulmayı umuyordu. Ruhu o kadar saflaşmıştı ki Harmon Dağı'nın zirvesindeki buz kütlesinden bile daha saf ve duru hâle gelmişti. İçi tuhaf bir huzur ve itminan ile dolmuştu. İşte o an, Allah'a olabilecek en yakın noktada olduğunu hissetti.

Gökten göz alıcı bir ışık düştü. Dağ, bu ışığın nuruyla kaplandı. Parıltısı o kadar kuvvetliydi ki uykudakiler dahi gözlerini açarak yerlerinden fırlamışlardı. İsa'nın bir ışık hüzmesi içinde parıldadığını gördüler. Dehşete kapılmışlardı. Işık giderek güçleniyor ve gözlerini kaplıyordu. Bu ışığa artık ruhları da dayanamaz olmuştu ve bir titremeye yakalandılar. Çok geçmeden de bayılıp düştüler. Yüce Allah kulu İsa'ya sükûnet yüklü bir nur göndermiş ve havariler bu nurun şiddetine dayanamamışlardı.

Havariler bir süre bu şekilde şuurları kapalı olarak kaldılar. Ta ki İsa, yanlarına indi ve onları ayıltarak teskin etti. Korkularının yersiz olduğunu söyleyerek öğrencilerini sakinleştirdi. Havariler, az önce şahit oldukları hadiseden sonra ona daha fazla saygı göstermeye başladılar. Çünkü Tevrat'ta yıllardır okudukları şeyin bir kez daha tekerrür ettiğini görmüşlerdi. Hazreti Musa'ya gönderilen sekine misali bir sekinenin gönderilişine tanıklık etmiş ve aynı Hazreti Musa'nın yanındakiler gibi düşüp bayılmışlardı.

Dağdan suskun bir şekilde indiler. Gece yaşadıkları gerçekten tuhaf bir hadiseydi. Bütün benliklerini ve akıllarını tesiri altına almıştı. Neden sonra İsa onlara şöyle tembihte bulundu:

– Gördüklerinizden hiçbirini başkalarına anlatmayın.

Böyle bir tembihte bulunma sebebi, diğer havarilerinin o üçünü çekememeleri ve bu yüzden aralarına husumet ve düşmanlığın girmesi korkusuydu. Yüreklerinin kin ve nefretle dolması, sıkıntılarını daha da arttırırdı. Hâlbuki o, havarilerinin kendisine temiz bir yürekle gelmesini istiyordu. Ferisîler, Sadukîler ve Kâtipler arasındaki düşmanlık ona fazlasıyla yetiyordu.

O gece üç havarisi, Yüce Allah'ın İsrailoğullarına gönderilecek son peygamberin kendisini olduğunu açıkça göstermişti. Bütün müjdeler, onun büyük bir peygamber olduğunu işaret ediyordu. Bu gece büyüklüğü tescillenmiş ve Yüce Allah ona, Hazreti Musa'ya lütfettiği nimetin aynını lütfetmişti.

Birden akıllarına Ferisîler, Sadukîler ve Kâtiplerin itirazları

geldi. Bunu ona sormak istediler. Fakat artık ondan çekiniyorlardı. Kendilerine ne kadar da müşfik yaklaşsa ve büyük kalbini onlara açsa da artık eskisi gibi akıllarına gelen her şeyi sormaya cesarete edemiyorlardı. Nitekim bu düşünceyi de zihinlerinin bir kenarına atıp sessizlik içinde dağdan inmeye devam ettiler.

Yol uzundu. Ortalığı derin bir sessizlik kaplamıştı. Sadece düşünüyor, tefekkür ediyorlardı. Akıllarına onun davetine inanmayanların itirazları geldi. Canlarını sıkan bu fikri daha fazla bastıramadıkları için konuşmaya başladılar:

– Din adamları neden önce İlya'nın gelmesi gerektiğini söylüyorlar?

Yahudiler arasında yaygın olan inanca göre İlya, ölüler arasından kalkacak ve içinde sekine ve Hazreti Musa ile Harun'a ait bazı yadigârların bulunduğu Mukaddes Tabut'u İsrailoğullarına geri verecekti. Peygamber Molahay, Rabbinin dilinde şöyle demişti: "Bakın size Rabbin, büyük Ggün'ün gelmesinden önce İlya Peygamberi gönderiyorum."

Beklenen, Mesih İsa olduğuna göre daha öncesinde İlya neden gelmemişti?

İsa gayet sakin bir şekilde cevap verdi:

– İlya önce gelir ve her şeyi iade eder. Fakat size dediğim gibi, İlya geldi, ancak onu tanımadılar. Ona dilediklerini reva gördüler.

Biraz sustuktan sonra ekledi:

– İnsanoğlu da aynı şekilde onların elinden acı çekecektir.

Acaba bununla yaşadığı sıkıntıları mı kastediyordu, yoksa yakın gelecekte karşılaşacağı çok daha büyük sıkıntıları mı haber veriyordu?

Öğrencileri kendisinden önce gelen İlya'nın kim olduğunu sormak istediler. Fakat İsa'nın mehabeti, dillerini kilitlemişti. Sus pus oldular. İsa'nın Yahya'yı kastettiğine inanıyorlardı. O olmalıydı. Bir süre önce gelerek göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeleyen Şehit Yahya!

34

> "Cumartesi, ancak onda ihtilafa düşenlere (farz) kılındı. Şüphesiz Rabbin, onların ihtilaf ettikleri şeyler hakkında kıyamet günü aralarında hükmedecektir." (Nahl, 124)

Filistin'deki bütün Yahudi köy ve kasabalarında, tabi ki Kudüs'te bir nida yükseliyordu: "Dağlara çıkın. Murta dalı, hurma yaprağı, turunç dalı, söğüt dalı ve bulabildiğiniz başka dallar toplayın da çardaklar kurun!" Yüce Allah, kendilerini Mısır'dan çıkarması ve aşağılayıcı azaptan kurtarması sebebiyle İsrailoğullarına üç bayram farz kılmıştı: Pesah Bayramı, Şavuot (Haftalar) Bayramı ve Sukot (Çardaklar) Bayramı.

Teşrin yani ekim ayının on beşinci günü Yahudiler harmanlarını ve meyve sıkma tezgâhlarını toplar, kadın erkek, genç yaşlı boş araziye çıkarlar. Orada çardaklarda kalır ve kurbanlarını keserler. Günlerini neşe ve eğlenceyle geçirirler. Hasat bayramı olarak da bilinen bu günler sona erince tekrar evlerine dönerler.

Bu bayram döneminde imkânı olanlar Kudüs'e gider ve oradaki ayine katılırlardı. Birkaç gün Kudüs çevresine kurulmuş çardaklarda yaşarlardı. O yıl da insanlar Kudüs'e gitmek üzere hazırlanmışlardı. Kalabalıklar Kudüs'te toplanmaktaydı. Nihayet bayram günü geldi. Topluca Süleyman Mabedi'ne gittiler. Davullar çalarken yürekler hamasetle doluyordu. Mabetteki davul, zafer marşını çalıyordu. Sonra ayin başladı. Cemaat topluca zikre başladı: "İşit ey İsrail! İlahımız bir tek ilahtır!" Büyüklerin duala-

rına küçükler "Âmen!" diyerek cevap vermekteydiler. Okuyucular kalkıp Tevrat'ı okuyorlardı. İlk gün kurban yerinde tam on üç öküz kesildi. Musevi şeriatı bayram günleri boyunca yetmiş öküz kurban edilmesini emrederdi. Kesilen kurban sayısı her gün bir adet eksiltilerek kesilmeye devam ederdi.

Ayinden sonra mabetten çıkıp çardaklarına gittiler. O yılki Sukot bayramına katılanların seslerini kısarak konuştukları tek konu, hahamları ve din bilginlerini kaygılandıran İsa idi. Birbirlerine "Neredeymiş? Gelmeyecek mi?" diye soruyorlardı. Bu bayram, insanlara tebliğde bulunmak üzere Kudüs'e gelmesini bekliyorlardı. Fakat bayramın birinci günü geçmiş, İsa görünmemişti. İnsanlar iki gruba bölünmüşlerdi. Kimilerine göre İsa, salih bir insandı. Kimilerine göre ise, herkesi yoldan çıkaran bir bozguncuydu.

Tabi herkes fısıltıyla konuşuyordu. İsa hakkında konuşurken seslerini yükseltmekten korkuyorlardı. Senhedrin Meclisi üyelerinin onaylamadıkları bir hususu açıkça dile getirmek, vahim sonuçlara yol açabilir, din adamlarının hışmına uğrayabilirlerdi.

Bütün dinî bayramlar gibi Sukot Bayramı da şükür ve ibadete tahsis edilmiş bir bayramdı. Fakat geçen zaman içinde bu mübarek bayram, gayri meşru zevklerin tadıldığı bir münasebete dönüşmüştü. Genç kızlarla erkekler ayışında koklaşıp fısıldaşırken iç gıcıklayıcı müzik sesleri gecenin sessizliğini ve ortamın manevi havasını bozardı. Beyinler bir tür sarhoşluğa kapılarak kendilerinden geçerlerdi. Bayrama katılanlarda bulunması gereken haya ve vakardan eser kalmamış, Sukot Bayramı da birçok dinî gün gibi hürriyetin ve sınırları aşmanın sembolü hâline dönüştürülmüştü.

Bayramın ilk birkaç günü geçmiş, Ferisîler, Kâtipler ve Sadukîler, İsa'nın bayram yerine gelerek keyiflerini kaçırmayacağından neredeyse tamamen emin olmuşlardı. Fakat sevinçleri kur-

saklarında kalacaktı. Çünkü İsa Kudüs'e gelmişti. Şehri dolduran kalabalıkların arasından geçerek ilerliyordu. Kimse onu tanımıyordu. İsmini hemen herkes biliyordu. Ancak şahsen fazla tanınmıyordu. Sokakları dolduran binlerce insandan ayırt edilmesini sağlayacak bir nişanesi de yoktu. Basiret sahipleri dışında insanların manevi büyüklüğünü görebilecek kimse de kalmamıştı. İsa, serbest bir şekilde mabede kadar gitti. Orada davullar çalıyor, Tevrat okunuyordu. Bir süre sonra mabedin revaklarından birinde durdu ve insanlara hitap etmeye başladı. İnsanlar kısa sürede başına toplanmaya başladılar,

Düşmanlarının neşesi bir anda kedere dönüşmüştü. Bayram günlerinin, gönüllerince geçeceğini düşünerek keyif sürerken bir anda her şey altüst olmuştu. İsrailoğulları dalga dalga İsa'nın bulunduğu revaka akıyor, söylediklerini takdirle dinleyerek şöyle diyorlardı:

– Ne güzel şeyler söylüyor! Heylel okulu ile Şumay okulunun fikirlerini uzlaştırmış gibi görünüyor!

– Tahsil görmediği hâlde bu kadar bilgiyi nasıl öğrendi acaba?

– Nasıralı İsa değil mi bu?

– Nasıra'dan düzgün bir şey çıktığı görülmüş mü ki?

İsa, onların fısıltılarının ve kafalarından geçenlerin farkındaydı:

– Tahsilime gelince bana değil, beni gönderene aittir. Nefsinden konuşan, nefsinin tazim edilmesini ister. Kendisini gönderenin şanının yüceltilmesini isteyen var ya, işte doğru söyleyen odur.

Ferisîler öfke kıvılcımlarının fışkırdığı gözlerle hemen yanına koşturdular. Gözleri onlara takılınca şöyle dedi:

– Beni neden öldürmek istiyorsunuz?

İsa, ölümden korkuyor değildi. Ancak getirdiği davetin yeryüzünde kök salmasını istiyordu. Davetini tebliğ etmek için fazla

zamanı olmadığını biliyordu. Taraftarları genellikle anlattıklarını etraflıca anlayabilecek seviyede bilgili kimseler değillerdi. Hemen hemen verdiği her misalde ne kastettiğini sorma ihtiyacını hissediyorlardı. Bu sebeple bu daveti onlara emanet edemiyordu. Ferisîler ona hayran kalabalıkların ayaklanmasından korktular. Çünkü bu kalabalıkların ayaklanması, hiç de zor olmayıp anlık bir hadiseydi. Ferisîler şaşırmış gibi görünerek karşılık verdiler:

– Seni cin çarptı herhalde. Seni öldürmeyi kim ister ki?

İsa, cumartesi yasağını deldiği delilini kullanacaklarını biliyordu. Ellerinde başka bir delil yoktu. Cumartesi yasağını delişinin gerekçesi olarak şunları söyledi:

– Musa size sünneti verdi. Sünnet, Musa'dan değil atalar yani İbrahim, İshak ve Yakup'tandır. Sizler çocukları cumartesi günü sünnet ediyorsunuz. İnsan cumartesi günü sünnet olmayı Hazreti Musa'nın şeriatını çiğnemek olarak görmüyorsa, aynı gün bir hastayı iyileştirdiğim için mi bana kızıyorsunuz? Ne olur zahirle hüküm vermeyin. Adil hüküm verin!

Onun bu sözleri üzerine Kudüs halkından bir grup şöyle dediler:

– Bu zatı mı öldürmek için arıyorlarmış?

İsa konuşmaya devam etti:

– Ben kendiliğimden gelmiş değilim. Bilakis Hak tarafından gönderildim ki çoğunuz O'nu bilmezsiniz!

Mutaassıp Yahudiler o an ayaklandılar. Kendilerinin Allah'ı en iyi bilen millet olduklarına inanıyorlardı. Nâsıra'dan gelen bir yabancı, kendilerini Allah'ı bilip tanımamakla suçluyordu. Küfür ve nankörlükle itham ediyordu. Onu yakalamak için üstüne koştular. Fakat İsa bir anda gözlerinden kayboldu. Artık onu göremiyorlardı. O, düşmanlarının ellerinden her zaman kurtulabilirdi. Tutucu grubun şaşkınlığı yüzünden okunuyordu. Mırıldandılar:

– Bu apaçık bir büyü!

İsa oradan çardakların bulunduğu yere gitti. Günahkâr bir topluluk, fısk kokan bir gürültü, ahlaksız kahkahalar, fuhşu teşvik eden müzik ve şarkılar. O mukaddes bayram yeri, putperestlerin her türlü rezaletin sergilendiği eğlence yerlerinden birine dönüşmüştü. Ferisîler, Sadukîler ve Kâtipler çardakların arasında huşu içinde ve sessizce dolaşıyorlardı. Sanki mukaddes bir mabette zikir hâlindeymiş gibi vecd içinde dolanıyorlardı.

Biri dahi olup bitene itiraz etmiyordu. Tüm bu yaşananlar sanki Hazreti Musa'nın şeriatını rencide etmiyor, ayaklar altında çiğnemiyordu da İsa mabette kalkıp bir tek Allah'a ibadete davet ettiği zaman şeriat tehlikeye giriyordu. Sonra onu öldürmek için bahaneler bulmaya çalışıyor, davetinden kurtulmanın hesaplarını yapıyorlardı. İsa'nın halkı onların etrafından dağıtmaya, ellerindeki maddi ve manevi yetkileri söküp almaya geldiğini düşünüyorlardı.

Ertesi sabah davullar çalıp kurbanlar kesildikten ve dualar edildikten sonra İsa bir kenara oturup insanlara vaaz vermeye başladı. Dünkü hadiseden dolayı korkmuş görünmüyordu. Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınamasından korkacak değildi. Onun tek derdi Allah'ın emirlerini bütün İsrailoğullarına duyurmaktı.

Bir ara başını kaldırdığında kalabalıkların bir kadını iterek geldiklerini gördü. Kadın elleriyle yüzünü ve saçlarını gizlemeye çalışıyordu. Zillet içinde durup başını öne eğdi. İsa'nın şefkat hisleri hemen harekete geçmişti. Ferisîler, İsa'ya doğru gelerek duygusuz bir ses tonuyla şöyle dediler:

– Bu kadını zina hâlinde yakaladık. Hazreti Musa'nın şeriatı onun recm edilmesini emrediyor. Sen ne dersin?

Esasen bu şeriat işlemez haldeydi. Yahudi din adamlarının başı İsrailoğullarının Romalıların izinden gitmeye başlamasıyla birlikte bu cezayı uygulanamaz hâle getirmişti. Romalılara özenen Yahudiler arasında zina ve fuhuş giderek artıyor, recm cezası

uygulanamıyordu. Ferisîler bunu bilmelerine rağmen İsa'yı zor duruma düşürmek için böyle bir soru sormuşlardı. Eğer kadını salıvermeleri gerektiğini söylese Yahudi şeriatı adına ona karşı çıkacak, şeriatlarını yıkmaya gelen zındıkla mücadele ettiklerini söyleyerek üzerine yürüyeceklerdi. Eğer recmedilmesini emretse, bu defa da recm cezasını yürürlükten kaldıran resmî otoriteye karşı çıkmış olacaktı.

İsa başını kaldırmadı. Böylesine günahkâr kimselerin suç ve günahı belirlemekle mükellef hâkimler konumunda olması çok ağrına gidiyordu. Zina eden kadına saygı duymuyordu. Fakat onu zina ile suçlayanların da recm etme hakkına sahip olmadıklarını düşünüyordu. Hepsi pisliğe batmış durumdaydılar. Şu anki görünür öfke ve duyarlılıkları da tamamen rol icabı ve ikiyüzlülüklerinin eseriydi. Neden sonra doğruldu ve parmağıyla yere şöyle yazdı:

– İçinizden günah işlememiş birileri onu taşlasınlar!

Gözlerinde nifak ve riya perdesi bir anda yırtılmış, işledikleri günahlar gözlerinin önüne serilivermişti. Hepsi de nasıl bir fısk ve fücur batağında olduklarını biliyorlardı. Utançtan alınları yere düşmüş, başları eğilekalmıştı. Birer ikişer İsa'nın etrafından dağılıp gittiler.

İsa, başı öne eğik hâlde beklerken kadın utanç içinde titreyerek duruyordu. İsa kalkıp baktı. Kadın mabedin ortasında tek başına kalakalmıştı!

– Seni getirenler neredeler? İçlerinde seni cezalandıran oldu mu?

– Hayır efendimiz!

– Ben de seni cezalandırmıyorum. Şimdi git ve bir daha günah işleme!

Kadın eteklerini sürüyerek gitti. İsa da onun arkasından Kudüs'ü dolduran kalabalıklara davetini tebliğ etmek üzere dışarı çıktı. Ertesi gün insanlar sabah erkenden kalktılar. Herkes

bayramlıklarını giymişti. Ellerinde hurma liflerinden yapılmış sarmaşıklarla mabede gidiyorlardı. Bayramın son günü merasimi başladı. Sabah takdimesi mabetteki yerine konduktan sonra büyük bir haham altından bir ibrik aldı. Kalabalık bir konvoyun önünde yürüyerek mabetten ayrıldı ve Sion Dağı'na gitti. Orada Şiloha'nın bereketini umarak huşu içinde üç yudum içti. Aynı konvoy daha sonra geri döndü. Haham yürürken mukaddes borazanlardan nağmeler yükseliyordu. Herkes sevince boğulmuş ellerinde sarmaşıklarla ilerliyordu. Haham, elindeki suyu gümüş bir kaba döktü. Başka bir kaba da şarap döktü. Bu sırada cemaatten zikir sesleri yükselmeye başladı. Bu zikir, Mezamir'in sahibi Hazreti Davud tarafından okunmuş bir zikirdi:

övgüler sunun Rabbe
övgüler sunun, ey Rabbin kulları
Rabbin adına övgüler sunun
şimdiden sonsuza dek
Rabbin adına şükürler olsun
güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar
Rabbin adına övgüler sunulmalı
Rab bütün milletlere hâkimdir
ihtişamı gökleri aşar
var mı ilahımız Rab gibi
yücelerde oturan

Merasim bitinceye kadar bu zikri tekrarlamaya devam ettiler. Merasim sona erince İsa kalktı ve:

– Susayanlar varsa bana gelsinler. Kana kana içsinler. Kitapta da yazdığı gibi bana iman edenlerin karınlarından taze su nehirleri akar!

Bu söz, İsrailoğulları için yeni bir söz değildi. İsa'nın Tevrat'tan böyle iktibaslar yaparak konuşması onları sevindiriyor, Musevî şeriatını kaldırmak için gelmediğini teyit ediyordu. Se-

vinçli ortamda aralarında konuşmaya başladılar:

– Bu gerçek bir peygamber.

– Evet, Mesih bu.

– Mesih Celil'den mi gelecekti?

Kâtipler, onun Hazreti Davud'un neslinden olacağı ve onun şehri olan Beytüllahim'den çıkacağını söylediler.

Kalabalığın arasına karışan Ferisîler ise kalplerini onun aleyhine çevirmeye çalıştılar. Gerçekten de kısa sürede bunu başardılar. Az önce İsa'ya sevgiyle bakanlar mabedin sağında solunda homurdanmaya başlamışlardı. Ferisîlerin başını çektiği bir grup İsa'yı yakalama üzere hareket geçtiler. Fakat bulamadılar. Hiç kimseye görünmeden oradan ayrılmış, kalabalığı şaşkınlık içinde bırakmıştı.

Akşam fenerler yakıldı. Mabetten yükselen ışık, neredeyse şehri aydınlığa boğuyordu. Leviler revaka giden merdivenlerin üzerine dizilmiş, basamak ilahilerini okuyorlardı:

dikerim gözlerimi dağlara, bana yardımın geldiği yerlere
yardımım gökleri ve yeri yaratan Rab katından gele
içi geçmez seni koruyanın
ne içi geçer ne uyur İsrail'i koruyanın

Ferisîler ve halk fenerlerin etrafında neşeyle raks ediyorlardı. İsa orada da ayağa kalktı ve onları Hakk'a davet ederek şöyle dedi:

– Ben âlemin nuruyum. Bana tâbi olan karanlıkta yürümez. Aksine hayat boyunca nuru olur.

Ferisîler:

– Sen kendin için tanıklık ediyorsun, tanıklığın geçerli değil, dediler.

İsa onlara şu karşılığı verdi:

– Kendim için tanıklık etsem bile tanıklığım geçerlidir. Çün-

kü nereden geldiğimi ve nereye gideceğimi biliyorum. Oysa siz nereden geldiğimi, nereye gideceğimi bilmiyorsunuz.

Siz insan gözüyle yargılıyorsunuz. Ben kimseyi yargılamam. Ama yargılasam bile benim yargım doğrudur. Çünkü ben yalnız değilim, ben ve beni gönderen Allah, birlikte yargılarız.

Şeriatınızda da, 'İki kişinin tanıklığı geçerlidir.' diye yazılmıştır. Kendim için tanıklık eden bir ben varım, bir de beni gönderen Allah benim için tanıklık ediyor.

İbrahim'in çocukları olsaydınız, İbrahim'in yaptıklarını yapardınız. Ama şimdi beni Allah'tan işittiği gerçeği sizlere bildireni öldürmek istiyorsunuz. İbrahim bunu yapmadı.

Öfkeleri iyice artmıştı. İsa, kendilerini İbrahim'in çocukları olmamakla suçluyordu. Hâlbuki onların bütün övünçleri, o büyük peygamberin soyundan geliyor olmaktı. Hınçlı bir ifadeyle şöyle dediler:

– Biz zinadan doğmadık. Bir tek rabbimiz var, o da Allah'tır.

– Gerçekten Allah Rabbiniz olsaydı, beni severdiniz. Çünkü ben Allah'tan çıkıp geldim. Kendiliğimden gelmedim, beni O gönderdi. Söylediklerimi neden anlamıyorsunuz? Benim sözümü dinlemeye dayanamıyorsunuz da ondan. Siz babanız İblis'tensiniz ve babanızın arzularını yerine getirmek istiyorsunuz.

Ben gerçeği söylüyorum. İşte bunun için bana iman etmiyorsunuz. Hanginiz bana günahlı olduğumu kanıtlayabilir? Gerçeği söylüyorsam, niçin bana iman etmiyorsunuz? Allah'tan olan, O'nun sözlerini dinler. İşte siz Allah'tan olmadığınız için dinlemiyorsunuz.

– Sen, cin çarpmış bir Samiriyelisin demekte haklı değil miyiz?

İsa buna şöyle cevap verdi:

– Beni cin çarpmadı. Ben Rabbimi onurlandırıyorum, ama siz beni aşağılıyorsunuz. Ben kendimi yüceltmek istemiyorum, ama bunu isteyen ve yargılayan biri vardır. Size doğrusunu söyle-

yeyim, bir kimse sözüme uyarsa, ölümü asla görmeyecektir."

Yahudiler:

– Seni cin çarptığını şimdi anlıyoruz, diyerek devam ettiler. İbrahim öldü, peygamberler de öldü. Oysa sen, 'Bir kimse sözüme uyarsa, ölümü asla tatmayacaktır.' diyorsun. Yoksa sen babamız İbrahim'den üstün müsün? O öldü, peygamberler de öldü. Sen kendini kim sanıyorsun?

İsa şu karşılığı verdi:

– Eğer ben kendimi yüceltirsem, yüceliğim hiçtir. Beni yücelten, 'İlahımız' diye çağırdığınız Rabbimdir. Siz O'nu tanımıyorsunuz, ama ben tanırım. O'nu tanımadığımı söylersem, sizin gibi yalancı olurum ama ben O'nu tanırım ve sözüne uyarım. Dedeniz İbrahim günümü göreceği için sevinçle coşmuştu. Gördü ve sevindi.

Yahudiler duyduklarına iyice kızmışlardı. İsa onları Allah'ı bilmemekle suçluyordu. Bir de Hazreti İbrahim'in bu gününü görerek sevindiğini söylüyordu. Alaylı bir ifadeyle sordular:

– Daha elli yaşında bile değilsin. İbrahim'i de mi gördün? dediler.

İsa cevap verdi:

– Size doğrusunu söyleyeyim, İbrahim doğmadan önce ben vardım dedi.

O zaman İsa'yı taşlamak için yerden taş aldılar. Kendilerine İblis'in çocukları diyen, Allah'ı bilmemekle suçlayan peygamberi recm ederek öldüreceklerdi. Fakat İsa sırra kadem basmıştı. Aralarından yürüyüp gitmiş, ancak hiçbiri kendisini görememişti. Hemen kötüleyici sesler yükseldi:

– Bu bir büyücü!

– Evet, apaçık bir büyü!

35

> “Rahman çocuk edindi.” dediler. Andolsun siz, çok çirkin bir şey ortaya attınız. Bundan dolayı neredeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak ve dağlar parçalanıp çökecek!” (Meryem, 88-90)

İnsanlar, mabete toplanmışlardı. Günlerden cumartesiydi. Mabedin kapısında görme özürlü bir adam oturmuş dileniyordu. Gözler ona dikilirken akıllardan şu soru geçiyordu:

– Acaba bu mu, yoksa anne babası mı bir günah işlediler de böyle görme özürlü oldu?

İsa onu görünce yüreği şefkatle doldu. Akıllardan geçen soruya şöyle cevap verdi:

– Ne kendisi ne de anne babası günah işledi. Allah’ın işleri onun hayatında görülsün diye görme özürlü olarak doğdu. Beni gönderenin işlerini vakit daha gündüzken yapmalıyız. Gece geliyor, o zaman kimse çalışamaz. Dünyada olduğum sürece dünyanın ışığı benim.

Sonra yere tükürdü, tükürükle çamur yaptı ve çamuru adamın gözlerine sürdü. Adama:

– Git, Şiloha havuzunda yıkan, dedi. Adam Sion Dağı’na gitti ve oradaki Şiloha havuzunda yıkandı. Daha önce hiç görmediği bir dünyayı görüyordu. Gökyüzü, ağaçlar, tepeler, ışık, güzellikler ve parıltılı bir manzara. Kalbi heyecandan küt küt atar-

ken gözlerinden sevinç gözyaşları dökülüyordu. Ellerini kaldırıp yaşlarını sildi. Fakat ellerini hemen çekti. Çünkü daha önce hiç görmediği dünya ile gözlerinin arasına hiçbir engelin girmesini istemiyordu.

Adam, Mabedin önünde her zaman oturduğu yere dönüp oturdu. Bu arada ayin sona ermiş insanlar çıkıyorlardı. Görme özürlüye baktıklarında zihinlerinden yine aynı soru geçti:

– Acaba ne günah işledi de böyle görme özürlü olarak doğdu.

Adamın gözlerinin gördüğünü fark edince şaşıp kaldılar:

– Oturup dilenen adam değil mi bu, dediler.

Kimi, "Evet, odur" derken kimi de "Hayır, fakat ona benziyor." dedi.

– Öyleyse kendisine sorun, dediler.

Adamın yanına yaklaşıp gözlerine ne olduğunu sorduklarında şöyle cevap verdi:

– İsa bana gözlerimi geri verdi!

– Ne zaman?

– Bugün.

– Cumartesi günü mü?

Cemaat, inananlar ve inanmayanlar olarak ikiye bölündü. Eski körü alıp mabede götürdüler. Ferisîlerin revakına girip şöyle dediler:

– Bu adam, İsa'nın kendisini bugün iyileştirdiğini söylüyor!

Senhedrin üyeleri adama bakarak sordular:

– Nasıl gördün?

Adam cevap verdi:

– İsa gözlerime çamur sürdü, sonra Şiloha'da yıkandım Birden ne göreyim gözlerimdeki perde kalkıyor ve dünya bütün güzelliğiyle karşımda duruyor. Tam hayal ettiğimi gibi, parlak ve harika bir dünya. İnsanların görmesi ne güzel bir şey!

Ferisilerin bazıları:

– Bu adam Allah tarafından gönderilmiş değildir, çünkü Cu-

martesi günüyle ilgili buyruğa uymuyor, dediler.

Başkaları farklı düşünüyordu:

– Günahkâr bir adam nasıl böyle mucizeler yapabilir?

Böylece aralarında ayrılık doğdu. Eskiden kör olan adama yine sordular:

– Gözlerini açtığına göre, onun hakkında sen ne diyorsun?

Adam gayet heyecanlı bir ifadeyle cevap verdi:

– O bir peygamberdir!

İçlerinden biri haykırdı:

– İnanmayın şuna! O da onun öğrencilerinden biri. Sizi birbirinize düşürmeye çalışıyor!

– Ailesini çağıralım!

Senhedrin üyeleri görme özürlü adamın ailesinin çağrılmasını istediler. Titreyerek gelen anne babaya sordular:

– Bu sizin oğlunuz mu?

– Evet.

– Kör mü doğmuştu?

– Evet.

– Peki, şimdi nasıl görüyor?

Adamın annesiyle babası şu karşılığı verdiler:

– Bunun bizim oğlumuz olduğunu ve kör doğduğunu biliyoruz. Ama şimdi nasıl gördüğünü, gözlerini kimin açtığını bilmiyoruz, ona sorun. Ergin yaştadır, kendisine sorun.

Adamı ikinci defa çağırdılar. Meclise girdiğinde şöyle dediler:

– Sana görme gücünü geri veren şu adamın günahkâr biri olduğunu biliyoruz.

Adam alaycı bir ifadeyle karşılık verdi:

– Onun günahkâr olup olmadığını bilmiyorum. Bildiğim bir şey var, kördüm, şimdi görüyorum.

O zaman ona:

– Sana ne yaptı? Gözlerini nasıl açtı, dediler.

Adam cevap verdi:

– Size demin söyledim, ama dinlemediniz. Niçin yeniden işitmek istiyorsunuz? Yoksa siz de mi onun öğrencileri olmak niyetindesiniz?

Adama söverek:

– Onun öğrencisi sensin! Biz Hazreti Musa'nın öğrencileriyiz. Allah'ın Musa'yla konuştuğunu biliriz. Ama bu adamın nereden geldiğini bilmiyoruz, dediler.

Adam onlardan korkmaksızın şu karşılığı verdi:

– Şaşılacak şey! Nereden geldiğini bilmiyorsunuz, fakat gözlerimi o açtı. Allah'ın, günahkârları dinlemediğini biliriz. Allah, kendisine tapan ve isteğini yerine getiren kişiyi dinler. Dünya var olalı, bir kimsenin doğuştan kör olan birinin gözlerini açtığı duymadık. Bu adam Allah tarafından gönderilmiş olmasaydı, hiçbir şey yapamazdı.

Günahla suçlanmak ağırlarına gitmişti. Ferisîler öfkeyle kükrediler:

– Çıkarın şunu! Günahlar içinde doğmuş bir de bize ders vermeye kalkıyor!

Ferisîler, Yüce Allah'ın, babaların günahlarını oğullarından çıkardığına inanırlardı. Bir adam eğer kör olarak doğmuşsa, babasının suç ve günahları sebebiyle onu kör eden Allah'tan başkası değildi. Böyle bir günah keçisi, nasıl olur da ulu Senhedrin üyelerinin basiretlerini açmaya yeltenirdi? Buna yeltenen kimsenin cezası, aşağılanmış olarak kovulmaktan başka bir şey olamazdı.

İsa adamı kovduklarını duydu. Onu bularak:

– Sen Allah'ın elçisine iman ediyor musun, diye sordu.

Adam karşılık verdi:

– Efendim, o kimdir? Şimdi nerededir?

İsa:

– Onu gördün. Şimdi seninle konuşan odur, dedi.

Adam İsa'yı o an tanımıştı. Yıllar sonra görmesini sağlayan büyük insan oydu. Senhedrin üyelerinin karşısında "peygamber" dediği kimseye elbette iman edecekti. Onun telkinine fırsat vermeden iman etti. Gözlerini göğe dikerek imanını ilan etti. Allah'a şükrediyordu.

Ferisîler adamla İsa'nın bir köşede konuştuklarını görünce hemen koşturup kulak misafiri oldular.

İsa, adama şöyle dedi:

– Ben, görmeyenlerin görmesi, görenlerin kör olması için geldim.

Ferisîler hemen atıldılar:

– Belki bizler de körüzdür!

İsa onlara döndü:

– Görme özürlü olarak doğanı kınamamak gerekir. Asıl kınanması gereken günahların köreltti̇ği kimselerdir.

Rüzgâr havada ıslıklar çalarken İsa oradan ayrıldı. Fakat söylediği sözler Ferisîlerin kulaklarında rüzgârın uğultusundan daha şiddetli bir yankı bırakmıştı. O uzaklaşırken Ferisîler şaşkın bir hâlde ona bakıyorlardı: "Bir günahkâr mıydı bu adam, yoksa gerçekten âlemlerin Rabbinin elçisi mi?"

İsa, insanlardan uzaklaşıp Allah'a dua ve niyazda bulunmaya başladı. Rabbine yakarırken bir yandan da insanların durumunu düşünüyordu. Onlara kimi zaman açık, kimi zaman gizli davette bulunmuş, tebliğ faaliyetini gece gündüz devam ettirmişti. Fakat çabalarının karşılığı inkâr ve kibirlenmeden başka bir şey olmuyordu. O, onları Allah'a çağırırken, onlar kendisini dalaletle itham ediyorlardı. Ruhunu hüzün kaplamış, yüreğine ağır bir tasa çökmüştü.

Bir ara Kudüs'ten ayrılmayı düşündü. Ferisîlerin, Sadukîlerin ve Kâtiplerin düşmanlığı gerçekten acıydı. Fakat bir süre daha

mabede giderek davet ve cihadını orada sürdürmeyi uygun gördü. Çünkü davetini orada bulunan haham ve bilginler kabul ettiğinde bütün İsrailoğulları kabul ederlerdi. Kudüs'ün katı kalbinin yumuşaması, bütün kalplerin yumuşaması anlamına gelirdi.

Mabede gitti ve insanları davete başladı. Cemaat kısa sürede etrafina toplanmıştı. Konuşmasına başladı:

– Size doğrusunu söyleyeyim, koyun ağılına kapıdan girmeyip başka yoldan giren kişi hırsız ve haydutur. Kapıdan giren ise koyunların çobanıdır. Kapıyı bekleyen ona kapıyı açar. Koyunlar çobanın sesini işitirler, o da kendi koyunlarını adlarıyla çağırır ve onları dışarı götürür. Kendi koyunlarının hepsini dışarı çıkarınca önlerinden gider, koyunlar da onu izler. Çünkü onun sesini tanırlar. Bir yabancının peşinden gitmezler, ondan kaçarlar. Çünkü yabancıların sesini tanımazlar.

İsa onlara bu örneği anlattıysa da, ne demek istediğini anlamadılar. Meraklı gözlerle ona baktılar. Yüzlerindeki ifadeden vaziyeti anlayınca açıklamaya başladı:

– Size doğrusunu söyleyeyim. Ben koyunların kapısıyım. Bir kimse benim aracılığımla içeri girerse kurtulur. Girer, çıkar ve otlak bulur. Hırsız ancak çalıp öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim. Ben iyi çobanım. İyi çoban, koyunları uğruna canını verir. Koyunların çobanı ve sahibi olmayan ücretli adam, kurdun geldiğini görünce koyunları bırakıp kaçar. Kurt da onları kapar ve dağıtır. Adam kaçar. Çünkü ücretlidir ve koyunlar için kaygı duymaz. Ben iyi çobanım. Benimkileri tanırım. Allah beni tanıdığı, ben de Allah'ı tanıdığım gibi, benimkiler de beni tanır. Ben koyunlarımın uğruna canımı veririm. Bu ağıldan olmayan başka koyunlarım var. Onları da getirmeliyim. Benim sesimi işitecekler ve tek sürü, tek çoban olacak. Canımı, tekrar geri almak üzere veririm. Rabbim bu yüzden beni sever.

Bu sözlerden dolayı Ferisîler yine rahatsız oldular. İçlerinden

bir grup şöyle haykırdı:

– Cin çarpmış birinin hezeyanları bunlar. Onu niye dinliyorsunuz?

Başka bir grup ise farklı düşünüyordu:

– Bunlar, cin çarpmış bir adamın sözleri olamaz. Hem cin, körlerin gözlerini açabilir mi?

Mabette bulunan kalabalık bir kez daha dalgalandı. Ortalık birbirine girdi. İsa bu mücadelenin semeresini görmek için bekledi. Hadisenin üzerinden zaman geçti. Önceleri şiddetli olan tartışmalar giderek zayıfladı ve sonunda kendi kendini tüketen bir ateş gibi sönme kıvamına geldi. Sanki birileri ortalığa soğuk su dökmüştü. İnsanlar çevresinden dağılıyorlardı. İsa mabette tek başına kalmıştı.

Başı öne eğik ve mahzun bir hâlde yürüdü. Yokuş yukarı çıkıyordu. Nihayet şehrin surlarından uzaklaştı ve Zeytin Dağı'nın zirvelerine ulaştı. Orada durdu ve dönüp Kudüs'e bir veda bakışı yolladı. Ciğeri yanıyordu. İçini hüzün kaplamıştı:

– Ah Kudüs! Ah Kudüs!

Ah peygamberler öldüren, nebiler taşlayan şehir!

Evlatlarını, bir tavuğun civcivlerini toplaması gibi toplamak istedim. Fakat istemediler, yüz çevirdiler.

İşte evin yıkılmaya mahkûm!

Sonra dağdan inmeye başladı. Gerçekten çok kederliydi. Kudüs ona sırt çevirmiş, davetine kulak tıkamış, hem yalanlamış, hem düşmanca tavır sergilemişti. Başı öne eğik, gözlerinden yaşlar akarak yürümeye devam etti…

36

"Sana söylenen şeyler, senden önceki elçilere söylenenden başkası değildir." (Fussilet, 43)

İsa, Yahudiye'ye veda ettikten sonra Sâmire'yi geçti. Yakup Kuyusu'nda dinlenmek için mola verdi. Fakat bu defa orada, din konusunda kendisiyle münakaşa eden, peygamber atalarının bu dağda secde ettiklerini, oysa Yahudilerin Kudüs'te secde etmek gerektiğini iddia ettiklerini söyleyen bir kadın yoktu. İnsanların her yer ve mekânda secde edebilecekleri günün yaklaştığını müjdelediği o kadın orada değildi. İsa, düşünceleriyle baş başa kalmıştı. Bunlar genelde iç açıcı düşünceler değildi. Kudüs halkı kendisine sırt çevirmiş, ısrarlı daveti sadece kaçmalarına sebep olmuştu. Nâsıra'da inkâr edilmişti. Davetinin en çok ilgi gördüğü Celil bölgesinde dahi, Ferisîlerin mucize talepleri yüzünden insanlar soğumuş, yüzlerini ekşitmişlerdi. Ferisîler gökten şimşek ve yıldırımlar indirmesini istemişlerdi. Sanki gökler, İsa'nın emrindeymiş gibi. Sanki o da kendileri gibi bir insan değilmiş gibi. Oysa onlardan tek farkı vahiy gelmesi ve Yüce Allah'ın dilediği vakitlerde kendisini mucizelerle desteklemesiydi. Allah'ın izni olmadıkça hiçbir peygamber mucize gösteremezdi.

İsa, uzun uzadıya düşündükten sonra Celil'e gitmeye karar verdi. Genaseret Gölü'nü mavi bir göz gibi gördü. Serçeler ve türlü kuşlar, ölümsüz nağmeleriyle havada cıvıldaşıyorlardı. Otlaklar parlak ve yemyeşildi. Güller, al yanaklar gibi, nergisler

gözler gibi, ağaç dalları uzun saçlar gibi salınıyorlardı. Erkekler hummalı bir gayret içinde, ovanın zenginliğini limanda demirlemiş tekne ve gemilere taşıyorlardı. Vergi memurları, bir yandan tartıyor, bir yandan yokluyorlardı. Bütün bunlar İsa'ya sevimli gelen sahnelerdi. İçi bir anda coşkuyla doldu. Fakat bu coşkusu kısa sürede buharlaşıp gitti. Çünkü Kudüs'te muhatap olduğu düşmanları Ferisîler ve Sadukîlerle konuşmalarındaki saflığı bulandırmaksızın buranın temiz kalpli cahilleriyle görüşmesi mümkün değildi.

Gölün kıyısında yürürken insanlar onu fark ettiler. İşlerini bitirmeden hemen yanına gitmek ve etrafını çevirip anlatacaklarını dinlemek istediler. Fakat çavuşları onları bundan men edince işlerinin başına döndüler. Bu arada havarileri ve taraftarları ona koşmuş, o tatlı kaynaktan akan duru suyu yudumlamaya başlamışlardı. Onlar bu şekilde sohbet ve ders yaparken yüzlerinden düşen bin parça olan bir grup geldi. İsa onlara merakla bakınca geliş sebeplerini bildirdiler:

– Plates mabette Celillileri katletti. Onların kanı kurbanlarının kanlarına karıştı.

Yahudiler, kişinin başına gelen her musibetin işlediği bir günah sebebiyle olduğuna inanıyorlardı. Buna göre, Plates o Celillileri öldürdüğüne göre, onlar yüce Allah'a karşı büyük bir günah işlemiş o da mabette katledilmelerine imkân vermişti. Sonra İsa'nın görüşünü dinlemek üzere sustular. İsa şöyle dedi:

– Öldürülen bu Celillilerin, diğer Celillilerden daha günahkâr oldukları için mi böyle bir ölümü hak ettiklerini zannediyorsunuz? Ben söyleyeyim: Kesinlikle hayır! Eğer tevbe etmezseniz, hepiniz helak olursunuz. Şiloha'da üstlerine burcun devrilerek ölümlerine sebep olduğu on sekiz kişinin bütün Kudüs halkı içinde en çok günah işleyenler olduğunu mu sanıyorsunuz? Elbette hayır! Eğer tevbe etmezseniz helak olursunuz.

Ardından misaller vermeye başladı:

– Adamın birinin incir ağacı vardı. Birkaç yıl meyvesini alamadığı incir ağacına yine gelmiş ve meyve vermediğini görünce bahçıvana şöyle demişti:

– Üç yıldır bu ağaçtan incir almaya geliyorum, her defasında ellerim boş dönüyor. Bu ağacı kes.

Bahçıvan şöyle dedi:

– Efendimiz! Onu bu yıl da bırakın. Ben bakayım, toprağını değiştirip gübre vereyim. Eğer meyve verirse bırakırsınız. Yoksa ben yine keserim.

Dinleyenlerin gözbebekleri büyümüştü. Verdiği bu misalin yorumunu sormadılar. Acaba öğrencileri bu misali niçin verdiğini anlamışlar mıydı? Yüce Allah'ın kuluna daima mağfiret dilemesi ve tevbe etmesi için mühlet verdiğini idrak etmişler miydi? Yoksa hiçbir şey anlamayıp utanç belasına mı susmuşlardı?

Kalabalıklar yine İsa'ya meyletmişler, Ferisîler de onların bu Peygamber'e kapılmasından endişe duymaya başlamışlardı. Hakikati gizlemek için nifak ve maharetle örttükleri perdeleri İsa yırtıp atabilirdi. Celil'i terk etmesi için onu korkutmaları gerektiğine karar verdiler. Burası onlar için çok münbit bir coğrafyaydı. Diledikleri bidat ve vehimleri burada "din" adına rahatlıkla yayabiliyor, bu sayede de servet, nüfuz ve kudret kazanabiliyorlardı. İsa'ya önce, iyiliğini isteyen dostlar gibi geldiler:

– Buradan git. Çünkü Herot seni öldürmek istiyor.

Hâlbuki Herot onu gerçekten öldürecek olsa, Ferisîler bu bilgiyi ondan saklarlardı. Yahudi kralının onu öldürmesinden daha büyük arzuları olabilir miydi? Bu haberi uydurma sebepleri, onu korkutmak suretiyle kaçmaya mecbur etmekti. Böylelikle kendilerini onun tenkit ve kınamalarından koruyabilirlerdi. Çünkü İsa'nın onlara yönelik alayı, kılıçtan dahi keskindi. Onların kapılarını çalıp ışıkları riya ve nifaklarının üzerine doğrulttuğunda kullandı-

ğı üslup çok daha sertleşiyordu. Kurnaz tilki Herot Antipas'ın kararıyla ilgili uydurma haberleri İsa'yı korkutmamıştı. Uğursuzluk inancına yenilmiş, evhamlar içinde yaşayan o peygamber katilinin şimdilik böyle bir düşüncesi yoktu. Bu nedenle Ferisîlerin tehditlerini önemsemeyip çevresindekilere vaaz vermeye devam etti.

Bir müddet sonra öğrencilerinden bir grubu, göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdelemek üzere İsrailoğullarının yaşadığı topraklara göndermeye karar verdi. Bu görev için yetmiş kişi belirledi ve onlara şöyle nasihat etti:

– Hasat bereketli fakat işçiler az. Hasadın Rabbinden, hasadı için işçiler göndermesini isteyin. Şimdi gidin. Sizi, kurtlar arasındaki kuzular gibi gönderiyorum. Yanınızda çuval, azık ve fazladan sandalet taşımayın. Yolda kimseye selam vermeyin. Girdiğiniz her ev halkına da selam vermeyin. Eğer selamınıza layık biri varsa ona selam vermeniz helaldir. Aksi hâlde selamınız sizde kalsın. O evdekilerin rızkından yiyip içerek ikamet edin. İşçi ecrini hak eder.

Bir evden diğerine atlamayın. Girdiğiniz ve kabul gördüğünüz bir şehirde size sunulanları yiyin ve onlara deyin ki: Allah'ın melekûtu iyice yaklaştı. Girdiğiniz ve kabul görmediğiniz her şehrin sokaklarında ise şöyle haykırın: "Şehrinizden üstümüze bulaşan tozu dahi burada silkeliyoruz. Fakat şunu iyi bilin ki göklerin melekûtu size yakındır. Size açıkça beyan ediyorum ki o gün geldiğinde Sodom şehri bile sizinkinden daha katlanılır olacaktır!"

İsa'nın elçileri ikişerli gruplar hâlinde çıktılar. Gittikleri her yerde Yahudilere göklerin melekûtunun yaklaştığını haber vereceklerdi. İsa onlara diğer milletlere ve Samirîlere gitmelerini ne emretmiş ne de bundan men etmişti. Davetinin özü artık öğrencileri tarafından bilinmekteydi. Allah onu, sadece İsrailoğullarına peygamber olarak göndermişti.

İsa gölün kıyısında dolaşıyor, insanlara vazediyordu. Fakat ona inananların sayısı ne kadar da azdı. Mucize getirmemesi sebebiyle çevresindeki insanların hemen hepsi dağılmışlardı. Ferisîler, iman etmeye hazır yüreklere şüphe ve tereddüt tohumları ekmeyi başarmışlardı. Gecenin sessizliğinde yüreği kederle burkularak yola çıktı. Tek başınaydı. İnsanlara hidayet getirmiş, fakat onlar tarafından reddedilmişti. Onlara dosdoğru yolu göstermiş, fakat o yola girmek istememişlerdi. Onları tek Allah'a davet etmiş, ancak onlar haham ve ruhbanlarını Allah'a ortak koşmayı tercih etmişlerdi. İyice bunalmıştı. O, Rabbinin dininin kemale ermesini, temellerinin sağlamlaşmasını umuyorken istikbalin kara bulutlarla çepeçevre kuşatıldığını görüyordu. Yahudiler ona önce inanmış, sonra inkâr etmişlerdi. Yanına gelmek için can atan, eline yahut elbisesinin eteğine, sandaletinin derisine dokunabilmek için birbirlerini ezenler, onu görünce yollarını değiştirir olmuşlardı.

Celil'de bile reddetmişlerdi. Eğer diğer ümmetleri tebliğ etmekle mükellef olsaydı, Filistin'den ayrılıp onların hidayeti için mücadeleye giderdi. Belki onların yürekleri bu katı kalpli ve mutaassıp milletten daha yumuşak olur, onlar nezdinde kabul görürdü. Fakat o, başka ümmetlere gönderilmemişti. Gördüğü baskı ve çileye rağmen İsrailoğullarının topraklarından başka bir yere gidemezdi.

Tecdid Bayramı yaklaşıyordu. Bol vakti olsa da bir an önce Celil'den ayrılıp Kudüs'e gitmeliydi. Çünkü Celil, artık dayanılmaz hâle gelmişti. Kendisine teveccüh ettikten sonra inkâr eden bir topluluğun içinde yaşamak ona çok ağır geliyordu. Bayrama kadar farklı beldelere uğrayıp vaaz ve tebliğde bulunacaktı. Bayram için Kudüs'ün yolunu tutan heyetlere tebliğde bulunacaktı. Kim bilir mücadelesinin meyvesini başka bir yerde devşirebilirdi.

Yola çıkmak için hazırlandığı sırada Genaseret Gölü'ne ve kıyısında kurulmuş Celil kasabalarına baktı. Ruhunun derinlerinde

hüzün pınarlarının kaynadığını hissetti. İçindeki en kuvvetli pınarlar bunlardı. Teselliyi kelimelerde buldu:

Yazık sana Korzen!

Yazık sana Beyt Sayda!

Ya sen Kefr Nahum, semaya yükselen şehir!

Bir gün cehennem çukurlarından birine batacaksın!

Celil'den ayrılırken arkasında veda için sallanan tek bir el dahi yoktu. Hatta ağaç dalları, hurma yaprakları bile kıpırdamıyordu. Havadaki esinti durmuş, sanki ölmüştü.

37

> "Öfkeleri ağızlarından taşmaktadır; sinelerinin gizlediği ise daha büyüktür." (Âli İmran, 118)

Zayıf bir ışığın dahi kendisine yer bulamadığı sonsuz bir gece... Aşılan toprak, doğup batmada olan bir güneş... Toplanıp dinleyen sonra dağılan insanlar... Ferisîlerin öfkeleri ağızlarından taşmakta, sineleri ise çok daha büyük bir nefret saklamakta. İman nuru nefislerdeki karanlıkları sarsarken güneş elçilerini göndermekte. Fakat kâinatı kaplayan sonsuz gece bir türlü sona ermemekte.

Sâmire'nin anahtarı Ayn Ganim'in hurma ağaçları uzaktan görünmeye başlamıştı. İsa, içinde depreşen bir ümit kıpırtısıyla tepeye tırmanmaya başladı. Sâmirîler ona üç gün katmışlardı. Bunlardan ilki Yakup Kuyusu'nda Sâmireli kadınla karşılaştığı gündü. Kadın onun bir peygamber olduğunu keşfetmiş ve Yahudilerle aralarında can düşmanlığına rağmen İsa'yı çok iyi ağırlamışlardı. Eğer bu defa da kendisini iyi karşılarlarsa Kudüs'te, Celil'de ve gittiği hemen her yerde maruz kaldığı kaba muamelenin yüreğindeki izlerini biraz olsun silmiş olurlar, belki de şu kesif ve zifiri karanlık gecede bir nur parçası ışıyıverirdi.

Öğrencileri Yakup ve Yuhanna kendisini karşıladılar. Ayn Ganim'e birlikte girdiler. İsa, halkın karşısına geçip onlara vaz etmeye ve Allah'a davet etmeye başladı. Halk elleriyle kulaklarını tıkayıp köyü terk etmesini istediler. İsa, topukları üzerinde geri dönüp mağlup olmuş bir hâlde oradan çıktı.

Sâmirîler bayram merasimi için Kudüs'e gittiklerini öğrenmişlerdi. Onlar, Kudüs'teki Süleyman Mabedi'nin kutsiyetine inanmıyor, büyük peygamberler Hazreti İbrahim, İshak ve Yakup'un Şekim Dağı'nda secde ve ibadet ettiklerini söylüyorlardı. Mabet, Süleyman Peygamber tarafından yapılmış bir mekândı. Eğer Yahudiler gerçekten mukaddes bir yerde, peygamber atalarının mescitlerinde secde etmek istiyorlarsa o peygamberlerin mukaddes dağına gelmeliydiler.

İsa, kuyuda karşılaştığı o Sâmireli kadına öyle bir günün geleceğini, o gün ne dağda ne de Süleyman Mabedi'nde Allah'a secde etmeyeceklerini söylemişti. Peki bunu neden açıkça ilan etmiyordu? Kudüs'ün de esasen Hazreti Davud tarafından fethedilmiş sıradan bir şehir olduğunu, onu kutsiyet halesiyle bürüyenin hahamlar ve gelenekler olduğunu söylemiyordu. Eğer böyle yapsaydı Sâmirîlerin davasını desteklemiş, bu sayede onların desteğini kazanmış olurdu. Fakat o öyle yapmadı. İsrailoğullarının binlerce hacısı gibi hacı olarak Kudüs'e gitmek üzere yola çıktı. Tabi onun bu tavrı, Sâmirîlerin ona karşı hislerini değiştirmeye yetmişti. Oysa, bütün yeryüzünü mescit kabul edecek göklerin melekûtunun dünyaya henüz teşrif etmediği bir an bile akıllarından geçmiyordu. İsa, kendi öğretilerini vazetmek için değil, o melekûtu müjdelemek için gelmişti.

Sâmire topraklarından geçmesini kabul etmediler. Hatta yiyecek dahi vermediler. Ona artık eskisi gibi sevgiyle bakmıyorlardı. Bunun sebebi, mizaçlarındaki kabalık veya kalplerindeki katılık değildi. Tek sebep hacı olarak Kudüs'e giderken kendi topraklarına uğramasıydı. Bu tutumları aslında hiç mantıklı değildi. Eğer –inançlarına saygı göstermediği hâlde– onu barındırmış, ikramda bulunmuş ve kendi topraklarından muazzez bir şekilde geçmesine müsaade etmiş olsalardı, Yahudilerin diğer boylarıyla aralarındaki ezelî düşmanlığın da yumuşamasına katkıda bulunmuş olurlardı. Esasen Sâmireliler de İsrailoğullarının bir boyuy-

du. Aralarında ihtilaf çıkmazdan evvel, aynı dinin mensupları, kardeşlerdi. Aralarındaki ihtilaf konuları Şekîm, Kudüs ve Hazreti Musa'nın getirdiği Tevrat'tı. Onlar, Mordehay'ın bazı ishahlarını yazarken güzelliğiyle halkını kurtaran Ester'e methiyeler düzdüğü Tevrat'ı kabul etmiyorlardı.

Öğrencileri Yakup ve Yuhanna, maruz kaldıkları bu muameleden çok rahatsız olmuş, bu onur kırıcı ve kaba karşılama öfkelerini alevlendirmişti. Yaraları tekrar deşilmeye başlamıştı. Yüce Allah şu kaba ve katı kalpli insanlara neden gökten taş yağdırmaz, günahları sebebiyle yurtlarını başlarına geçirerek memleketlerini dümdüz etmezdi. Sonra İlya'nın burada Sâmire'de olduğunu hatırladılar. Allah'a dua ederek düşmanlarını kavuracak bir ateş göndermesini niyaz etiler. Peki, İsa neden susuyor, tepelerine ateş yağdırması için Rabbine dua etmiyordu.

İsa, bu öfkeli ve isyankâr hâllerine sinirlenerek ikisini de azarladı ve şöyle dedi:

– Ben ceza için değil, rahmet için gönderildim!

Yola koyuldular. Tepelere tırmanıyor, ovaları aşıyor, yollarına çıkan köy ve kasabalara giriyorlardı. Kâh dağlara çıkıyor kâh derin vadilere iniyorlardı. Yolda karşılaştıkları insan gruplarına İsa vaaz ve tebliğde bulunuyor, göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdeliyordu. Bazen cumartesi yasağını çiğneyerek hastaları iyileştiriyordu. Sanki kutsal cumartesi yasaklarını kırmak için gelmişti. Ferisîler, Kâtipler ve diğer ikiyüzlü din adamları isyan ettiklerinde ise iğneli sözlerle onları alaya alıyordu:

– Sizden hanginiz cumartesi günü çukura düşen merkebini yahut öküzünü çıkarmaz?

Verdiği cevaplar onları susturduğu için öfkelerini içlerine atarak susmak zorunda kalıyor, onu alt edebilecekleri fırsatı kolluyorlardı. Bir gün muhakkak Hazreti Musa'nın şeriatını çiğnediği bir anda, suçüstü yakalayacaklardı. O zaman, yaldızlı sözle-

ri kendisini kurtarmaya yetmeyecek ve onun canını alacaklardı. Böylelikle uykularını kaçıran bu dertten kurtulacaklardı.

İsa seyahatine devam etti. Peygamber olarak gönderildiği günden beri yollardaydı. Zeytin Dağı yeşil ağaç örtüsüyle ufukta belirmişti. Orası, düşmanlarının ana kalesi Kudüs'tü. Surlarının inşa edildiği taş ve kayalardan bile daha katı kalpli şehir... Tamamen yayan yaptığı uzun yolculuktan dolayı bitkindi. Ferisîlere kendi kalelerinde meydan okumak üzere şehre girmeden biraz dinlenmek, güç toplamak istedi.

Taraftarlarından Lazar'ın mukaddes şehrin dış mahallelerinden birinde evi vardı. Bu yorgunluğun ardından biraz dinlenebilmek için oraya gitti. Eve girer girmez Lazar'ın kızkardeşleri Marta ve Mecdelli Meryem hemen koştular. Bu değerli ve büyük misafiri ağırlamak için ellerinden geleni yaptılar. Marta gidip su getirdi ve İsa'nın ayaklarını yıkadı. Ardından ona yiyecek bir şeyler hazırlamaya gitti. Birilerini malzeme almak için pazara gönderdi. Marta evin içinde pervane gibi dönüyordu. Bunlar olurken Meryem, ayaklarının dibine oturmuş, onun dilinden kalbine dökülen tatlı sözleri dinliyordu.

Mecdelli Meryem, sihirli konuşmasıyla bu büyük konuk dışında her şeyi unutmuştu. İçi aydınlanmış, ruhu tertemiz göklere yükselmeye başlamıştı. Konuşması gerçekten göklerin vahyi gibi, onu çok yüksek yerlere çıkarıyordu. Meryem'in içi, büyük bir coşkuyla doluyordu.

Marta'nın eli ayağı birbirine dolaşmış kız kardeşinin yardımına ihtiyaç duymuştu:

– Meryem! Meryem, diyerek seslendi.

Meryem, onu duymadı. Çünkü İsa'nın sözcükleri kalbine damla damla akarken çevresinde olup bitenden tamamen uzaklaşmıştı. Meryem yaşadığı istiğrak hâlinde iken çağrı bir kez daha yinelendi. İsa, bütün benliğiyle Meryem'e hâkim olmuş ve Meryem sanki onda eriyip yok olmuştu.

Marta, kız kardeşinin duyup da ses vermediğini sanarak fırtına gibi yanlarına geldi. İsa'ya:

– Lütfen efendimiz, bana yardım etmesini söyleyin. Bütün işleri tek başıma görmek zorunda kaldım, dedi.

Marta ne yapıyordu peki? Efendinin gelişi münasebetiyle görkemli bir sofra hazırlamak. Bu sebeple kız kardeşinin de yardımına ihtiyaç duyuyordu. Peki, efendinin bu tür şeyleri sevdiğini kim söylemişti? Aslında Meryem, Marta'nın sunduğundan daha büyük bir ikramda bulunuyordu. Onunki manevi bir hizmetti. Efendisinin dini anlattığı bir sohbete bütün varlığıyla kulak veriyordu. İsa buna, gösterişli bir ziyafetten daha fazla ihtiyaç duyuyordu. Çünkü aylardır sürekli dışlanıyor, insanlar kendisine yüz çeviriyordu.

Meryem sevinçten uçuyordu. Ulu peygamber kendisine din hakkında bir şeyler söylüyordu. Hem de Yahudi bilginlerinin meşhur "Bir kadına öğretmektense Tevrat'ı yakman daha evladır." kurallarına rağmen, kendisini muhatap almış konuşuyordu.

İsa, gayet müşfik bir ifadeyle Marta'ya döndü ve şöyle dedi:

– Marta, Marta, sen çok şey için kaygılanıp telaşlanıyorsun. Oysa gerekli olan tek bir şey var.[2] Meryem iyi olanı seçmiştir ve bu kendisinden alınmayacaktır.

Bu ziyaret, İsa'nın sevgi ve özlem gibi duyguların yeşermediği susuz davet çölünün ortasında rastladığı bir sıla vahası olmuştu. Susayanların kana kana içtikleri tatlı bir su kaynağı gibi. Acı çeken ruhu için bir serinlik ve esenlik, sermedi gecede beyaz bir şafak çizgisi olmuştu.

---

2 Hıristiyan âleminde bu cümle üzerinde çok büyük ihtilaflar oluşmuştur. Roma'daki kardinaller, burada fikir hayatının pratik hayatına üstünlüğünün kastedildiğini söylerken bazıları da kişinin bir çeşit yemekle yetinebileceğini söylemişler, bazıları da bunun bir tevhit daveti olduğunu ifade etmişlerdir.

38

> "Allah: 'Ey Meryem oğlu İsa, insanlara, beni ve annemi Allah'ı bırakarak iki ilah edinin, diye sen mi söyledin?' dediğinde: 'Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söyledimse mutlaka onu bilmişsindir. Sen, bende olanı bilirsin ama ben Sende olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaybleri) bilen Sensin Sen" (Maide, 116)

Karanlık çekilirken, İsa Zeytin Dağı'nın tepesinde huşu içinde ibadetine devam ediyordu. Dağın bu noktasında in cin top oynuyordu. Yıldızlar birer ikişer sönmüş, güneşin doğuşunu gözleyen sema iyice berraklaşmıştı. Kudüs'ten yükselen horoz sesleri, dağda yankılanmaya başladı. Serçeler ötmeye ve sabah, nefes alıp vermeye başladı. İlk ve kısık ışıklarını, sanki bir sır verircesine arza gönderiyordu. Sır, ifşa olup yayıldıkça doğu ufkundaki ışık daha güçlü bir şekilde parladı.

Dağın zirvesini yurt tutan kuş sürüleri yaşlı şehrin surlarına doğru akmaya başlamışlardı. Boşlukta bir davul sesi yankılandı.

İsa, oturduğu yerden kalkıp şehre doğru baktı. Süleyman Mabedi ışıklar içindeydi. Mabedin şerefelerinden ışık saçılıyordu. Bayram münasebetiyle bütün avizeleri yakılmıştı. Sabah esintisi Kudüs'te yakılan buhurların hoş kokularını oralara kadar taşımış,

kubbeler som altınla buzun karışımından oluşan parlak beyaz ve sarısıyla göz alıcı güzellikteydi.

İnsanlar, nehirler misali mabede doğru akıyorlardı. Erkekler en güzel giysilerini giymiş, tefilinlerini ellerine sıkıca bağlamış, tallitlerini omuzlarından sarkıtmışlardı. Kadınlar örtülerine bürünmüşler, çocuklar bayramlık elbiselerini giymişlerdi. Herkesin ellerinde limon dalları, çiçekler ve hurma yaprakları vardı. Bunları sevinçle sallıyorlardı. Çünkü bugün Tecdid Bayramı; Epifanos tarafından kirletilen mabedin Yehuda tarafından temizlenmesinin yıldönümüydü.

İsa, Kudüs'e giden güzel ve bakımlı yolda yürümeye başladı. Kalabalıkların dua ve yakarışları kulaklarına kadar geliyordu. Çalınan davullar, bayramın birinci günü kurbanlarından ilkinin kesildiğini ilan ediyordu. Kanla dolu kadeh, hahamların ellerinden dolaştırılarak hahambaşına kadar iletilirdi. Onun bu kanı büyük sunağa dökmesiyle merasim son bulurdu.

Bayram merasiminin sona ermesinin ardından insanlar mabedin revaklarında dolaşmaya başladılar. Duvarlar Yehuda Mekabi'yle birlikte mabedi kurtaran yiğitlerin hatırasına kılıçlarla süslenmişti. İsa, Süleyman Revakı'nda gidip geliyor, Ferisîler sürekli onu takip ediyorlardı. İnsanlara vazetmeye ara vermeyince yanına giderek şöyle dediler:

– Bizi daha ne kadar zaman kuşkuda bırakacaksın? Eğer Mesih isen, bize açıkça söyle!

İsa onlara şu karşılığı verdi:

– Size söyledim, ama iman etmiyorsunuz. Rabbim adıyla yaptığım işler bana tanıklık ediyor. Ama siz iman etmiyorsunuz. Çünkü benim koyunlarımdan değilsiniz. Koyunlarım sesimi işitir. Ben onları tanırım, onlar da beni izler. Onlara sonsuz hayat veririm; asla helak olmazlar. Onları hiç kimse elimden kapamaz. Onları bana veren Rabbim her şeyden üstündür. Onları

Rabbimin elinden kapmaya kimsenin gücü yetmez. Ben ve Rabbim biriz.

Ferisîler o anda öfkeyle fırladılar. İsa, kendisinin ilah olduğunu iddia ederek küfre düşmüş ve recm cezasını hak etmişti. Musevî şeriatı bırakın ilahlık iddiasını, yalancı peygamberliğin dahi recm cezasını gerektirdiğini hükmediyordu. İsa, şaşkın bir şekilde onlara bakarak şöyle dedi:

– Size Allah tarafından birçok iyi işler gösterdim. Bu işlerden hangisi için beni taşlıyorsunuz?

Buna şöyle karşılık verdiler:

– Seni iyi işlerden ötürü değil, küfür ettiğin için taşlayacağız. İnsan olduğun halde tanrı olduğunu ileri sürüyorsun!

İsa şu karşılığı verdi:

– Şeriatınızda, 'Siz ilahlarsınız, dedim.' diye yazılı değil mi? Allah, kendilerine vahiy gönderdiği kimseleri ilahlar diye adlandırır.

İsa bütün konuşmalarında Tevrat'tan örnekler verirdi. Onlara 'Ben ve Allah biriz.' derken, aslında kendisinin "ilah" olduğunu iddia etmemişti. Bilakis Allah'ın elçisi olduğunu Hazreti Davud'un üslubuyla beyan etmek istemişti. Nitekim o büyük peygamber Zebur'da Yüce Allah'ın dilinden şöyle demişti:

ben size 'İlahlarsınız' dedim
hepiniz Ululuk Sahibinin çocukları -kullarısınız-
fakat diğer insanlar gibi ölürsünüz
ve diğer başlar gibi düşersiniz

İsa, her zamanki gibi onların kitabından delil getirmişti. Tevrat'tan o kadar çok iktibasta bulunurdu ki... Bir gün onlara şöyle haykırmıştı:

– Hey günah işleyenler topluluğu! Uzak durun benden!

Bu ifade ona ait olmayıp Hazreti Davud'un Zebur'daki ifadelerinden biriydi. O, burada da yine Hazreti Davud'un dilinden

Yüce Allah'ın bir buyruğunu iktibas etmişti ki orada Allahuteala peygamberine şöyle buyurmaktaydı: Sizler hepiniz Ululuk Sahibi'nin çocuklarısınız. Fakat sonsuz kılınmadınız. Bilakis diğer insanlar gibi ölüm ve diğer başlar gibi düşüş de size haktır. Peygamberlik ise sadece Allah'ın bir seçimi ve günahtan muhafazasıdır.

İsa asla ilahlık iddiasında bulunmamış, sadece Hazreti Davud'un söylediği gibi Allah'ın kendisini seçtiğini söylemişti. Onlara söylediği "Allah'ın oğluyum." ifadesinde de kesinlikle fiilî babalık kastedilmemişti.[3] İnsanları defalarca "Allah'ın çocukları" diyerek çağırmamış mıydı? "Ne mutlu barış yapıcılara! Çünkü onlar tanrının oğulları olarak bilinirler". "Ey sevenler! Biz Allah'ın çocuklarıyız." "Sizi kovanlarla bağınızı koruyun… Göklerdeki babanıza layık çocuklar olmaya bakın." Bütün bunlardaki babalık, bütün insanlığı kuşatan manevi bir bağdır.

Gerçekten de bu lafız Ferisîler için yeni bir lafız değildi. Hazreti Davud bunu Zebur'da defalarca söylemişti:

bana , "Sen benim oğlumsun" dedi
bugün ben sana baba oldum
dile benden miras olarak sana milletleri
mülk olarak yeryüzünün dört bucağını vereyim
demir çomakla kıracaksın
onları çömlek gibi parçalayacaksın.

İsa, gösterdiği mucizelerden hiçbirini kendi gücüyle yaptığını iddia etmemiş, bilakis bunların hepsinin Allah'ın izniyle tahakkuk ettiğini söylemişti. "Bana her şey Rabbimden verildi." sözü bunun açık beyanıdır. İsa, hiçbir zaman "ilah" olduğunu veya "hakiki manada oğul" olduğunu iddia etmemiştir. Onunki manevî evlatlıktır ki bu konuda bütün peygamberler ve inananlar

---

3 Kilisenin "Baba-Oğul" fikrini ilk inceleyen, Miladi 2. asırda yaşamış ve eski Mısır dinlerinden etkilenmiş ilahiyatçı Origeuns'tur.

aynı konumdadır. Bunların tamamı Allah'ın evlatları, dostları ve kullarıdır.

Yahudilerin elleri şaşkınlık ve hayranlık içinde bir kez daha yanlarına düşmüştü. Kâtipler gibi medreselerde okumamış, mabedin revaklarında oturup Şumay ve Heylel gibi büyük âlimleri dinlememiş biri, bütün din adamlarından çok daha üstün bir ilme sahip olmuştu. Tevrat'ı ve diğer kaynakları hepsinden daha iyi bilmekteydi.

Ferisîlerin canları fena hâlde sıkılmıştı. Tam inkâra düştü deyip recmederek öldürmek için fırsat ellerine geçti diye düşünürklerken, İsa bizzat kendi kitaplarından getirdiği delille uluhiyet iddiasında bulunmadığını, kendisinin de âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu ilan etmek için önceki peygamberlerden birinin sözünü istiare yoluyla kullandığını ispat etmişti.

İsa, davetine devam ederek oradaki kalabalığa Rabbinin emirlerini tebliğ etti. Fakat bir kez daha yalanlayıp yüz çevirdiler. Allah'ın onu peygamber olarak gönderdiğine iman etmediler. Şeriatları yalancı peygamberleri öldürmeye hükmettiği için onu yakalamak üzere üstüne yürüdüler. Fakat o, her zamanki gibi ellerinden kurtulup hepsini şaşkınlık içinde bırakarak kendi yoluna gitti.

İsa, derin bir hüzne kapılmış olarak yürüyordu. Kudüs'ü terk etmekten başka seçeneği kalmamıştı. Düşmanları kanını dökmek için onu arıyorlardı. Peki nereye gidecekti? Celil'de reddedilmişti. Yehuda'da reddedilmişti. Sâmire'de reddedilmişti. Önündeki tek seçenek çöldü. Onun yolunun sonu da Yahya'nınkine benziyordu. Nitekim Yahya'nın göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdelediği Ürdün'e doğru yola çıktı.

Sinesinde kor, gözlerinde yaş, kalbinde keder vardı. Kudüs'ten ağır ağır uzaklaşırken aynen bu ruh hâlindeydi. Çok geçmeden uzun ve karanlık gece onu yutup aldı..

39

> "Altın ve gümüşü biriktirip gizleyerek onları Allah yolunda harcamayanları elem dolu bir azapla müjdele." (Tevbe, 34)

Gökyüzündeki yağmur yüklü bulutlar giderek yoğunlaşıyor ve renkleri koyulaşıyordu. Ürdün'ü karanlık kaplarken İsa, öğrencilerine ders veriyor; kendisini görmeye gelenlere vaaz ve tebliğde bulunuyordu. Uzak yollardan gelen bu insanlar, İsa'nın anlattığı hikmetli vahyi dinledikçe kalpleri açılıyor, orada kendisine inanıp tasdik ediyorlardı. Fakat evlerine dönüp de İsa'nın büyüleyici sözlerinin tesirinden çıkarak hayat gailesine daldıklarında bu inanç ve tasdiklerini unutuveriyorlardı.

Yağmur sağanak hâlinde yağarken rüzgâr fırtınaya dönmüş iliklere işliyordu. Kış mevsimiydi. Gökyüzü kısa sürede bulutlarla dolmuş, güneş kaybolmuştu. Davetinin önündeki bulutlar da bir türlü açılmıyor, sürekli birikip yoğunlaşarak hakkın nurunun İsrailoğullarını aydınlatmasına mâni oluyordu.

O kış günlerinden birinde Marta ve kız kardeşi Mecdelli Meryem tarafından bir elçi geldi:

– O, sevdiği zat hastalandı, mesajını iletti.

İsa, Lazar'ın hastalandığını hemen anlamıştı. Öğrencilerini çağırarak:

– Yehuda'ya gidelim, dedi.

Öğrencileri korku içinde karşılık verdiler:

– Fakat efendimiz, Yahudiler taşlamak için sizi arıyorlar!

Öğrencileri işte bu sebeple yola çıkmaya çekiniyorlardı. İsa onlara şöyle dedi:

– Sevgili dostumuz Lazar uyumuş. Ben onu uyandırmaya gidiyorum.

Öğrencileri:

– Efendimiz, uyumuşsa iyileşecektir, dediler.

İsa, Lazar'ın ölümünden söz ediyordu. Fakat onlar sıradan uykudan söz ettiğini sanmışlardı. Bunun üzerine İsa açık konuştu:

– Lazar öldü. Şimdi onun yanına gidelim.

Öğrenciler birbirlerine bakıştılar. Çölden ayrılmaktan korkuyorlardı. Çünkü Yahudiler peşlerindeydiler. Bir süre sustuktan sonra Tomas sessizliği bozdu:

– Biz de gidelim, onunla birlikte ölelim!

Birlikte Yehuda'ya gittiler. Bu arada Ferisîler gelmiş, onu sıkıntıya sokmak ve çevresinde iman eden birkaç kişiyi de dağıtmak için soru sormaya başlamışlardı:

– Bir erkek, herhangi bir sebepten dolayı karısını boşayabilir mi?

İsa onlara şu cevabı verdi:

– Allah, o ikisini erkek ve kadın olarak yarattı. Sonra erkek anne ve babasını bırakıp hanımıyla birleşti. Bundan sonra o ikisi tek vücut oldular. Artık iki ayrı insan değil tek bir beden oldular. Dolayısıyla Allah'ın toplayıp birleştirdiğini insan ayıramaz.

Bu, Hazreti Musa'nın şeriatına ters düşüyordu. Ferisîler hemen atıldılar:

– Öyleyse Hazreti Musa, kadınların neden boşama yazısıyla boşanmalarını vasiyet etti?

– Musa, kalplerinizin katılığından dolayı size kadınlarınızı boşama izni verdi. Ben de diyorum ki: Her kim zina suçu dışında hanımını boşayıp başka bir hanımla evlenirse zina ediyor demektir. Boşanmış bir kadınla evlenen de zina ediyor demektir.

Bu defa öğrencilerinin yüzlerini derin bir şaşkınlık kapladı. Şu an verdiği hüküm tahammül edilemez ağırlıktaydı. Öyle ya, evlenen biri, bu ilişkinin muvaffak mı olacağını, yoksa problemlerin çıkıp da başarısız mı olacağını bilemezdi. Başarısız bir evlilik ilişkisi olan kimseye "Zina etmesi dışında hanımını asla bırakma." denilir miydi? Eğer eşler arasında soğukluk ve uyumsuzluk varsa, kişi bu cehennemi ömür boyu yaşamak zorunda mı kalacaktı? Her şey bir kenara kadın müzmin bir hastalığın pençesine düşebilirdi. Peki bu durumda ne yapılacaktı? Bu hükmünü fazla benimsememiş görünerek şöyle dediler:

– Eğer evlenecek erkeğin hanımıyla ilişkisi bu hükme tâbi olacaksa, en iyisi hiç evlenmemesi olacaktır!

Fakat İsa, sözlerini açıklayarak şöyle dedi:

– Herkes bu sözü kabul edemez. Ancak böyle bir Allah vergisine sahip olanlar kabul edebilir. Çünkü doğuştan, ana rahminden çıktıklarında hadım olanlar bulunduğu gibi, insanlar tarafından hadım edilmiş olanlar ve kendilerini göklerin melekûtu uğruna hadım saymış olanlar da vardır. Bunu kabul edebilen, kabul etsin.

Havarileriyle böyle konuşurken, onun bereketinden istifade etmek isteyen çocuklar geldiler. Havariler onları azarlayınca:

– Bırakın da çocuklar gelsin. Onlara engel olmayın. Göklerin melekûtu bunlar gibilerine nasip olacaktır, dedi.

İsa, Beytanya'ya yaptığı yolculuğa devam etti. Burası Kudüs'ün hafif dışında sevgili dostu Lazar'ın evinin bulunduğu mahalleydi. Genellikle dinlenmek ve aradığı güveni bulmak için o eve gelirdi. Yolda ilerlerken karşısına zengin biri çıktı ve şöyle bir soru yöneltti:

– Ey Salih öğretmen! Ebedî hayata kavuşmak için nasıl bir salih amelde bulunabilirim?

İsa adama şu karşılığı verdi:

– Bana neden ‘salih’ diyorsun ki… Sadece bir salih vardır, o da Yüce Allah’tır. Ebedî hayata nail olmak istiyorsan vasiyetleri tut.

– Hangi vasiyetleri?

– Cana kıyma! Zina etme! Hırsızlık etme! Yalancı şahitlikte bulunma! Anne babana değer ver! Yakınlarını kendin gibi sev.

– Bunları küçüklüğümden beri tutarım zaten. Bunlar dışında ihtiyacım olacak başka bir şey var mı?

– Kemal sahibi olmak istiyorsan, şimdi git ve bütün mülklerini satıp yoksullara dağıt. Böylece göklerde bir hazinen olacaktır. Sonra da gel ve bana tâbi ol!

Adamın başı yere düştü. Yüzünü garip bir ifade kaplamıştı. Sayısız emlaki vardı. Bütün malını Allah yolunda harcamak biraz ağır gelmiş olacak ki hüzün içinde başını sallayarak gitti.

O gittikten sonra İsa öğrencilerine dönerek şöyle dedi:

– Zengin birinin göklerin melekûtuna girmesi zordur. Devenin iğne deliğinden geçmesi, zengin birinin cennete girmesinden daha kolaydır.

Yola devam ettiler. Nihayet Zeytin Dağı’nın zirvesi görünmüştü. Lazar’ın evi dağın arkasına düşüyordu. İsa tarafından bir elçi önden giderek Marta’ya İsa’nın geldiğini haber verdi. Marta, taziye için gelen kadın ve erkekleri bırakıp İsa’yı karşılamaya gitti. Kardeşleri öleli dört gün olmuştu. Mecdelli Meryem evde kaldı. İsa’nın geldiğinden haberi olmamıştı.

Yolda Marta İsa’ya:

– Efendimiz, burada olsaydınız, kardeşim ölmezdi, dedi.

İsa:

– Kardeşin dirilecektir, dedi.

Marta:

– Evet, ahiret günü dirileceğini biliyorum, dedi.

Bunu söyledikten sonra gidip kız kardeşi Meryem’i gizlice çağırdı:

– Efendi burada, seni çağırıyor.

Meryem bunu işitince hemen kalkıp İsa'nın yanına gitti. İsa henüz köye varmamıştı, hâlâ Marta'nın kendisini karşıladığı yerdeydi. Meryem'le birlikte evde bulunan ve kendisini teselli edenler, onun hızla kalkıp dışarı çıktığını gördüler. Ağlamak için mezara gittiğini sanarak onu izlediler.

Meryem, İsa'nın bulunduğu yere vardı. Onu görünce ayaklarına kapanarak:

– Efendimiz, burada olsaydınız kardeşim ölmezdi, dedi.

Meryem'in ve onunla gelenlerin ağladığını gören İsa'nın ruhunu hüzün kapladı, yüreği sızladı. "Onu nereye koydunuz?" diye sordu.

– Gelip görün, dediler.

Mezarın yanında Meryem'i takip eden Yahudiler toplanmışlardı. İsa'nın gözyaşlarının aktığını görünce birbirlerine şöyle fısıldadılar:

– Bakın, onu ne kadar seviyormuş!

İsa derinden hüzünlenerek mezara baktı. Mezar bir mağaraydı, girişinde de bir taş duruyordu.

– Taşı kaldırın, dedi.

Marta:

– Efendimiz, o artık kokmuştur, öleli dört gün oldu, dedi.

– Ben sana, 'İman edersen Tanrı'nın yüceliğini göreceksin.' demedim mi, dedi.

Bunun üzerine taşı kaldırdılar. İsa gözlerini gökyüzüne dikerek şöyle dedi:

– Allah'ım! Beni işittiğin için Sana şükrediyorum. Beni her zaman işittiğini biliyordum. Ama bunu, çevrede duran halk için, beni Senin gönderdiğine iman etsinler diye söyledim.

Bunları söyledikten sonra yüksek sesle, "Lazar, dışarı çık!" diye bağırdı.

Lazar, elleri ayakları sargılarla bağlı, yüzü bezle sarılmış olarak dışarı çıktı. İsa oradakilere:

– Onu çözün, dedi.

Marta ve Meryem hemen kardeşlerine koştular. Bağlarını kısa sürede çözdüler. Gözyaşları sel olmuş akıyordu. İsa'nın yaptıklarını gören Yahudilerin birçoğu İsa'ya iman etti. Bir grup ise ona inanmayı gururlarına yediremeyip orayı terk ettiler.

İnkar edenlerden bazıları Ferisîlere giderek gördüklerini onlara bildirip mantıklı bir yorum alabileceklerini düşündüler. Ferisî âlimleri bunun açık bir büyü olduğunu söylemekle yetindiler. Bu arada yürekleri kin ve nefretten patlıyordu. Lazar'ı diriltme hadisesi kısa sürede bütün Kudüs'e yayılmıştı. İnsanlar gruplar hâlinde Beytanya'ya geliyor ve âlemlerin Rabbinin elçisine iman ediyorlardı.

Ferisîler kinle dolmuşlardı. Cemaatleri, İsa konusunda ikiye bölünebilirdi. Hep birlikte bütün din adamlarının başı durumundaki Kayafa'ya gittiler. Büyük fitneyi kendisine anlattılar. Başhaham, bir süre düşündükten sonra şöyle dedi:

– Bütün millet yok olacağına, halk uğruna bir tek adamın ölmesi bizim için daha uygun.

Kayafa onları İsa'yı öldürmeye teşvik etti. Böylelikle Yahudi milletini bölen, anneyle oğlun, karıyla kocanın arasına açan fitneye son verilecekti. Eğer İsa'nın serbest hareket etmesine izin verseler, Yahudi halkı birbirine düşerek iç savaşa sürüklenir ve çok kan akardı.

İsa, Ferisîlerin kendisiyle ilgili niyetlerini ve Kayafa'nın kanının helal olduğuna dair fetva verdiğini öğrendi. Artık Ferisîler pusuya yatmış onu bekliyorlardı. Bunun üzerine Beytanya'dan gizlice ayrıldı. Çöle yakın bir yere, Efraim denilen kente gitti. Öğrencileriyle birlikte orada kaldı. Pesah Bayramı yakındı. Orada gözlerden uzakta bayramın gelmesini bekleyecek, tam bayram

günü Kudüs'e girerek Ferisîlere gündüz gözüyle hücum edecekti. Bayram için gelen onca insanın ortasında kendisini öldüremeyeceklerinden emindi. Çünkü böyle bir hareket halk isyanına yol açabilirdi. İnsanların büyük bölümü ona inanmasalar da kendisine sevgi besliyor, vaazlarını dikkatle dinliyorlardı. Davet ettiği hususlarda kanının dökülmesini gerektirecek bir şey olmadığına inanıyorlardı. Çünkü İsa'nın esas yaptığı, Tevrat'ı çok etkileyici bir üslup ile şerh etmek, ondan misaller vererek hadiselere yorumlar getirmekti. İnsanlar, inceliklerini anlamasalar da hikmetli anlatıyı çok beğeniyorlardı.

40

> "Eğer sana ihanet etmek isterlerse, onlar daha önce Allah'a da ihanet etmişlerdi; böylece O da, 'bozguna uğramaları (için) sana imkân vermişti.' Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Enfal, 71)

Onu her yerde aradılar. Fakat bir türlü bulamadılar. İyice daralmışlardı. Yüreklerine çöken tasadan bir türlü kurtulamıyorlardı. O dünya üzerinde dolaşıp otoritelerini temelden sarsan davetini tebliğe devam ettikçe rahat yüzü görmeyeceklerdi. Artık düşmanlıklarını gizlemek ihtiyacı da duymuyorlardı. Onu aradıklarını ilan etmiş, yerini bilenleri ihbara teşvik etmişlerdi.

Suriye, Mısır, Babil, Anadolu, Roma ve Grek topraklarından yola çıkan hacı kafileleri birer ikişer Kudüs'e ulaşıyorlardı. Hepsinin de niyeti, Pesah Bayramı'na hazırlanmak üzere nefslerini arındırmaktı. İsa, hacı kafilelerinin çölü yarıp Kudüs'e doğru ilerleyişlerini Efraim şehrindeki sığınağından izliyordu.

Bayram iyice yaklaşınca Beytanya'ya gitmeye karar verdi. Lazar'ın evinde biraz dinlenip istirahat edebilir, kıyasıya bir mücadeleye girişeceği Kudüs'e girmeden muhtaç olduğu enerjiyi orada toplayabilirdi.

İsa ve havarileri yola çıktılar. Çok dikkatli hareket ediyorlardı. Nihayet Lazar'ın evine vardılar. Marta, misafirleri kapıda görür görmez, zengin bir sofra için hazırlıklara başladı. Konuk-

larına her zaman zengin ikramda bulunmayı seven bir insandı. Meryem ise yeme içme işleriyle fazla uğraşmıyor, ruhunu beslemeyi önemsiyordu.

Bu arada Kudüs'ün fısıltı gazetesi, İsa'nın Beytanya'ya döndüğünü söylüyordu. İsa, öldükten sonra diriltttiği Lazar'ın evindeydi. Merak dürtüsü insanları oraya gitmeye ve yeni peygamberin büyüklüğünün müşahhas delilini görmeye sevk ediyordu. Bunu haber alan Ferisîlerin korkusu tekrar depreşmişti. Çünkü bu adam da insanları yoldan çıkarabilirdi. Bu yüzden din adamlarının başı konumundaki Kayafa'ya giderek durumu danıştılar. Sonunda mağlupların en güçlü silahı olan suikast silahına başvurmaya karar verdiler. Adamı öldüreceklerdi.

Hahamların başı konumundaki Kayafa, rakiplerinin karşısında direnmekten aciz bir insandı. Bütün kaygısı, o anki iktidarı memnun etmek, onun dümen suyunda giderek hata ve günahlarına ortak olmaktı. Tabi bu arada gelir ve ganimetleri de paylaşmaktı. Ufukta gecelerin tadını kaçıran bir şey belirdiğinde hemen katline fetva verirdi. Korkakların, düşmanlarını suikast yoluyla öldürmeleri kadar kolay ne olabilirdi?

İnsanlar mabette toplanmış, dua ediyorlardı:

– Ey İsrail! İlahımız bir tek İlah'tır!

Ayin sona erdikten sonra revaklara dağılıp fısıldanmaya başladılar. Seslerini yükseltmiyorlardı fakat Lazar'ı dirilten İsa'dan bahsettikleri kesindi. Fısıltılar artmış ve hacılar arasında İsa'nın beklenen Mesih olduğu sözü daha fazla dillenir olmuştu. Herkes aynı soruyu soruyordu:

– Acaba bayramda mabede teşrif edecek mi?

Kudüs'ün dar sokaklarında zayıf, uzun boylu bir adam yürüyordu. Sırtı hafif eğikti. Siyah gözleri vardı. Yüzünü seyrek siyah bir sakal kaplamıştı. Onu gören ilk bakışta İsa sanırdı. Ne var ki hız adımlarla Kayafa'nın evine doğru giden bu adam Yehuda

İşkoyrat'tan başkası değildi.

Her şey karanlıktı. Yürüdüğü yol, kör bir öfkeyle yanan kalbi, öldürücü duyguların inine dönmüş sinesi. İsa'nın kendi öğretileriyle çelişmesi canını sıkmış ve hemen şeytanına kulak vererek ruhunu ona satmıştı. Bu yaptığıyla dininin öcünü aldığını düşünüyor, hain vicdanını böyle rahatlatıyordu.

İçeri girmek için izin istedi. Kendisine izin verdiler. Kapıdan girince kendini geniş bir salonda buldu. Mabedin bütün büyük din adamları oraya toplanmış, uzun bir masanın çevresine kurulmuşlardı. Yehuda konuşurken onlar dikkatle dinledi. Yüzlerinde şaşkınlık ve hayret karışımı duygular beliriyordu. Duyduklarına inansınlar mı, yoksa tedbirle mi hareket etsinler bilmiyorlardı. İşkoyratlı Yehuda, sevdiği ve iman ettiği efendisini onlara teslim etmeyi teklif ediyordu…

41

"İsrailoğullarını senden uzak tutmuştum. Hani, sen onlara apaçık mucizeler getirdiğinde, küfre sapanları şöyle deyivermişti: 'Açık bir büyüden başka bir şey değil bu.'" (Mâide, 110)

Mukaddes şehir nefes almaya, hayat devinmeye başlamıştı. Hacılar, koku ve hediyeler satın almak üzere pazarlara akıyorlardı. Romalı askerler dar sokaklarda nöbet turları atıyorlardı. Kudüs sakinleri şehrin girişlerinde dolaşıyor, değişik bölgelerden gelen hacı kafilelerini seyrediyorlardı. Hacı adayları sevinç ve neşeyle şehre girerken raks ediyor dinî şarkı ve ilahiler okuyorlardı:

Rabbe hamdedin çünkü o Salih'tir
Rahmeti O'nun ebet müddettir
İlahların İlahına hamdedin çünkü
Rahmeti O'nun ebet müddettir
Rablerin Rabbine hamdedin çünkü
Rahmeti O'nun ebet müddettir

Kafilelerin ardı arkası kesilmiyordu. İsrailoğullarının firavunun zulmünden kurtuluşunun yâd edildiği bu bayramda herkes sevinç ve neşe doluydu. Celil kafilesi geliyordu. Erkekler uzun saçlarıyla sevinç içinde şallarını sallıyorlardı. Önlerinde bir grup ise raks ediyordu. Kadınlar, örtülü bir hâlde katır

ve deve gibi bineklerinde oturuyorlardı. Çocuklar bir o yana bir bu yana koşuyorlardı. Meryem de bu kafiledeydi. O, her bayram Kudüs'e gelirdi. Bu bayram da oğlunu göreceğine dair güçlü bir ümidi vardı.

Şehrin her tarafında buhurlar yakılıyordu. Buna rağmen şehir temiz kokmuyordu. Aksine ter, mabedi dolduran at, deve, merkep ve davarlarla bunların dışkılarının kokuları, buhur ve misk kokularına karışmış nahoş koku yayıyordu. Gerçekten dayanılması zor ve insanı bunaltan bir kokuydu bu.

Hacılar kendi aralarında fısıldanıyor, Lazar'ı dirilten İsa'dan söz ediyorlardı. Gecenin karanlığında onu görmeye gidenler, bugün mabede geleceğini söylüyorlardı. İşte bu sebepledir ki meraklı hacılardan oluşan bir kalabalık şehir dışına çıkmış yolunu gözlüyorlardı. Hepsi de mucizeleri hakkında çok şeyler söylenen o büyük insanı görmeyi umuyorlardı. Ellerinde hurma yaprakları ve limon ağacı dallarıyla çıkmışlardı. Günlerden bir pazar günüydü.

İsa'nın konvoyu uzaktan göründü. Kendisi bir sıpaya binmişti. Havarileri etrafını çevirmiş yaya gidiyorlardı. Yüzünden fışkıran iman ve ihlas nurlarıyla gayet mehabetli bir görünümü vardı. İnsanlar onu görünce birden heyecana geldiler ve ellerindeki dalları, hurma yapraklarını coşkuyla sallamaya başladılar. Bazıları, üstlerindeki giysileri yoluna seriyorlardı. Sesleri, Hazreti Davud'un Mezamir'inden iktibas ettikleri tespihat ile yükseliyordu:

> rabbin adına gelen ve tekrar gelecek olana.
> en yücelerde hamdler olsun

Konvoy tespih çekip ilahiler okuyan kalabalıkların ortasında Kudüs'ün dar sokaklarında ilerlemeye başladı. Konvoyu gören hacılar merak edip soruyorlardı:

– Kim bu?

– Celil'in Nâsıra şehrinden İsa peygamber!

Ferisîler halkın ona teveccühünü görünce ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Halk, öldürmeyi planladıkları adamın etrafında

toplanmıştı. Bu durumda, ona vurgun hacılar memleketlerine dönmeden planlarını uygulamaya koyamazlardı. Ferisîlerin nefret dolu bakışları arasında konvoy ilerledi. Kin ateşi yüreklerini kemiriyordu. Yeis içinde mırıldandılar:

– Âlemin arkasından gideceği buymuş demek.

Bu arada İsa sıpadan inmiş, mabede ilerliyordu. Sarraflar, güvercin ve davar tüccarlarının eski yerlerini almış olduklarını görünce yine öfkelendi. Onları bir defa kovmuş ve mabedi onların kirlerinden temizlemişti. Aynı adamlar, yine eski yerlerini almışlardı. Bunların tek derdi, hacılara daha fazla kurbanlık satmak ve daha fazla kâr etmekti. Mabetin temizliği onlar için hiç de önemli değildi.

Öfkeyle sarrafların önlerindeki tepsilerini ve güvercin tacirlerinin kürsülerini devirdi. Küçük ve büyükbaş hayvanları mabetten çıkardı. Bunları yaparken şöyle haykırıyordu:

– Yazılıdır: Evim ibadet ve dua mekanı iken siz onu hırsızların mağarasına çevirdiniz!

Fakat o öfke hâlinde dahi huyundan vazgeçmemiş, onlara kendinden bir şey söylemeyerek Tevrat'tan iktibasta bulunmuştu. Onun neredeyse bütün konuşmaları iktibastı. Bununla birlikte dinleyenlerin zihinlerinde çok ilginç bir tesire sahipti.

Sonra durup insanlara vazetmeye başladı. Mabet, çocukların sesleriyle yankılanıyordu:

– Bizi kurtar! Bizi kurtar!

İsa'ya yönelen ilgi ve ikbal, mabetteki büyük din adamlarını, Ferisîler, Kâtipler ve Sadukîlerin büyüklerini öyle öfkelendirmişti ki sinirli bir şekilde ona şöyle dediler:

– Şu insanların ne dediklerini duymuyor musun?

İsa'yı kalabalıkları azarlamaya teşvik ediyorlardı. O kimdi ki onları kurtarsındı? Fakat İsa, gayet sakin bir ifadeyle, yine Mezamir'den yaptığı bir iktibasla şöyle dedi:

– Hiç okumadınız mı? Çocukların ve emzikteki bebeklerin ağızlarından tespih sayıp hazırladım.

O gün İsa için büyük bir zafer günüydü. Davetinin sermedi gecesi sanki sona eriyordu. Heyetler tarafından muzaffer komutanlar gibi karşılanıyordu. İnsan kitleleri onu huşu içinde dinliyorlardı. Ferisîler, Kâtipler ve diğer düşmanları ise sinirden tırnaklarını kemiriyorlardı. İsa'nın davetinin güneşi artık doğmuştu. Fakat bu doğuş ne kadar da kısa sürecekti!

Herkes dikkatle onu dinliyordu. Ancak kalpler kapalıydı. Sloganlar gırtlaktan geliyordu. Fakat yürekler suskundu. Yüzlerdeki hamaset ve coşkunun ruhlarda fazla bir yansıması yoktu. Ona gösterdikleri teveccüh, klasik kalabalık teveccühü olup yürekten ve inançlarından kaynaklanmıyordu.

Ferisîler o günün tamamıyla onun zaferine şahitlik etmesini istemiyorlardı. Bunun için gidip kendisine sorular yöneltmeye, bu suretle kalabalıkların zihinlerine kuşkular düşürmeye çalıştılar. Münazaraları gerçekte çok kaba ve acı vericiydi. İsa, akıllarından geçen ihanet fikrini okumuştu. Vakit geçirmeden Kudüs'ten ayrılmaya karar verdi. O geceyi Kudüs'te geçirmemeliydi.

Bu arada Grek bölgesinden gelen bazı hacılar, öğrencisi Felipes'e gelmiş ve:

– Biz İsa'yı görmek istiyoruz, demişlerdi.

Kendisine istedikleri soruları sormaları için zaman vermelerini istedi. Bu arada o ve havarileri Zeytin Dağı'na çıkmaya başlamışlardı. O geceyi düşmanlarından uzakta geçireceklerdi.

42

> "Allah buyurmuştu ki: Ey İsa! Seni vefat ettireceğim, seni nezdime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım. Sonra dönüşünüz bana olacak. İşte o zaman ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim." (Âli İmran, 55)

Havariler, Zeytin Dağı'nda ağaçların gölgesinde derin bir uykuya daldılar. Sakin bir geceydi. Yıldızlar geceyi uyanık geçirirken kâinat koyu bir uykuya dalmıştı. İsa, her zamanki gibi secdede Rabbine dua ve niyazda bulunuyordu. Bir ara doğruldu ve semaya baktı. Gözleri yaşla dolmuştu. İnen vahiy meleği Allah'ın şu vahyini tebliğ etmişti:

"Ey İsa! Seni vefat ettireceğim, seni nezdime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım. Sonra dönüşünüz bana olacak. İşte o zaman ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim."

İsa, çok büyük bir hüzne kapıldı. Rabbinin davetini tamama erdirmeyi umuyordu. Hâlbuki bu gelen vahiy, yeryüzündeki günlerinin artık sona erdiğini haber veriyordu. İsrailoğulları henüz inanıp tasdik etmemişken o Rabbine dönüyordu. Geride havarilerini bırakıyordu. Fakat bu ihlaslı havariler onu bir gün bile doğru

anlayamamışlardı. Ölümünden sonra insanları Allah'a nasıl davet edebilirlerdi? Onları düşündükçe hüznü daha da arttı. Öğrencilerini kendilerinden bile iyi tanırdı. O gider gitmez aralarında bölünme olacak, dostluğun yerini rekabet ve mücadele alacaktı. Bu ortamda getirdiği öğretiler de ziyan olup gidecekti. Rabbi ömrünü biraz daha uzatsaydı, davetinin temellerini sağlamlaştırabilir, muğlaklık barındırmayacak şekilde açık seçik olmasını temin edebilirdi. Tebliğ için kendisine tanınan vakit hayli kısa olmuş, davetinin tohumlarını ekme imkânı bulamamıştı. Havarileri dahi sözlerini tam manasıyla kavrayabilmiş değillerdi.

Gün ışığı Zeytin Dağı'nın üzerinden taşarken İsa mahzun bir şekilde tefekkür ediyordu. Filipes ve Andrevs bazı havarileriyle yanına gelerek şöyle dediler:

– Yunanlı hacılar sizi görmek istiyorlar.

İsa, üzgün bir ses tonuyla cevap verdi:

– İnsanoğlunun yükselme vakti geldi. Size doğruyu söylüyorum: Bir tohum toprağa düşmez ve ölmezse o tek başına kalır. Fakat düşüp ölürse birçok mahsul bitirir. Kafam karmakarışık. Ne diyeyim? Allah'ım! Beni bu anın sıkıntısından kurtar!

Bir süre sustuktan sonra ekledi:

– Yeryüzünden yükseltilirsem, hepsini kendime çekerim.

Öğrencileri, İsa'nın kendi ölümünden bahsettiğini anlamışlardı. Ne diyeceklerini bilemediler. Sessizliğin ardından biri şöyle dedi:

– Fakat biz Tevrat'ta Mesih'in kıyamete kadar yaşayacağını görmüştük. Bu durumda insanoğlunun yükseltileceğini nasıl söylersiniz? Bahsettiğiniz bu insanoğlu kim?

İsa bu sorulara cevap vermeyip şöyle dedi:

– Işık, kısa bir süre daha aranızdadır. Karanlıkta kalmamak için ışığınız varken yürüyün. Karanlıkta yürüyen nereye gittiğini bilmez. Sizde ışık varken ışığa iman edin ki ışık oğulları olasınız.

Oradan Kudüs'e gittiler. Her yer hacılarla doluydu. Mabede girdiler. İsa ayağa kalkıp insanlara vazetmeye başladı:

– Bir adamın iki oğlu vardı. Adam birincisine gidip 'Oğlum, git bugün bağda çalış.' dedi. Oğlu, 'Gitmem!' dedi. Ama sonra pişman olup gitti. Adam ikinci oğluna gidip aynı şeyi söyledi. O, 'Olur efendim.' dedi fakat gitmedi. İkisinden hangisi babasının isteğini yerine getirmiş oldu?

– Birincisi, diye karşılık verdiler.

İsa da onlara:

– Size doğrusunu söyleyeyim, vergi görevlileriyle fahişeler, göklerin melekûtuna sizden önce gireceklerdir, dedi.

Ortalığı bir sessizlik kapladı. İsa şöyle devam etti:

– Bir benzetme daha dinleyin: Toprak sahibi bir adam, bağ dikti, çevresini çitle çevirdi, üzüm sıkma çukuru kazdı, bir de bekçi kulesi yaptı. Sonra bağı bağcılara kiralayıp yolculuğa çıktı. Bağbozumu yaklaşınca, üründen kendisine düşeni almaları için kölelerini bağcılara yolladı. Bağcılar adamın kölelerini yakaladı, birini dövdü, birini öldürdü, ötekini de taşladı. Bağ sahibi bu kez ilkinden daha çok sayıda köle yolladı. Bağcılar bunlara da aynı şeyi yaptılar. Sonunda bağ sahibi, 'Oğlumu sayarlar.' diyerek bağcılara onu yolladı ama bağcılar adamın oğlunu görünce birbirlerine, 'Mirasçı bu; gelin, onu öldürüp mirasına konalım.' dediler. Böylece onu yakaladılar, bağdan atıp öldürdüler. Bu durumda bağın sahibi geldiği zaman bağcılara ne yapacak?

– Bu korkunç adamları korkunç bir şekilde yok edecek; bağı da, ürününü kendisine zamanında verecek olan başka bağcılara kiralayacak.

İsa onlara Mezamir'den bir delil sundu:

– Şu sözleri hiç okumadınız mı?

ustaların reddettiği taş
işte köşenin baş taşı oldu

Rabbin işidir bu
gözümüzde harika bir iş

Bu nedenle size şunu söyleyeyim: Allah'ın melekûtu sizden alınacak ve bunun ürünlerini yetiştiren bir millete verilecek. Bu taşın üzerine düşen, paramparça olacak; taş da kimin üzerine düşerse, onu ezip toz edecek.

Başkâhinler ve Ferisiler, İsa'nın verdiği misalleri duyunca bunları kendileri için söylediğini anladılar.

O'nu tutuklamak istedilerse de, halkın tepkisinden korktular. Çünkü halk, onu peygamber sayıyordu.

İsa, vaazına devam ederek yeni misaller verdi:

– Göklerin melekûtu, oğlu için düğün şöleni hazırlayan bir krala benzer. Kral şölene davet ettiklerini çağırmak üzere kölelerini gönderdiyse de davetliler gelmek istemedi. Kral yine başka kölelerini gönderirken onlara dedi ki, 'Davetlilere şunu söyleyin: Bakın, ben ziyafetimi hazırladım. Sığırlarım, besili hayvanlarım kesildi. Her şey hazır, buyrun şölene!' Fakat davetliler aldırmadılar. Biri tarlasına, biri ticaretine gitti. Öbürleri de kralın kölelerini yakalayıp hırpaladılar ve öldürdüler. Kral öfkelendi. Ordularını gönderip o katilleri yok etti, kentlerini ateşe verdi. Sonra kölelerine şöyle dedi: 'Düğün şöleni hazır ama çağırdıklarım buna layık değilmiş. Gidin yol kavşaklarına, kimi bulursanız düğüne çağırın.' Böylece köleler yollara döküldü, iyi kötü kimi buldularsa, hepsini topladılar. Düğün yeri konuklarla doldu. Kral konukları görmeye geldiğinde, orada düğün giysisi giymemiş bir adam gördü. Ona, 'Arkadaş, düğün giysisi giymeden buraya nasıl girdin?' diye sorunca, adamın dili tutuldu. O zaman kral, uşaklarına, 'Şunun ellerini ayaklarını bağlayın, dışarıya, karanlığa atın!' dedi. Orada ağlayış ve diş gıcırtısı olacaktır. Çünkü çağrılanlar çok, ama buna layık olanlar azdır.

İsa onlara, göklerin melekûtuna takva elbisesini giymeden gelenlerin cehennem ateşine atılacağı hakikatini hatırlatıyordu.

İnsanlar ağızları açık hâlde biraz daha konuşmasını bekliyorlardı. Ferisîlerin fena hâlde canları sıkılmıştı. Oradan uzaklaşıp bir kenarda fısıldaşmaya ve durumu müzakere etmeye başladılar. Onu zor duruma düşürmenin bir yolunu bulmaya çalışıyorlardı. Düşünüp taşındıktan sonra Herot'un yakın adamlarından birini ona göndermeye karar verdiler. Herot'un adamı ona şöyle dedi:

– Senin özü sözü doğru bir zat olduğunu biliyoruz. İnsanlara hak ile Allah yolunu gösteriyor ve Allah'ın dininde hiçbir kınayıcının kınamasından korkmuyorsun. Şimdi bize söyler misin: Sezar'a vergi vermemiz caiz midir?

Mekân bir anda buz kesmiş, nefesler tutulmuştu. Herkes pür dikkat İsa'nın ne diyeceğini merakla bekliyordu. Düşmanları ağlarını atmış tuzağa düşmesini bekliyorlardı. İsa şöyle konuştu:

– Beni niçin sınayıp duruyorsunuz hey ikiyüzlüler?

Sonra Ferisîlerden tarafa döndü:

– Bana bir Roma dinarı gösterin.

Hemen bir dinar verdiler. Eline alıp sordu:

– Bu resim ve yazı kime aittir?

– Sezar'a.

– Öyleyse Sezar'ın hakkını Sezar'a Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya verin.

Ferisîler ne diyeceklerini şaşırmışlardı. Herot'un adamının sorduğu soruya büyük ümit bağlamışlardı. Hiçbir Yahudi putperest Roma'ya vergi vermek istemiyordu. Çünkü bu, artık Allah'ın seçilmiş halkı olmadıklarını, zillete düştüklerini gösteriyordu. İsa'nın düşmanları, kalabalığın gönlünü kazanmak için Roma'ya vergi vermeyi haram edeceğini hesaplamışlardı. Böylece Herot ve Romalı memurlara onun resmi otoriteye başkaldırdığı haberini yetiştirecekler, Herot ile arasına düşmanlık sokacaklardı. Herot'un nasıl bir kan dökücü olduğu malumdu. Büyük Sezar'ı aşağılayan birini asla bağışlamazdı. Fakat İsa'nın Roma'ya vergi

ödenmesini ikrarı Ferisîlerin tuzağını boşa çıkarmıştı. Bunu başını derde sokmamak için ikrar etmiş değildi. Çünkü dünyadaki günlerinin sayılı olduğunu iyi biliyordu. Bilakis şeriat koyucu olarak gönderilmediği için buna karışmamıştı. O yönetenlerle yönetilenler arasındaki ilişkileri düzenlemek, kanunlar koymak için gönderilmemişti. Sadece göklerin melekûtunun yaklaştığını müjdelemek için gönderilmişti. O gün geldiğinde sadece Allah'ın emir ve hükümleri geçerli olacaktı.

43

“Şayet yüz çevirirlerse bil ki Allah bir kısım günahları nedeniyle onlara bir musibeti tattırmak istemektedir. Şüphesiz, insanların çoğu fasıktır.” (Mâide, 49)

Mabet gecenin karanlığında nurlar içinde parlıyor, uzaktan bakıldığında gökten inen bir nur sütunu gibi duruyordu. İsa ve havarileri, Zeytin Dağı’nın eteğinde uzanmışlardı. Şehir tamamen uyuyup uyku gözlere yürüyünce Nikedimos’un evine gitmek üzere gizlice yola çıktılar.

Nikedimos, Senhedrin Meclisinin üçüncü sıradaki üyesiydi. İsa’yı mabette ilk vazettiği sırada dinlemiş ve kalbi onun getirdiği hidayete açılmıştı. Sonra gecenin karanlığından istifade ederek yanına gidip kendisiyle görüşmüş, bütün kalbiyle inanıp tasdik etmeden yanından ayrılmamıştı. Fakat inandığını kendi cemaatinden gizli tutmuş, bir fenalık etmelerinden endişe ettiği için gizlemeyi tercih etmişti.

İsa, Kudüs’e her geldiğinde gecenin karanlığında onunla görüşmeye gider, o ikisi tam bir gizlilik içinde din üzerine sohbet ederlerdi. Siyah perde kalkıp gün ağardığında Nikedimos Senhedrin üyeleriyle oturur, nüfuz ve güçlerini ellerinden alacağını düşündükleri adama karşı ne yapacaklarını istişare ederdi. Onlar tam planlarını yaptıkları sırada, yaptığı bir tavsiye ile Allah’ın elçisinin tuzaktan kurtulmasın sağlayacak kadar zaman kazanmasını sağlardı.

Mabetten yayılan ışık, dağın eteklerini aydınlatıyordu. İsa, Simon, Yuhanna ve Lakup gökyüzüne bakıyorlardı. Yehuda İşkoyrat herkesten uzakta tek başına oturuyordu.

Yüreğinden geçenler aslında yüzünden okunuyor, yaşadığı kafa karışıklığı, şaşkınlık ve kararsızlık açıkça belli oluyordu. Nasıl çıkacağını bilmediği bir batağa saplanmıştı. Her fikir başka tarafa çekiştiriyordu. Bazen yukarı doğru çekiliyor, bazense çukurun dibine batırılıyordu.

Kafası iyice karışmış, duyguları allak bullak olmuştu. Yaşadığı kuşku, ona öylesine azap ediyordu ki bazen boşlukta avazı çıktığı kadar bağırası, sinesini kemiren acımasız fikirleri ilan edesi geliyordu. İçten içe inledikçe ruhundaki isyan büyüyor, bir bıçak gibi kalbini doğruyordu.

Sonra öğrencileri arasında sükûnet içerisinde oturan o adamı düşünmeye başladı. Kendi kendine soruyordu: Kimdi bu adam? Mutluluğumuz için mi gelmişti? Ruhlarımızı çektikleri acılardan kurtarmak için mi gelmişti? Yoksa daha fazla acı çektirmek, çileli ruhlarımıza şüphe tohumları ekmeye mi gelmişti? İsrailoğullarını karanlıktan aydınlığa çıkarmak, ardından biz –her şeylerini uğrunda feda etmiş- öğrencilerini aydınlıktan karanlığa sürüklemek için mi gelmişti? Kimdi bu? Bilmiyorum. Kaygı ve endişelerim beni iyiden iyiye şaşırtıyor. Kuşkular neredeyse canımı alacak kadar güçlü. Acaba gerçekten Mesih mi? Eğer Mesih ise, onun getireceği ve sonsuza dek sürecek o büyük hükümranlık nerede? İşte günler geçiyordu. Fakat ne bir ümit hatta ne bir ışık görünüyordu. Vaazlar veriyor, misaller anlatıyor, kalabalıklar toplanıp dağılıyorlardı. Dinleyip gitme dışında bir şey olmuyor, iman ve tasdik kalplere nüfuz etmiyordu. Eğer gerçekten Mesih ise hükümranlığı nerdeydi? Sezar'a vergi ödemenin hükmü sorulduğunda bunu onaylamıştı. Resmî idareye karşı tavrını daha ne kadar gizli tutacaktı? Onun iktidarı ne zaman başlayacaktı? Bekleyin… Bekleyin… Artık sabrım kalmadı. Neredeyse ümitlerim tamamen boşa çıktı. Hayallerimiz ışığa karışıp uçtu…

Bekle Allah bekle! Bu bekleyişin sonu hiç gelmeyecek miydi? Putperestler Allah ile alay ederlerken o susuyordu. Neden onların üstlerine gökten taş yağdırmıyordu? Kâtiplere ve Ferisîlere karşı neden sert davranmıyor, bizi şaşkınlıkta bırakıyordu? Tevrat'ın hükümlerini kaldırmak değil bilakis geliştirmek için geldiğini söylüyor, sonra da eski sokağa yeni halılar serilmeyeceğini söylüyordu. Ne yapmamızı istiyor bu adam? Şaşkınlık ve endişem giderek artıyor.

Vaazları Kâtipler ve Ferisîlerinkiyle ittifak ettiğinde kalbim müsterih oluyor. Fakat bazı görüşleri onlarınkilerle çeliştiği zaman bir kuşkudur başlıyor. Acaba ne yapmalıyım? Yüreğimde inşa ettiğim ümit yuvası bir anda yıkılıyor ve iç dünyam baykuşların tünediği bir viraneye dönüşüyor.

Yehuda bu kâbustan kurtulmak istiyordu. Başını kaldırıp şöyle bir baktı. Bir an ışıklar sönmüş gibi geldi. Karanlık, cüppesine uzanıyor, her şeyi gizliyordu. Nur içinde yüzen mabet, gözlerine kapkaranlık görünüyordu. Bir an kalbindeki karanlığın gözlerine çöktüğünü sanarak korktu.

Israrla gelen bu fikirleri kovmaya çalıştı. Sükûnete ihtiyacı vardı. Fakat heyhat! Göğün yıldızları ona sürekli yeni fikirler telkin ederken rüzgârın ıslıkları kulaklarına itirazlar taşıyordu. Bütün kâinat sanki ona karşı komplo kurmuştu. Öfkeli nefsini gemlemeye çalışıyordu. Fakat sanki rüzgâr ona haykırıyordu: Haydi getir melekûtunu! Bir an o melekûtu düşünmeye başladı. Neredeydi bu melekût? Ne zaman gelecekti? Her vakit onu göndermesi için Allah'a yakarıp niyaz ediyoruz? Allah bu dualarımıza bir türlü icabet etmiyor. Bize bu melekûttan neden hiç bahsetmiyor? Bütün söylediği, bu melekûtun Allah'ın kelamı olduğu. Bizi neden şaşkınlıklar içinde bırakıyor? Kaygılıyım. Endişelerim giderek artıyor. Kuşku her zamankinden daha fazla acı çektiriyor.

Kulağında sesler peyda olmaya başladı: İnsanoğlu yükseltilmeli. Kim bu insanoğlu? Bu soruya cevap vermek yerine nurdan

ve karanlıklardan bahsetmişti. Nurda ve karanlıkta yürüyenlerden… Her zamanki gibi bizi şaşkınlık içinde bırakmıştı. Kimdi bu insanoğlu? Kimdi o? Bilmiyordum… Tek bildiğimi beynimi kemiren kuşkuların giderek arttığıydı. Kuşku, soğuk parmağını kalbime bastırdıkça bastırıyordu.

Artık batıyorum ve ergeç ümitsizliğe teslim olacağım. Peki bu teslimiyet niye? Ben ne yaptım ki? Peygamberin havarisi Yehuda İşkoyrat olarak ne yaptım da bunu hak ettim? Çok çirkin bir davranışta bulunarak düşmanlarıyla ittifak ettim. Onu kendilerine teslim etme sözü verdim. Ben; Yehuda İşkoyrat kendi inandığım peygamberi onlara teslim edecektim! Bu asla olmayacaktı. Yehuda İşkoyrat, peygamberini teslim etmeyecekti.

Peki bütün bu endişe neydi? Ya bu şaşkınlık? Ya bu acımasız şüphe? Yeter artık, ben de sükûnet istiyorum. Kafamı dinlendirmek. Beynim neredeyse patlayacak, kalbim parçalanacak ve nefes alamayacağım. Keşke ölsem, ölsem de rahatlasam!

Yehuda İşkoyrat bu ağır ve yorucu muhasebenin ardından yüzünü göğe doğru kaldırdı. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Bu yaşların yüreğinden kaynayarak çıktığını hissetti. İhlas ile şöyle dedi:

– Ey gökteki Rabbimiz! Bu tecrübe için neden beni seçtin? Yolumu aydınlatman için Sana yalvarıyorum. Ben karanlıkta yalpalarım. Nereye gideceğimi bilmiyorum. Endişeliyim. Acı çekiyorum. Ey Rabbim! Kalbime huzur, ruhuma saflık ver. Beni doğru yola ilet!

Ey Rabbim! Bana merhamet et! Sen bana merhamet etmezsen helak olanlardan olacağım.

Sonra secdeye kapandı. Gözyaşları toprağa karışıyordu…

44

> "Ey insanlar, eğer dirilişten yana bir şüphe içindeyseniz, gerçek şu ki, Biz sizi topraktan yarattık, sonra bir damla sudan, sonra bir alak'tan (embriyo), sonra yaratılışı belli belirsiz bir çiğnem et parçasından; size (kudretimizi) açıkça göstermek için. Dilediğimizi, adı konulmuş bir süreye kadar rahimlerde tutarız." (Hac, 5)

Mabet kalabalıklarla sarsılıyordu. İnsanlar halkalar olmuş konuşuyorlardı. Sadukîler pahalı elbiseleri içinde, parmaklarında yüzükler, başlarının üzerinde piramidi andıran sarıklar ve dudaklarındaki alaycı gülümsemelerle Ferisîlerin, Nâsıralı muallim karşısındaki fiyaskolarından bahsediyorlardı. Nâsıralı, "Vergi verin: Sezar'ın hakkı Sezar'ın, Tanrı'nın hakkı Tanrı'nındır." diyerek onları süt dökmüş kediye çevirmişti. Çünkü ona itiraz etseler, milletin önünde kendilerini deşifre etmiş ve İmparatora sadakatsizliklerini ilan etmiş olacaklardı. İtiraz etmediler çünkü bilginleri, "Devletin kanunu da dinî bir yasa sayılır." diyorlardı. Bu durumda Ferisîler ağızlarını dahi açamadan yenilgiyi sineye çekmek zorunda kalmışlardı.

Ferisîler de kendi aralarında konuşuyor, şaşkınlıklarını itiraf ederek bunun nasıl bir adam olduğunu ve nereden çıktığını bilemediklerini söylüyorlardı. Ne zaman onu zora sokacak bir soru sorsalar, ilmiklerini kendi boğazlarına geçiriveriyor, onları suspus

edecek bir cevap veriyordu. Onun karşısında susmaktan başka bir şey yapamıyorlardı. Çünkü Tevrat'ı ezbere biliyor ve bütün delillerini ondan getiriyordu. Hâlbuki o, Kâtiplerle birlikte medresede de okumamıştı. Sahip olduğu ilim, gerçekten şaşırtıcıydı. Gururlarına yedirebilseler, bu ilmin âlemlerin Rabbinden olduğunu itiraf edivereceklerdi!

İnsanlar ise bir hayal kırıklığından söz ediyorlardı. Çünkü İsa, çok önemli bir fırsatın kaçmasına göz yummuştu. Eğer "Sezar'a vergi vermek caiz olmaz." deseydi, o zaman mabette bulunan kalabalıklar gırtlakları patlarcasına haykırarak onun liderliğini tanıyacaklardı. Çünkü Yahudiler Allah'ın çocukları ve O'nun seçilmiş halkıydı. Böyle bir milletin boyunları eğik bir hâlde putperest bir devlete vergi vermesi yakışık almazdı. Eğer İsa, itaat değneğini kırsaydı, ona destek olurlardı. Zira halk, kendilerinin Roma'nın yasalarından kurtararak Allah'ın hükümlerini hâkim kılacak birini arıyordu. Fakat İsa bunu yapmamıştı. Bilakis yaşanan utanç ve arı teyit ederek, "Sezar'ın hakkını Sezar'a verin." diyebilmişti. Peygamber böyle bir söz sarfeder miydi? Acaba aynı soru ona yöneltilse Hazreti Musa bu cevabı mı verirdi? Mabedin kapısındaki Roma kartalını indirerek halkın isyanına önderlik eden Celilli Yehuda nerede, Yahudilerin düşmanlarıyla uzlaşan bu Celilli peygamber neredeydi?

Sadukîler, İsa'nın yolunu gözlüyorlardı. Hem onunla, hem de Ferisîlerle alay edeceklerdi. Çünkü İsa da Ferisîler gibi öldükten sonra dirilmeye inanıyordu. Sadukîler, ölülerin tekrar dirileceklerine inanmıyorlardı. Tevrat'ta bu konuya dair açık bir işaret mevcut değildi. Sadukîler, bununla ilgili olarak bir soru hazırlamışlardı ve onu İsa'ya soracaklardı. Bu soru ve alacakları cevapla hem onu, hem de Ferisîleri herkesin alay konusu hâline getirmeyi planlıyorlardı.

Biraz sonra İsa mabedin kapısında göründü. Sadukîlerin yüzlerinde sinsi tebessümler belirmişti. Sabırla beklediler. İsa, in-

sanlara vazetmeye başlayınca kibirli bir şekilde yanına varıp şöyle dediler:

– Musa dedi ki: Bir adam arkasında çocuk bırakmadan ölürse, çocukları olması için kardeşi onun hanımıyla evlenir. Eğer yedi kardeş olur, ilki evlenir ve çocuk sahibi olmadan ölürse, kadınla ikincisi evlenir. O da çocuk sahibi olamadan ölürse aynı hanımla üçüncüsü evlenir. Sonra dördüncü ve bu şekilde tamamıyla evlendikten sonra ölürse yarın kıyamet koptuğunda bu kadın, kardeşlerden hangisiyle evlenecektir?

Sadukîlerin gözleri alaylı bir ifadeyle parlıyordu. Ferisîler de İsa'nın cevabını merak ediyorlardı. Sadukîler bu gibi karışık sorularla onları defalarca susturmayı başarmışlardı. Ne kadar basit ve mantıksız görünse bile bunlar da cevaplanması gereken sorulardı. Herkes kulaklarını dikmiş, İsa'nın ağzından çıkacak cevabı bekliyordu.

İsa düşünmeye gerek duymadı. Yüzünde en ufak bir tereddüt ifadesi olmaksızın sakin bir şekilde cevap verdi:

– İşte böyle sapıtıyorsunuz. Çünkü kitabı da Allah'ın kudretini de layıkıyla bilmiyorsunuz. Ahirette ne evlenecek ne de evlendirileceklerdir. Oradaki hayatları, Allah'ın semadaki melekleri gibi olacaktır.

Öldükten sonra dirilmeye gelince, siz hiç Yüce Allah'ın lisanından nakledilen şu ayetleri okumadınız mı?

"Ben, İbrahim'in İlahı, İshak'ın İlahı, Yakup'un İlahı. Allah, ölülerin değil, dirilerin İlahıdır."

İnsanlar o anda Yüce Allah'ın Hazreti Musa'ya Tur Dağın'da söylediği bu buyruğu hatırladılar: "Ben; İbrahim'in İlahı, İshak'ın İlahı, Yakup'un İlahıyım." Evet O, katında diri olan o büyük peygamberlerin İlahı idi ve bu Tevrat'ta böylece yazılıydı. Dolayısıyla ahiret hayatının olduğunun da açık bir deliliydi. Eğer bunu fark edemedilerse, kabahat kitabın değil onların hakikate kapalı gözlerinindi!

Ferisîler bu cevaba çok sevindiler. Çünkü İsa, kendilerini de destekleyen bir delili bizzat kitaptan getirmişti. Her yandan tebrik sesleri yükseliyordu. Ahiret gününü inkâr eden Sadukîlerin itiraz sesleri bu seslerin arasında kaybolup gitmişti.

Ferisîlerden biri İsa'ya yaklaşarak sordu:

– Dinimizdeki en büyük vasiyet hangisidir?

– Bütün vasiyetlerin başı şudur: "Dinle ey İsrail: İlahımız bir olan Rabdir. Rabbini bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün fikrinle ve bütün kuvvetinle seveceksin." Bu ilk vasiyettir. İkincisi de şudur: "Yakınını kendin gibi seveceksin." Bu ikisinden daha büyük bir vasiyet yoktur.

– Doğru söyledin, Çünkü Allah birdir ve O'ndan gayrısı yoktur. O'nun sevgisi bütün kalple, bütün dille, bütün canla ve bütün kuvvetle olmalıdır. Başkasını sadece canla sevmek bütün adak ve kurbanlardan daha faziletlidir.

İsa o Ferisî'ye sevgiyle baktı ve şöyle dedi:

– Sen Allah'ın melekûtundan uzak değilsin.

Sonra hepsine bakarak şöyle dedi:

– Musevî şeriatı ve bütün peygamberler bu iki vasiyete bağlıdırlar.

Bu iki vasiyet, her semavi dinin ana direklerini teşkil ediyordu: Ortağı olmayan bir tek Allah'a davet etmek. Dünyaya gelen bütün peygamberler, kavimlerini bir ve üstün kuvvet sahibi olan Allah'a davet etmiş, O'na ortak koşulmamasını istemişti. Bunun dışında sevgi ve iyiliğe, kişinin kendisi için istediğini kardeşi için de istemesi esasına çağırmışlardır.

Ebedî davetin özü buydu: Hazreti Nuh'un, İbrahim, İshak, Yakup, Musa ve diğer peygamberlerin. Tabi Mesih İsa'nın daveti de bu esasa dayanmaktaydı. Onun müjdelediği peygamberin daveti de aynı esaslara dayanacaktı.

Bu konuşmanın ardından İsa ayrıldı. Sadakaların toplandığı kasanın önünde oturdu. Havarileri etrafını çevirmişlerdi. İnsanlar kasaya sürekli para atıyorlardı. Zenginler gururlu bir şekilde büyük meblağlar koyuyorlardı. O sırada fakir bir kadıncağız geldi ve sandığa iki kuruş attı. İsa öğrencilerine dönerek şöyle dedi:

– Gördüğünüz şu fakir kadın, şu ana kadar para atanların hepsinden daha fazla vermiş bulunuyor. Çünkü onlar, servet ve varlıklarının artanından verdiler. Bu kadınsa, kendi ihtiyacı olanı, daha doğrusu cebindeki bütün parayı verdi.

45

> "Sana kıyametin saatini –ne zaman kopacağını- soruyorlar. De ki: Onun bilgisi ancak Rabbimin katındadır." (Ahzâb, 63)

Sessizce yürüdüler. Herkesin kafasın kendine göre fikirlerle meşguldü. İsa, Ferisîlerin gösterdiği bu düşmanlık ve inattan dolayı çok üzgündü. Yehudiye'de, Celil'de onunla mücadele etmiş, hatta Kefr Nahum'dan zorla çıkarmışlardı. Allah tarafından bir mucize getirirse sanki kalpleri itminan bularak ona inanacakmış gibi görünüyorlardı. Hâlbuki gökyüzünden kapılar açılsa, üstlerine değerli melekler inse ona yine inanmayacaklardı. Bütün gayeleri, insanları onun daveti hakkında şüphe ve tereddütlere düşürmekti.

İsa, Rabbi ruhunu almadan önce iman ederler ümidiyle onlara gitti. Fakat Ferisîler düşmanlık ve inkârlarını açıkça haykırdılar. Onu reddetmekle kalmayıp bunda da aşırı kaba bir üslup kullandılar. Böylelikle ümitler tamamen sönmüş oluyordu. İsa, ayağa kalktı ve onlara tokat atar gibi sert ifadeler kullandıktan sonra kapıyı çarpıp çıktı. Patlamış bir volkan gibiydi. Mabetten çıkarken ona bakan kalabalıklar dahi şaşırmışlardı. O, yumuşak ve güleç yüzlü adamın yerinde yeller esiyordu. Sanki o sert tavırlı Yahya, ölüler âleminden kalkıp Kudüs'e gelmişti.

Havarileri, kulaklarında İsa'nın sözleri yankılanarak yürüdüler. Hepsi derin bir düşünceye dalmıştı. Bugün mabette yaşanan hâdise, onunla Ferisîler arasında kesin bir yol ayrımına gelindi-

ğini gösteriyordu. Artık Ferisîlerle İsa'nın arasını bulmak mümkün olamazdı. Ferisîlere çok acı sözler sarf etmişti. Eğer mabedi dolduran hacılar olmasa, oracıkta üstüne atlayıp canına kıyabilirlerdi. İsa, onlara şöyle haykırmıştı: "Yazıklar olsun size ikiyüzlü Ferisîler ve Kâtipler!" "Yazıklar olsun size kör rehberler!" Bu ve benzeri sertlikte birçok sözle onların ikiyüzlü tavırlarını halkın önünde yüzlerine vurmuş ve onları mabedin ortasında kırık kemikler gibi bırakıp çıkmıştı.

Oradan başları eğik hâlde çıktılar. Havarilerden biri dönüp mabede baktı. Güneş, görkemli yapıya veda ışıklarını gönderiyor, altın kubbede göz alıcı bir yansıma meydana getiriyordu. İnsanın tüylerini ürperten bir manzaraydı. Peygamberini rahatlatmak için şöyle dedi:

– Efendimiz! Şu taşlara, şu yapılara bir bakın!

İsa, yüzünde sıkkın bir ifadeyle şöyle dedi:

– O görkemli yapıları görüyorsun değil mi? Onlar yerle bir olacak ve burada taş üstünde taş kalmayacak!

Yehuda o an dişlerini sıktı. Elini kaldırıp saçını tuttu ve sert bir şekilde çekti. Bugünlerde İsa'nın sözleri neden bu kadar acıydı? İsrailoğullarına bir ümitle mi gelmişti, yoksa bir azap ve intikam olarak mı? Mabet ona ne yapmıştı ki o mukaddes binaya böyle lanet okuyordu? Ferisîler ve Kâtipler onu reddettilerse, o da suratlarına köpürüp taştan sert sözler etmemiş miydi? Yehuda, bir kez daha kuşku ve şaşkınlığın ağlarına düşüyordu.

Birlikte Zeytin Dağı'na doğru yürüdüler. Dağın eteğinde oturdular. Güneş batarken İsa gerçekten üzgün ve kederli görünüyordu. Şafak kızıllığı ortalığı kızıla boğarken onun gözünde her şey zifirî geceye bürünmüştü. Davetinin günleri sona ererken kendisine inananlar ne kadar da az, sözlerini anlayanlar de kadar nadirdi.

Petrus, Yakup, Yuhanna ve Andrevs ona yaklaşarak kıyametin ne zaman kopacağını sordular. Onlara şöyle dedi:

– Savaşları ve savaş haberlerini işittiğiniz zaman endişelenmeyin. Bu muhakkak olacaktır. Fakat dünyanın sonu değildir. Bir ümmet, diğer bir ümmete, bir ülke diğerine hâkim olacaktır. Büyük depremler, açlıklar ve kargaşa olacaktır. İşte bu acıların başlangıcıdır.

Siz kendi nefslerinize bakın. Onlar sizi mahkemelere çıkaracaklar, mabetlerde kamçılanacaksınız. Lehlerinde şahitlik etmeniz için kral ve valilerin huzuruna çıkarılacaksınız. Göklerin melekûtu bütün milletlere anlatılmalı. Onlar sizi teslim etmeye götürdüklerinde ne söyleyeceğinizi önemsemeyin. Sadece size vahyedileni söyleyin. Çünkü konuşan siz değil Ruhül Kudüs olacaktır.

Danyal peygamberin sözünü ettiği yıkıcı iğrenç şeyin kutsal yerde dikildiğini gördüğünüz zaman, Yehudiye'de olanlar dağlara kaçsın. Damda olan, evindeki eşyalarını almak için aşağı inmesin. Tarlada olan, abasını almak için geri dönmesin. O günlerde gebe olan, çocuk emziren kadınların vay haline!

Eğer o zaman biri size, 'İşte Mesih burada! ya da 'İşte şurada!' derse, inanmayın. Çünkü sahte mesihler, sahte peygamberler türeyecek; bunlar büyük mucizeler ve harikalar ortaya koyacaklar. Öyle ki, ellerinden gelse, seçilmiş olanları bile saptıracaklar. İşte size önceden söylemiş bulunuyorum.

güneş kararacak
ay ışığını vermez olacak
yıldızlar gökten düşecek
ve semavi güçler sarsılacak

Bunun için uyanık kalın. Çünkü Rabbinizin geleceği günü bilemezsiniz. Ama şunu bilin ki ev sahibi, hırsızın gece hangi saatte geleceğini bilse, uyanık durur, evinin soyulmasına fırsat vermez. Bunun için siz de hazır olun! Çünkü insanoğlu, ummadığınız bir saatte gelecektir.

Bu konuşmadan hepsi etkilenmişti. Acaba bu bir veda konuşması mı, yoksa son bir uyarı mıydı? Düşünmeye başladılar.

Düşünmekten başka bir şey yapamazlardı. Bu arada Yehuda'nın vesveseleri artıyordu. Nefsi kabarıyor, öfkeleniyordu. İsa'ya ne oluyordu da oğulların babalara isyan edeceğinden, havarilerinin mabetlerde kamçılanacağından söz ediyordu? Uzun zamandır sözünü ettiği müjdelerin yerini neden korku ve hüzün almıştı? Hani Mesih'in sonsuza dek yaşayacak hükümranlığı nereye gitmişti? Güneşin batacağı, yıldızların döküleceği o gün ne zaman gelecekti? Yehuda kendisini rüzgârın savurduğu bir tüy gibi hissetmeye başlamıştı. İsa, neden böyle kapalı konuşmalarla onlara acı çektiriyordu. Neden yollarını aydınlatmıyordu? Yehuda karanlıkta yalpalıyor, yol gösterecek birini bulamıyordu.

Ey Rabbim! Ne olur biraz ışık! Yehuda'nın yüreğindeki mağarayı koyu bir karanlık kaplamıştı. Kalbinde kalan zerre kadar imanla duruyordu. Kuşku ona sürekli vuruyor, acı çektiriyordu. Huzur ve itminan kendisini çoktan terk etmişti. Artık Yehuda için yalnız kaygı ve kararsızlık vardı. Keşke bir de inkâr edebilseydi. O zaman tamamen rahatlayacaktı.

46

> "Onlar için üzülme ve kurdukları tuzaklar için de kendini sıkma." (Nahl, 127)

Masaların yerleştirildiği geniş bir salon ve etraflarında oturan Ferisîler ve Kâtipler. Dünün düşmanları, bugünün müttefikleri, İsa'nın düşmanlığı ortak paydasında buluşmuşlardı. Başlarının üzerindeki tehdit, mabette hacı heyetlerinin önünde kendileriyle alay eden o şahsa duydukları nefretti hepsini bir araya getiren. Kılıçtan keskin, zehirden acı o söz ve alayları unutmak ne mümkündü.

Yüzlerine sarfettiği kelimeler hâlâ kulaklarında yankılanıyordu. Bu kelimeler. İçlerindeki kini patlatmış, nefret kanlarının damarlarında fışkırarak akmasına sebep olmuştu. Ateşten kor gibi olan bu kelimeler, nefslerini yakmış, izzetinefislerini küle çevirmişti.

Onlara yönelttiği ağır sözler, mabedin kıyı ve köşelerinde yankılanmaya devam ediyor, insanların zihinlerine kazınıyordu. Bu hâdisenin, bayramdan sonra ve insanların evlerine dönmesiyle birlikte Celil'de, Yehudiye'de, Ürdün, Mısır, Suriye, Babil ve Yunanistan'da anlatılan bir hikâyeye dönüşmesi kesindi. İsa'nın şu sözlerini hepsi tekrarlayacaktı: "Din bilginleri ve Ferisiler Musa'nın kürsüsünde otururlar. Bu nedenle size söylediklerinin tümünü yapın ve yerine getirin, ama onların yaptıklarını yapmayın. Çünkü söyledikleri şeyleri kendileri yapmazlar. Ağır ve taşınması güç yükleri bağlayıp başkalarının omuzlarına koyarlar da, kendileri

bu yükleri taşımak için parmaklarını bile kıpırdatmak istemezler. Yaptıklarının tümünü gösteriş için yaparlar. Örneğin, muskalarını büyük, giysilerinin püsküllerini uzun yaparlar. Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Tek bir kişiyi dininize döndürmek için denizleri ve kıtaları dolaşırsınız. Dininize döneni de kendinizden iki kat daha cehennemlik yaparsınız."

Bunlardan gerçekten can alıcı oklardı. Bir ümmeti yıkmaya yetecek şiddette tenkitlerdi. Bayram gününe kadar onun varlığına tahammül gösterirlerse, bu ve benzeri okları halk içinde kendilerine yöneltmeye devam ederdi ve hepsini alay konusu hâline getirirdi. İnsanlar nezdindeki saygılıkları yıkılıp giderdi. Ayaklarının altındaki zemin kayabilirdi. Eğer bu zemini İsa'nın kanıyla perçinlemezlerse parçalanır ve kolaylıkla yutulurdu. Otoritelerinin sarsılmasındansa İsa'yı öldürmek daha kolaydı.

Sözleri ortak bir hedefte birleşince, durumu müzakere etmeye giriştiler. Herkes öldürülmesi yönünde fikir belirtiyordu. Fakat bunun yapılma şekli üzerinde farklı düşünüyorlardı. Bayramın geçmesini beklerlerse insanlar üzerindeki yıkıcı tesiri hayli fazla olabilirdi. Bayramda öldürmeleri hâlinde halk ayaklanabilirdi. Gerçi insanlar çok değişkendi. Bugün sevenler, yarın ondan nefret edebilirler, bugün verdikleri kararı yarın bozabilirlerdi. Birini öldürüp, sonra "Vah şehidimiz!" diye gözyaşı dökebilirlerdi. Onu öldürmeleri hâlinde bizzat ona inanmayanların bir ayaklanma başlatmalarından kim emin olabilirdi?

Kâtipler ve Ferisîler böyle düşünürlerken Yehuda İşkoyrat uzun boyu, siyah saçları, kaygılı gözleriyle Kudüs sokaklarında yürüyordu. Neredeyse boğulacaktı. Bugün olanlar onu iyice öfkelendirmiş, içindeki isyanı daha bir güçlü ve köklü hâle getirmişti. Bu defaki isyan öncekilerin hepsinden daha şiddetliydi.

Böyle dolaşırken arkadaşları onu fark ettiler. Yehuda, Celilli diğer havarilerin aksine Yahudilerdendi. Hemen başına üşüştüler ve muallimi İsa ve onun öğretileriyle, sürekli müjdelediği göklerin

melekûtu ile alay etmeye başladılar. Yehuda bu alayların yüreğini parçalayan hançerler gibi olduğunu hissetti. Öfkesinin ateşi daha da kabarmıştı.

O an aklına bir fikir geldi. İsa eğer rahatı seçtiyse, yahut ümitsizliğe teslim olduysa onu gayretli olmak zorunda bırakmalıydı. Bunun için düşmanlarını ona karşı kışkırtabilir, mücadeleye geri dönmesi için yaşadığı yeri onlara ihbar edebilirdi. Düşmanlarıyla karşılaşması dahi ondaki mücadele ruhunu tekrar canlandırabilirdi.

Evet, yerini bildirmek suretiyle onu girdiği uzletten çıkaracaktı. İsa, bu bayram hepsine galip gelebilir ve heyetlerin birçoğu kendisine iman edebilirdi. Bu nur buketi de zifirî karanlık geceyi dağıtmaya başlamada önemli rol oynardı. Böylelikle yerler ve gökler durdukça baki kalacak olan Mesih'in hükümranlığının da yolu açılmış olurdu.

Eğer insanlar ona bayramda iman ederlerse Yehuda'nın gözündeki perde de açılır ve içini kemiren kuşku ve tereddütler son bulurdu. Bu iman da, sürekli müjdelenen Mesih'in hükümranlığını tesis etme ümidini tekrar diriltirdi.

Fakat içinde bir itiraz belirdi: Yerini bildirdiği vakit, peygamberini düşmanlarına teslim etmiş olacaktı. Hâlbuki ona kötülük etmelerini istemiyordu. Evet hakkında kuşkuya kapılmıştı. Ancak tek başına bu, onu teslim etmesi için yeterli değildi.

Bu fikirden bir kez daha vazgeçiyordu ki beyni ona bir çözüm önerdi. Eğer o, düşmanlarına İsa'nın yerini bildirirse, davetin dinçleşmesine vesile olabilirdi. Çünkü onlar efendisine zarar veremezlerdi. Bunu daha önce defalarca denemişler, hiçbirinde başaramamışlardı. İsa, her defasında ışık gibi ortalarından geçip gitmişti. Ona asla kötülük edemeyeceklerdi.

Yehuda yalpalıyordu, duygularını tam olarak tarif edemiyordu. Kuşku, kaygı duyuyor, endişe ediyordu. Fakat üstüne esen iman meltemleriyle bu defa isyanına isyan ediyordu. Kafası

karmakarışıktı. Tek istediği kendisini rahatlatmak, huzur ve sükûnetine dönebilmekti.

Sonunda Kâtipler ve Ferisîlerin toplantı hâlinde oldukları yere yöneldi. Yanlarına oturup görüşlerini dinledi. En son, hacıların evlerine dönmesi ve kalabalıkların dağılmasını beklemek fikri üzerinde ittifak etmek üzereydiler. Onu daha sonra yakalayıp öldürebilirlerdi. Fakat Yehuda onlara, en güzelinin bayramdan önce öldürmeleri olacağını söyledi. Havarilerinin bulunmadığı, tenha bir yerde işini bitirebilirlerdi. Bu fikir hoşlarına gitmişti. Bunu uygulamaya karar verdiler. Yehuda oradan ayrılırken attığı bu adımın Mesih'in ölümsüz hükümranlığının, kalbindeki karanlığı dağıtacak nurun başlangıcı olacağına inanıyordu!

47

“Şüphesiz ki, bir kavim kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez. Allah, bir kavme kötülük diledi mi, artık o geri çevrilemez. Onlar için Allah’tan başka hiçbir yardımcı da yoktur.” (Rad, 11)

İsa başı öne eğik sessizce oturdu. Yüzünde bir hüzün ifadesi vardı. Mecdelli Meryem ona baktıkça canı sıkılıyordu. Fakat onunla konuşma gücünü de kendinde bulamıyordu. Sessizliğine saygı duyuyor, onu daldığı fikir âleminden çıkarmaya cüret edemiyordu. Bunların esasen hüzün ve keder telkin eden fikirler olduğunu bilmesine rağmen o cesareti kendinde bulamıyordu.

Lazar ve havarileri sessizce oturuyor, İsa’nın bir şey söylemesini bekliyorlardı. Pesah Bayramı’nı müjdeleyen güneş, yükselerek gökyüzünün tam ortasındaki yerini almıştı. İsa, herkesin gözünün kendi üzerinde olduğunu hissetti. Başını kaldırdı, Petrus ve Yuhanna’ya şöyle dedi:

– Gidip bize Pesah yemeği hazırlayın da yiyelim.

– Nerede hazırlamamızı istersin?

– Şehre girdiğinizde karşınıza elinde su testisi olan bir adam çıkacak. Onu takip ederek evine gidin. Hane sahibine şöyle deyin: Efendimiz size, öğrencileriyle bayram yemeğini nerede yiyebileceğini soruyor. O size dayalı döşeli bir balkon gösterecektir. Yemeği oraya hazırlayın.

Petrus ve Yuhanna çıktılar. Beytanya'dan ayrılıp Zeytin Dağı'ndan inen patikalara girdiler. Güneşin altında altın gibi parlayan mabet karşılarında belirdi. İki arkadaş, Kudüs'e doğru yürüdüler. Güneş iyice yükselmiş, gölge boyu neredeyse sıfıra inmişti. Tam öğle vaktiydi.

İki adam su testisi taşıyan bir adam fark ettiler. Kudüs'te bir adamın su testisi taşıması ender görülecek bir şeydi. Çünkü bu iş, daha çok kadınların işiydi. Adamın peşinden gittiler. O bir eve girdiğinde onlar da peşi sıra girdiler. Ev sahibiyle konuştuklarında İsa'nın arkadaşlarından biri olduğunu anladılar. O kendilerine toplanacakları yeri gösterdi. Oradan mabede gidip kurbanlarını kestiler.

Güneş batı ufkunda giderek alçalıyordu. Mabedin gümüş davulları kurbanların kesilebileceğini ilan ederek çalmaya başladı. Yahudiler, kurbanlarını önlerinde sürüyerek mabede girdiler. İç avlu İsrailoğullarıyla dolmuştu. Levili din adamları merdivende dikilmiş Pesah Bayramı kurbanlarını kesmeye başlayabileceklerini duyuran davulları çalıyorlardı. Hacılar merdivenleri ikişer ikişer çıkıyor, kesilmek üzere kurbanlarını sunuyorlardı. Kesim mahallinde bulunan din adamı da hayvanların kanlarını altın bir kupada alıp yanındaki din adamına veriyor, o diğerine, derken mabedin en büyük din adamına ulaşan kupada onun tarafından mukaddes sunağa dökülüyordu.

Petrus ve Yuhanna da kurbanlarını kestikten sonra Pesah sofrasını hazırlamak üzere toplantı mahalline döndüler.

Güneş Zeytin Dağı'nın arkasında kaybolmuştu. İsa ve havarileri Beytanya'dan çıkarak mukaddes şehre doğru yürümeye başladılar. Cadde ve sokaklar insan yığınlarıyla doluydu. İsa, hiç kimse tarafından tanınmaksızın aralarından geçiyordu. Mabette konuşmaya başladığı zaman adeta başına üşüştükleri insanı, gidip gelen binlerce Celilli arasından seçemiyorlardı.

Toplantı mahalline girdiler. Pesah sofrası kurulmuş, sedirler dizilmişti. Gidip şiltelere yaslandılar. Havarilerin hepsi de Mesih'in yanında veya yakınında oturma arzusundaydı. Bu yüzden aralarında itişme oldu. İsa, havarileri arasındaki bu rekabet ve itiş kakışı görünce daha da hüzünlendi. Demek havarileri onun davetini kavrayamamış, öğretileri kalplerine nüfuz etmemişti.

Bir gün Yakup ve Yuhanna'nın annesi ona gelerek oğullarının onun melekûtunda sağına ve soluna oturmalarını rica etmişti. Kadıncağız, bu melekûtun göklerde bulutların üstünde fiziki bir âlem olacağını sanmış, bu düşünceyle oğullarının da kudretli bir yerde bulunmalarını istemişti. Aslında kadın kendiliğinden gelmiş değildi. Bilakis en sevdiği iki havarisi annelerini buna zorlamışlardı. Şu son saatlerinde dahi birbirleriyle çekişiyor, bir kral yahut sultanın mirası için kavga eder gibi dalaşıyorlardı.

Bu mücadeleye bir nokta koymak üzere şöyle dedi:

– Aranızdan ayrılmadan önce sizin şu Pesah yemeğini beraber yemek istemiştim.

Sustular ve yemeğe başladılar. İsa bir kadeh alarak şöyle dedi:

– Bunu alın ve aranızda paylaşın. Çünkü göklerin melekûtu gelinceye kadar asma mahsulünden içmeyeceğimi söylemiştim

Yemeği bitirdiklerinde İsa kalktı ve onların ellerine su dökmeye başladı. Bu onların ağrına gitmişti. Hatta Petrus itiraz ederek şöyle dedi:

– Siz benim elime su dökeceksiniz... Asla!

– Ne yaptığımı şu an bilmiyorsun. Fakat daha sonra anlayacaksın.

– Benim ellerime asla su dökmeyeceksin.

– Dikkatinizi çekerim. Bu gece yapmak istediğim şeyi reddeden benden değildir, ben de ondan değilim.

Bunun üzerine Petrus şöyle dedi:

– İşte ellerim, ayaklarım ve başım!

İsa işini bitirince havarilere şöyle dedi:

– Bu gece yemekte size hizmet etmem, sonra ellerinize su dökmem beni örnek almanız içindir. Muhakkak beni en hayırlınız olarak görmektesiniz. Bu yüzden kiminiz, kiminize üstünlük taslamasın. Ben nasıl kendimi size feda ettiysem, siz de kendinizi arkadaşlarınıza feda edin.

Size doğruyu söylüyorum: Hiçbir kul efendisinden daha büyük, hiçbir peygamber de kendisini gönderen'den büyük değildir.

Size sadece doğruyu söylüyorum: Beni göndereni kabul eden, beni kabul etmiş sayılır. Beni kabul eden de beni göndereni kabul etmiş sayılır.

İsa bir süre sustuktan sonra devam etti:

– Sizler yaşadığım tecrübelerde benimle sebat edenlersiniz. Bu sebeple göklerin melekûtunda da yanımda olacak, soframda yiyecek, içeceksiniz. İsrailoğullarının on iki boyunu idare etmek üzere kürsülere oturacaksınız.

Yehuda kafasındaki fikirlerin doğruluğuna daha bir meyletti. İşte Mesih, kendisine cenneti garanti ediyor, İsrailoğullarından bir boyu da kendisinin idare edeceğini müjdeliyordu. Eğer aklından geçen fikirler kötü ve günahkâr olsalar, göklerin melekûtundan elbette mahrum ederdi. İsa'nın son sözü onun azmini daha da arttırdı. Mesih'ten tuvalete gitmek için müsaade istedi. İsa kendisine şöyle dedi:

– Yapacağın şeyi bir an önce yap!

Yehuda evden çıktığı gibi doğru mabedin yolunu tuttu. Mesih'in düşmanlarına onun yerini haber vererek efendisini girdiği inzivadan çıkaracak, ondaki mücadele ve direniş ruhunu tekrar canlandıracaktı. Mesih'in de bu adımlar için kendisine dua ettiğini hissederek nefes nefese gitti.

48

> “Bir vakit de Meryem oğlu İsa: ‘Ey İsrailoğulları, ben size Allah’ın elçisiyim. Önümdeki Tevrat’ın doğrulayıcısı ve benden sonra gelecek, adı Ahmed olan bir peygamberin müjdecisi olarak geldim.’ dedi. Sonra o, onlara apaçık delillerle gelince: ‘Bu apaçık bir büyüdür!’ dediler.” (Saf, 6)

Son toplantı hüzünlü bir atmosferde geçmişti. İsa, sohbet boyunca havarilerine kendi ölümünden ve kendisinde sonra gelecek peygamberden bahsetmişti. Havarileri, şaşkınlık içinde fazla bir şey de anlamadan onu dinlemişlerdi. İsa onlara şöyle demişti:

– Yüreğiniz sıkılmasın. Tanrı’ya iman edin, bana da iman edin. Rabbimin evinde kalacak çok yer var. Öyle olmasa size söylerdim. Çünkü size yer hazırlamaya gidiyorum. Gider ve size yer hazırlarsam, siz de benim bulunduğum yerde olasınız diye yine gelip sizi yanıma alacağım. Benim gideceğim yerin yolunu biliyorsunuz.

Tomas:

– Ey Efendi, senin nereye gideceğini bilmiyoruz, yolu nasıl bilebiliriz, dedi.

İsa:

– Yol, hakikat ve hayat benim. Benim aracılığım olmadan Rabbe kimse gelemez, dedi.

Filipes:

– Ey Efendi, bize Rabbi göster, bu bize yeter, dedi.

– Beni tanısaydınız, Rabbimi de tanırdınız. Artık O'nu tanıyorsunuz, O'nu gördünüz. Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum, ama bende yaşayan Rab kendi işlerini yapıyor.

Ben Tanrı'ya gidiyorum. Kim buyruklarımı bilir ve yerine getirirse, işte beni seven odur. Beni seven buyruklarımı da korur. Allah'tan niyazım, size Ahmed'i vermesidir. O sizinle sonsuza dek birlikte olacaktır. Dünyanın kabul edemeyeceği Hakk'ın ruhudur. Çünkü âlem onu görmez ve tanımaz. Fakat siz O'nu tanıyacaksınız. Çünkü O sizinle kalacak ve aranızda olacaktır.

Beni sevmeyen, sözlerime uymaz. İşittiğiniz söz benim değil, beni gönderen Rabbindir. Ben daha aranızdayken size bunları söyledim. Fakat Rabbin benim adımla göndereceği yardımcı, kutsal ruh, size her şeyi öğretecek, bütün söylediklerimi size hatırlatacaktır.

Size, 'Gidiyorum, ama yanınıza döneceğim.' dediğimi işittiniz. Beni sevseydiniz, Rabbe gideceğim için sevinirdiniz. Çünkü Rab, benden üstündür.

Simon Petrus şöyle dedi:

– Ey Öğretmen! Seninle ölüme gelmeye hazırım!

İsa ona şefkatle baktı ve şöyle dedi:

– Ey Petrus! Bugün horozlar, beni üç kez inkâr ettiğini söylemeden ötmeyecekler!

Sofra bir anda karıştı. Son anlarında dahi birbirleriyle mücadele ediyorlardı.

İsa onlara müdahale etti:

– Kalkın buradan gidelim.

Hep birlikte bayramı kutlamaya hazırlanan şehre doğru yürümeye başladılar. Ay, gümüşi ışıklarını gönderiyor, yaşlı şehre parlak bir elbise giydiriyordu. Mabedin kubbesi ay ışığında

gözalıcı bir şekilde parlıyordu. Zeytin Dağı'na varıncaya kadar yürüdüler. Orada huşu içinde duaya başladılar. İsa, Allah'a yakarıyordu:

sevdim, çünkü Allah yakarışlarımı işitiyor
çünkü O kulağını bana uzattı
hayatım boyunca O'na dua ederim
ölümün ipleri beni sardı
cehennemin sıkıntıları bana isabet etti
bunaltı ve hüzünle yüzleştim
ben Rab adına davet ettim
ah Ya Rabbim! Kurtar beni

sonra dağın eteğinde oturdular ve İsa onlara vasiyette bulunmaya başladı:

– Benim buyruğum şudur: Sizi sevdiğim gibi birbirinizi sevin. İnsanın dostları uğruna canını vermesinden daha büyük sevgi kimsede yoktur. Eğer size buyurduklarımı yaparsanız dostlarımsınız.

Artık size kul demem; çünkü kul efendisinin ne yaptığını bilmez ama size dost dedim; çünkü Rabbimden bütün işittiklerimi size bildirdim.

Eğer bana zulmettilerse, size de zulmedecekler; eğer sözümü tuttularsa, sizinkini de tutacaklar. Ama bütün bu şeyleri size benim adımdan ötürü yapacaklar, çünkü beni göndereni tanımıyorlar.

Eğer gelmemiş ve onlara söylememiş olsaydım, günahları olmazdı ama şimdi günahları için özürleri yoktur. Benden nefret eden, Rabbimden de nefret eder.

Allah'ın size göndereceği Ahmed, yani Rab'dan çıkan gerçek Ruhu geldiği zaman, o bana tanıklık edecek ve siz de tanıklık edeceksiniz, çünkü başlangıçtan beri benimle birliktesiniz.

Bu şeyleri size, sürçmeyesiniz diye söyledim. Sizi havra dışı edecekler. Evet, saat geliyor ki, sizi öldüren herkes Tanrı'ya hizmet

ettiğini sanacak.[4] Bu şeyleri size yapacaklar, çünkü ne Tanrı'yı tanıdılar ne de beni. Ama size bu şeyleri bildirdim, öyle ki, saati gelince bu şeyleri size söylediğimi hatırlayasınız. Ve size bu şeyleri başlangıçta söylemedim, çünkü sizinle birlikteydim.

Şimdi beni gönderene gidiyorum; ve içinizden hiçbiri bana, "Nereye gidiyorsun?" diye sormuyor. Size bu şeyleri söylediğim için yüreğinizi elem doldurdu ama size gerçeği söylüyorum. Gitmem sizin için yararlıdır çünkü gitmezsem Ahmed size gelmez ama gidersem, O'nu size gönderirim. Size söyleyecek daha çok şeyi var ama şimdi bunlara dayanamazsınız. O, gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek çünkü kendiliğinden konuşmayacak, her ne işitirse onu söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecek.

Kısa bir süre, ve beni görmeyeceksiniz ve yine kısa bir süre, beni göreceksiniz. Çünkü Rabbime gidiyorum.

Bunun üzerine öğrencilerinden bazıları birbirlerine dediler: Bu bize dediği nedir? Kısa bir süre ve beni görmeyeceksiniz ve yine kısa bir süre ve beni göreceksiniz çünkü Rabbime gidiyorum. Bu nedir? Söylediklerini anlamıyoruz.

Ve İsa kendisine soru sormak istediklerini anladı ve onlara dedi:

– Kısa bir süre beni görmeyeceksiniz ve yine kısa bir süre beni göreceksiniz, dediğim bu söz için mi birbirinize soruyorsunuz? Doğrusu, size derim: Siz ağlayıp dövüneceksiniz ama

---

4 M.S. 325 yılında toplanan İznik Konsülüne bin rahip katılmıştı. Dinî sorunları halletmek için yapılan bu toplantıda tevhit ehlini temsil eden Arius Mesih hazretlerinin "Allah'ın kulu" olduğunu ispatlamaya çalıştı. İskenderiye Patriği Atanasyus ise kadim Mısır dininden etkilenerek "Teslis=Baba, Oğul, Ruhül Kudüs" akidesini ispatlamaya çalıştı. Konsüle katılanların üçte ikisi Mesih'in kul olduğu fikrini müdafaa etmesine rağmen Hıristiyanlığı kabul eden Roma imparatoru Konstantin çok tanrıcılığa yakın olduğu için teslis akidesine meyletti. Konsüle katılan bütün muvahhit rahipleri öldürdü. Bunu da Allah'a hizmet ettiğini düşünerek yaptı. Tevhit akidesi ihtiva eden bütün kitaplar yakıldı ve İznik Konsülünün onayladığı kitaplar dışında İncil metni kalmadı.

dünya sevinecektir ve elem çekeceksiniz ama eleminiz sevince dönüşecek.

Ne demek istediğini anlamamışlardı. İnsanlar, çarmıh üzerinde gördükleri adamın İsa olduğunu sanarak sevineceklerdi. Onlarsa üzülüp ağlayacaklardı. Fakat daha sonra çarmıha gerilenin başkası olduğunu öğrendiklerinde hüzünleri büyük bir sevince dönüşecekti.

İsa, konuşmasına devam etti:

– İşte, her birinizin kendininkilere dağılacağı ve beni yalnız bırakacağı saat geliyor, geldi bile ama ben yalnız değilim çünkü Rabbim benimle birliktedir. Ben de esenliğiniz olsun diye size bu şeyleri söyledim. Dünyada sıkıntınız olacak ama cesur olun! Ben dünyayı yendim!

Sonra gözlerini semaya dikerek şöyle dedi:

– Ey Rabbim! Artık vakit geldi. Bana bu kadehten içmemi farz kıldın. Dilediğin gibi olsun.

Ey Rabbim! İşe ebedî hayat budur: Seni, yalnız Seni hakiki İlah olarak bilmeleri ve Senin gönderdiğin Mesih İsa'yı peygamber olarak tanımaları!

Şimdi bana verdiğin her şeyin Senin katından olduğunu daha iyi öğrendiler. Çünkü bana bahşettiğin kelamı onlara verdim. Onlar da kabul ettiler. Ve yakini olarak bildiler ki ben Senin katından çıktım. Beni yalnız Senin gönderdiğine inandılar. Ey Rabbim. Âlem Seni tanımasa da ben Seni tanıdım. Onlar da beni Senin gönderdiğini öğrendiler.

Bundan sonra hüzün, Zeytin Dağı'nı siyah bir bezle sardı. Artık ayışığı da onu açamaz olmuştu.

İsa kalktı ve Kidrons Vadisi'ne doğru yürüdü. Öğrencileri de başları önlerine eğik bir hâlde arkasında yürüyorlardı. Sesi kulaklarında yankılanıyordu:

– Ben dünyayı yendim.

49

> "Onlar tuzak kurdular. Allah da tuzak tuzak kurdu. Allah en iyi tuzak kurandır." (Engal, 30)
>
> "Mabet ileri gelenleri 'Onların vurdukları zincirleri kıracak, bağlardan kurtulacağız.' diyerek Tanrı ve Mesih aleyhinde komplo kurdular. Göklerin sakini onlara gülerken Rab onlarla alay ediyor." (Zebur, 2:2-4)

Dev zeytin ağaçları Kidrons Vadisi'ne inen ay ışıklarını perdeliyordu. Ortalığı koyu bir karanlık bürümüştü. İnsanın içini ürperten sessizlik çok derindi. İsa ve havarileri işte böyle bir atmosferde ışık gibi akıyorlardı. Adımları ne kadar ağır ve hüzünlü olsa da gayet hızlı hareket ediyorlardı. İsa, dünya üzerindeki günlerinin sona erdiğini hissediyordu. Çünkü Allah ona, kendisini vefat ettireceğini ve semaya yükselteceğini vahyetmişti. Havariler ise onun az önce söylediklerini hatırlıyor, üzerinde tekrar tekrar düşünüyorlar fakat bir neticeye varamıyorlardı. "Allah'ın katından çıkıp geldiğim gibi yine âlemi terk edip Allah'a döneceğim." "Yanınızda kısa süre kaldıktan sonra beni gönderene döneceğim. Beni arayacak fakat bulamayacaksınız. Bulunduğum yere siz gelemezsiniz." Bütün bunlarla ne demek istemişti? Olduğu yere nasıl gidemezlerdi? Allah'a nasıl gidecekti? Bütün bunlar, havarilerin anlayamayacakları kadar muğlak ifadelerdi.

Yaşlı şehrin surlarından uzaklaşırken zihinleri hâlâ İsa'nın sözlerini düşünüyordu: "Hepiniz, bu gece hakkında şüpheye düşeceksiniz!" Ona iman etmiş, dediği her şeyi tasdik etmişken nasıl şüphe edebilirlerdi? Ona çok güçlü bir imanla bağlıydılar. Onun Allah'ın resulü olduğuna kesinkes inanıyorlardı ve bundan asla şüphe etmezlerdi.

Aramatyalı Yusuf'a ait bahçeye girdiler. Aramatyalı Yusuf, İsa'nın yakın dostlarından biriydi. İsa, Kudüs'e geldiği zamanlarda havarileriyle bu bahçede toplanıp sohbet ederdi. Ay, ışıklarını gönderiyordu. Otlar yeşil ve gayet parlak görünüyordu. Ay ışığı zeytin ağaçlarının aralarından sızıyordu. Onun gölgesine gümüşi renkli dinarlar saçılmıştı. Yüreklerini dolduran hüzün ve kederle, bir türlü atamadıkları korkuları olmasa gerçekten harika bir geceydi. Zengin fikir ve misallerin çağrışımlarıyla dolu bir geceydi.

İsa havarilerine döndü ve hazin bir ses tonuyla konuştu:

– Siz burada oturun. Ben gidip şurada dua edeceğim.

İsa, yanına Petrus ile Zebedi'nin iki oğlu Yakup ve Yuhanna'yı alarak diğer havarilerinden uzaklaştı. Yüzünden çok üzgün olduğu belli oluyordu. Ölüme karşı sabırsızlık gösteriyordu. En sevdiği öğrencilerine dönerek şöyle dedi:

– Ölünceye kadar böyle kederli olacağım. Siz şuracıkta oturun ve benimle birlikte uyanık kalın.

Petrus, Yuhanna ve Yakup oturdular. O da birkaç adım giderek duaya durdu. En sevdiği havarilerinin bedenleri toprağa değer değmez uykuya dalmışlardı.

İsa ise secdeye kapanmış, Allah'a dua ediyordu:

Allah'ım! Mümkünse, bu kadeh benim ifadem olsun. Fakat benim murat ettiğim gibi olmaz, elbette Senin dilediğin gibi olacaktır.

O dua ve yakarışlarına devam ederken gözlerinden yaşlar akıyordu. Sonra kalktı ve kendisiyle birlikte uyanık kalmalarını

istemek için öğrencilerinin yanına gitti. Üçü de derin bir uykuya dalmışlardı. Onları uyandırdı:

– Hayret doğrusu! Bir gece bile benim için sabredemeyecek misiniz? Uyanın ve dua edin! Haydi, dua edin! Unutmayın ki ruh dinç, beden zayıftır.

Onlarla bir süre oturdu. Sonra tekrar dua ve niyazda bulunmak istedi. Kalkıp yanlarından ayrıldı. Yalnız kalır kalmaz Allah'a dua etmeye başladı. Bu sırada öğrencileri yine uykuya teslim olmuşlardı. İse secdeye kapanarak Rabbine yakarmaya devam etti:

– Allah'ım! Bu kadehten içmem farz kılındı. Dilediğin gibi olsun.

Sonra duasına devam etti. Bir müddet sonra havarilerinin yanına döndüğünde yine uyuyakaldıklarını gördü. Onları tekrar uyandırdı. Havarileri bu hâle şaşmışlardı:

– Yemin ederiz, bize ne oldu bilemiyoruz. Daha önce defalarca sabahladığımızı bilirsiniz. Fakat bu gece ne kadar istesek de dayanamıyoruz. Dua etmek istedikçe uykumuz bastırıyor.

İsa hüzünlü bir ifadeyle şöyle dedi:

– Çoban gidiyor, koyunlar dağılıyor.

O, dua ve niyazına devam etmek üzere yanlarından ayrılır ayrılmaz havarilerin göz kapakları yeniden ağırlaştı ve uykuya daldılar. İsa, huşu hâlinde devam etti. Duyuları iyice keskinleşmişti. Kulaklarına hafif bir ses çalındı. Ses giderek netleşiyordu. Ayak sesleriydi. Kalkıp baktığında fener ve meşalelerden yükselen ışıkları gördü. Kısa süre sonra ortalık ışıkla dolmuştu. Havariler korkuyla yerlerinden sıçradılar.

Roma askerleri, ellerinde kılıçlar ve yanlarında mabedin muhafızları ve Ferisîlerle geldiler. İsa karşılarına çıkarak sordu:

– Kimi arıyorsunuz?

– Nâsıralı İsa'yı.

Onu tanımıyorlardı. Askerler, daha önce görmedikleri bir adamı yakalamaları için gönderilmişlerdi. İsa cevap verdi:

– Aradığınız benim.

Çalılığın arkasından olup biteni seyreden Yehuda'nın kalbi hızla çarpmaya başlamıştı. Onu yakalayacaklardı. Mesih'in hükümranlığı sona mı erecekti? Kuşku ve kaygısı devam ediyordu. Hani onların arasından çıkıp giderek birkaç gündür yaşadığı yeis ve inzivadan kurtulacak, mücadelesine bütün gücüyle devam edecekti?

O an askerler geri çekildiler ve yere düştüler. Yehuda'nın yüreği bir anda ferahladı. Gecenin karanlığında kalbini saran kuşkuların sıyrılıp gittiğini hissetti. Pak bir el, ruhunu yıkayıp arındırıyordu.

İsa, yerden kalkan askerlere baktı. Tekrar tehditkâr bir ifadeyle sordu:

– Kimi arıyorsunuz?

– Nâsıralı İsa'yı.

– Benim, dedim ya. Eğer beni arıyorsanız, arkadaşlarımı bırakın gitsinler.

Bu arada Petrus kılıcını çekti ve hahambaşının kölesine sallayınca adamın kulağını kesti. İsa, havarilerine bakınca, kendisini himaye edemeyecek durumda olduklarını gördü ve Petrus'a emretti:

– Kılıcını kınına sok.

Petrus, kılıcını kınına soktu. Öğrencilerin gözleri korkudan faltaşı gibi açılmıştı. İsa onlara, "Gidin!" dedi.

Onlar arkalarına bakmadan gittiler. Kendilerini karanlıktan aydınlığa çıkaran peygamberlerini zeytin ağaçlarının altında, silah yüklü Romalı askerlerin ortasında bıraktılar. Fakat Yehuda, olup biteni görmek için saklandığı yerde kaldı. Korku içinde kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Eğer Romalılar efendisini yakalarlarsa, nedamet ve tasadan ölebilirdi.

İsa birkaç adım atınca askerler gerilediler. Tekrar yere düştüler. İsa da aralarından çıkıp gitti. Sırra kadem basmıştı. Öğ-

rencilerine söylediği "Kısa bir süre sonra beni göremeyeceksiniz. Sonra biraz geçince beni tekrar göreceksiniz." sözü böylece tahakkuk edecekti.

Yehuda, içinde bir nurun ışıdığını hissetti. Büyük bir sevinç dalgasıyla coştu. Eskisi gibi Allah'ın kendisine "Bana ve resulüme inan!" buyurduğu havari olup çıkmıştı. Suyla yıkanan bir elbisenin temizlenmesi gibi, şüphe ve tereddüt kirlerinden kurtulmuştu.

Tam teçhizatlı Romalı askerler, silahsız bir adamı ellerinden kaçırdıkları için öfkeden çıldırıyorlardı. Çevreyi dikkatle tarayınca çalılığın arkasında gizlenen Yehuda'yı buldular. İsa sandıkları için hep birlikte saldırıp onu yakaladılar. Yehuda önce onlara direnmeyi ve hata ettiklerini, yanlış adamı yakaladıklarını söylemek istedi. Fakat öyle bir saldırıp küfürler ettiler, dayak atarak zincire vurdular ki bunun Allahuteala tarafından kendisi için takdir edilmiş bir imtihan olduğunu anladı. Yüreğinde yeşeren şüphe ve kuşkuların kefaretini böyle ödeyecekti. Rabbi kendisine böyle bir hidayet nasip ettikten sonra yaptığı hareketin muhakkak bir bedeli olmalıydı. Bu yüzden susmayı tercih etti. Ne olursa olsun tek kelime etmemeye karar verdi. Günahından arınmak için bu acı tecrübeye tahammül edecekti. Mesih'in söz verdiği gibi semavi krallıkta onunla yan yana oturmayı ve İsrailoğullarının on iki boyundan birini idare etmeyi hak etmek için her şeye tahammül edecekti.

50

"(Allah'tan) Sakınanlara şeytandan bir vesvese eriştiğinde (önce) iyice düşünürler (Allah'ı zikredip-anarlar) sonra hemen bakarsın ki görüp bilmişlerdir." (Arâf, 201)

Havanın oynadığı meşale alevlerinin ışıkları dans ederken yüzlere düşen ışıklar, kâh yanıyor, kâh sönüyordu. Garip bir ortamdı. Askerlerin başı "Yürü!" emri verdi. Yehuda, uzun boyu ve öne eğilmiş başıyla gören herkesin İsa sanacağı bir şekilde askerin ortasında gidiyordu. Bu konvoyu biraz geriden efendisi sandığı Yehuda'ya ne yapılacağını görmek isteyen Petrus izliyordu. O ve arkadaşları, en sevdikleri insanı düşmanların eline bırakıp kaçmışlardı.

Bahçeden çıktılar. Kidrons Vadisi'nde ilerlediler. Askerlerin ayak seslerinden başka bir ses duyulmuyordu. Yehuda, Allah'ın kazasına tam bir teslimiyet içindeydi. Düştüğü duruma ne üzülüyor ne korkuyordu. Bilakis aradığı huzur ve itminanı bulmanın rahatlığı içindeydi. İman ve tasdikini tehdit eden şüphe ve kuşkulardan tamamen kurtulmuştu.

Yehuda ölene kadar sabretmek suretiyle kalbinden geçen vesveselerin bedelini ödeyecekti. Asla sarsılmamalı, gevşeklik göstermemeliydi. Yüce Allah yüreğini imana açtığı hâlde nefsinin zaaflarına bel bağlamış, şeytanın kışkırtmalarına teslim olmuştu. Günahından arınmak için her türlü işkenceye tahammül etmeliydi. İlahî krallıkta Mesih ile birlikte oturmayı hak etmesi buna

bağlıydı. İsa'nın şu sözleri kulaklarında yankılandı: "Bu sebeple göklerin melekûtunda da yanımda olacak, soframda yiyecek, içeceksiniz. İsrailoğullarının on iki boyunu idare etmek üzere kürsülere oturacaksınız." Yehuda, semavi bir kuvvetin kendisine sebat aşıladığını hissetti. O da izzet ve şan vadedilmiş on ikilerden biriydi artık. Onun gibisinin karanlıklara yuvarlanması düşünülemezdi.

Şeytandan bir kışkırtma gelmiş ve o, imanı sağlam müminlerden biri olduğu için Rabbini ve elçisinin sözlerini hatırlamıştı. Bu sayede gözlerindeki perde inmiş, hakikatleri olduğu gibi görmüş, bu işkence ve baskıyı efendisi adına üstlenmeye karar vermişti.

Gece yarısı olmuş, mukaddes şehir tamamen ay ışığına boğulmuştu. Mabedin ışıkları gediklerden elmas parıltıları gibi sızıyordu. Romalı askerler ve Yehuda, derin bir sessizliğin hüküm sürdüğü Kudüs sokaklarında ilerlemeye devam ediyorlardı.

Nihayet mabede vardılar. Doğruca hahambaşının hanesine gittiler. Kapıda bekleyen hizmetçi kadın içeri girmelerine müsaade etti. Onları takip eden Petrus da içeri girmek istemişti. Fakat kadın onu dikkatlice süzdü ve sordu:

– Sen bu insanın öğrencilerinden değil misin?

– Hayır öğrencisi değilim.

Romalı askerler Yehuda'yı meşalelerin aydınlattığı geniş bir odaya soktular. Ferisîler ve Kâtipler yarım daire oluşturan bir masanın etrafına oturmuşlardı. Toplantıya din adamlarının reisi Kayafa'nın akrabası ak saçlı aksakallı Hanna başkanlık ediyordu. Sıkıntılı bir toplantıydı. Katılanların hepsi de bu yaptıkları sebebiyle başlarına gökten bir gazap inmesinden korkuyorlardı. Ne kadar kararlı ve ciddi görünseler de yürekleri bu korkuyla doluydu.

İsa'nın mahkemesini kısa sürede bitirmek ve ölüm hükmünü ivedilikle vermek ister gibi bir hâlleri vardı. Kaygı ve endişenin

kol gezdiği bu toplantı mahallinden bir an önce uzaklaşmak istiyorlardı. Hanna sordu:

– Öğrencilerin kimler? Öğretilerin nedir?

Yehuda sustu, soruya cevap vermedi. Hanna bağırdı:

– Konuş!

Fakat Yehuda dudağını dahi oynatmadı. Mabet muhafızlarından biri öne çıkıp Yehuda'ya sert bir yumruk indirerek bağırdı:

– Başkâhine cevap ver!

Yehuda sükûnetini korudu, tek kelime etmedi. Hanna sorularını sıralamaya devam etti. Yehuda, derin sessizliğini bir türlü bozmuyordu.

Bu arada Petrus uzun hole girmişti. Aşırı soğuk bir geceydi. Romalı askerler ısınmak için bir ateş yakmışlardı. O da durup ateşten istifade etmek istedi. Hemen içeride efendisi sandığı Yehuda, düşmanları tarafından yargılanıyor, çok ağır bir sorguya çekiliyordu.

Romalılardan biri Petrus'a dikkatlice bakınca kılıcını kaldıran ve kölelerden birinin kulağını kesen öğrenci olduğunu hatırladı. Ona yaklaşıp sordu:

– Sen de bunun öğrencilerinden biri değil misin?

Petrus kısa bir tereddüdün ardından cevap verdi:

– Hayır, öğrencisi değilim.

Sonra Başkâhinin muhafızlarından biri yaklaşıp kendisini süzdükten sonra:

– Onu tanımıyorum, dedi.

– Ben seni bahçede onun yanında görmemiş miydim?

Petrus, ateşi karıştırmalarını fırsat bilip oradan süratle kaçtı. Canını kurtarması için başka bir şey yapamazdı.

Yehuda hiçbir şey söylemedi. Hanna'nın sinirleri tepesine çıkmıştı. Artık dayanacak gücü kalmamıştı. Onu, başkâhin Kayafa'ya götürmelerini emretti. Gecenin karanlığında Kayafa'nın

ikametgâhına gittiler. Yehuda Kayafa'nın önünde de suskunluğunu bozmadı.

Kayafa'nın görüşü baştan beri belliydi: İsrailoğulları arasında bir iç savaş çıkmasındansa bir kişinin ölmesi daha hayırlı olurdu. Esas gayesi onu öldürüp bu gaileden kurtularak kafasını rahat ettirmekti. Ona sorular sormaya başladı. Yehuda ona da bir şey söylemedi. Kayafa'nın da canı sıkılmıştı. Mahkemeyi bitirmek için onun hakkında şahitlik edecek yalancı şahitleri çağırttı. Önce şahit bulamadılar. Neden sonra iki şahit geldi ve şöyle dediler:

– Bu adamın, "Tanrı'nın mabedini yıkmaya ve üç günde tekrar inşa etmeye gücüm yeter." dediğini ağzından duyduk.

Kayafa tekrar Yehuda'ya döndü:

– Hiç cevap vermeyecek misin? Bu ikisinin şahitliği hakkında ne diyorsun?

Eğer yakaladıkları İsa olsaydı, böyle bir şey söylediğini itiraf ederdi. Çünkü bir peygamber, söylediklerini inkâr edemezdi. Fakat Yehuda sustu. Hayatının son anlarında yalan söylemek istemiyordu. Tek kelime etmeden durdu. Başkâhinin sabrı taşmıştı:

– Allah adına söyle! Sen Mesih misin?

Yehuda, yalan söylemek istemediği için şu cevabı verdi:

– Bunu sen söylüyorsun!

Sonra biraz sustu. Ardından ağzından çıkan her kelimeye inanan birinin hamasetiyle şöyle dedi:

– Bugünden sonra insanoğlunu kuvvetin sağında otururken ve bulutların üzerinden gelirken göreceksiniz!

Din adamları urbalarını parçaladılar. Bu söz hiçbir şeye açıklık getirmemişti. Zira Mesih'e inanan her mümin bunu söyleyebilirdi. Kayafa bu muhakemeyi bitirmek üzere şöyle dedi:

– Bu adam küfre düşmüştür. Şahitlere ihtiyacımız da yoktur. Küfür ve inkârını kendi ağzından duydunuz.

Sonra Ferisîler, Kâtipler ve Sadukîlere dönerek sordu:

– Görüşünüz nedir?

Mesih'in düşmanları ölüm cezasından başka bir görüşe sahip olabilirler miydi?

– Katli vaciptir!

Mesih sandıkları Yehuda'nın ölümüne hükmettiler. Onlar bir tuzak kurmuşlardı, Allah da bir tuzak kurdu. Şüphesiz Allah en iyi tuzak kurandı. Rahatlamış bir ifadeyle gülümsediler. Hâlbuki göklerin sakini onlara gülüyor, Tanrı onlarla alay ediyordu.

Gece sona eriyordu. Horozlar ötmeye başladı. Simon Petrus, Mesih'in kendisine söylediği o sözü hatırladı: "Bu gece horozlar ötmeden beni üç kere inkâr edeceksin!" Ellerini yüzüne kapattı ve ağlamaya başladı. Hıçkırıklarının şiddetinden neredeyse ciğeri parçalanacaktı.

51

> "Artık vay hallerine; kitabı kendi elleriyle yazıp, sonra az bir değer karşılığında satmak için 'Bu Allah katındandır.' diyenlere. Artık vay elleriyle yazdıklarından dolayı onlara; vay kazanmakta olduklarına." (Bakara, 79)

Mahkeme heyetinin ölüm cezasında ittifak etmelerinden sonra hole çıktı. Mabet muhafızları ve askerler, önünde durup yüzüne tükürmeye, sille tokat yağdırmaya başladılar. Karnına tepiyor, yüzünü yumrukluyorlardı. Yehuda, onların tahkir ve aşağılamalarına inanılmaz bir sabırla tahammül ediyordu. Acısını hafifleten, bütün bunlara hidayetine vesile olan efendisi adına katlanıyor olmasıydı.

Onu gün doğuncaya kadar tutulacağı bir odaya hapsettiler. Sabahın ilk ışıklarıyla Senhedrin toplanacak ve nihai kararı verecekti. Meşru muhakemeler böyle gece yarısı değil, gündüz yapılırdı. Yehuda'yı odaya tıktıktan sonra kapıyı sıkıca kapattılar. Muhafızlardan bir bölümü de onunla aynı odaya girmişlerdi. Onunla alay ederek dayak atmayı sürdürdüler. Sonra akıllarına bir fikir geldi. Gün doğumuna kadar olan vakti bu eğlenceyle geçirebilirlerdi. Yehuda'nın gözlerini bir kumaş parçasıyla bağladılar. İçlerinden biri gelip ona vuruyor, diğerleri alay ederek soruyorlardı:

– Haydi Mesih hazretleri! Sana vuranın adını söyle!

Çirkin kahkahaları gecenin sessizliğini yırtarak yükseliyordu. Bu çirkin oyuna aralıksız devam ettiler. Yehuda sabırla direndi. Çünkü fiziki acılar ne kadar şiddetli olsa da ruhî acılar kadar dayanılmaz olamazdı.

Gece sona ermiş ve güneş doğmuştu. Senhedrin toplandı. Meclis üyelerinin bir kısmı İsa'nın ikiyüzlülüklerini gözler önüne serdiği Ferisîlerden, kalan kısmı da Ahireti inkâr eden zorba Sadukîlerden teşekkül ediyordu. Başkanlığını ise takva ehli kâhinlerin başı Kayafa yapıyordu. Hâlbuki aynı adam Herot ile her türlü günah ve çirkefliğe batmıştı. Nikodimus da Senhedrin üyelerinden, hatta üç numaralı üyesiydi. Nikodimus, İsa'ya yıllar önce inanmıştı, fakat imanını gizliyordu.

Nikodimus çok zor bir durumdaydı. O kadar ki gözlerini kaldırıp İsa'ya bakacak kuvveti dahi kendinde bulamıyordu. Elbette inandığı insanı kurtarmayı düşünüyordu. Fakat üstündeki tedirginliğin kendisini ele vermesinden de çekiniyordu. Bu yüzden sürekli parmaklarıyla oynuyordu.

Yehuda, Senhedrin Meclisinin önüne çıkarıldı. Gördüğü işkence, bir gecede fiziki yapısını bozmuştu. Nikodimus onu görür görmez yüreğinin sıkıştığını hissetti. İşkence izleri çok ağırdı. Yüreğine bir hançer batar gibi oldu. Yaşadığı infialin diğerlerince fark edilmemesi için başını öne eğdi.

Kayafa sordu:

– Eğer Mesih isen bize açıkça söyle!

Yehuda ne diyebilirdi. Mesih olduğunu söylese yalan söylemiş olurdu. Yehuda olduğunu söylese ona inanmazlardı. O da alaycı bir ifadeyle şöyle dedi:

– Desem bana inanmayacaksınız. İstesem bana icabet etmeyecek, salıvermeyeceksiniz.

Biraz sustu. Yüce Allah'ın İsa'yı göğe yükselttiğini sanıyordu. Şöyle dedi:

– Şu andan itibaren insanoğlu Allah'ın kuvvetinin sağında oturmaktadır,

Kayafa haykırdı:

– Şahitlere ne gerek var. İtirafını duyduk işte.

Onun salondan çıkarılmasını emretti. Bundan sonra Senhedrin Meclisi üyeleri kendi aralarında müzakereye başladılar. İsa, şu ana kadar ölüm cezasını hak edecek bir şey söylememişti. İlahlık iddiasında bulunmamıştı. Eğer böyle bir iddiada bulunmuş olsaydı, Vali Pilatus'u ikna etme gibi bir gayret içinde dahi olmazlardı. Meclis üyeleri esasen ondan ve halkı kendi aleyhlerinde tahrik etmesinden kurtulmak istiyorlardı. Asıl mesele buydu.

Ona ne tür suçlar yöneltebileceklerini düşündüler. O, cumartesi günü bir iş yapmak suretiyle şeriatı çiğnemişti. Bunun cezası ölümdü. Fakat bununla ilgili olarak suçlandığı her hadisede cumartesi günü muhakkak bir hayır işi yaptığını kanıtlamıştı. Bu suçlamalarda, ağızlarının payını verip geri adım atmalarını sağlamıştı. Bir başka seferinde kendisini "ilah" olarak vasfettiğini söyleyerek suçlamışlardı. Fakat İsa, bunun da Zebur'da geçen ve Hazreti Davud'a ait olan bir ifadenin istiare yoluyla kullanımı olduğunu belirtmişti. İlahlık iddiasında bulunmamıştı. Senhedrin üyelerinin çoğunluğu onu öldürmek istiyordu. Bunun için Pilatus'a gidip, halkı ayaklanmaya ve Roma imparatoruna vergi vermemeye teşvik ettiğini söyleyebilirlerdi. Onu bu iddiayla valiye gönderirlerse, idamına belki o zaman onay verebilirdi.

Yehuda tekrar Romalı askerlerin yanına verildi. Onlar da kendisine sövmeye ve yüzüne tükürmeye başladılar. Bu kadarla da kalmıyor, sürekli tepip yumrukluyorlardı. Halkın önünde kendilerini aşağılamasından dolayı acıları olan bazı Ferisîler ve Sadukîler de onlara katılarak Yehuda'yı tartaklamaya giriştiler.

Senhedrin Meclisinin ileri gelenleri Pilatus'un görkemli sarayına doğru yola koyuldular. Mabede uzak sayılmazdı. Yehuda

sıkıca bağlanmıştı ve Romalı askerler tarafından çevrili vaziyetteydi. Muhteşem saraya girdiler. Başkâhin Kayafa genel valinin huzuruna girmek için müsaade istedi. Kendisine izin verilince huzuruna girdi ve şunları söyledi:

– İsa'yı getirdik. Öğretileri ve asılsız mucizeleriyle Celil'den Kudüs'e kadar bütün İsrailoğullarını yoldan çıkarmaya çalışan o sahtekârı getirdik. İsa, böyle bir iddiada bulunmakla kalmamış, halkımızı ifsat etmeye, Sezar'a vergi vermemeleri hususunda onları tahrik etmeye girişmiştir. Bu adam kendisinin Yahudilerin kralı Mesih olduğunu iddia etmektedir.

Pilatus İsa'yı seviyordu. Onun mucizelerini ve öğretilerini duymuş, kalbi kendisine meyletmişti. Tabi bunu çevresindekilerden gizlemişti. Onu içeri almalarını emretti. Yehuda içeri alınınca onunla baş başa görüşmek istediğini söyledi.

Herkes çıkarılınca şöyle dedi:

– Kâhinler ve Yahudilerin ileri gelenleri seni bana teslim ettiler. Şimdi doğruyu söyle ki adaleti gerçekleştireyim. Zira seni salıverme gücüne de, öldürme gücüne de sahibim.

Yehuda şöyle dedi:

Öldürülmemi emrederseniz çok büyük bir zulümde bulunmuş olursunuz. Çünkü masum birini öldürtmüş olursunuz.

Pilatus, İsa sandığı Yehuda ile konuşmaya devam etti. Ardından mabet ileri gelenlerini ve başkâhini davet ederek sordu:

– Bu insan hakkındaki şikayetiniz nedir?

– Eğer çok tehlikeli bir şahıs olmasa onu size getirmezdik!

Sonra ona asılsız suçlar isnat etmeye giriştiler. Yehuda bu arada hiç konuşmaksızın dinliyordu. Nihayet çok şaşırtıcı bir şey oldu. Suçlamaları, mantık sınırından düpedüz düşmanlık boyutuna taşınmıştı. Fakat dinlediklerinin hiçbiri Pilatus'u ölüm cezası vermeye ikna edemedi.

Pilatus'un vicdanı Senhedrin Meclisinin kararını desteklemeyi uygun görmüyordu. Adamcağızı sırf kıskandıkları için öl-

dürmek istedikleri aşikârdı. Onların ne derece ikiyüzlü kimseler olduğu belliydi. İsa, bu hakikati halka da deşifre etmişti. Onu salıvermeleri hâlinde yeryüzünde fesat çıkarması ve onların cemaatlerini dağıtması kaçınılmazdı.

Kâhinler vali Pilatus'un onu salıverme fikrine yakın olduğunu hissederek kendisine şöyle dediler:

– Eğer bu Celilli'yi salıverirsen Sezar'ı sevmediğin sonucu çıkar. Çünkü kendini kral olarak isimlendiren herkes Sezar'ın karşısındadır!

Pilatus, Celilli lafzını işitince aklına hemen bir fikir geldi:

– Bu adam Celilli mi?

– Evet.

– Öyleyse Herot'a gönderin. Çünkü o, Herot'un vatandaşlarındandır ve onun hakkında son kararı Herot verecektir.

Kâhinler ve İsrailoğullarının önde gelenleri, Romalı askerlerin kontrolündeki Yehuda ile birlikte Herot'un sarayına doğru yola çıktılar. Pilatus rahat bir nefes almıştı. Böyle bir davada hüküm verme vebalini üstlenmemişti. İsa'ya karşı nefret ve düşmanlıkla dolu Senhedrin Meclisi üyelerinin ve diğer din adamlarının fikirleri doğrultusunda bir karara varması hâlinde vicdanen asla müsterih olamayacaktı.

52

“ ‘Rabbim Allah’tır’ dediği için mi bir insanın canına kıyacaksınız?” (Mümin, 28)

Güneş kabuğundan sıyrılmış, sıcak ışıklarını gece gözüne uyku girmeyen Kudüs’e göndermeye başlamıştı. Halk bayram hazırlıklarıyla meşgulken Ferisîleri, Sadukîleri ve Kâtipleriyle bütün din adamları can düşmanlarını ortadan kaldırmak için kurdukları tuzağı uyguluyorlardı. Onlar bir tuzak kurmuşlar, Allah da bir tuzak kurmuştu. Yüce Allah’ın sağlam tuzağı sayesinde İsa, düşmanlarının elinden kaçıp kurtulurken yaşadığı şüphe ve kuşku kirlerinden işkence ve baskılarla temizlenmeye talip olan Yehuda ellerine düşmüştü. Allah, kalbini imana açtıktan sonra şüphede kalması elbette mümkün değildi. Böylece Mesih’in “Bu gece hepiniz kuşkuya kapılacaksınız.” sözü de tahakkuk etmiş olacaktı.

Yehuda onlara benzetilmiş ve kendisini tanımamışlardı.[5] Onun Mesih olduğundan hiç şüphelenmeksizin yargılamaya girişmişlerdi. Yehuda’nın ağzını bıçak açmıyordu. Konuştuğu takdirde efendisini ele vermesi veya yalan söylemesi kaçınılmaz olacağından susmayı tercih etmişti. Böyle bir kefaret ve temizlen-

---

5 Guy Wafrer, “Adlî Tıp Usulü” adlı kitabında şöyle bir hadiseyi örnek vermektedir: Martin Gear adında bir şahsın teşhisi için 150 tanık çağrılmıştı. Bunlardan kırkı ölen şahsın Martin Gear olduğunu söylerken, ellisi o olmadığını söylemiş, kalanlar da tereddüt etmişlerdi. Yapılan tetkikler neticesinde bu şahsın Martin Gear olmamasına rağmen onun eşi, yakınları ve dostlarıyla 3 yıl yaşadığı ortaya çıkmıştı!

me havasına girmişken yalan söylemesi yakışık almazdı. Ayrıca Mesih'in bütün öğrencilerine yönelik ilahî krallıkta birlikte oturacakları vaadi de böyle gerçekleşebilirdi.

Senhedrin üyeleri, ortalarında Yehuda ile Roma askerlerinin bulunduğu konvoy saraydan çıktı. Daha dün başına üşüşen kalabalıklar onu bu hâlde görür görmez, kadın erkek peşinden gitmeye, en ağır küfürlerde bulunup yüzüne tükürmeye başladılar. Mesih sandıkları Yehuda gayet sakin bir hâlde yürüyor, yaptıklarına asla tepki göstermiyordu. Bu sırada bir ses yükseldi:

– O iyi bir insandır. Bunu hak etmiyor!

Hemen bir yaygara koptu. İtirazlar peşpeşe sıralandı:

– O bizi saptırdı. Gerçekten peygamber olsa mucize getirirdi!

– Sezar'a vergi verilmesine ses çıkarmadı. Peygamber olsa ümmetine köleliği tavsiye etmezdi!

– Celilli, Yehuda'nın tırnağı bile olamaz! O bizi Romalılardan kurtarmak için ayaklanmıştı. Allah'ın çocuklarının putperestlerin hükmü altında olması yakışmaz!

– İsrailoğulları! O, insanları Allah yoluna çağıran salih bir insandı!

Bunu söyleyenin üzerine yürüdüklerinde adam sustu ve kalabalığın hışmına uğramamak için oradan uzaklaştı. Bu arada Senhedrin üyeleriyle Yehuda'nın bulunduğu konvoy Herot Antipas'ın sarayına ulaşmıştı. Roma askerleri, ellerinde mızraklarla yoğun bir hareketlilik içindeydiler. Celil valisi sıfatıyla görev yapan Herot, bayram münasebetiyle Kudüs'e gelmiş, halkını memnun etmek için mabede kurbanlar armağan etmekteydi. Herot, halkın önünde kâhinler kadar dindar görünmeye özen gösterirdi. Tabiî Makiros Kalesi'nde geçirdiği günah gecelerinde ettiği fisk ü fücur dillerden düşmezdi.

Herot, Kudüs'te sabahı beklerken tahtına oturmuş, muhayyilesini tamamen serbest bırakmıştı. Nâsıralı peygamberle din adamları arasındaki husumetten Kudüs'e geldiğinde haberi

olmuştu. Bu bilgi, onun korkularını tazelemiş, bu peygamberin Yahya'dan başkası olamayacağını düşünmeye başlamıştı. Kendisinden öç almak üzere dirilmiş olmalıydı. Yahya'nın hayaleti, uzun süredir peşini bırakmıyor, geceleri ona haykırıyordu. Herodia ile evlenmesi üzerine karısı baba evine geri dönmüştü. Eski karısının babası Haris'in ordularının Herot'un ordularını mağlup edeceği ve Allah'ın, Yahya'nın intikamını almak üzere Haris'in askerlerine yardım edeceği dillerden düşmüyordu. Herot, kaygı ve endişe içinde o intikam saatinin gelişini bekliyordu.

Mabeyincisi içeri girdi ve Senhedrin Meclisi üyelerinin görüşme talep ettiklerini bildirdi. Huzura girmelerine izin verdi. Şaşırmıştı. Senhedrin üyeleri bayram için geldiğinde ziyaretinde bulunmazlardı. Bundan önce de kurbanlıklarıyla kaç defa gelmiş, bunları mabette İsrailoğullarının Tanrısı Yehova için kesmişti. Hiçbir bayramda karşılamaya gelmemişlerdi. Hâlbuki, Romalıların temsilcisi Pilatus'a hemen koşarlardı.

Kayafa, Ferisîler ve Sadukîlerin reisleriyle içeri girdi. Herot'a şöyle dediler:

– Celil'den peygamber olduğunu iddia eden bir adam geldi. İnsanların kafalarını karıştırmaya, Sezar'a vergi verilmemesini tavsiye etmeye başladı. Senhedrin kendisini yargıladı ve hakkında ölüm cezası verdi. Kendisi sizin tebaanızdan olduğu için vali bizi size gönderdi.

Herot heyecanlandı. İsa'yı görmeyi çok istemişti. Beynini sürekli meşgul eden vesveselere bir son vermek istiyordu. Ne var ki İsa, bu tilkinin sarayına gitmeyi hep reddetmişti. İşte şimdi fırsat ayağına gelmişti. Onu görebilir, kendisiyle konuşabilirdi. Hatta bir mucize göstermesini isteyebilirdi. Yeni mucizeler görmek Herot için bayram eğlencesi olabilirdi!

Yehuda, elleri ayakları bağlı hâlde getirildi. Herot ona seri ve dikkatli bir şekilde baktı. Derin bir nefes aldı. Bu adamın yüzünde Yahya'nın katılığı yoktu. Bunun yüz hatları, onun sert çizgileri

gibi insanın yüreğine korku salmıyordu. Yahya'nın bakışları Herot'u sarsar, tabir caizse mum gibi eritirdi.

Yehuda, başı öne eğik bir şekilde durdu. Yüreği tam bir sükûnet hâli yaşıyordu. Herot onu süzmeye devam ederken Ferisîler ve Sadukîlerin ağızlarından dökülen kin ve nefret dolu suçlamaları dinliyordu.

Onlar susunca Herot önündeki şahsa sordu:

– Peki sen ne diyorsun?

Yehuda cevap vermedi. İnanılmaz bir sabırla Allah'ın kazasının tahakkukunu bekliyordu. Önündeki yol aydınlatılmış, apaçık hâle gelmişti.

Herot devam etti:

– Allah'ın elçisi olduğunu iddia ettin. Eğer sana inanmalarını istiyorsan bir mucize göstermelisin. Bak bekliyoruz. Yehuda kılını kıpırdatmadı. Tek harf etmedi. Bu arada Herot'un korkuları da geçmiş, normal hâline dönmüştü. Yehuda ile alay etmeye başladı. Hatta saray erkânını da onunla alay etmeye teşvik etti. Sabah sabah oynayacak bir oyuncak bulmuşlardı!

İçlerinden biri bağırdı:

– Delinin teki bu!

İstihfaf ve alay dolu kahkahalar yükseldi. Herot, bayram münasebetiyle sarayında bir eğlence havası oluşturmak istiyordu. Yehuda'ya deli kıyafeti giydirmelerini emretti.

Askerler Yehuda'yı ortalarına aldılar. Yumruk, tokat ne gelirse indiriyor, mızrak başlarını bedenine batırıp çekiyorlardı. Herot ve adamları kahkahalarla gülüyordu. Sanki bütün insani hislerden sıyrılmışlardı. Senhedrin üyesi din adamları dahi bu insanlık dışı muameleye iştirak ettiler.

Biraz sonra Yenuda parlak beyaz bir elbise giydirilmiş olarak getirildi. Salondakilerin kahkahaları dur durak bilmiyordu. Çirkin ve ahlaksız sözler havada uçuşuyordu. O mutaassıp Fe-

risîlerin yüzlerini tebessüm kaplamıştı. Önlerinde yaşananların Hazreti Musa'nın şeriatını alenen çiğnemek olduğunu düşünmüyorlardı bile!

Hani İsa neredeydi? Bu katı kalpli valinin önünde ikiyüzlülükleriyle alay edip kibirlerini yerlere vurmak için niye konuşmuyordu? Taştan ağır sözleri suratlarına tokat gibi indiren İsa hani neredeydi? Onları uzun zamandır utançla damgalayan adam nereye gitmişti? Aradıkları o adam orada değildi. O ahlaksız mekânda karşılarında duran şahıs, günahından dolayı tevbe eden, sükûta boğulmuş Yehuda'dan başkası değildi. Bütün bunlara tahammül etmesi ise, tamamen arınıp temizlenebilmek içindi.

Pilatus ile Herot arasında belli bir soğukluk vardı. İki vali de tayinlerinden sonra diğerinin kendini ziyarete gelmesini bekliyordu. Fakat her ikisi de ziyarette bulunmayınca nefslerinde bir soğukluk oluşmuştu. Ne var ki o bayram günü ikisinin arasındaki bulutlar dağılır gibi olmuştu. Çünkü Pilatus, hakkında karar vermesi için Celilli'yi ona göndermişti. Herot, onu bu jestine aynı şekilde jestle karşılık vermek üzere geri gönderdi. Senhedrin üyelerine de Pilatus'a gitmelerini emretti ve ona şu notu yazdı:

– İsrail'in evinde adaleti uygula!

53

“Fakat zalimler açık bir dalalettedir.” (Lokman, 11)

Kudüs’ün Romalı valisi Pontus Plitasu’un karısı Claudia sarayın balkonundan Pesah Bayramı’nı geçiren mukaddes şehri seyrediyordu. Erkekler ayin giysilerini giymiş mabede gidiyorlardı. Kadınlarsa parlak güzel giysiler içinde, yüzlerine kalın peçeler indirmiş hâlde onları izliyorlardı. Çocuklar neşeyle koşturuyor, ellerindeki bayram şekerlemelerini yiyorlardı.

Claudia yakındaki köşke baktı. Celil valisi Herot Antipas’ın kaldığı köşke. Ferisîler ve Sadukîlerden oluşan Senhedrin üyeleri, önlerindeki avı iterek geliyorlardı. Konvoy Romalı askerler tarafından çevrilmişti. Onların da etrafında mabet muhafızları, Leviler ve diğer parazitler toplanmıştı. Claudia’nın kalbi şiddetle çarptı. İçinde bir sıkıntı hissetti. Demek Herot, Mesih hakkında kesin hüküm vermemiş, nihai kararı kocasına bırakmıştı.

Claudia o gece bu adamla ilgili bir rüya görmüştü. Aslında bu, rüyadan çok kâbusa benziyordu. Gördüklerinden anladığı bu şahsın masum olduğu ve ölümü hak etmediğiydi. Gördüğü kâbus onu çok üzmüştü. Uyandığında ruhunun iyice daraldığını hissetmiş ve biraz olsun rahatlamak için bayrama giden Kudüslüleri seyretmeye çıkmıştı. Fakat sabahın ilk saatlerinde yaşanan gelişmeler ve gördüğü son manzara, onun endişelerini tazelemişti. Hemen kocasına haber yolladı:

– Bu iyi kalpli adama zarar vermekten sakın. Rüyamda onun yüzünden çok bunaldım.

Aslında Pilatus da bu yeni peygamber hakkında uzun uzun düşünmüştü. Öğretileri Romalıları kızdırmadığı gibi düşmanlara dahi sevgi beslemeyi, vergi vermeyi, Sezar'ın hakkını Sezar'a teslim etmeyi ihtiva ediyordu. Bu öğretiler, isyan ve ihtilalden çok teslimiyet ve rıza telkin ediyordu.

Yahudilerin Kralı olarak suçlandığında kendi krallığının dünyevi bir krallık olmayıp semavî bir krallık olacağını ilan etmişti. Yani o Tiberius ve torunlarının iktidarlarını tehdit etmiyordu. Mabedin kâhinleri onu buraya sırf kendi arzularını tatmin etmek için getirmişlerdi. Onu ortadan kaldırmak suretiyle ardı arkası gelmeyen tenkitlerinden kurtulmak istiyorlardı.

Pilatus'un onu tehdit olarak görmesine yol açacak taraftarları kimlerdi peki? Birkaç fakir balıkçı ile zavallı kadın. Koca Roma İmparatorluğuna ve Tiberius'a karşı ayaklandıracağı kalabalıklar bunlardan başkası değildi. Önündeki dava, kibirli Ferisîlelerle gururlarına yenilmiş Sadukîlerin bu şahsa besledikleri düşmanlıkta özetlenebilecek tamamen mahallî bir meseleydi. Adama hemen idamlık elbisesini giydirmişlerdi. Fakat Pilatus onu kurtarmaya ve serbest bırakmaya kararlıydı.

Geleneklere göre vali, her bayram mahkûmlardan birini salıverirdi. O bayram sabahı Pilatus'un elinde iki mahkûm vardı. Biri din adamlarının getirdikleri şu adam. Diğeri ise büyük suçlu ve kan dökücü Barabas. Halk bunlardan hangisinin salıverilmesini isterse onu bırakacaktı. Pilatus, halkın Nâsıralı peygamberin salıverilmesini isteyeceğinden emindi.

Senhedrin Meclisi üyeleri Pilatus'a Herot'un mektubuyla döndüler. Pilatus, şaşkın durumdaki Yehuda'yı çağırttı. Huzuruna girdiğinde ona karşı şefkat duyguları hemen harekete geçti. Çok yorgun ve bitkin bir vaziyetteydi. Yüzünde en ufak bir isyan

yahut fenalık ifadesi yoktu. Teslimiyet içinde kafasını eğmişti. Kendisini kaderin ellerine bırakmış gibiydi.

Pilatus, Claudia'nın rüyasında masum olarak gördüğü şahısla görüştü. Sonra sarayın avlusunu dolduran kalabalıkların huzuruna çıktı. Onları şöyle bir süzdükten sonra şöyle dedi:

– Bu adamı bana, sanki halkı ifsat ediyormuş gibi getirdiniz. Gözlerinizin önünde onu sorguladım ve kuşkulandığınız hususların kendisinde bulunmadığını gördüm. Herot da öyle bir şey bulamadı ki bana geri gönderdi. Bu adam, ölüm cezasını hak edecek bir şey yapmamıştır. Onu bana bırakın da gereken tedipte bulunduktan sonra salıvereyim.

Ferisîler, Sadukîler, Kâtipler, mabette para satan sarraflar ve kurbanlık satan tacirler için bu, beklenmedik bir karardı. Hemen seslerini yükselttiler:

– Öldür onu! Öldür onu!

Kayafa, Hanna ve Senhedrin Meclisinin diğer üyeleri halkın feveranını besliyorlardı. Gırtlaklar yırtılırcasına haykırıyorlardı:

– Ölüm! Ölüm!

– Bu adam ölümü hak edecek bir şey yapmadı!

– Öldür onu! Öldür onu!

Pilatus, Senhedrin üyelerinin kışkırttığı suni öfkenin geçmesini bekledi. Öfke, bir virüs gibi halka da sirayet etmiş, kalabalıklar neyi niçin istediklerini bilmez hâle gelmişlerdi.

Sesler durunca Pilatus konuşmaya başladı:

– Bilirsiniz her bayram sizin için bir mahkûmu serbest bırakırız. Bu bayram hangisini salıverelim? Barabas'ı mı, Mesih İsa'yı mı?

Ferisîler, Sadukîler ve mabet tacirleri bir ağızdan haykırdılar:

– Barabas'ı!

Kalabalıklar da bundan etkilenerek aynı ismi haykırmaya başladılar:

– Barabas'ı! Barabas'ı!

Pilatus köşeye sıkışmıştı. Halkın Senhedrin'e karşı kendisini destekleyeceğini ve hiçbir suç işlememiş bu masumun salıverilmesini isteyeceklerini sanıyordu. Bütün günahı, din adamları tarafından haset edilmek olan bir adam, yine onların telkiniyle katledilecekti…

Pilatus, Ferisîlerle Sadukîlerin insanların gözlerine örttüğü perdeyi kaldırmak suretiyle halkı galeyana getirmek istedi. Elleri ayakları bağlı hâldeki Yehuda'yı getirtti ve sordu:

– Söyleyin ne yapayım bu adamı?

Onun bu mazlum ve perişan hâlinin insanları duygulandıracağını ve akıllarını başlarına getireceğini sanmıştı. Fakat hayal kırıklığına uğradı. Düşman sesler yükselmeye başladı:

– Çarmıha gerilsin!

Bu sesleri diğerleri izledi. Sarayın avlusu aynı sloganla doldu:

– Çarmıha gerilsin! Çarmıha gerilsin!

Pilatus ümitsiz bir hâlde sordu:

– Peki ne yaptı?

– Çarmıha ger onu! Çarmıha ger onu!

– Çarmıha gerilmeyi gerektirecek bir suç işlemedi ki!

– Çarmıha ger!

– Onu tedip edip salayım.

– Bunu al, Barabas'ı salıver!

– Barabas! Barabas!

– Çarmıha ger! Çarmıha!

Barabas'ı isteriz! Barabas! Barabas!

Pilatus ortamın iyice kızıştığını anladı. Kalabalıkların öfkesi patlamak üzereydi. Senhedrin üyelerinden birinin işareti yeter, kuvvetli bir halk ayaklanması başlayabilirdi.

– Öyleyse alın onu da kendiniz çarmıha gerin. Ben ona yöneltecek suç bulamıyorum!

Senhedrin üyeleri haykırdılar:

Bizim şeriatımız var! Şeriatımıza göre cezası ölümdür. Çünkü Tanrı'nın oğlu olduğunu iddia etmiştir.

Bu ne ikiyüzlülüktü böyle! Kendilerinin Allah'ın seçilmiş halkı, Tanrı'nın oğulları olarak isimlendirenler, kendisini 'Tanrı'nın oğlu' diye vasfettiği için, bir insanı zındıklıkla suçluyorlardı. Hâlbuki İsa bunu, Hazreti Davud'un Zebur'undan istiare yoluyla alıp kullandığını söylemiş, ilahlık iddiasında bulunmadığını kanıtlamıştı. Kendisinin de onlar gibi Tanrı'nın oğlu olabileceğini ispatlamıştı. O, Allah'ın kulu, elçisi, seçilmiş peygamberiydi. Peki daha önce aklandığı bir töhmeti bugün neden tekrar kullanıyorlardı? Roma'nın putperest valisi, bu konulardan az veya çok anlar mıydı? Onun da Musevi şeriatına karşı ağır bir suç işlediğini düşünmesi için hangi yüzle böyle konuşabilmişlerdi? Romalı valinin izni ve muvafakati olmadan onu çarmıha geremezlerdi tabi. Çünkü gerçek iktidar ve son söz onundu. Pilatus, belki kabul ederler ümidiyle son bir teklifte bulundu:

– Kamçılattıktan sonra salıvereyim.

– Onu çarmıha ger! Çünkü şeriatımıza göre cezası ölümdür!

Pilatus onları caydırmayı başaramamıştı. Bunun üzerine su getirtti ve hepsinin önünde ellerini yıkadıktan sonra şöyle dedi:

– Bu iyi kalpli insanın kanından beriyim!

O zaman Kâtipler, Ferisîler, Sadukîler, hayvan tacirleri ve diğerleri bağrıştılar:

– Onun kanı bizim ve çocuklarımızın üzerine olsun!

Bu arada Barabas, kalabalıkların önüne çıktı. Sevinç çığlıkları yükseldi. Pilatus'un askerleri Yehuda'yı aldılar. Çarmıha germeden önce kamçılamaya ve işkenceye giriştiler. İsa'nın dediği burada da doğru çıkmıştı. İnsanlar sevinirken öğrencilerinin gözlerinden yaşlar akıyordu…

54

> "Sabredenleri müjdele. Başlarına bir musibet geldiğinde: 'Biz Allah içiniz ve yine O'na dönücüyüz', derler." (Bakara, 155-156)

Romalı askerler Yehuda'yı sarayın içine doğru sürüklediler. Bir yandan alay ediyor, yüzüne tükürüyor, tekme tokat indiriyorlar, bir yandan da gülüşüyorlardı. Yahudilerden hiç hoşlanmayan Romalı askerler için bu, kinlerini kusmaları bakımından iyi bir fırsat olmuştu.

Sonra Yehuda'yı kamçılamaya başladılar. Askerler onun kamçılanışını neşeyle seyrediyorlardı. Kudüs'teki rutin hayatlarında sıra dışı bir hadise olmuş ve onlara seyirlik bir manzara çıkmıştı. Kamçı sesleri zindanın kubbesinde askerlerin kahkahalarına karışıyordu. Askerler, kamçılama öncesinde boş durmuyor, tokat atmaya, alay etmeye ve akla gelmedik küfürler etmeye devam ediyorlardı.

Elbiseleri soyulup bir kazığa bağlandı. Çıplak sırtı tamamen açıktaydı. Donuk yüzlü cellat geldi. Sanki etten kemikten değil, taştan oyulmuştu. Elindeki kamçı üç deri parçasından yapılmıştı ve her birinin baş kısmında kurşun vardı. Cellat elini kaldırıp da kamçıyı Yehuda'nın sırtında patlattığında derisinin yırtıldığını hissediyordu. Bu manzara karşısında bile Romalı askerlerin hiçbiri etkilenmemiş, bilakis yüzlerindeki gülümseme daha da büyümüştü.

Kamçı darbeleri birbirini izlerken Yehuda inliyordu. Orada insani duygular tamamen rafa kaldırılmış, beşerin vahşiliği bütün çıplaklığıyla sahneye çıkmıştı. Hayvan dahi böyle bir vahşet sergileyemezdi. Alaylar, küfür ve kahkahalar havada uçuşuyordu. Romalı askerler, bayram hediyelerini kapan çocuklar misali mutluluktan uçuyorlardı.

Yehuda, sırtı kamçıyla parçalanmış, birkaç kez yüzüne inen kurşun yanağını da kesmişti. Başına gelen bir darbeyle şuurunu kaybeden Yehuda, çevresinde olup bitenleri hissetmez olmuştu. Kamçılama işi nihayet sona ermişti. Bazı askerler hareketsizliğinden endişe ederek onu yoklamaya geldiler. Nefes alıp vermeye devam ediyordu. Askerler neşeyle döndüler. Hele ki öldürmemişlerdi! Ölümüne üzülecekleri için böyle sevinmiyorlardı. Sadece, çarmıha gerilme sahnesini de seyredebilecekleri için seviniyorlardı! Birden bir çığlık yükseldi:

– Susun arkadaşlar! Yahudilerin kralının huzurundasınız!

Bir başkası haykırdı:

– Hemen krallık elbiselerini giydirip, tacını takın!

Askerler koşuştular. Yehuda'yı kırmızı bir kumaşa sardılar. Sonra da dikenden yapılmış bir tacı başına geçirdiler. Eline de bir şeker kamışı tutturdular. Sonra askerler saf olup önünde merasim geçidi yaptılar. Tam önünde saygıyla eğiliyor ve haykırıyorlardı:

– Selam ey Yahudilerin kralı!

Askerler bu çirkin oyunla da yetinmiyor, arasıra elindeki kamışı alıp kafasına indiriyor, neşeyle kahkaha atıyorlardı. Yehuda onların arasında tıpkı vahşi hayvanların eline düşmüş bir bebek, ya da onlarca kedinin ortasına atılmış bir fare gibiydi.

Çok geçmeden Yehuda'nın başı döndü. Acıları dayanılmaz hâle gelmişti. Şuurunu kaybetti. Artık yapılanları hissetmiyordu. Bu baygınlık hâli onun için bir tür kurtuluştu.

Yehuda ayılır ayılmaz Pilatus'un huzuruna götürüldü. Kayafa, Hanna ve diğer Senhedrin üyeleri orada avlarının teslim edil-

mesini bekliyorlardı. Yehuda, yüzü kanlar içinde, sırtından kanlar sızarak geldi. Ayaklarını sürüyordu. Yorgunluktan yere yığılacak durumdaydı.

Pilatus kaplan postuna bürünmüş o din adamlarına, Allah'ın kalplerindeki bütün güzel hisleri silip attığı şeriat hamallarına, o gerçek suçlulara ve vicdanının sesini dinlese yalan ve iftira damgasını vuracağı o çirkin karakterlilere baktı. Onlardan çekiniyordu. Zira onlar bu kör halkı sevk eden güçtüler. Roma'daki Sezar'a heyet göndererek onu görevden almasını ve yeni bir vali atamasını isteyebilirlerdi. Vicdanının sesini dinlemektense vaziyeti kurtarmayı tercih ederek şöyle dedi:

– Kralınız sizindir! Çarmıha gerebilirsiniz!

Sesindeki aşağılayıcı tınıyı hissetmişlerdi. Hemen tepki verdiler:

– Bizim Sezar'dan başka kralımız yok!

Gözlerinde histen eser olmayan din adamları ayağa kalktılar. Romalı askerler perişan hâldeki Yehuda'yı önlerinden iterken onlar da arkalarına takıldılar. Yehuda artık ölmek ve huzura ermek istiyordu. Ölümden korkmuyordu. Hemen sonrasında İsrailoğullarının on iki boyundan birinin başına geçeceğinden emindi.

Pilatus'un sesi yükseldi:

– Şunu da alın ve çarmıhın üzerine koyun!

Kayafa, Hanna ve Senhedrin üyeleri kendilerine uzatılan yaftayı gördüler. Üzerinde şöyle yazıyordu:

"Nâsıralı İsa: Yahudilerin Kralı." Damarlarındaki kan bir anda feveran etmişti. Bu Romalı vali onlarla alay ediyor ve bundan vazgeçmiyordu. Ona:

– Yahudilerin Kralı yazma! Bunu söyleyen oydu, dediklerinde Pilatus şöyle karşılık verdi:

– Ben yazmadım, öyle yazılmış.

55

> "Oysa onu ne öldürdüler, ne de çarmıha gerdiler ama onlara, ona benzer bir şey gösterildi. Evet ve onun hakkında ayrılığa düşenler, doğrusu bundan bir kuşku içindedirler. Bu konuda zanna uymaktan başka hiçbir bilgileri yoktur. Çünkü onu kesin olarak öldürmediler." (Nisa, 157)

Artık Celceta'ya giden ölüm yoluna çıkılmıştı. Önde beyaz atına binmiş Romalı komutan. Arkasında çarmıhlarını sırtlarında taşımaya çalışan üç adam... Çevrelerini sarmış Romalı askerler ve çarmıha vurulanları izlemek üzere onların arkalarından gelen bir halk topluluğu.

Üç adam, çarmıhların ağırlığı altında inliyorlardı. Adamların biri Yehuda, diğer ikisi ise aynı cezaya çarptırılan iki hırsızdı. İçlerinde en zayıf durumda olan Yehuda idi. Bitkin ve yıkılmış bir hâldeydi. Gece boyu süren yargılamalar, arkasından gelen işkence ve kamçılar onu paramparça etmişti. Yüzünde yaralar vardı. Elbisesinin üzerindeki kanlar kurumuş ve kumaş vücuduna yapışmıştı. Ayak bilekleri kırılacak gibi eğiliyordu. Yorgunluktan düşüp bayılacak durumdaydı.

Kudüs, Suriye, Mısır, Babil, Anadolu ve Grek topraklarından gelen binlerce hacıyla doluydu. Birçoğu bu ölüm konvoyuna şöyle bir bakıp geçti. Bayramın coşku ve sevincine dönmeleri faz-

la uzun sürmedi. Çünkü onca mesafeyi hüzünlenmek için değil, haccedip bayram yapmak için almışlardı.

Bu hazin konvoyun ardında birkaç başörtülü hanım vardı. Gözlerinden yaşlar akan bu hanımların, çarmıha gerili zata erkeklerden daha duygusal bağlarla bağlı oldukları kesindi. Çünkü çevresindeki erkekler, tehlikeyi gördükleri anda dağılıp gitmişlerdi. Bunların bir bölümü mabette kendisini dinleyip tezahüratta bulunan adamlardı. Karar anı gelip çattığında değil canlarını gözyaşlarını dahi ondan esirgemişlerdi.

Yehuda'nın takati kalmamıştı. Yere yığıldı. Çarmıh da tepesine devrildi. Kesik kesik aldığı nefesler olmasa öldüğünü sanırlardı. Kayafa ve Hanna'nın adamları ayağa kalkmasını ve çarmıhını taşımasını isteyerek bağırdılar. Fakat o kalkamayacak durumdaydı.

Kayravanlı Simon tarlasından geliyordu. Şehir dışına doğru giden konvoyu gördü. Romalı askerler, çarmıhlar, az uzakta ağlayan kadınlar... Olup biteni daha iyi görmek için konvoya doğru gitti. Romalı komutan onu görünce Yehuda'nın sırtına yıkılan çarmıhı göstererek:

– Şunu kaldır da sırtına vur, dedi.

Simon gitti ve komutanın emrini yerine getirdi. Romalı bir komutanın emrine hiç kimse karşı çıkamazdı. Fakat Kayafa ve Hanna'nın adamları bu emre itiraz ederek şöyle dediler:

– Sonuna kadar çarmıhını kendi taşımalıdır. Kanun budur.

Komutan, görevini bir an önce tamamlayıp gitmek istiyordu. Birilerinin inanmadığı şeriatlarının az veya çok yerine getirilmesi umurunda değildi. Bu yüzden onların itirazlarına iltifat etmedi. Simon çarmıhı taşıdı. İki kişi Yehuda'ya yaklaşıp kalkmasına yardım ettiler. Ölüm konvoyu yoluna devam etti.

Arkada ağlayan iki kadın vardı. Her ikisi de yüreklerinde bir korun yandığını hissediyordu. Gözlerinden boşalan sıcak yaşlar yanaklarından akarak giysilerini ıslatıyordu. Kadınlardan biri Mesih'in annesi Meryem idi. Diğeri ise karanlıklardan aydınlığa

çıkmasına vesile olduğu Mecdelli Meryem. İki kadının gözlerinden akan yaşlar, hissettikleri şu derin hüzün, yaşadıkları çaresizlik olmasa, çarmıhının altında iki büklüm yürümeye çalışan adamın on binlerin sevgilisi İsa olduğunu kimse söyleyemezdi.

Nihayet daha önceden belirlenen yere ulaşıldı. Çarmıhlar yere çakıldı. Üç adam getirildi ve giysileri çıkarıldı. Kadınlar, kalpleri tutulmuş hâlde yüzlerini kapattılar. Meryem yüreğine saplanan hançerleri hissetti. Feryat ve ağıtları yükseldi.

Adamları yükselttikten sonra avuçlarından çarmıhın üst kısmına çivilediler. Çekiç sesleri sanki iki kadının kalbine vuruyor, sinelerini parçalıyordu. Diğer çiviler ayaklarına çakıldı. Mesih'in annesi yıkılır gibi olurken Mecdelli Meryem yaralı kalbinden yükselen feryadı güçlükle bastırdı.

Mesih'in söyledikleri aynen çıkmıştı. İsrailoğulları bayramlarında gülüp eğlenirken annesi, dost ve yakınları Celceta'da ağırlığından dağları çökertecek bir hüzün ve keder içindeydiler. Gözlere kalın ve kesif ağlar geren bir hüzündü bu. Görülen tek şey karanlıktı.

Zaman çok ağır geçiyor, çarmıha çivilenen Yehuda acıyla inliyordu. "İsa: Yahudilerin kralı" yaftası başının üstünde duruyordu. Kayafa'nın adamları ve Hanna onu nefretle bakıyorlardı. O korkunç anda, Pilatus'un suratlarına tokat gibi inen alayını hissediyorlardı ve bu, uzun zamandır gerçekleşmesini bekledikleri şu sahneden umdukları kadar zevk almalarını engelliyordu.

İsa'ya inanmayanlar mırıldanmaya ve şöyle demeye başladılar:

– Diğerlerini kurtardı fakat kendini kurtaramadı.

– Eğer İsrailoğullarının kralı gerçek Mesih olsaydı, şu an çarmıhtan inerdi, biz de bunu görüp kendisine inanırdık.

Gözlerindeki ağlar yırtılsa, kulaklarındaki pas biraz açılsa ve kaderin kendileriyle nasıl alay ettiğini görebilselerdi, çarmıha gerilen şu insanın o olmadığını kesin olarak görürlerdi. O, hem

öğrencilerini, hem de kendini kurtarmıştı. Fakat gözlerinde körlük, kulaklarında ağırlık vardı. Allahuteala, kalpleri nifak, riya ve küfür yuvası olmuş bu kimseleri hidayete erdirecek değildi.

Romalı askerler, çarmıhın üzerindeki Yehuda'yla alay etmeye başladılar. Yahudi düşmanlarının söyledikleri kulaklarına çalınmıştı:

– Gerçekten Mesih isen haydi kurtar kendini!

Yanına çarmıha gerilen iki hırsız da benzer bir istekte bulundular:

– Eğer Mesih isen ne olur kendini ve bizi kurtar.

Fakat o Mesih değildi. O, acı kadehi içerek ruhunu iyileştiremeye çalışan Yehuda idi. Ne kendini ne o ikisini kurtarabilirdi.

Güneş batmış, karanlık çökmeye başlamıştı. Üç adam çarmıhlarında acı çekmeye devam ediyorlardı. Vücutlarından hem kan hem ter akıyordu. Acılar içinde inlerken çok zor nefes alıyorlardı. Yehuda, pek zayıf bir ses tonuyla konuştu:

– Susadım.

Orada sirke dolu bir kap vardı. Süngeri ona batırıp Yehuda'ya uzattılar. Yehuda, sirkeden tadınca başını göğsüne doğru bıraktı. İçinde bir zayıflık baş gösterdi. Başını kaldıramıyordu. İsa'nın söylediği bir söz daha gerçekleşmişti: "Size söylüyorum: Şu andan itibaren üzüm mahsulünden içmeyeceğim. Rabbimin krallığında yeniden sizinle birlikte olacağım o güne kadar." Çarmıha geriliyken sirkeyi o içmemişti. Yehuda içmişti. Sirke de üzümden elde edilen bir üründü. Gerçekten de Allah'ın elçisi yalan söylemiş olamazdı.

Yehuda'nın acıları iyice artmıştı. Bütün bunları imanına bulaşan şüphe ve tereddüt sebebiyle çektiğini biliyordu. Kendi kendine kızarak haykırdı:

– Tanrım! Tanrım! Beni neden terk ettin?

Asla "Baba! Baba! Beni neden terk ettin? demedi. Çünkü Yehuda, Allah'a "Babam" diyerek dua etme alışkanlığına sahip değil-

di. O an kendisini bir süreliğine kuşku ve şüpheye terk ettiği için Rabbine sitem etmişti. Gerçekten acı bir tecrübeydi. Fakat bedelini sabırla ve pek ağır bir şekilde ödemişti. Son anlarında bedeni iyice zayıf düştüğü için böyle bir sitemde bulunmuştu. Eğer ölüm sarhoşluğu olmasa, tek kelime dahi etmeden ruhunu teslim ederdi.

Karanlık yankılanan bu çığlık, Yehuda'nın ölümünü bekleyenleri korkutmuştu. İçlerinden biri:

– İlya'yı çağırıyor, dedi.

Endişe içinde oradan ayrılmak için kıpırdanmaya başladılar. Birkaçı araya girdi:

– Bekleyin bakalım. Acaba İlya onu kurtarmaya gelecek mi?

O ses, özellikle hanımların yüreklerini parçalamıştı. Mekânın sessizliğinde ağıt ve hıçkırık sesleri yükselmeye başladı. Ağlama sesleri bir mucize beklentisi içinde korkanların sinirlerini biraz daha germişti. Fakat beklenen mucize olmadı. Çünkü mucizeler sahibi orada değildi.

Yehuda bir çığlık daha attı ve bunu derin bir sessizlik takip etti. Ruhunu teslim etmişti. Bu onun ilk ve tek ölümüydü. Artık ölümü tatmayacaktı. Şüphe kirlerinden kurtulmuştu ve Mesih ile sonsuza dek birlikte yaşayacaktı.

Yehuda, Mesih ve havarileriyle birlikte olmayı, İsrailoğullarının on iki boyundan birini yönetmeyi hak etmişti. O, Mesih'in İsrailoğullarına müjde vermek ve onların göklerin melekûtuna çağırmak üzere gönderdiği takva sahiplerindendi. O, Allah'ın "Bana ve resulüme iman edin." diye vahiyde bulunduğu, cennetle müjdelenenlerdendi. Şeytandan bir tahrike kapılmışsa da sonra hakikati görmüş ve bu günahından arınmak için kendisini gönüllü olarak feda etmişti. Yüce Allah da onun tevbesini kabul buyurmuştu. Çünkü o, bütün dünya halkına paylaştırılsa yetecek büyüklükte bir tevbeyle tevbe etmişti.

Senhedrin üyeleri uzun süre beklemeden sıkılmışlardı. Gece iyice ilerlemiş, soğuk iliklerine işlemeye başlamıştı. Komploları-

nı tamamlamak üzere biraz düşündükten sonra Pilatus'a haberci gönderdiler. Çarmıha gerilenlerden kurtulmak için ayaklarını kırma izni istediler. Çünkü çarmıha gerilenlerden bazıları günlerce yaşayabiliyordu. Elçiler Pilatus'tan gerekli izni almış olarak döndüler. Askerler üşengeç adımlarla çarmıha gerilenlere yaklaştılar. İki hırsızın ayaklarını kırdılar. Yehuda'ya gittiklerinde çoktan öldüğünü gördüler.

Askerlerden biri öldüğünden emin olmak için mızrağını cansız bedene batırdı. Din adamları çarmıha gerilenlerin işlerinin bittiğini görünce bir kâbustan kurtulmanın rahatlığıyla oradan ayrıldılar. Yüreklerinde zafer sevinci vardı. İsa'yı öldürdüklerini ve ondan kurtulduklarını sanıyorlardı. Artık İsrailoğullarını diledikleri gibi yönlendirebilir, paralarını din adına istedikleri gibi sömürebilirlerdi. Kestikleri kurbanların ne etlerinin ne de kanlarının Allah'a ulaşmayacağını, O'nun katına sadece takvalarının varacağını onlara kim söyleyecekti? Senhedrin üyeleri, İsa'yı ne öldürdüklerini, ne de çarmıha gerdiklerini hatırlarından bile geçirmiyorlardı.

Din adamları dalaletleri hak olmuş vaziyette oradan ayrıldılar. Hidayette olduklarını sandıkları hâlde Allah'ı bırakıp şeytanları dost edinmişlerdi. Çarmıha gerilen Yehuda, sürekli ağıt yakıp gözyaşı döken kadınlar, ölümün kol gezdiği o ıssız yerde kalmışlardı. İsa'nın havarileri ise canlarını kurtarabilmek için dört bir tarafa kaçmışlardı. Hâlbuki o akşam söylediklerini anlamış olsalar, asla kuşkuya kapılmaz ve İsa'nın çarmıha gerilmediğini bilirlerdi. Onun bir sözü daha gerçekleşmişti: "Bu gece hepiniz kuşkuya kapılacaksınız." "Hakkımda dili sürçmeyene ne mutlu." Aslında üstlerindeki havayı atabilseler, düşmanlarına galip geleceğini teyit eden sözünün kulaklarında yankılandığını göreceklerdi:

– Ben âlemi mağlup ettim!

56

"Biz sana kitabı ancak ihtilaf ettikleri şeyi onlara açıklaman için indirdik." (Nahl, 64)

Romalı askerlerle Senhedrin Meclisinin adamları ellerinde meşalelerle cenazelerin yanından uzaklaştılar. Geride zifirî karanlıkta çarmıha gerilmiş bedenlerle Mecdelli Meryem, Marta, Yakup ve Yuhanna'nın anneleri Salomi ile bir avuç inançlı hanımı bıraktılar. Hepsi de gözyaşları içinde ağlıyor, hıçkırmaktan ciğerleri parçalanacak gibi oluyordu. Çarmıha gerilenin kurtarılacağına dair bir ümit son ana kadar zihinlerinde hep olmuştu. Fakat Romalı askerin mızrağını saplamasıyla birlikte bu ümitleri de buharlaşmış ve bu kez yeis gözyaşları akmaya başlamıştı. Kader tahakkuk etmiş, takdir edilen olmuş ve çarmıha gerilen büyük zat ruhunu teslim etmişti. Sema onu kurtarmamıştı. Yoksa çarmıha gerilen Allah'ın peygamberi, mucizeler sahibi o malum zat değil miydi?

Biraz ötede iki adam dikilmiş Celceta'da olup biteni izliyorlardı. Her ikisinin de yürekleri hüzünle doluydu. Bunların biri olan Senhedrin Meclisinin üç numaralı üyesi Nikodimus, Mesih sanılan kişi hakkında ölüm cezasının verildiği son celsede bulunmamıştı. Yıllar önce nasip olan imanı, onu bu mesuliyetten alıkoymuştu.

Celceta'ya derin bir sessizlik çökmüştü. İki adamın nefeslerinde tıkanma daha arttı. Romalılar çarmıha gerilenlerin cesetlerini köpeklere ve leşçi kuşlara bırakırlardı. Ölülerini güzel mezarlıklara gömme geleneğine sahip Yahudiler olarak, Mesih

olduğuna inandıkları şahsın cenazesinin böyle açıkta kalmasına gönülleri razı olmadı. Bu amaçla, onun naşını toprağa vermek için Pilatus'tan izin istemeye karar verdiler.

Uzakta duran adamların ikincisi Aramatyalı Yusuf idi. O, Nikodimus'tan daha cüretkârdı. Karanlıkta hemen yola çıktı ve Kudüs'e varır varmaz Pilatus'un sarayına gitti. Romalı validen çekinmeksizin geliş sebebini açıklamak üzere görüşme izni istedi.

İzin verilmesi üzerine kendi dairesinde bulunan Pilatus'un huzuruna girdi. Hiç evirip çevirmeden konuştu:

– Efendimiz! İsa'nın defni için izin istemeye geldim.

Pilatus şaşırmıştı:

– Bu kadar çabuk mu öldü?

Normalde çarmıha gerilenler bir iki gün acı çekerlerdi. Fakat bu adam bir günü bile tamamlamamıştı. Pilatus, öldüğüne inanmadı. Yüzbaşısına haber yollayarak sordu. O, ölümü teyit edince Yusuf'a defin için izin verdi.

Yusuf saraydan pazara gitti ve keten aldı. Nikodimus, elli kilo kadar öd ve öd ağacı aldı. Gecenin karanlığında elinde meşaleyle tedarik ettiği güzel kokulu malzemeyi getiren Nikodimus'un silüeti göründü. Biraz sonra da başka bir meşaleyle karanlığı yararak gelen Aramatyalı Yusuf göründü. O da elinde kefenlik bez ve defin izniyle gelmişti.

Yusuf ve Nikodimus önce çarmıhın alt kısmında ayaklardaki çivileri söktüler. Sonra bir merdiven bulup avuçlarındaki çivileri söktüler. Bunu yaparken bir yandan da cenazeyi dikkatle tutuyorlardı. Bu arada kadınlar da naşın indirilmesi için yardıma koşmuşlardı. Naaş yakında bir bahçeye götürüldü. Orada Aramatyalı Yusuf'un kendisi için hazırlattığı görkemli bir mezar vardı.

Yusuf gidip su getirdi. Nikodimus'la birlikte cenazeyi yıkamaya başladılar. Vücuttaki kan izlerini sildiler. Bu sırada Mecdelli Meryem, Marta ve Salomi gelerek Romalı askerlerin alay

etmek için giydirdikleri dikenli tacı çıkardılar. Bundan sonra Nikodimus'un getirdiği malzemeyle cenazenin tahnitini yaptılar. Naaş tamamen yıkanıp tahnit yapılınca Yusuf öne geçti ve onu alnından öptü. Ardından sırayla hepsi alnından öptüler. Meryem gözyaşları içinde öperken kadınlar feryat ve figan ile ağlıyorlardı. İki adam suskun bir hâlde bunun bitmesini beklediler. Onların gözyaşları, içlerine doğru akıyor; hüzünleri yürek parçalıyordu. Dökülen gözyaşları hüzün ve kederlerini daha da arttırıyordu.

Sonra keten getirildi ve cenaze ona güzelce sarıldı. Yusuf ve Nikodimus hüzünlü bir sesle cenaze dualarını okumaya başladılar. Dua sona erince kefene sarılmış bedeni yavaşça kabre indirdiler. Sonra üzerini toprakla kapattılar. Merasimin ardından gecenin karanlığında başları öne eğik hâlde oradan ayrıldılar.

57

"Bilakis Allah onu kendi katına yükseltti."
(Nisa, 158)

Sabahın ilk ışıkları gecenin karanlığını henüz tam manasıyla dağıtmamış, serçelerin ötüş sesleri, Yehuda'nın gömüldüğü Aramatyalı Yusuf'un bahçesine hâkim olan sessizliği bozmaktaydı. Karanlıkta başı öne eğik bir silüet yaklaşmaya başladı. Biraz daha yaklaşınca Mecdelli Meryem olduğu anlaşıldı. Kabrin başında gözyaşı dökmek için çok erken bir vakitte gelmişti. Ağır adımlarla kabre doğru yaklaştı. İyice yaklaşınca lahit taşının açılmış olduğunu fark etti. Kalbi hızla çarpmaya, içi ürpertiyle dolmaya başladı. Ölüm korkusuyla sağa sola dağılan havarileri bulmak üzere hızla oradan ayrıldı.

Bir müddet sonra Simon, Petrus ve Yuhanna ile kabre döndü. Kabri göstererek durumu özetledi:

– Efendimizi mezarından almışlar. Nereye koyduklarını da bilmiyoruz.

Herkes gibi Mecdelli Meryem de çarmıha gerilenin İsa olduğunu sanıyordu. Cesedin çalınması, hüznünü daha da arttırmış, gözyaşları sel olup akmaya başlamıştı. Kabre önce Petrus baktı. İçerde naaş olmadığını görünce çok üzüldü. Ardından Yuhanna kabri dikkatle inceledi ve o da boş olduğunu anlayarak kedere boğuldu. Bu iki havari bir süre sessizce kaldıktan sonra Mecdelli Meryem'i gözyaşları içinde bırakarak oradan ayrıldılar.

***

O gece İsa, havarilerinin kaçmasından sonra Romalı askerlerin ellerinden kurtulmuş, onlar da kendisine çok benzeyen Yehuda'yı yakalamışlardı. Yehuda çarmıha gerilince Senhedrin üyeleri ve taraftarları sakinleşmiş, can düşmanlarından kurtulduklarını düşünerek rahatlamışlardı. İsa, saklandığı yerden çıktı ve Zeytin Dağı'ndan Kidrons Vadisi'ne indi. Oradan Aramatyalı Yusuf'un bağına girip, kalbindeki kuşkunun kirlerinden kurtulmak için uğrunda canının veren Yehuda'nın kabrini ziyarete gitti.

İsa orada Mecdelli Meryem'i başı öne eğik bir hâlde ağlarken görünce yanına yaklaştı. Ayak sesleri kadının kulağına gitmişti. Dönüp baktığı anda gözleri İsa'yı ördü. Ölümü için neredeyse ciğerini parçalayacak kadar ağladığı insan karşısında duruyordu. Fakat onu tanıyamadı. Hatta Meryem bile onun üzerinde şüpheye düşmüştü. İsa sitem etti:

– Behey kadın! Niçin ağlarsın? Kimi ararsın?

Kulaklarına gelen bu ses, saatler boyunca kulak verdiği o sese benziyordu. Fakat ne yüzünü, ne de sesini tam olarak teşhis edebilmiş, bağla ilgilenen bağcı sanarak şöyle demişti:

– Ey efendi, İsa'yı eğer sen taşıdıysan nereye koyduğunu söyle ki onu alayım.

Meryem bu adamı, bağcı zannediyor ve İsa Mesih'in naşını başka bir yere götürerek gizlediğini düşünüyordu. Karanlık gecesinde evi ümit ışığı olan Mecdelli Meryem bile onu tanıyamamıştı. Onu tertemiz bir sevgiyle seven, daha önce tanımadığı sevgilerden çok daha ulvi bir sevgiyle ona bağlı olan Meryem bile sesini tanıyamamış, bağcı sanmıştı. Böyle bir durumda onu sadece birkaç kez gören Senhedrin üyeleriyle daha önce hiç görmeyen Herot ve Pilatus'un yanılmalarının ne kadar kolay olacağı açıktı.

İsa'nın sesi bir kez daha yükseldi:

– Meryem!

Meryem döndü ve dikkatle bakınca kendini tutamayarak haykırdı:

– Efendimiz!

Hemen yanına koştu. Şaşkınlık içinde elini, yüzünde ve ellerinde dolaştırıyordu. Diğerleri gibi o da, Mesih'in çarmıha gerildiğinden emindi. Bu yüzden önünde duran şeyin ruh olduğunu sanmıştı. Onu bu şekilde bütün duyularıyla hissetmeye çalışırken İsa müdahale etti:

– Bana dokunma. Çünkü henüz Rabbime yükselmedim. Şimdi diğer kardeşlerine git ve onlara şöyle de: Ben Rabbim ve Rabbiniz, İlahım ve İlahınız olan Allah'a yükseleceğim.

Meryem hemen havarilere koştu. Neşe içindeydi. Onlara efendi'yi gördüğünü, kendisinin Rabbe gittiğini haber vermesini istediğini söyledi. Allah onu yükseltecekti.

İsa, sağa sola baktı. Artık düşmanlarından korkusu yoktu. Zira Allah hepsiyle alay etmişti. Onun bakışı, dünyaya veda bakışıydı. O böyle giderken öğrencilerinden ikisini gördü. Onlara doğru koştu. Yol boyunca onlarla sohbet etti. Fakat öğrencileri onu tanımadılar, İsa olduğunu fark etmediler. Öğrencilerine bile çarmıha gerilenin Mesih olduğu gösterilmişti. İsa onlara şöyle dedi:

– Niye dövünürsünüz? Suratınızdaki ifade nedir böyle?

Biri cevap verdi:

– Yoksa buraların yabancısı mısın? Bugünlerde Kudüs'te yaşananlardan haberin yok mu?

İsa kendisini tanımalarını ümit ediyordu. Öğrencilerinin yaşanan hadiseleri nasıl anladıklarını öğrenmek istiyordu. Görülen o ki öğrencileri olayların hakiki mahiyetinden hayli uzaktaydılar. Ölüm korkusundan yüzlerini gizlemeye çalışıyorlardı:

– Ne oldu ki?

– Nâsıralı İsa'nın başından geçenleri duymadın herhalde? O, sözüyle işiyle Allah katında büyük bir peygamberdi. Fakat din adamları ve idarecilerimiz onu ölüm cezasına çarptırıp çar-

mıha gerdiler. Hâlbuki onun yerine başka birinin alınacağını umuyorduk.

Ne Nâsıralı İsa Allah'ın oğlu ne de İsa Rab, demişlerdi. Tek söyledikleri Nâsıralı İsa peygamber idi. Yahudi din adamları ve idarecilerine teslim edilmişti. İsa, öğrencilerinin hadiseyi anlamadıklarını görünce bundan rahatsız oldu. O gece söylediği şu sözleri anlamamışlardı: "Bu gece hepiniz kuşkuya kapılacaksınız." "Ne mutlu, hakkımda dili sürçmeyene." Görülen o ki, çarmıha gerilen, onlara da kendisi gibi gösterilmişti. İki öğrencisine şöyle dedi:

– Sizi gidi zayıf imanlılar!

Bu arada iki öğrencisinin gittiği köye de yaklaşmışlardı. İsa yola devam edeceğini söyleyince onu hâlâ tanımayan öğrencileri şöyle dediler:

– Bizimle kal. Gün batmaya, hava kararmaya başladı.

O ikisiyle bir eve girdi. Ekmeği aldı ve bereketli olması için dua edip böldü. Onlara ikram etti. Yemek bittiğinde öğrencilerinin şaşkınlığı devam ediyordu. "Acaba o İsa mı, yoksa başkası mıydı?"

Gece örtüsünü iyice serince havariler, Yahudilerin gözlerinden uzakta bir evde toplandılar. Meryem, Mesih'i gördüğünü ve kendisine Rabbine yükseleceğini diğerlerine haber vermesini tembihlediğini söylemişti. Bu haberi bazıları doğrularken, bazıları inanmadı. Bunu, Meryem'in kuruntusu sanmışlardı. Hepsinin ortak görüşü, Mesih'in çarmıha gerildiği ve kabre defnedildiğiydi. Onun Romalı askerlerden kaçtığı ve farklı birinin onun yerine çarmıha gerildiği hatırlarına gelse, Meryem'e inanmaları daha kolay olurdu.

Onlar böyle konuşurlarken içeri bir adam girdi ve tam orta yerde durdu. Onlara dikkatle baktı. Kalpleri korkuyla çarpmaya başladı. Uzun boyu ve kara gözleriyle İsa karşılarında duruyordu. Onları biraz rahatlatmak istedi. Sakin bir ses tonuyla:

– Selam üzerinize olsun, dedi.

Gözlerine inanamadılar. Onu önce hayal sandılar. Yanına gidip yoklamaya başladılar. Mesih olduğundan kesin surette emin olunca sevince boğuldular. "Biraz sonra görmeyecekleri, sonra kısa bir sürenin ardından görecekleri, onlar üzülürken âlemin sevineceği, hüzünlerinin tekrar sevince döneceği" sözleri de gerçekleşmişti.

Konuşmaya başladılar. İsa, havarilerin olup bitene dair fazla bir şey anlamadıklarını fark etti. Yanlarından ayrılıp dışarı çıktı. Gecenin sessizliğinde tek başına yürümeye başladı. O da tıpkı Hazreti Musa gibi, bir daha dönmemek üzere çıkmıştı. Artık canını alıp makamına yükseltecek Rabbine gidiyordu.

İsa düşünceliydi. Ne İsrailoğulları lâyıkıyla tanıyabilmişlerdi ne de öğrencileri göklerin melekûtunu hakkıyla anlayabilmişlerdi. Giderken şu söz kulaklarında yankılanıyordu: "Fakat insanoğlu geldiğinde yeryüzünde belki iman bulabilir." Doğruca Rabbinin kendini yükselteceği yere gidiyordu. Allah insanlara Ahmed'i gönderecekti. O, sonsuza dek onlarla birlikte olacak ve Ruhül Kudüs'te O'nun söylediklerini insanlara sürekli öğretecekti. O, kendisinin Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederek insanlara daima hakkı gösterecek, kendi ağzından konuşmayacaktı. Sadece işittiğini söyleyecek, arzu ve hevasına dayanarak laf etmeyecekti. Din hususunda söyledikleri kendisine indirilmiş vahiy olacaktı.

İsa, "Yüce Allah'ın milletine bir ahit, diğer ümmetlere bir nur olarak göndermek suretiyle körlerin gözünü açacağı, karanlıklarda oturan esirleri zindanlardan kurtaracağı o peygamberin gelmesi için gidiyordu." O, insanların ruhlarına ve bedenlerine vurulmuş zincir ve prangaları çözecekti. O, Musa'nın müjdesi, Yüce Allah'ın İşaya peygamberin ağzından "İşte o, destekleyeceğim kulumdur. O, zatımın sürur bulduğu seçilmiş peygambe-

rimdir. Ruhumu onun desteğine verdim. Bu sayede milletlere doğruyu gösterecek, çarşı pazarda bağırıp çağırmayacaktır. O, yeryüzüne hakkı hâkim kılana kadar bıkmadan usanmadan çalışacaktır. Adalar onun dinini beklemektedir."

İsa, yeryüzüne hakkı yayamadan gidiyordu. Düşmanları onu henüz fidanken kırmışlardı. Fakat ondan sonraki, Allah'ın kulu ve seçtiği idi. Hakkı hâkim kılıncaya, yeryüzünde göklerin melekûtu hükümran oluncaya dek bıkmayıp usanmayacak, inkisara uğramayacaktı.

İsa, Rabbinin izzet, şan ve sonsuzluk makamına yükseltilmek için gecenin karanlığına dalmıştı…